

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Nosiowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcina 70

Nr. 21 Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 13 stycznia 1935

Rok 30

Poznań, 12 stycznia

Umysłowość polska

Na łamach pisma naszego była w związku z zagadnieniami politycznymi niejednokrotnie mowa o odmiennych cechach umysłowości polskiej a niemieckiej. Przechodząc dzisiaj do rozważań ogólniejszej natury, stwierdzić nam należy, że najbardziej istotną różnicą między mentalnością polską a niemiecką jest to, że umysł polski dąży intuicyjnie do syntezy, do wyrobienia sobie pełnego obrazu o całokształcie zagadnienia i do zajęcia wobec niego takiego czy innego stanowiska, podczas kiedy umysł niemiecki nastawiony jest raczej na analizę, na pogłębianie szczegółów, na porównywanie ich, sumowanie i dążenie w ten sposób myślowo naprzód.

Nie mamy oczywiście na myśli jednostek wyjątkowych po tej, czy po tamtej stronie, do których nie można przykładać miary zwykłej; chodzi nam o to, co się nazywa typem umysłowości polskiej względnie niemieckiej.

Nie zamierzamy też zajmować się cenzurowaniem, ferowaniem orzeczeń, który z tych typów wyższy jest od drugiego; to byłaby zabawa bezcelowa i niepoważna. Wprawdzie Niemcy hitlerowskie rozstrzygały się w kierunku wmawiania w każdego Niemca wyższości rasy nordyckiej ponad wszystkie inne rasy, my jednak, mówiąc o typach umysłowych, śladem niemieckiej demagogii nie pójdziemy.

Zależy nam na czym innym, a mianowicie na przyjrzeniu się nieco bliżej typowi umysłowości polskiej, jego właściwościom dodatnim i ujemnym.

Element syntetyczny, który tkwi w naturze polskiej w stopniu większym czy mniejszym, chroni niewątpliwie umysł polski nieraz od jednostronności, od zasklepienia się w zbyt ciasnym kręgu myśli i czynu. Nie jest rzeczą przypadkową, że niemiecki system wychowawczy — niezależnie nawet od swoich dążeń germanizacyjnych — działał wogóle ujemnie na twórczość umysłową młodzieży polskiej; system, przepełniony pierwiastkami analitycznymi, nie mógł na umysły polskie, z natury syntetyczne, nie działać wyjątkowo. Był i jest on dobry dla młodzieży niemieckiej, ale właściwy nie był i być nie mógł dla młodzieży polskiej, której nie wprowadzał na drogi myślenia i ujmowania zagadnień życia, odpowiadające polskiej umysłowości.

Inne jest, jak wiadomo, oddziaływanie na psychę polską i wogóle słowiańską mentalności i (co się z tem łączy ściśle) kultury łacińskiej. Lecz, zostawiając te kwestje na uboczu, wróćmy do właściwego tematu!

Stwierdziliśmy, że element syntetyczny chroni umysł polski nieraz od jednostronności. Określamy to umiarkowanie, bez przesady, rodzącej się ze złe zrozumianego „patriotyzmu”, bo przecież tylko u wybitnych jednostek

Po plebiscycie — sprawa zbrojeń

Niemcy już oskarżają komisję plebiscytową i Francję — Ostrzeżenia prasy paryskiej pod adresem rządu — Ofensywa rozbrojeniowa Anglii — Doniesienie wyników rozmów rzymskich — Treść wstępnego oświadczenia

Warszawa. (Tel. wł.) Już jutro ludność Saary stanie przed urnami plebiscytowymi.

We wszystkich stolicach europejskich niema pewności, jakie wyniki da głosowanie. Co więcej, zarówno w Niemczech jak i w Rzymie gdzie wierzone w zwycięstwo Hitlera, budzi się bardzo silny niepokój, szczególnie osobliwy w Berlinie. Już teraz zaczyna się tam mówić o stronniczości komisji plebiscytowej, podejmuje się ataki przeciw Francji, zarzucając jej podsunięcie rozmaitych pomysłów o podziale Saary itd.

We Francji widać pewne otrzymanie. Niewątpliwie otrzymano jakieś informacje poufne z Berlina, skoro w prasie pojawiły się artykuły przestrzegające przed zbyt szybkim nawiązaniem stosunków z Hitlerem, gdyż nie należy wierzyć w trwałość ustroju nar.-socjalistycznego. Daje się do zrozumienia, że nie wiadomo jak długo ten ustrój potrwa i jakie będą przeobrażenia w niedalekiej przyszłości. Apeluje się przeto do rządu, aby nie pracował nad konsolidacją chwiejącego się ustroju w Niemczech.

Po załatwieniu sprawy Saary rozpocznie się ofensywa rozbrojeniowa. Inicjatywę da tu Anglija. Przypuszczają, że po rozmowach rzymskich sytuacja Francji będzie tak silna, że zgodzi

się na ograniczenie zbrojeń a tem samem ograniczą je również i Niemcy. Wtedy, jak przypuszczają w Londynie, nastąpi moment powrotu Niemiec do Ligi Narodów, co nastąpiłoby równocześnie z podpisaniem konwencji rozbrojeniowej, nad którą prace rozpoczyna się zapewne w marcu i przeciągną się do jesieni.

Obecnie można stwierdzić, że rozmowy w Rzymie dały już istotnie bardzo ważne wyniki. Wczoraj ogłoszono tekst deklaracji ogólnej, zamykającej cykl układów, podpisanych przez obu ministrów. Najważniejszy jest ustęp, który stwierdza, że dla osiągnięcia współpracy oba rządy naradzać się będą stale we wszystkich okolicznościach, w jakich zajdzie potrzeba takiej konsultacji.

Idzie się tu zatem dalej, niż w sprawie austriackiej, rozciąga się bowiem obowiązek porozumiewania się we wszystkich sprawach, jakie mogą wyniknąć na tle polityki europejskiej. Nadaje to porozumieniu francusko-włoskiemu cechę trwałego zbliżenia, a to może posiadać dla polityki europejskiej pierwszorzędne znaczenie. (w)

Paryż. (PAT.) Min. spr. zagr. ogłosiło o g. 20 ogólne oświadczenie, które otwiera serię dekrétów dyplomatycznych, podpisanych w Rzymie

przez Laval'a i Mussoliniego. Tekst tego oświadczenia jest następujący:

„Minister spraw zagranicznych Republiki Francuskiej i szef rządu włoskiego

zważywszy, że zawarte konwencje zapewniają rozwiązanie głównych kwestyj i że układy, zawarte poprzednio pozostawiały w zawieszaniu wszystkie sprawy, dotyczące zastosowania art. 13 układu londyńskiego z dnia 26 kwietnia 1915 r.;

zważywszy, że sprawy sporne, które mogłyby wypłynąć w przyszłości między obu rządami, będą rozwiązane bądź to w drodze rokowań dyplomatycznych, bądź też przez zastosowanie procedury, ustalonej przez pkt Ligi Nar., statut stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej i akt ogólnego arbitrażu,

oświadcza, iż rządy ich są zdecydowane rozwijać tradycyjną przyjaźń, jednoczącą oba narody i współpracować w duchu wzajemnego zaufania celem utrzymania powszechnego pokoju. W myśl tej współpracy oba rządy będą porozumiewały się między sobą zależnie od okoliczności.“

Komunikat powyższy sporządzony został w 2 egzemplarzach, nosi datę 7 stycznia i podpisany jest przez Mussoliniego i Laval'a.

niegubienie się w ciasnej jednostronności dźwiga się do poziomu twórczej wielostronności; wszechstronność zaś pozostaje w dziedzinie upragnionego, ale niedoścignionego ideału.

Czasy renesansowych genjuszów wszechstronnych należą niestety do przeszłości i nie wiadomo, kiedy i czy wogóle powrócą. Wielostronne talenty twórcze — powtarzamy wylaniają się nieczęsto, są objawami indywidualnymi. Natomiast dążenie do niezasklepienia się w jednostronności, odpowiadające naturze umysłowości polskiej, winno być ruchem zbiorowym, prądem społecznym.

Główną podstawą życia jest oczywiście praca zawodowa, wymagająca fachowego wykształcenia, praktycznego doświadczenia, pilności i sumiennosci. Ale każdy młody Polak uczyni dobrze, jeżeli już we wczesnej swojej wiośnie rozwinię w sobie obok skłonności do danego zawodu jeszcze jaką „drugą namiętność” życiową. Czy będzie nią praca polityczna lub społeczna, czy będą nią studia naukowe lub literackie, czy też „pasje” dla sztuk plastycznych, muzyki lub teatru, — zawsze ta „druga namiętność” nie tylko mu życie poszerzy, pogłębi i wzbogaci, ale nawet pracę jego zawodową doda — przez odświeżenie umysłu — energii i rozmachu i uchroni ją od błędów jednostronnego zasklepienia się i braku perspektywy.

Weźmy dziennikarza, który poza przeżywaniem politycznych czy społecznych spraw swego podwórka nie ma żadnych zainteresowań, żadnych

potrzeb i namiętności duchowych: czyż zabicie horyzontu deskami nie musi go uczynić bezdusznym „robotem”, „odstawiającym” takie czy inne kawalki? I taki człowiek ma „nieś przed narodem oświaty kaganiec”?

Powtarzamy: idźmy za wrodzonym instynktem natury polskiej, która źle się czuje w okowach ciasnej jednostronności, i, pozwólmy się jej rozwinać przez kultywowanie — obok rzetelnie spełnianej pracy zawodowej — innej jeszcze gałęzi myśli ludzkiej, choćby to było tylko konsumowanie cudzej twórczości duchowej!

Ale powinno to być kultywowanie danej gałęzi — poza zawodem — na serio. Nie mówimy o fachowości, bo to oczywiście naogół niemożliwe. Ale nawet amator może się daną dziedziną zajmować poważnie, inny zaś fruwa z jednego kwiatka na drugi.

I tu dochodzimy do ujemnej cechy umysłowości polskiej w jej przekroju przeciętnym. Cechą tą jest skłonność do powierzchowności, do płytkości.

Polak jest zdolny, nawet bardzo zdolny, czego składa dowody w kraju i zagranicą, ale lubi się nieraz ślizgać po powierzchni, nie wkraczając poważnie i solidnie w głąb rzeczy. Gruntowną znajomość sprawy zastępuje intuicyjnym jej odgadywaniem.

Niestety, jest tego w młodem pokoleniu inteligencji naszej więcej jeszcze, niż w społeczeństwie starszem. A tę ułomność trzeba w sobie bezwzględnie pokonać

Trzeba też do danej dziedziny stosować ściśle metodę myślenia i pracy. Ten sam człowiek, gdy pisze wywód polityczny, musi operować naukowymi, ściśle logicznymi kategoriami myślenia, gdy natomiast stoi w obliczu dzieła sztuki, zostawia tamte władze umysłowe w uspieniu, a puszcza wodze wyobraźni i wrażliwości estetycznej. Malarz - artysta może być wizjonerem barw, poeta — improwizatorem egzaltowanym, ale jeden i drugi może w myśleniu o sprawach politycznych być trzeźwym realistą w ocenie faktów.

W Polsce bywa niestety często inaczej: stosuje się do różnorodnych dziedzin życia tę samą metodę myślenia i w ten sposób wypacza się nieraz najlepsze pomysły i dążenia. W przeszłości mawiano nawet, że Polacy zwykli stosować metody wręcz odwrotne, co obrazowano określeniem, że uprawiają poezję w polityce, a w poezji politykę.

Polska nowoczesna potrzebuje umysłów innych. Potrzebuje społeczeństwa, a szczególnie młodych pokoleń z zaletami umysłowości syntetycznej, ale bez jej tradycyjnych naszych wad. Typ umysłowości polskiej musi doznać naprawy, uzupełnienia i pogłębienia.

Nie stanie się to przy — bridżu, pochłaniającym tyle biernych elementów naszej inteligencji. Dokonają tego jedynie żywiły twórcze, oddane pracy nie tylko nad innymi, ale przedewszystkiem nad sobą.

Decydujący dzień dla Saary

Maks Braun oskarża „niemiecki front“ o uprawianie teroru — Zakłopotanie prasy hitlerowskiej — Czy nie przedwczesne zarządzenia? — Zjazd głosujących

Paryż. (PAT). „Excelsior“ ogłasza wywiad z Maksem Braunem, przywódcą „frontu jedności“ w Zagłębiu Saary. „Kancelarz Hitler — podkreślił Braun — może liczyć tylko na 40 proc. głosów. Tyle samo głosów padnie za status quo, a 20 proc. jest niepewne. Należą do nich te osoby, które ze względu na gospodarczych, uczuciowych lub religijnych zwlekają z decyzją aż do ostatniej chwili. W tej liczbie znajduje się wielu katolików. Ich stanowisko będzie mieć charakter decydujący. Jeżeli za status quo wypowie się większość, to oczywiście zostanie on utrzymany, w razie jednak, gdyby głosowała tylko duża mniejszość, to w tym wypadku Rada Ligi Narodów powinna wyjść z założenia, iż wola mieszkańców Saary nie wyraziła się zupełnie jasno i ustanowić drugi plebiscyt w późniejszym terminie, lub też przeprowadzić podział terytorjum.“

Braun skarży się na to, że front niemiecki nie dotrzymuje przyrzeczenia, złożonego komisji plebiscytowej i korzysta z każdej sposobności celem publicznego manifestowania. Członkowie jego działają przy pomocy teroru i nie dopuszczają do rozlepiania afiszów, wzwiązających do głosowania za status quo.

„Front niemiecki“ stara się poza wszelkiego sposobami wywierać nacisk na wyborców. N. p. przygotowuje wypełnianie kartek do głosowania, które wręcza swym członkom. Po głosowaniu każdy z nich będzie musiał zwrócić białą kartkę, otrzymaną od komisji plebiscytowej, co umożliwi kierownikom „frontu niemieckiego“ kontrolę nad tem, w jaki sposób głosowali poszczególni jego członkowie.

Braun twierdzi, że już na podstawie dotychczasowych faktów można wyraźnie być przekonani, iż swoboda i szczerota głosowania, które są niezbędnym warunkiem plebiscytu, nie będą przestrzegane i że na skutek teroru wynik plebiscytu nie będzie wyrazem prawdziwej woli mieszkańców.

Berlin. (PAT). Komentarze prasy niemieckiej, motywujące odmowną odpowiedź Rzeszy na zaproszenie angielskie, charakteryzuje zakłopotanie.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ pisze, że nie można zrozumieć, dlaczego Niemcy miałyby być obecne na sesji, skoro chodzi tylko o formalne powzięcie przez Radę decyzji na podstawie wyników plebiscytu. Przypominając dotychczasową współpracę w obradach „komisji trzech“, dziennik podkreśla, że rząd Rzeszy będzie nadal współdziałał we wszystkich kwestiach praktycznych, dotyczących przejęcia Saary pod suwerenność Niemiec. Próby odroczenia decyzji wywołują zdumienie i będą jeszcze jednym argumentem na rzecz odrzucenia przez rząd Rzeszy zaproszenia do Genewy.

Samochód pod poślądkiem

Wilno. (PAT). Wczoraj wieczorem pociąg osobowy, zdążający do Warszawy, najechał w Porubanku na samochód wojskowy.

Pociąg uderzył z całą siłą w tylną część auta, które zostało doszczętnie strzaskane. Kierowca, wyrzucony na bruk, doznał bardzo ciężkich obrażeń. Został również ciężko zraniony przechodzący obok elektromonter.

Wiadomości

Aresztowano w Wiedniu korespondenta „Daily Herald“ dr. Fryderyka Scheu pod zarzutem propagandy komunistycznej. Dr. Scheu jest obywatelem austriackim.

Dziennik „La Fiera“ opublikował dane statystyczne, dotyczące szkód i strat, jakie pociągnęły za sobą ostatnie wypadki rewolucyjne na terenie Hiszpanji. Dziennik stwierdza, iż rewolucja pochłonęła 1333 ofiar ze strony ludności cywilnej oraz 274 z pośród oddziałów wojskowych i policji.

Sprawozdawca komisji spraw zagranicznych brazylijskiego zgromadzenia prawodawczego wypowiedział się przeciwko powrotowi Brazylii do Ligi Narodów, powołując się jedynie na przeszkody natury gospodarczej.

Berlin. (PAT). N. B. I. ogłosiło komunikat urzędowy, zawiadamiający, że obszar Zagłębia Saary włączony zostanie do Rzeszy jako czwarta jednostka polityczno-administracyjna, która stanowić będzie równocześnie oddzielny okręg partii narod.-socj. Agendy, związane z przejściem Zagł. Saary, podlegać będą specjalnemu komisarzowi, którym zamianowany został Bürckel, dotychczasowy pełnomocnik kancelarza. Jak wiadomo, w skład obecnego obszaru plebiscytowego wchodzi część terytorjum pruskiego i Palatynatu Bawarskiego.

Prez. Greiser o swej wizycie w Warszawie

Gdańsk. (PAT). Przed wyjazdem do Genewy prez. senatu Greiser udzielił przedstawicielowi Niem. Biura Inf. wywiady, w którym poruszył rzeczowe wyniki rozmów, przeprowadzonych podczas wizyty w Warszawie.

Prezydent senatu podkreślił, że utrwalony został w przekonaniu, iż rząd polski pragnie szczerzej i przyjaznej współpracy z Gdańskiem. W trakcie rozmowy z premierem Kozłowskim poruszył sprawę pozwoleń przywozowych, ponieważ w ostatnich miesiącach okazało się coraz wyraźniej, że przeprowadzanie umowy kontyngentowej z dn. 6 sierpnia ub. r. budzi w Gdańsku duże zastrzeżenia. Właściwe czynniki warszawskie zwlekają — zdaniem Greisera — przez kilka miesięcy przywozowych, podczas gdy firmy

Saarbruecken. (Tel. wł.) W stolicy Zagłębia Saary panuje w sobotę niebawala ruch. Od godziny 9 rano przybywa w krótkich odstępach czasu jeden specjalny pociąg za drugim. W ciągu siedmiu godzin przewidziane jest przybycie 32 pociągów z Rzeszy, które przywiezą przeszło 30.000 wyborców.

Na dworcu, podobnie jak w piątek, jest bardzo mało osób, ponieważ policja nie pozwala na manifestacyjne przyjęcia.

gdynskie niewątpliwie były pod tym względem uprzywilejowane.

Premjer Kozłowski oświadczył, że rząd polski nie pragnie takiego uproszczenia gdańskiego życia gospodarczego. Jeżeli sposób traktowania tej sprawy temu nie odpowiada, to wypnie się na odpowiednie czynniki, by pretensje Gdańska były przeprowadzone w praktyce.

Następnie Greiser nadmienił, że celem wyjaśnienia rozmaitych innych niezadowolonych spraw polsko-gdańskich uzgodniono z min. Beckiem rozmowy podczas sesji Rady Ligi w Genewie. Prez. senatu zakoczył swój wywiad oświadczeniem, że jego podróż do Genewy po szczęśliwym początku w Warszawie, ma poważne znaczenie dla praktycznego ukształtowania się porozumienia polskogdańskiego.

Wielka mowa Flandina

Paryż. (Tel. wł.) Prez. ministrów Flandin wygłosi w sobotę wieczorem przed mikrofonem radiostacji francuskich wielką mowę. Flandin podał główne zarysy tej mowy współpracownikowi dziennika „Figaro“. Przedstawiają się one następująco:

W polityce wewnętrznej opowie się za jednością narodową; w polityce finansowej — za stabilizacją waluty i ochroną oszczędności, a w polityce za-

granicznej hasłem pozostaje bezpieczeństwo. Podpisane w Rzymie układy francusko-włoskie oraz przyszłe rozmowy w Londynie wyjaśnił dostatecznie stanowisko Francji w sprawie umocnienia pokoju. W kwestji reformy wymiaru sprawiedliwości premier zamierza stworzyć stanowisko generalnego inspektora, któremu podlegałoby całe sądownictwo.

fy piękne futro z fokowym kołnierzem. Gdy w czasie przerwy sędzia powrócił do gabinetu, stwierdził kradzież i natychmiast zarządził poszukiwania.

Wczoraj do komisariatu przyszedł posłaniec i odniósł futro wraz z listem, w którym złodzieje przeproszają za „nietaktowne zachowanie się w gmachu sądowym“ i twierdzą, że ich „kolega“, nowicjusz, nie wiedział, iż nawet w świecie przestępczym sędziowie korzystają z nietykalności. (w)

Oflary mrozu

Wielka Wieś Hallerowo. (PAT.) W pobliżu Tupadł nad Bałtykiem rozbiła swój obóz banda cyganów, zamieszkała w wozach, krytych dachem i z oknami. Wskutek silnego mrozu, dochodzącego do 27 st., w ciągu nocy zmarło dwoje dzieci w wieku do lat 5. Nad ranem rodzice stwierdzili, że ciała już są skostniałe. Wszelki ratunek na nic się już nie przydał.

Śmierć alpinisty

Monachjum. (PAT). Śmiertelnemu wypadkowi uległ w górach bawarskich znany alpinista niemiecki Walter Raechl, członek ostatniej ekspedycji niemieckiej na Nanga Parbat w Himalajach, która jak wiadomo, zakończyła się dla kilku jego kolegów tragicznie.

Raechl był autorem szeregu dzieł alpinistycznych, z których na szczególną uwagę zasługuje opis wyprawy w góry Kaukazu.

Kurs dolara. Dziś rano notowany kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.26 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.24 zł.

Kurs guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu, placif dziś za 100 guld. gd. w dewizach 172.68 zł, gotówką 172.34 zł.

Ciągnięcie loterii

Warszawa. (Tel. wł.) W ciągnięciu Loterii Państwowej większe wygrane padły na następujące numery:

100 000 zł na nr. 140214.
50 000 zł na nr. 134536.
20 000 zł na nr. 45975.
10 030 zł na n-ry 82711, 127730.
5 000 zł na n-ry 17768, 115538, 147855.

2 000 zł na n-ry 309, 25871, 26449, 38775, 37389, 49620, 49628, 53543, 54529, 54939, 59446, 76802, 82418, 84794, 84750, 95584, 105592, 108244, 122042, 130353, 133617, 153612. (w)

Min. Beck nie wyjechał

Warszawa. (Tel. wł.) Wbrew zapowiedziom min. Beck jeszcze nie opuścił Warszawy. Termin jego wyjazdu nie jest określony. Podobno podczas ostatnich mrozów w stolicy zaziębził się. (w)

Narady Witosy?

Warszawa. (Tel. wł.) „Gazeta Polska“ podaje wiadomość, jakoby w czeskim Cieszynie miała się odbyć konferencja Kiernika, Witosy i Korfantego, a następnie narady przeniesiono do Morawskiej Ostrawy. (w)

Wypadek Jalu Kurka

Kraków. (Tel. wł.) Z Małego Kościoła w Tatrach zleciał narciarz, którym okazał się dziennikarz z Krakowa Jalu Kurek. Lekarz w szpitalu stwierdził wstrząs mózgu. Choremu nie grozi niebezpieczeństwo utraty życia.

Złodziej zwrócił futro

Warszawa. (Tel. wł.) Przed dwoma dniami w oddziale sądu grodzkiego przy ul. Długiej ktoś ukradł z sza-

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 12. 1. 1935 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była mocna.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poz. konwers. 65,—, za 4% premj. dol. 52,50 oraz za 3% poz. bud. 45%.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. płacono za 4½% dol. listy zast. 48¼—49,— oraz za 4¼% dol. listy zast. w zlocie 48,50%, natomiast ofiarowano 4½% złotych listy zast. po 49,—. W końcu obracano 4% listami zastawnymi konwes. po 50,—.

Z akcyj bankowych płacono za Bank Polski 98,—.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

Kurs w procentach nominatu wzgl. w złotych za sztukę

Papiery procentowe
5% państw. poz. konwers. 65,— P.
4% poz. premj. dol., serja III 52,50 P.
3% poz. budowl., serja I 45,50 P.
4½% dolarowe listy zast. serji K z r. 1933 Pozn. Ziem. Kred. 48,73—49,— P.
4½% dolarowe listy zast. serji K z r. 1933 w zlocie Pozn. Ziem. Kred. 48,50 P.
4½% złotych listy zast. serji K z f. 1933 Pozn. Ziem. Kred. 49,— O.
4% listy zast. konwert. ostep. P. Z. K. 50,— +

Akcje bankowe i przemysłowe
Bank Polski 98,— P.
Tendencja mocna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 12. 1. 1935 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg:

Standardy: 1) żyto 715 g/l. 2) pszenica 750 g/l. 3) owies 470 g/l.

Ceny transakcyjne.

Żyto 100 tonn par. Poznań 15,50
Owies 30 tonn pr. Poznań 15,75

Ceny orientacyjne:

Żyto (nieposob. spokojne) . . . . . 15,25—15,50
Pszenica (Usposob. stałsze) . . . . . 15,50—16,00
Jęczmień browarowy . . . . . 21,25—22,00
Usposobienie spokojne.
Jęczmień 710—725 g/l. . . . . 20,75—20,00
Jęczmień 680—690 g/l. . . . . 19,25—19,75

Usposobienie spokojne.
Owies (Usposob. spokojne) . . . . . 15,25—15,75
Mak a . . . . .
żytnia I gat. 0,55% wł w. . . . . 21,75—22,75
żytnia I gat. 0,65% wł w. . . . . 20,75—21,75
żytnia II gat 55—70% wł w. . . . . 15,25—16,25
żytnia pośl. pon. 70% wł w. . . . . 13,25—14,25
żytnia razowa 0,95% wł w. . . . . 17,25—18,25

Usposobienie spokojne.
pszenna gat IA 0-2% wł w. . . . . 26,75—29,25
pszenna gat IB 0-45% wł w. . . . . 26,25—26,75
pszenna gat IC 0-55% wł w. . . . . 25,25—25,75
pszenna gat ID 0-80% wł w. . . . . 24,25—24,75
pszenna gat IE 0-65% wł w. . . . . 23,25—23,75
pszen gat IIA 20-55% wł w. . . . . 22,25—22,75
pszen gat IIB 20-65% wł w. . . . . 21,75—22,25
pszen gat IID 45-65% wł w. . . . . 18,75—19,25
pszen gat IIF 55-65% wł w. . . . . 16,00—16,50
psz. gat IIIA 65-70% wł w. . . . . 15,00—15,50
psz. gat IIIB 70-75% wł w. . . . . 12,50—13,00

Usposobienie spokojne.
Otręby żytnie stand. . . . . 10,35—11,00
Otręby pszen grube stand. . . . . 10,50—11,00
Otręby pszenne średnie st. . . . . 10,00—10,50
Otręby jęczmienne . . . . . 10,50—13,00
Rzepak zimowy . . . . . 40,00—43,00
Siemie lniane . . . . . 43,00—45,00
Gorczyca . . . . . 40,00—43,00
Wyka latowa . . . . . 29,00—25,00
Groch Viktorja . . . . . 89,00—42,00
Groch Folgera . . . . . 32,00—35,00
Lubin niebieski . . . . . 8,50—9,00
Lubin złoty . . . . . 10,00—10,50
Seradela . . . . . 11,0—13,00
Konieczyna czerwona surowa 13,00—14,00
Konieczyna czerw. 95—97% cz. 155,00—165,00
Konieczyna biała . . . . . 80,00—110,00
Konieczyna szwedzka . . . . . 80,00—100,00
Konieczyna żółta odłuszczone 70,00—80,00
Przelot . . . . . 80,00—110,00
Fymoteusz . . . . . 60,00—70,00
Rajgras angielski . . . . . 80,00—90,00
Słoma pszenna luzem . . . . . 2,50—2,70

„ pszena prasowana . . . . . 3,10—3,30
„ żytnia luzem . . . . . 3,50—3,75
„ żytnia prasowana . . . . . 4,00—4,25
„ owsiana luzem . . . . . 3,75—4,00
„ owsiana prasowana . . . . . 4,25—4,50
„ jęczmienna luzem . . . . . 1,95—2,45
„ jęczmienna prasow. . . . . 2,35—3,05
Siano zwykłe luzem . . . . . 7,50—8,00
„ zwykłe prasowane . . . . . 8,00—8,50
„ nadnoteckie luzem . . . . . 8,50—9,00
„ nadnoteckie pras. . . . . 9,00—9,50
Makuch lnian w taflach . . . . . 17,25—17,75
Makuch rzepakowy w tafl. 13,25—13,50
Makuch słon. w tafl. 42/43% 18,50—19,00
Śrut Soja . . . . . 20,00—20,50
Mak niebieski . . . . . 84,00—87,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 1262,5 tonn, pszenicy 490 tonn, jęczmienia 38,5 tonn, owsa 25 tonn, maki żytniej 114,5 tonn maki pszennej 83,5 tonn, otrąb żytnich 305,8 tonn, otrąb pszennych 275 tonn, grochu Viktorja 5 tonn, grochu polnego 15 tonn, lubinu niebieskiego 15 tonn, maku niebieskiego 17 tonn, peluski 5 tonn, nasion 0,4 tonn, makuchu lnianego 30 tonn, makuchu rzepakowego 15 tonn.

Zagłębie Saary

W niedzielę 13. b. m. odbywa się głosowanie ludności Zagłębia Saary. Zostało ono w r. 1919 mocą artykułów 45 do 50 traktatu wersalskiego, odłączonych od Niemiec i oddane tymczasowo, na lat 15 pod zarząd Ligi Narodów, z jednoczesnym oddaniem Francji na własność całkowitą, nie czasową, państwowych kopalń węgla pruskich, celem częściowego zwrotu strat, wyrządzonych jej przez najazd niemiecki. Po upływie lat 15 ludność o rzeka w głosowaniu, czy chce przyłączyć się do Francji, czy do Niemiec, czy utrzymać stan rzeczy dotychczasowy, a ponieważ ze strony Francji myśli się tylko o tej ostatniej możliwości, a nie o przyłączeniu obszaru z ludnością niemiecką, w rachubę wchodzi tylko dwa rozwiązania, tj. „status quo” lub powrót do Rzeszy. W ciągu kończących się 15-tu lat opieki Ligi zarządzała krajem komisja rządząca, złożona z trzech cudzoziemców, jednego Francuza i jednego mieszkańca Zagłębia Saary, pod przewodnictwem sprężystego Anglika p. Knoxa. Uchwala z 4 czerwca 1934 r. wyznaczyła Radę Ligi Narodów głosowanie na niedzielę 13 stycznia 1935, tj. w 15 lat po wejściu traktatu wersalskiego w życie 10 stycznia 1920 r.

W ciągu r. 1934 powzięła Rada Ligi wszelkie zarządzenia w sprawie głosowania i jego następstw. Wybrała ona ze swego łona t. zw. komitet trzech, w skład którego weszli pp.: Aloisi (Włochy) jako przewodniczący, Cantilo (Argentyna) i Lopez Oliveira (Hiszpania), celem przygotowania uchwał i zarządzeń. Na podstawie wniosków tego komitetu trzech, który nie miało się naradzać, Rada Ligi, na swych posiedzeniach w czerwcu, wrześniu i grudniu 1934 r., powzięła wszystkie konieczne uchwały, celem zabezpieczenia swobody głosowania, oraz załatwienia politycznych i gospodarczych na wypadek takiego lub innego wyniku.

W szczególności ostatnie uchwały Rady Ligi z 5 i 6 grudnia 1934 r. przewidziane długimi rokowaniami komitetu trzech z przedstawicielami Francji i Niemiec w Rzymie, wprowadziły silną ochronę policji międzynarodowej: angielskiej, włoskiej, szwedzkiej, holenderskiej, na czas głosowania, oraz przewidziały zabezpieczenie ludności przed prześladowaniem za głosowanie bez względu na wynik, załatwienie spraw gospodarczo-pieniężnych wraz z ceną odkupu kopalni od Francji w razie przejścia do Niemiec, powiększenie udziału ludności w rządach kraju w razie utrzymania „status quo” i t. d.

Ludność Zagłębia Saary, obejmującego 1924 km. kw. obszaru, która w r. 1919 liczyła około 600 tys. głów, liczy obecnie około 800 tys., a spis uprawionych do głosowania objął 541 tys. osób.

Jakież jest usposobienie tej ludności wobec głosowania?

Przed objęciem władzy w Niemczech, w styczniu 1933, przez obóz nacjonal-socjalistyczny pod wodzą Adolfa Hitlera, głosowanie prawie całej ludności Zagłębia Saary za powrotem do Niemiec było niesporne, gdyż jest to ludność niemiecka. Korzyści, wynikające stąd, że Zagłębie Saary nie zostało oddzielone granicą celną od Niemiec, a zniesiono jego granicę celną z Francją, co udogodniło zbyty i obroty, nie mogły przeważać. Natomiast wobec nacjonal-socjalistycznej Trzeciej Rzeszy nastroje ludności, w przeważającej części katolickiej, a tylko ponad 200 tys. protestantów, a także w 80 proc. robotniczej, uległy wielkiej zmianie.

Do walki stają dzisiaj:

1. Deutsche Front, tj. obóz nacjonal-socjalistyczny, który pragnie przyłączenia do Niemiec;

2. Einheitsfront lewicowy pod przewodnictwem p. Maxa Brauna za utrzymaniem „status quo”;

3. Deutscher Volksbund katolicki, utworzony 30. XI. 1934 r., zwalczający państwo nacjonalno-socjalistyczne. Katolicy Zagłębia Saary nie chcą się dostać pod obuch Trzeciej Rzeszy, ale strasza ich, że, jeśli nie będą głosowali

za połączeniem z Niemcami, wtedy dopiero na katolików w Rzeszy spadną straszliwe prześladowania. Stąd ostrożność tego obozu, który jest jęczymkiem w wagi, a wobec tego i niepewność wyników.

Rzecz w tem, że głosowanie ludności niemieckiej Zagłębia Saary, pewne poprzednio niemal jednomyślnie na rzecz Niemiec, stało się mniej pewne obecnie na rzecz Trzeciej Rzeszy.

STANISŁAW STROŃSKI.

Za kulisami układów rzymskich

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Rzym, 10 stycznia.

Sfery polityczne i dyplomatyczne „wiecznego miasta”, przyzwyczajone do zjazdów i konferencji międzynarodowych, nigdy może nie żyły w takim napięciu i oczekiwaniu wyniku układów, jak tym razem. Co innego szerokie warstwy, które od samego początku witały ową nie minisra spraw zagranicznych Francji, ufnie i pogodnie już z góry urządziły pobięscyt, dając moralną aprobatę związkowi, który miał przysięść do skutku. Jednym słowem p. Laval w oczach społeczeństwa włoskiego był owym pięknym i pożądanym narzeczonym, oczekiwany przez oblubienicę Italję.

Tymczasem nie wszyscy wiedzieli, że w tym wypadku trzeba było nasamprzód ugodzić się co do warunków intercyzy, a potem dopiero kontrakt ślubny podpisać. Otóż jak zwykle w takich razach bywa, wchodzi w grę nie tylko rodzice, ale i bliźsi, a nawet dalsi krewni. Zasobna Francja i piękna Italja posiada ich wielu. Na tych krewnych musiały się oglądać strony układające się i pamiętać ciągle nie tylko o ich istnieniu, ale o ich prawach i pretensjach.

To jedna strona problemu, a druga to wyrównanie własnych, osobistych różnic. Strona zakulisowa zjazdu rzymskiego była pod tym względem niezmiernie interesująca i, powiedzmy odrazu, niepozbawiona momentów dramatycznych. Wszak chodziło o małżeństwo nietyle z miłości, ile z rozsądku i z interesu. A rozsądku nauczyli oblubieńców — niemili, a nawet groźni, sąsiedzi.

Jak wiadomo Laval na wyjeździe oświadczył prasie paryskiej, że „Francja nie sprawi zawodu krajom, z którymi pozostała w przyjaźni”. „Mussolini zaś uznał za stosowne w tożsaczej przyjaźni w Pałacu Weneckim ponuszyć tę samą strunę w następujących słowach: „W odniesieniu do Europy środkowej nie chodzi o wyrzeczenie się wzajemnych naszych przyjaźni”. Mowa Mussoliniego w tonie brzmiała trochę oschle, a w treści, że się tak wyrażę, jakby „na pozycji”. A trzeba zauważyć, że brzmiała ona tak, bo poczynionych już w niej zmianach, bo pierwsza jej redakcja została na prośbę p. Laval'a cokolwiek wygładzona.

Odpowiedź francuskiego ministra spr. zagr. natomiast, pełna szczerego uznania i podziwu dla wodza Italji i jego dzieła, miała technicznie szerokie, historyczne. „Wobec śladów Rzymu starożytnego — powiedział, kończąc toast — złożmy razem przysięgę, że nie pozwolimy, by ludzkość ponadła w ciemność, która nad nią ciążyła przez tyle stuleci”. Biję z tych słów świadomość, że jedność i przyjaźń francusko-włoska są w stanie oddać na całe lata widmo wojny, a utrwalili pożądaną przez wszystkich pokój.

Z ministrem Lavałem przybył do Rzymu sztab ekspertów z Quai d'Orsay z pp. Lerner, sekretarzem generalnym ministerstwa spr. zagr. i de Saint-Quintin, wicedyrektorem spraw afrykańskich na czele. Ten pierwszy uchwodził za niezbyt gorącego zwolennika przyjaźni francusko-włoskiej, a raczej za jej hamulec, jest tradycyjnym słowianofilem, przyacielem Czechosłowacji i Malej Ententy. Drugi zaś był tu wyrazicielem imperjalistycznych, zazdrośnie strzeżonych interesów kolonialnych francuskich. A w ich ogniu kilkunastu dziennikarzy-pielgrzymów, tworzących chór niezawiesz ze sobą zrodny i robiących nastroj ultrafrancuski i trochę kontrolujący w otoczeniu ministra Laval'a i jego doradców. Z tego chóru mistrzów latającego słowa, między którymi był też znany chlubnie czy inaczej Pertinax, dochodziły wciąż głosy: „gdzie idziemy?”, „dajemy wszystko”, „a co wzamian?” i t. d. To głosy zanępo-

kojonej o swe interesy i swe sojusze Francji.

Równocześnie ze strony włoskiej przebiegało się zlekka o zysku tak wątpliwym, jak kilka kilometrów kwadratowych pustynnego piasku.

Nie należy zapominać iż mimo że rozmowy między obu rządami i dyplomacjami trwały od sześciu miesięcy i że złało się, iż zasadnicze problemy zostały już dostatecznie przygotowane, to jednak w Rzymie trzeba było raz jeszcze punkt po punkcie negocjować. Włosi bowiem wystąpili z nowymi żądaniem. I była chwila w drugim dniu układów, iż przypuszczano, a nawet już roztelegrafowano, że tym razem co najwyżej może dojść do parafowania, a nie ostatecznego podpisania porozumienia i że trzeba będzie dalszych pertraktacji.

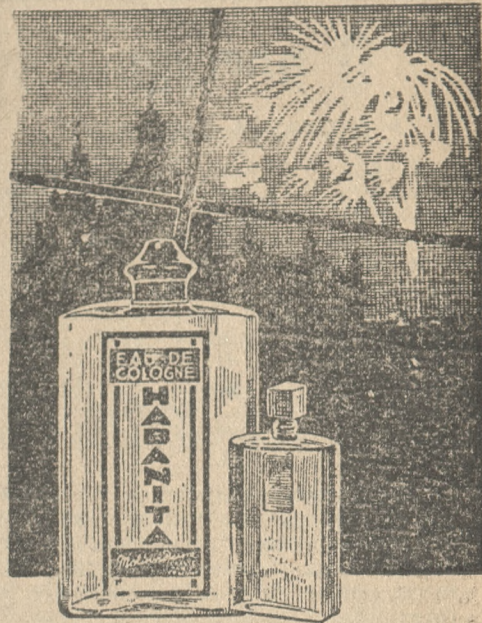
Trudności dotyczyły głównie problemowi afrykańskich t. j. okresu trwania przywilejów poddanych włoskich w Tunisie, udziału włoskiego w zarządzie kolei Dżibuti — Addis Abeba i t. d. Francuzi nie chcieli dopuścić, żeby przywileje kolonistów włoskich przedłużały się w nieskończoność na kilka pokoleń, jak również mieli pewne zaszczenia co do udziału włoskiego w zarządzie pomienionej kolei ze względu na konflikt włosko-abisyński w Lidze Narodów, który z każdym dniem więcej zaostza się. Kompromis więc był nieunikniony. Przywileje Włochów w Tunisie mają wygasnąć w oznaczonym terminie, natomiast udział włoski w kolei abisyńskiej jest przewidziany.

Niemniejsze trudności następczyła kwestja zabezpieczenia niepodległości Austrii i paktu konsultatywnego w tej sprawie. Tu trzeba się było liczyć z drażliwościami Niemiec, Malej Ententy, Węgier, a wreszcie samej Austrii. Nominalnie Austrija sama ma zapewnić własną niepodległość, a sąsiedzi jej mają zobowiązać się nie mieszać się w jej sprawy wewnętrzne i sprawy jej granic. Doszło więc do skutku porozumienie zasadnicze (accord de principe) co do niemieszania się w sprawy wewnętrzne Austrii, nie zaś co do gwarancji jej całości, co bodaj na jedno wychodzi, a jest łatwiej strawne dla innych.

Jak widzicie więc, za kulisami ścierały się mocno poglądy. Ale w rezultacie wszystkie przeszkody zostały pokonane dzięki tej wyjątkowej solidarności, w imię której Włochy i Francja mają odstąpić zgodnie współpracować w Europie środkowej i w ogóle w sprawach europejskich. I tu leży znaczenie i doniosłość porozumienia. Laval w przemówieniu, które po podpisaniu układu wygłosił do prasy, wyraził nadzieję, że apl. Francji i Włoch do innych państw (w kwestii Austrii) będzie wysłuchany. I pod tym względem liczy się nie tylko na państwa graniczące z Austriją, ale i na Rumunję i na Polskę, co do której mówi się tu, że jest już dla tej sprawy pozyskana.

Ale najważniejszym następstwem układów rzymskich będzie stanowisko, jakie teraz muszą zająć Niemcy, które, jak wiadomo, były poinformowane dokładnie o przebiegu rokowań. W istocie znalazły się one w sytuacji, w której nie mogą nie powziąć ważnych decyzji w sprawie Austrii, rozbrojenia i stosunku do Ligi Narodów, o ile nie chcą narazić się na zupełne odosobnienie, w którym już obecnie jest im nieswojo.

S. M.

CZAR, PIĘKNO I TRWAŁOŚĆ
to zapach

HABANITA

MOLINARD JEUNE — PARIS

Gen. zast. na Polskę i Gdańsk:

K. & A. Miklaszewski, Kraków.

Te 50

~~~~~

UWAGI

Na Grabenie, w Wiedniu, stanie niebawem pomnik, poświęcony wspomnieniu — dorożkarza. Pomyśl romantyczny, tak jak romantyczny jest „stary Wiedeń”. Cześć dla dawnego fiakra, z którym żyły się pokolenia Wiedeńczyków i przyjezdnych. Popularna postać wykuta w kamieniu, w naturalnej wielkości, z nieodstępnym liczem w ręku. Znak wieku motoryzacji! Ostatni fiaker wiedeński zeszedł do grobu...

*

We wczorajszej rubryce „plotek stołecznych” podaliśmy notatkę o wykupnie patentów komunikacji kolejowej w Warszawie na bieżący rok. W porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyła się liczba patentów na taksówki samochodowe o blisko 200, czyli o 15 procent całego stanu taksówek w stolicy. W Warszawie, — miasteczku, które z satysfakcją olwieszcza co roku wyższą liczbę mieszkańców: w roku 1925 daliśmy przekroczyła milion, teraz 1 300 000. Pocięją ma być, że w miejsce owych 200 zredukowanych taksówek wykupiono patentów dorożkarskich o 80 więcej! Tak jak w stolicy, tak też na prowincji. W „Słowie” wileńskim poruszono niedawno sprawę „demotoryzacji” kraju w artykule wstępnym, wspomniawszy, że Wilno liczy 47 taksówek i 531 dorożek. Na jeden samochód 11 konnych.

Nrazie więc nie będzie potrzeba u nas pomnika, jaki stawiany jest w Wiedniu.

*

Aleć wszystko ma swoje światło i cienie. Cienie motoryzacji są wielkim problemem w krajach zachodnich. Bo zważywszy rok 1934 przyniósł w Anglii 7 200 wypadków śmierci z powodu komunikacji kolejowej. Oczywiście w głównej mierze wskutek samochodów. Zaś liczba osób rannych w wypadkach ruchu doszła w tym roku w samej Anglii do zawrotnej cyfry 225 000! Analogicznie cyfry Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące Polski brzmią idyllicznie: 79 zabitych i 1 514 rannych.

*

Angielski minister robót publicznych Hore-Belisha ustanowił świeżo nowy urząd w państwie: „dyktatora ruchu”, któremu powierzone jest okiełznanie potężniejącego z dnia na dzień molocho komunikacji. Nowa regulacja dróg i sygnalizacji, ważny w miastach problem „przejść dla pieszych”, osobne jezdnie dla rowerów i t. d. Bowiemy rok bieżący zapowiada się pod względem ruchu jeszcze zawrotniej niż ostatni.

To samo w innych krajach. W Niemczech, które jeszcze doniedawna stały znaczące w tyle co do samochodów za Europą Zachodnią, wzrasta ostatnio liczba samochodów niepomniernie. W Ameryce przyrzekł Ford wyprodukować w r. 1935 cały milion maszyn. Rekord wyższy, niż w najlepszych latach przed kryzysem.

A w Wiedniu mają ludziska sentyment dla wspomnianego fiakra wykuty z kamienia, uchyla cylindra na pożegnanie...

Afera syna ministra

Bruksela. (PAT) „Le Soir” donosi, że z rozporządzenia władz sadowych dokonano w Antwerpi rewizji w gmachu Banku Depozytowego, którego dyrektorem jest syn ministra robót publ., Van Couvelaert. Van Couvelaert senj., minister robót publ., podał się wczoraj do dymisji.

Stronnictwo Narodowe

Koło Łazarz - Jeżyca.

Zapowiedziane na niedzielę „Jama nie oplątka”, ze względów od zarządu niezależnych się nie odbędzie. Zarząd.

O porwanie synka Lindbergha

ZEZNANIA ŚWIADKÓW

Flemington. (PAT.) Piątkowy dzień procesu przeciw Hauptmannowi wypełniły zeznania p. Köran, która swego czasu złożyła wizytę dr. Condonowi w imieniu gangsterów. Obrońca wezwał tego świadka na rozprawę, chcąc udowodnić swoją pierwszą tezę, że porwanie dziecka było dziełem gangsterów i że dr. Condon był w to wmieszany. P. Köran została skonfrontowana z dr. Condonem, który stwierdził, że złożył na jej ręce w roku 1932 dwa rachunki.

Pierwszym pomyślnym momentem dla Hauptmanna w dotychczasowym przebiegu procesu było zeznanie córki dr. Condon, która oświadczyła, że nie może stwierdzić z całą pewnością, czy fotografia Izidora Fischera, przedstawiona przez obrońcę, jest fotografią osoby, która złożyła ojcowi świadka żądany okup.

SPRAWA OKUPU

Nowy Jork. (PAT.) W dalszym ciągu procesu Hauptmanna w Flemington zeznał m. in. detektyw wydziału wywiadowczego Wilson, który swego czasu dopomógł do wykradnięcia i ujęcia Al Capona. Świadek zeznał o tym, jak pod jego nadzorem przygotowywano okup. Odpowiedni sumę dolarów oczekowano w biurze banku Morgana. Z tej właśnie paczki 14.500 dol. znaleziono potem w garażu Hauptmanna.

Na pytanie prok. świadek odpowiada, że nie interweniował w układach o okup i nie próbował ująć zbrodniarzy. Następnie opowiada świadek szczegółowo o swoich wysiłkach dla znalezienia poszlak, na których podstawie aresztowa-

wano Hauptmanna. Wilson zeznał w końcu, że 18 tys. dol. ze złożonego okupu znaleziono w Nowym Jorku, reszta zaś pieniędzy, nie odnalezionych, przeszła zapewne niezauważona do skarbu.

OPINIA RZECZOZNAWCÓW

Rzecznicy kaligrafowie i grafiologowie jednomyślnie orzekli, że wszystkie kartki z zadaniem okupu, doręczone Lindberghowi i jego pełnomocnikom pisane były przez Hauptmanna.

PO AMERYKAŃSKU

Nowy Jork. (PAT.) Poszczególne świadkowie w procesie o porwanie dziecka pułk. Lindbergha otrzymują liczne propozycje występów w roli prelegentów lub artystów filmowych dla odzwierciedlenia poszczególnych momentów zbrodni. Najwięcej takich ofert otrzymał dr. Condon, któremu zaproponowano za takie występy kilka milionów dolarów.

ng 4 632

Akcja zwolenników Trockiego w ZSRR

Moskwa. (PAT.) Ostatnio zanotowano szereg wystąpień trockistów na prowincji.

W mieście Gorkij (dawniej Niżnij Nowgorod, wielki port u zbiegu rzeki Oki i Wołgi — red.) student Aristow wygłosił swego czasu z komсомола referencję kolegom na zebraniu sprawie zamachu na Kirowa, nazwał trockistów prawdziwymi bolszewikami.

Gazeta „Walcowka” w Tazanrogu (port nad m. Azowskim na Ukrainie koło ujścia Donu — red.) szerzyła poglądy trockistowskie. Redaktor usunięto ze stanowiska, a w redakcji zarządono „czystkę”.

W uniwersytecie w Czelabińsku (m. gubern. w Rosji wsch. — red.) komunistą prof. Piątkow bronił podczas wykładów opozycję trockistowsko-zinowiewowską.

Moskwa. (PAT.) Prasa przynosi sensacyjną wiadomość z Mińska, że wiceprezes rady komisarzy ludowych Białorusi sowieckiej, Golenda, referu-

jąc uchwały ostatniego plenum centr. komitetu partii komunistycznej w fabryce „Bolszewik”, scharakteryzował likwidację kartek chlebowych wedle poglądów trockistowsko-zinowiewowskich, które to poglądy swego czasu sam podzielał. Golenda uchylił się od zjedzenia zebranych, aby potępił rolę Trockiego, Zinowiewa i Kamieniewa, natomiast miał usprawiedliwiać zabójstwo Kirowa, wskazując, że opozycja znajduje się w sytuacji bez wyjścia.

„Prawda” zwraca uwagę, że centralny komitet komunistycznej partii Białorusi nie zajął dotychczas stanowiska wobec wystąpień Golendy.

TRUSKAWIECKA NAFTUSIA leczy przewlekłe niezłyty miedniczek nerkowych i pęcherza moczowego — wszędzie do nabycia. — Hurtowny Skład Barcikowski, Poznań. dg 536

Gwałtowny pożar

Kraków. (PAT.) Wybuchł tu gwałtowny pożar w magazynie fabryki wyrobów chemicznych „Iskra i Karmański” w Krakowie.

Do akcji ratunkowej przystąpiły dwa plutony straży. Na miejsce pożaru przybył również oddział policji, celem utrzymania porządku. Magazyn został zniszczony przez ogień. Wyrządzona przez pożar szkoda dotychczas nie ustalono.

Aresztowanie komunistów

Warszawa. (Tel. wł.) W ostatnich dniach zaszły w Warszawie akty terroryzowania kupców branży drzewnej i meblowej.

DOM

w najlepszym punkcie Gdyni DO SPRZEDANIA.

Dochód roczny zł 30.000. Zwolniony od podatków do roku 1944-go. Zgłoszenia uprasza się nadsyłać do **P. A. T.** Gdynia, ul. Świętojańska 10.

ng 4372

Władze dokonały rewizji w Zw. Zawodowym Robotników Przemysłu Drzewnego. Podczas rewizji znaleziono kompromitujące komunistyczne materiały.

Aresztowano 106 osób, wśród których znajdowało się 8 poszukiwanych za przestępstwa kryminalne. (w)

Zniemczenie nazw

Królewiec. (PAT.) Prasa donosi, że w pow. szczycieńskim na Mazurach zmieniona została nazwa miejscowości „Zawojki” na „Lilienfelde”.

Warszawa — Kopenhaga

Berlin. (Tel. wł.) Donoszą z Kopenhagi: Na Bornholmie, w mieście Rønne, odbyła się konferencja przedstawicieli „Duńskiego tow. żeglugi napowietrznej” z miejscowymi władzami, celem ustanowienia w r. bież. regularnej komunikacji lotniczej Bornholmu z Kopenhagą. Linia ta przedłożona ma być przez Gdynię do Warszawy i w tej sprawie nawiązali już Duńczycy kontakt z Polską.

Szlak Warszawa—Kopenhaga krzyżowałby się na Bornholmie z istniejącą już linią Niemcy—Sztokholm, która dotąd nie miała postoju na wyspie z uwagi na brak lotniska. Powstanie w tym roku portu lotniczego na Bornholmie zwiększy zarazem zainteresowanie międzynarodowego turystyki dla tej wyspy, jednej z najpiękniejszych na Bałtyku. Już w r. ub. wzmożił się silnie ruch podróżnych z zagranicy

POPULARNEJ DWULAMPÓWKI DO LUKSUSOWEJ SUPERHETE-RODINY

JEDNAKOWO SOLIDNIE WYKONANE

RADJO ELEKTRIT

Do nabycia we wszystkich radjoskładnicach w kraju.

wskutek niskich cen, spowodowanych spadkiem korony duńskiej.

Lot nad Pacyfikiem

Honolulu. (PAT.) Lotniczka amerykańska A. Earhard wystartowała dziś o g. 3.15 do lotu przez Pacyfik. Lotniczka leci do Kalifornii.

Honolulu. (PAT.) Start do lotu przez Pacyfik nastąpił niespodziewanie i mimo wysiłków, czynionych w ostatniej chwili przez władze, by nie pozwolić na próbę, gdyż na tej samej drodze zginął niedawno lotnik Ulm, a poszukiwania naraziły rząd waszyngtoński na duże wydatki. Lotniczka oświadczyła przed startem, że zamierza dokonać lotu próbnego.

Mistrzostwa Australii

London. (Tel. wł.) W finale turnieju tenisowego o mistrzostwo Australii w Melbourne. Crawford pokonał poraż trzeci z rzędu Perry'ego 2:6, 6:4, 6:4, 6:4, zdobywając ponownie tytuł mistrza Australii.

Śniegi we Włoszech

Rzym. (Tel. wł.) Fala mrozu dotarła na południe.

W Medjolanie notowano w sobotę 9 stopni mrozu. W Rzymie i okolicy spadł obfity śnieg i zalega duże czary aż do Bari na wybrzeżu Adriatyki. W prowincji Ancona leży powłoka śnieżna grubości 30 cm.

Naturalny środek przeciw obstrzeżeni
 ★ Zioła Przeczyszczające Karpińskiego
 Rg 1920

Rewizyta w Paryżu

Warszawa. (Tel. wł.) „Kurjer Warszawski” donosi, że rewizyta włoskiej we Francji należy spodziewać się na wiosnę. Przyjechałby król włoski Wiktor Emanuel w towarzystwie Mussoliniego. Wiadomość ta znajduje potwierdzenie w urzędowych kołach rzymskich. (w)

Powódź w Kanadzie

Ottawa. (PAT.) Wskutek gwałtownych burz i ulewnych deszczów w wielu częściach Kanady nastąpiły powodzie.

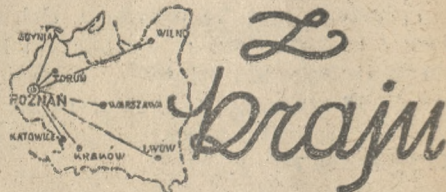
Przez ulice miasta Truro, w Nowej Szkocji płyną wartkie strumienie, unosząc z sobą wielkie bryły lodu. Niektóre rzeki wezbrały o 8 m. ponad poziom normalny. Wiele mostów uległo zniszczeniu.

Splonął teatr

Neapol. (PAT.) Gwałtowny pożar zniszczył całkowicie gmach nowego teatru. Straty sięgają kilku milionów lirów.

KASKARYNA LEPRINCE

reguluje żołądek, chroni od nadmiernej otłocności i uderzeń krwi do głowy. Przy skłonnościach do zaparcia: stolca jest łagodnym środkiem rozwalniającym. Dawka: 1 lub 2 pigułki wieczorem, podczas jedzenia. Koszt mały, tureczka, 40 groszy. Do nabycia w każdej aptece. ng 4878

Z DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU BAŁTYCKIEGO

Odbyło się w Toruniu zebranie zarządu Instytutu Bałtyckiego. Poza sprawozdaniem dyrekcji omawiano zamknięcie rachunkowe i plan finansowy na rok 1935. Sprawozdanie przedstawiane przez dyrektora Instytutu w formie osobnego druku zawiera obraz dalszego rozwoju tej placówki. W roku sprawozdawczym ukazało się 3 tomów naukowych Instytutu, 9 osobnych rozpraw, 13 referatów w związku z IV naukowym zjazdem pomorzoznawczym w Krakowie, 19 zeszytów biblioteczki politycznej. W opracowaniu tego dorobku naukowego brało udział 50 autorów.

Z 11 MILJONÓW — NA 300 TYSIĘCY

Znanej spółce akcyjnej przemysłu gumowego Pepee w Grudziądzu władze skarbowe wymierzyły swego czasu grzywnę stemplową wysokości przeszło 11 milionów złotych. Jak donoszą, grzywna ta została obniżona na 300 tysięcy złotych.

O MŁODZIEŻ POWBĄCAJĄCĄ Z WAKACYJ

Dla zapewnienia młodzieży szkolnej możliwie wygodnego powrotu obecnie z kolonii i kursów zimowych, ministerstwo komunikacji wydało zarządzenie dyrekcjom kolejowym w Wilnie, Katowicach, Krakowie i Lwowie, aby zwrócono szczególną uwagę na sprawny i możliwie wygodny przejazd. Ministerstwo komunikacji zwróciło się do zainteresowanych kierowników kolonii i kursów zimowych o podanie zawczasu zawiadomom najbliższych stacji kolejowych, w jakich dniach i którymi pociągami wyjadą większe grupy młodzieży szkolnej, aby umożliwić doczepienie do właściwych pociągów, specjalnych wagonów lub też zabezpieczyć przejazd w normalnych składach pociągów.

ZAWIADOWCA STACJI KOLEJOWEJ RZUCIŁ SIĘ POD POCIĄG

Niedawno zostały wykryte nadużycia przy dostawach kolejowych na odcinku drogowym Łowicz — Kutno. W związku z tem aresztowano sześć osób, w tej liczbie kilku pracowników kolejowych. Onegdaj wozwan został na przesłuchanie w tej sprawie do Łowicza zawiadowca odcinka drogowego w Kutnie Roszak i miał wyjechać następnym pociągiem. Nagle, gdy pociąg już ruszał, rzucił się R. pod koła i poniósł śmierć na miejscu.

NAPADY NA POCIĄGI WĘGLOWE

Z chwilą nastania ciężkich mrozów, pomnożyły się napady na pociągi węglowe, celem zdobycia tą drogą cennego opału. Onegdaj pod Pruszkowem zaszedł przy tej sposobności wypadek śmiertelnygo postrzeżenia jednego z napastników nazwiskiem Kalota. Zastrzelił go wartownik, którego napastnicy obrzucali kamieniami.

OŻYWIENIE SEZON ZIMOWY W WISLE

Pierwszorzędne obecnie warunki klimatyczne dla sportów zimowych w górach śląskich przyczyniły się do znacznego ożywienia sezonu zimowego w Wieszce, mianowicie Szczyrk i Bystrej. Napływ gości jest nawet znaczącojszy niżeli o tym samym czasie w roku ubiegłym.

Saara — Rubikon 1935 roku

(Od własnego korespondenta „Kuriera Poznańskiego“.)

Saarbrücken, 10 stycznia

Ruchliwy, wielojęzyczny światek dziennikarski szaleje: odbywa się istny pościg za znakomitszymi osobistościami saarskimi dla wywiadów. W ten sposób usiłuje się uzyskać, jak się to tutaj mówi, „źródłowe” informacje o bliskich wydarzeniach niedzielnych.

Wywiady te, jak to się teraz coraz częściej stwierdza, nie przynoszą nic ciekawego. Przywódcy „Deutsche Front” bowiem w dalszym ciągu, z wielką pewnością siebie — zresztą inaczej być nie może — zapowiadają sukces swej organizacji w plebiscycie. Max Braun też nie upada na duchu i z wielką zawziętością krytykuje przygotowania przeciwników, zapewniając, że każdy dzień zmniejsza szansę zwycięstwa zwolenników powrotu Saary do Rzeszy. Przywódcy katolików pp. Hoffmann, Kühnen i Imbusch dają coraz częściej wyraz swoim zastrzeżeniom przeciwko rządowi hitlerowskiemu w Niemczech. Katolicy są przytem świadomi tego, że ich głosy stanowią języczek, który może w niedzielę przeważać szalę zwycięstwa na stronę zwolenników „status quo”, albo też „wiernych Niemców”. Krótko mówiąc: każda liczka chwali swój ogon.

Najwięcej zmartwień przyniosły ostatnie dni przywódcom „Deutsche Front”. Wspaniały atut propagandowy: ogłoszenie wezwania biskupów Trewiru i Spiru do modłów za pomyślny wynik plebiscytu w Saarze dla Niemiec został osłabiony ostatniem odezwaniami się Ojca św., zapowiadającego naganę dla dostojników Kościoła w Niemczech za wpływanie na niedzielną rozgrywkę o charakterze wybitnie politycznym. Nie jest wykluczone, że decyzja Ojca św. wpłynie teraz na stanowisko katolików z „Deutscher Volksbund für christlich-soziale Gemeinschaft”. Rzucenie głosów tych na rzecz „status quo” może zadecydować o wyniku plebiscytu. Prawdopodobieństwo tego kroku znajduje jeszcze uzasadnienie w oficjalnej enuncjacji w „Neue Saarpst”, redagowanej przez wspomnianego kilkakrotnie Hoffmanna, który w odczynie, wzywającej do wypowiedzenia się za „status quo” przytacza takie argumenty przeciwko powrotowi do Rzeszy Niemieckiej: „Głoszysz za kłamstwem, jeżeli wypowiedzisz się za przyłączeniem Saary do Niemiec. Jeżeli, głosując, powiesz „tak”, to opowiadasz się za systemem obozów koncentracyjnych... Głosujesz dla krwawych czynów z 30 czerwca. Wypowiadasz się za dyktaturą, która ma na sumieniu mord kanclerza sąsiedniego państwa austriackiego, która pozwoliła rannemu konać bez lekarza i księdza. Katolicy ludzie Saary! Chcecie, głosując „tak”, pochwalić morderstwo na osobie kanclerza Dollfussa? Czy chcecie głosować za nowym pogaństwem?”...

Z perspektywy saarskiej widać teraz na wyraźniej, jak Trzecia Rzesza zaszkoziła sobie w opinii świata takimi metodami postępowania, jak obozy koncentracyjne, pożar Reichstagu, proces Lübbego, rzeź z 30 czerwca, sianie zamętu w Austrii, zakończone zamordowaniem kanclerza Dollfussa itd. Wszystkie te grzechy wyciąga się teraz na wierzch, kiedy 800 tys. ludzi ma postanowić o swoim przyszłym lo-

RZUT OKA NA MALOWNICZY BIEG SAARY

się i poddać się zarządzeniom bezwzględnemu reżimu.

Członkowie „Deutsche Front” usi-

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI PLEBISCYTOWEJ ROHDE

podczas zaprzysiężenia 559 holenderskich i szwajcarskich mężów zaufania, którzy będą kontrolowali bezstronny przebieg niedzielnego plebiscytu.

lują propagandę zwolenników „status quo” paraliżować wszelkimi możliwymi środkami. Usiłuje się np. Niemców, przybywających już teraz codziennie w większych partjach do Saary, oddzielić całkowicie od wszelkich sugestij propagandowych, które mogłyby ich krytycznie usposobić do zamierzeń „Deutsche Front”. Praktykuje się więc w ten sposób, że przybywających na plebiscyt Niemców zagranicznych członkowie „Deutsche Front” biorą odrazu między siebie, lokują na kwatery wśród bezwzględnie pewnych Saarländerów. W ten sposób ma się nadzieję uchronienia kilkudziesięciu tysięcy ludzi od niebezpiecznej dla Trzeciej Rzeszy propagandy zwolenników „status quo”.

Onegdajsze uroczystości powitalne Niemców amerykańskich, przybywających na plebiscyt, zostały zakłócone już na samym początku, gdy „Deutsche Front” stosując swoją wypróbowaną taktykę, nie chciał dopuścić do zetknięcia się Niemców amerykań-

skich z Saarländerami z pod znaku Maxa Brauna i Hoffmanna. Przyszło do pospolitej biatyki, którą zlikwidowała dopiero energiczna interwencja konnej i pieszej policji. Im bliżej dnia 13 stycznia, tem zapewne będzie więcej takich incydentów, gdyż czuje się na wyraźniej podnoszenie się temperatury przedplebiscytowej na całym obszarze.

Coraz mniej słyszy się teraz o prezydencie międzynarodowej komisji rządzącej p. Knoxie, natomiast na plan pierwszy wysuwa się postać p. Rohdera, Szweda, przewodniczącego komisji plebiscytowej. Urasta on do roli dyktatora na przeciąg najbliższych dni. Codziennie wydaje się jakieś obwieszczenia porządkowe, odnośnie organizacji głosowania w dniu 13 stycznia, obliczenia głosów, przewożenia urn, udziału mężów zaufania stronnictw itd. Na onegdajszej konferencji, urządzonej z inicjatywy komisji plebiscytowej, przedstawiono liczną rzeszę dziennikarską szczegółowo przebieg niedzielnych aktów plebiscytowych.

Powagę urzędowania komisji plebiscytowej wzmocni niezawodnie i ten fakt, że już od soboty wojska angielskie zaciągną gęste rosterunki dokoła gmachu komisji plebiscytowej i będą tam tak długo urzędowały, aż nie zostanie ogłoszony oficjalny wynik plebiscytu. Kwestia, czy nie wytworzy się jednak wówczas sytuacja taka, że posterunki te będzie trzeba zwielokrotnić? Niemcy z „Deutsche Front” dają bowiem niedwuznacznie do zrozumienia, że nawet w razie ich klęski plebiscytowej nie może być mowy o jakimkolwiek podziale Saary, lub też noddaniu jej pod dalsze rządy Ligi Narodów. Szczerze się przytem wielce wybłąkany argumentem, że kwestia powrotu całej Saary do Niemiec jest warunkiem pokoju w Europie. Stałemy więc nad rubikonem 1935 roku. I. B.

„Wielka Polska”

Nr. 2 na rok 1935 tygodnika „Wielkiej Polski”, narodowego organu walki, zawiera na wstępie artykuł zastępcy kierownika Młodych Stronnictwa Narodowego na województwo poznańskie, Stanisława Czapiewskiego, p. t.: „W świet idącej fali”. Artykuł „Atak żydowski na harcerstwo” odsłania kulisy akcji wypadowej żydowskiej, mającej na celu jak najsilniejsze przeniknięcie polskiego harcerstwa. „Żydzi — narodem kłamstwa” jest głosem Żyda o „moralności” i psychice swego plemienia.

Entuzjastyczny w swem nastawie-

Przy bladej, szarawo-żółtej cerze, przygasłych oczach, złem samopoczuciu, zmniejszonej chęci do pracy, ogólnym przygnębieniu, ciężkich snach, bólach żołądkowych, ucisku mózgowym i chorobliwym podnieceniu zaleca się pić przez kilka ni zrana naczko szklanke wody gorzkiej **Franciszka-Józefa**. Zalecana przez lekarzy. Tg 48

niu jest wiersz Aleksandra Koźmińskiego p. t.: „Przysięgamy!” Jędrzej Giertych kontynuuje swą pracę p. t.: „Polska na drodze do niepodległości”. Stałe rubryki „Obrazki z dzisiejszych stosunków”, „Głosy z terenu” zawierają interesujący materiał. W „Gawędzie obozowej” p. t.: „Pierwsze jaskółki” zwraca autor uwagę na możliwość bliskich wyborów do sejmu. Tadeusz Poręba daje w feljtonie p. t.: „W szesnastą rocznicę” kilka obrazków z powstania wielkopolskiego Całostronicowa kronika organizacyjna „Na froncie walki o Wielką Polskę” zamyka numer.

Prenumerata miesięczna 35 gr, kwartalna 1 zł, roczna 3 60 zł. Wpłacać można za pośrednictwem P. K. O. 205.471 lub przekazów rozrachunkowych, które nabyć można w każdej poczcie. Adres adm.: Poznań, św. Marcina 65.

Dwudziestolecie „Ziemi Przemyskiej”

Doniosłe znaczenie prasy prowincjonalnej w rozwoju politycznym, społecznym i kulturalnym społeczeństwa

potrafimy najlepiej chyba ocenić my tu na zachodzie kraju, gdzie prasa ta jest najliczniej reprezentowana i zapisana się chlubnie w dziejach tej dzielnicy. Pod tym względem inne dzielnice pozostały za nami daleko wstecz i pragnęły należała, ażeby luka ta została wyrównana w jak najkrótszym czasie.

To też z prawdziwą satysfakcją notujemy wiadomość o tem, że w dniu 13 bm obchodzi organ narodowy w Przemysku p. t. „Ziemia Przemyska” dwudziestolecie swego założenia i zarazem dwudziestolecie wytrwałej, owocnej pracy na zajmowanej placówce. Nie była to praca łatwa, gdy się zważy, że do zwykłych trudności wydawniczych dochodziły jeszcze przeciwności i przykrości, jakich los nie szczędził piśmie, mianowicie pod rządami zaborczeni. Sywały się kary, konfiskaty i szykany rozliczne, a raz nawet, podczas wojny, piśmie było przez szereg tygodni w zawieszeniu. Mimo to wytrwało ono mężnie na swym ważnym posterunku i dzisiaj może z dumą spoglądać na miniony dwudziestoletni okres pracy.

Zalążycielem „Ziemi Przemyskiej” był prezes Organizacji Narodowej Feliks Przyemski, późniejszy wicekurator krakowski. Redaktorami jego byli w pierwszych latach prof. Władysław Tarnawski, później zaś kolejno prof. Stanisław Jurek, śp. Zdzisław Grodecki, dr. Adam Kropiński i obecnie mgr. Włodzimierz Bilan (fotogr.). Nazwiska te zyskały sobie rozgłos wybitny i szczerzy szacunek u miejscowego społeczeństwa.

Jako piśmie o zdecydowanym kierunku narodowym była „Ziemia Przemyska” również i w ostatnich latach narażona na liczne trudności i jest nią po dziś dzień. Liczne konfiskaty, jakim uległa od czasu wypadków maowych oraz procesów, wytaczanych jej odpowiedzialnym redaktorom, świadczą o tem na wymowniej. Był nawet czas, że wskutek stosowanego bojkotu piśmie na cały kwartał musiało emigrować do Lwowa. A jednak nie dało się ono temu wszystkiemu zepchnąć ze swej obranej linii, pozostało wierne wyrażanej od samego założenia idei narodowej, a wzamian za tę pracę może się pochłubić uznaniem i poparciem społeczeństwa.

„Ziemi Przemyskiej” i jej redaktorom składamy z okazji przypadającego dwudziestolecia życzenia dalszej owocnej pracy i pomyślnego rozwoju pisma dla dobra kraju i sprawy narodowej. Oby takich pism z czasem powstawało jak na więcej!

RATUSZ W SAARBRUECKEN

Dyktatura Stalina

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Moskwa, 10 stycznia

W tej chwili odbywają się zjazdy sowieckie w Moskwie, Leningradzie i Ki'owie; są to ostatnie momenty przygotowawcze do VII kongresu sowieckich w Moskwie, który się rozpocznie 25 b. m. Już mieliśmy sposobność przedstawić na tem miejscu, jaką rolę w organizmie państwowym Rosji Sowieckiej odgrywają „sowieci”, jednak funkcjonowanie tego organizmu nie da się zrozumieć bez rozpatrzenia jego nie „kierownictwa”, jakie stanowi Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partja (bolszewików) czyli w skrócie WKP (b).

Charakter tej partji uległ w ostatnich latach dużej zmianie. Opozycjonisci, zarówno z prawa, jak i z lewa, zaznaczają, że w obrębie partji znikła demokracja. Jeszcze za Lenina istniała ona. Rozporządzał wprawdzie Lenin olbrzymim autorytetem, tak, że wbrew niemu rzadko mogły zapaść uchwały ciał partyjnych, ale zasadniczo Lenin bardzo szanował cały mechanizm władz partyjnych. Obecnie, za Stalina, sytuacja jest inna. Mówi już nie może, aby w drodze wyborów przez niższe komitety partyjne mógł się ktoś dostać do centralnego komitetu. Ustalił się bowiem zwyczaj, że jeśli jakieś ciało partyjne w Ki'owie czy Leningradzie dokona wyborów na ogólny zjazd komunistyczny wbrew górze, to z miejsca owa góra dojrzy w niem „elementy białogwardyjskie i kontrrewolucyjne”. Rezultat: wkroczenie G. P. U. i znane — dalsze konsekwencje.

W samym centralnym komitecie partji do wszechwładzy doszło jego biuro polityczne, czyli t. zw. politbiuro. To politbiuro jest istotnym rządem Rosji Sowieckiej. Składa się ono z 10 członków. Aktualnie skład jest następujący: Stalin, Kaganowicz, Molotow, Woroszyłow, Kalinin, Kosior, Ku'biszew, Ordzonikidze, Andrejew i Mikojan; ten ostatni wszedł w miejsce zamordowanego Kirowa. Politbiuro ma trzech sekretarzy: pierwszym jest Stalin, drugim Kaganowicz, trzecim był Kirow.

Pod skromną nazwą sekretarza politbiura Stalin jest faktycznym i nieograniczonym dyktatorem Rosji Sowieckiej. Dzisiejsi członkowie tego biura, to jego mężowie zaufania, bez których nie może się nigdzie dokonać ważniejsza decyzja rządowa. Kaganowicz czuwa nad Moskwą, Kosior (narodowości polskiej) nad Ki'owem, Kirow czuwał nad Leningradem.

Stosunek partji komunistycznej do aparatu państwowego też podległ ewolucji. Lenin sprawował funkcję przewodniczącego rady komisarzy ludowych — był więc premierem i kierownikiem rządu sowieckiego. Wszystkie polecenia natury państwowej szły drogą uchwały rady komisarzy ludowych, czyli „sownarkomu”. Partja komunistyczna działała od wewnątrz przez dawanie nakazu swoim członkom.

Obecnie jest inaczej. Uchwały „politbiura” lub „plenuma” centralnego komitetu partji są publikowane jako obowiązujące postanowienia dla wszystkich, a więc i dla rządu sowieckiego, który ma je wykonać. Tak np. zniesienie systemu kartkowego na chleb zostało ogłoszone w formie uchwały plenuma centralnego komitetu WKP (b). Po większej zaś części zasadnicze decyzje rządowe podawane są do publicznej wiadomości w formie postanowień, pod którymi figurują dwa podpisy: sekretarz centralnego komitetu WKP (b) Stalin po prawej stronie i po stronie lewej — przewodniczący rady komisarzy ludowych Związku S. R. R. W. Molotow.

Partja komunistyczna jest więc traktowana jako organ państwowy. Te inowacje wprowadził Stalin, który, jak wiadomo, sam nie pełni bezpośrednio żadnej funkcji w aparacie państwa sowieckiego. Natomiast wszystkie najważniejsze stanowiska państwowe są obsadzone przez członków politbiura, czyli ludzi Stalina. Tak więc Kalinin jest przewodniczącym komitetu wykonawczego sowieckich — odwołania to stanowisku głowy państwa. Molotow jest głową rządu sowieckiego, Woroszyłow komisarzem (ministrem) wojny, Ordzonikidze komisarzem ciężkiego przemysłu, Andrejew — komisarzem komunikacji, go Kirowa wspomnieliśmy już wyżej. O roli Kaganowicza, Kosiora i zabite-

Ludziom tym na wyznaczonych terytorjalnych stanowiskach przysługują nieograniczone pełnomocnictwa. W charakterze sekretarzy partji komunistycznej wolno im robić wszystko, ale muszą słuchać Stalina i mieć jego zaufanie.

Bo Stalin — to „kochany wódz”. Tak określanym on jest i nazywany we wszystkich uchwałach najróżnorodniejszych zgromadzeń. Za Lenina jeszcze tego stanu rzeczy nie było. Wtedy chwalono wprawdzie Lenina i Trockiego, prawie zawsze ich obu razem, ale to były niejako prywatne peany, natomiast rezolucje mówiły o posłuchu dla partji komunistycznej i dla sowieckich. Teraz instytucja „wodza” została wprowadzona niejako oficjalnie do ustroju sowieckiego.

Dziś gradację władz w Rosji Sowieckiej można zamknąć w trzech pojęciach: Stalin, partja komunistyczna, sowieci. Nadto jednak są jeszcze dwie instytucje, które mają być samostanny: G. P. U. i armja czerwona. Oboje one słuchają Stalina.

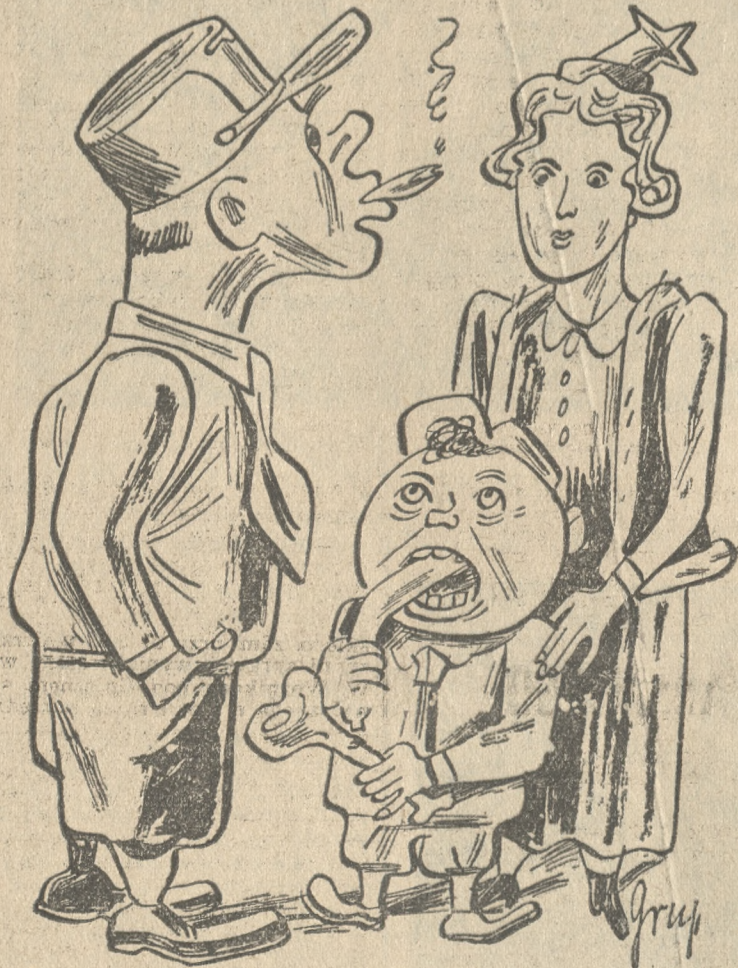
Za Lenina też one istniały, ale wobec partji komunistycznej i wobec całego mechanizmu sowieckich były słabsze niż są dzisiaj. Lenin więc mógł grać na kilku czynnikach. Stalin partję i sowieci podporządkował sobie bez reszty.

Czy to wzmacnia jego pozycję wobec G. P. U., a zwłaszcza wobec armji?

Odpowiedź zostawmy przyszłości!

SZAŁAWA

Gdański Benjaminek

Niemiec: A więc podzielimy swe role w sprawie tego pieszczoszka: ty będziesz go karmiła, a ja będę go po swojemu wychowywał...

Z cyklu: Powstanie Wielkopolskie

Jeszcze do 16-tej rocznicy zajęcia Nowego Tomysła

W niedużej broszurze P. Paetzolda p. t. „Wie Neutomschel polnisch wurde. Aus den Schicksalstagen der Provinz Posen 1918/19” (Berlin 1928), wydanej w 10-tą rocznicę zajęcia Nowego Tomysła, znajdujemy opis wypadków, rozgrywających się w mieście przed, w czasie i po zajęciu go przez wielkopolskie oddziały powstańcze. Najważniejszą częścią broszurki są jej dodatki, wśród nich raport b. landrata nowotomyskiego Rissmanna, zdebronizowanego przez powstańców. Poza broszurką, jako skrajnie tendencyjną, posługuje się zmyśleniami dla poparcia niemieckiego punktu widzenia. Pozwólę sobie z niej przytoczyć kilka szczegółów.

Po wstępie pseudohistorycznym, w którym autor podaje „dowody” niemieckości miasta, nie wspominając oczywiście nic o przywileju króla Stanisława Augusta z 1788 r., przedstawia autor przyczyny utraty miasta na rzecz Polaków. W rozdziale p. t. „Heimatschutz” pisze, co następuje:

„Wszystkie miasta niemieckie na zachodniej granicy prowincji poznańskiej stworzyły straże t. zw. Heimatschutz, dla obrony przed Polakami, która składała się wyłącznie z Niemców. W Nowym Tomyslu natomiast dwaj niemieccy oficerowie, którzy stali się łącznie z dowódcą polskich powstańców (hr. Łackim z Posadowa k. Pniew), utworzyli „Heimatschutz”,

złożony przeważnie z Polaków. Komenda była niemiecka i polska. Ponieważ jednak w naszej niemieckiej miejscinie, nie było Polaków, trzeba było żołnierzy sprowadzić z odleglejszych miejscowości. W tym czasie słyszano się w mieście wieczorem więcej prawie mowy polskiej niż niemieckiej. Dawniej nie słyszano się polskiej mowy wcale w naszej miejscinie najwyższej na targu. Obywatel niemiecki pytał się zdziwiony, jakie zadanie ma spełnić w naszym niemieckim Nowym Tomyslu obywatelska straż, złożona z obu narodowości. Zagroźono nam jedynie niebezpieczeństwo ze strony Polaków, przeciwnie nim była to jednak broń tępa, a nawet niebezpieczna dla naszego niemieckiego miasta.”

Zdaniem autora chodziło tu najoczywiście o zdradę, której dopuścili się dwaj główni „zdracy niemieczyny”, niemieccy porucznicy rez. Werner i Anderson. Działalności ich poświęcone są dalsze rozdziały broszurki. Dowiadujemy się z nich, że obu wytoczono proces o zdradę stanu w sądzie polowym inspekcji obrony krajowej V korpusu, umorzony jednak w drodze amnestji. W każdym razie jasna jest dla autora rzecz, że obaj zdradzili interesy niemieckie. Postępowanie Andersona tłumaczy jego polskim pochodzeniem; dla postępowania Wernera jednak autor nie znajduje okoliczności łagodzących. Obaj oficerowie, jak i burmistrz Franke, przyczynili się, zdaniem autora, wale do utraty Nowego Tomysła na rzecz

Polaków. Autor przytacza zeznanie jednego z głównych świadków oskarżenia (bez podania nazwiska świadka), w którym znajdujemy następującą relację o zajęciu miasta:

„Polacy wkroczyli do Nowego Tomysła w nocy około godz. 3. obsadzili wszystkie urzędy, wydali landrata i komendanta obwodowego. Około 4 nad ranem ostrzelano i obłożono mnie w moim gospodarstwie. Około godz. 7 i pół udało mi się opuścić gospodarstwo... i uciec do Zbąszynia.”

Cytuję to zeznanie bezimiennego świadka, ponieważ, jak już zaznaczyłem na wstępie, w mieście wówczas nie strzelano.

W rozdziale „Skutki zdrad” pozwala sobie autor na następującą tendencyjną uwagę:

„Gdy żołnierze polscy na Gwiazdkę 1918 r. z miasta Poznania rozpoczęli „marsz zwycięski” na zachód, doszli w drugie święto do Mogilnicy, rzeczułki płynącej mniej więcej 17 km na wschód od Nowego Tomysła. Tu zatrzymali się: wiedzieli, że wkraczali w teren, zamieszkały tylko przez Niemców. Wówczas wydali już Polacy mapy, w których rzeczułka Mogilnica stanowiła granicę.”

Nieco niżej w tymże rozdziale spotykamy następującą relację:

„Dawniejszy obywatel naszego miasta, pan X (znowu bez nazwiska!), pojechał w połowie grudnia 1918 do ministra w Berlinie i prosił o pomoc dla naszego niemieckiego miasta. Powiedział wtedy ówczesny podsekretarz stanu p. v. Gerlach: „Przy pertraktacjach moich w Poznaniu wypowiedziałem pogląd, który myślę przeformować, że tak, jak w Szlezewiku duńskim, tak tutaj przeważnie polskie części prowincji oddamy Polakom, niemieckie powiaty pozostaną przy Pruszech, części o mieszanej ludności będą stanowić o sobie w plebiscycie. Mam nadzieję, że to osiągnę”. Na uwagę p. X, że wówczas nie odbyłyby się wcale plebiscyt w powiecie nowotomyskim, odpowiedział minister, że pogląd ten jest słuszny. Narodowo polska gazeta „Kurjer Poznański” przyniosła w tym czasie artykuł o nowej granicy niemiecko-polskiej, w której mniej więcej Mogilnicę określono jako granicę.”

Jest to oczywiście z palca wysane igrastwo.

Autor kończy uwagą, że Polacy „początkowo nie rościli sobie pretensji do okolicy Nowego Tomysła”, która „udało im się zdobyć tylko dzięki zdradzie”.

Tak oświetlono sprawę w 10 lat później. Szkoda, że autor nie zdobył się na bezstronniejszy sąd; o granicy polsko - niemieckiej opowiedział tak naiwną bajkę, że trudno przyjąć, by ktoś rozsądny w nią mógł uwierzyć.

Pozatem, o ile wiem, zajęcie Nowego Tomysła nie znalazło oddźwięku w piśmiennictwie niemieckim. W trzech codziennych pismach niemieckich z owych czasów, wychodzących w Poznaniu, nie znalazłem żadnej o niem wzmianki. Nie miałem wprawdzie sposobności przejrzania dzienników, wychodzących poza Poznaniem. Pisma niemieckie w Poznaniu z czasów powstania podają jednak skwapliwie każde zdarzenie w Poznaniu i na prowincji, każda zmianę w położeniu walczących oddziałów powstańczych i wojsk niemieckich, przyczem wypowiadają się z dużą swobodą nawet o wrogich dla sprawy polskiej poczynaniach Niemców, mimo istnienia już w Poznaniu władzy polskiej.

Przejście bez oporu w ręce polskie miasta powiatowego, posiadającego w dodatku pruską komendę obwodową, a więc pewnego rodzaju ochronę wojskową, położonego na zachodzie prowincji, które w pojęciu zbyt gorliwych Niemców tutejszych uchodziło już za nierozdzielnie związane z „niemiecką ojczyzną”, podzielało niewątpliwie przygnębionych. Sam fakt sukcesu powstańców polskich na samym początku ich działań nie wróżył Niemcom nic dobrego.

*

Był to bowiem istotnie sukces nielada. Przez opanowanie dworca nowotomyskiego zamknięto jedną z głównych dróg dostępu do Poznania, osłabiając go na tym odcinku. Przez zajęcie miasta i komendy obwodowej uniemożliwiono ewtl. niemiecką rekrutację z terenu powiatu i stworzono punkt oparcia dla przyszłych działań pod Zbąszyniem. Oczyszczono wreszcie cały powiat nowotomyski z okupanta na dwa dni przed chwilą, gdy Niemiecka Rada Ludowa, zebrana w Międzyrzeczu, orzekła bezprawnie o przyłączeniu powiatu nowotomyskiego z dniem 5 stycznia 1919 r. do prowincji brandenburskiej. Orzeczenie to pozbawione już było wszelkiej podstawy pralnej.

Dr. KAZIMIERZ BROSS.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Styczeń
13
NIEDZIELA

Kalendarz rzym.-kat.
Niedziela: Weroniki, Hilarego
Poniedziałek: Feliksa m
Kalendarz słowiański
Niedziela: Bogumira
Poniedziałek: Radogosta
Słońca: wschód 7.58
zachód 16.04
Długość dnia 8 godz. 06 m

Księżyc: wschód 11.00 zachód 02.19
Faza: 6 dni przed pełnią.

Stan pogody według obserwacji Instytutu Meteorologicznego Uniw. Pozn.: Sobota godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska — 10 st. C., ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 754 mm., pochmurno, wiatr pół-wschodni. — W ub. dobie temperatura najwyższa — 6 st. C., najniższa — 11 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Drog Wodnych w Poznaniu: Wczoraj — 0,20 m., dziś — 0,06 m.

Przewidywania pogody na niedzielę: Umiarkowany mróz z pochmurno z przelotnymi przejaśnieniami.

Wznie dla posiadaczy ogarów. — Zarząd miejski w Poznaniu zwraca uwagę na obwieszczenie, rozlepione na słupach, dotyczące opłat od ogarów, nieposiadających świadectw uznania na rok 1935. Z obwieszczenia wynika, które ogary podlegają opłacie i zgłoszeniu najpóźniej do dnia 1 lutego 1935 r. w Zarządzie miejskim w Poznaniu, wydział XV/1 plac Sapieżyński 9, I ptr., pokój 1. Kto do dnia 1 lutego powyższemu zarządzeniu nie uczyni zażądanie ulgę grzywnie do 100 zł włącznie 3-dniowemu aresztowi zastępczemu.

Niemiecki kolonista odpowiada za polece wójta. W dniu 25 lutego 1934 r. około południa jechał rowerem z Kroczynek do Zbąszynia Oskar Szulc, kolonista niemiecki z kolonii Albertowskiej, pow. Nowy Tomysl. Po drodze zastąpił mu drogę wójt tego obwodu p. Franciszek Musiał i wezwał do zatrzymania się. Ponieważ kolonista jechał dalej, wójt uchwycił go z tyłu za siodełko od roweru i wezwał do okazania karty rowerowej. Okazał się jednak, że Szulc nie rozumie ani słowa po polsku. Pan Musiał powtórzył zatem swe wezwanie w języku niemieckim. — Skutek jednak był ten, że Szulc, krzyżąc i wyzywając, rzucił się na wójta, począł go kopać i gryźć, podrapał mu twarz i szamocąc się, przewrócił go na ziemię. Ponieważ drogą powracało sporo osób z kościoła, utworzyło się zbiegowisko, krewkolor Niemca obezwładniło i w asyście policji odprowadzono na posterunek. W dniu 11 bm. Oskar Szulc starał przed sądem okręgowym, oskarżony o przemoc wobec urzędnika i zniesienie go do znieszczenia czynności prawnej. Oskarżony Szulc tłumaczył się tem, że wójta wcale nie znał, wezwania jego nie słyszał, ten zaś zatrzymał go tak znienacka, że oskarżony mniemał, iż napada go jakiś rabuś. Zeznanie świadka Franciszka Musiała całkowicie jednak wyświeśliło zjście a zeznanie świadka obwodowego Ottona Payera zupełnie nie potwierdziło obrony oskarżonego, gdyż świadek ten wcale nie widział. Po wysłuchaniu oskarżenia prokuratora Telichowskiego, sąd skazał Oskara Szulca na 3 miesiące bezwzględnej aresztu. Zaznaczyć należy, że cała rozprawa toczyła się przy pośrednictwie biegłego tłumacza, ponieważ ani oskarżony Szulc, ani świadek Payer nie rozumieli zupełnie po polsku. Rozprawie przewodniczył sędzia Pułłewicz. (k.)

Człuch nabrął starego właściciela. Do jednego z gospodarzy w powiecie poznańskim, Stodolnego, przybył Feliks Chmielewski z Poznania, który podając się za urzędnika, mającego stosunki w banku, wyludził od leciwego gospodarza obligacje Pożyczki Narodowej na ogólną sumę 5923 zł. Obligacje te Chmielewski podał się sprzedać po cenie nominalnej i pieniądze odstąpił Stodolnemu w ciągu 2 miesięcy. Minęły dwa miesiące, a Stodolny nie otrzymał ani obligacji ani gotówki. Sprawa zainteresowała się policja, która Chmielewskiego znanego oszusta, osadziła w areszcie. W toku dochodzeń ustalono, że Chmielewski w jednym z poznańskich barów przez żonę swoją Annę sprzedał obligacje Pożyczki Narodowej, wartości 2 tys. zł za sumę 1600 zł, a pieniądze te przepił.

W dniu wczorajszym odbyła się rozprawa w sądzie okręgowym w Poznaniu przeciwko małżonkom Chmielewskim. — Prokurator p. Mosiadz w dłuższym przemówieniu domagał się surowej kary na oszustów którzy znieczyli dobrok całego życia starego właściciela. Po naradzie sędziów p. Ostrowski ogłosił wyrok w którym skazał Feliksa Chmielewskiego na 2

Surowy wyrok na włamywaczy

3 lata więzienia i 5 lat domu poprawczego

W nocy z 12 na 13 maja 1933 roku w Pobiedziskach do mieszkania niej. Waczyńskiej dokonano zuchwałego włamania. Bandyci byli zamaskowani. Jeden z nich przytrzymał Waczyńską w łóżku i przyduszał jej głowę pierzyną, aby nie krzyczała, drugi plondrował mieszkanie. Łupem napastników palto 680 złotych.

Wszczęte dochodzenia i śledztwo doprowadziły do uwięzienia Marjana Bertranda i Józefa Józwiaka, jako bezpośrednich sprawców napadu, oraz Tomasza Ryczyńskiego i Wacława Ziętka, podejrzanych o współudział w zbrodni.

W dniu wczorajszym wszyscy czterej oskarżeni stanęli przed sądem okręgowym w Poznaniu, odpowiadając za napad rabunkowy. Główny oskarżony Bertrand, przestępca o bogatej przeszłości kryminalnej, bo mimo młodego wieku, 10-krotnie karany, do winy się nie przyznał. Dawał wykłonne wyjaśnienia, starając się wykazać swoje alibi. Twierdził mianowicie, że krytycznej nocy spał u Ryczyńskiego. Pozostali oskarżeni do winy się przyznali, a mianowicie Józwiak do współudziału w napadzie, tłumacząc jedynie, że działał pod terorem towarzysza. Ryczyński zaś i Ziętek oświadczyli, że Bertrand namawiał ich do współudziału. W napadzie nie uczestniczyli, lecz przyjęli pieniądze, pochodzące z kradzieży po 50 zł każdy. W ten sposób Bertrand chciał zapewnić sobie milczenie z ich

strony, grożąc im „że jeśli nie będą trzymać pyska, to ich szlag trafi”. Sąd przesłuchał świadków: Stefana Pawlaka, starszego przodownika P. P. w Pobiedziskach, Stanisława Giezege, posterunkowego P. P. tamże, Zygryda Pieszaka, garniarza i Jana Krugielkę, kłajca z Pobiedzisk. Wszyscy świadkowie zgodnie potwierdzili wiadome im okoliczności napadu obciążając w zeznaniach swych przede wszystkim Bertranda i Józwiaka.

Po zamknięciu przewodu sądowego prokurator domagał się surowej kary dla oskarżonego Bertranda, jako jednostki niebezpiecznej dla porządku społecznego, którą należy ukarać na czas dłuższy. Co do oskarżonego Józwiaka, nie sprzeciwiał się przyjęciu okoliczności łagodzących, wymiar kary dla pozostałych oskarżonych pozostawił uznaniu sądu.

Po wysłuchaniu ostatniego słowa oskarżonych sąd wydał wyrok, mocą którego Bertrand Marjan skazany został na 3 lata więzienia, po odbyciu których na zamknięcie w zakładzie dla niepoprawnych na przeciąg lat 5. Józwiak Józef skazany został na jeden rok więzienia, Ryczyński Tomasz na 6 miesięcy więzienia i Ziętek Wacław na 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem na lat 3.

Rozprawie przewodniczył wiceprezes Sosniński, jako sędziowie wotanci zasiadali dr. Japa i sędzia Długolecki, oskarżał prokurator Misiurewicz. (k.)

około 3000 sztuk torfu. Kradzieży tej dokonał J. Czesław z Stajkowa. (cn.)

Kronika onieźniejsza

Kradzieże. Nieznani złodzieje wyprawiali rolnikowi Gutowskiemu w Wywierzynie ze stajni dwa konie. Następnie udali się do wozowni, skąd skradli powózkę i trzy wozy. Z chlewu p. Frankowskiego, zam. przy ul. Św. Wawrzyńca, nieznani sprawcy wynieśli szory wyjazdowe. W Wozniakach pod Gniezmem skradziono na szkodę p. Czajki różne narzędzia stołarskie. Sprawców przywycono. — Do chlewu p. Dietra w Golinie włamali się złodzieje i ubili na miejscu świnię, wartość 200 zł. — Ognedaj do nauczyciela Paźkowskiego w Żydówku włamali się złodzieje i wybrali miód z trzech uli, poczem zniszczyli pszczoły, jakie w ulach się znajdowały. (ch.)

Akcja. Akcja Katolicka parafii św. Michała urządziła w niedzielę 13 bm. o godz. 17 na sali p. Prymasowskiej akademie ku czci św. Rodziny. Program jest nader urozmaicony. (ch.)

Zmarła nauczycielka. W wieku 102 lata zmarła mieszkanka Gniezna Ottilia Stefaniłowa, zamieszkała u swej córki przy ul. Św. Krzyszkiej 5. Zmarła urodziła się dnia 25 sierpnia 1832 i przez 78 lat mieszkała w Gnieźnie. (ch.)

Kradzieże. Z mieszkania p. W. Kubacka przy ul. Leśnej 9 skradziono ognedaj dolarówkę, seria 129, nr. 40. — Na szkodę soltywa Perzowskiego w Zdzichowie nieznani sprawcy skradli garderobę, bieliznę i różne dokumenty. — Z chlewu restauratora Kiełbińskiego w Polkowicze zabrał nieznani złodzieje świnię. Policja czyni energiczne dochodzenia celem wykrycia sprawców kradzieży. (ch.)

Kronika jarocińska

Kradzież z włamaniem. Ognedaj włamali się nieznani sprawcy do willi weterynarza p. dr. Baumgarta i zabrali kurtkę skórzaną termometr, tekę skórzaną, wieczne pióro, obligacje Pożyczki Narodowej na sumę 200 zł, poczem zbiegli w niewiadomym kierunku. Sprawców kradzieży poszukuje policja. (jp.)

WITASZYCE

Gwiazdka wśród właścianek. Kółko Włoszianek w Witaszycach urządziło ognedaj na sali p. Reszelskiej gwiazdkę dla biednych dzieci szkolnych parafii. Do licznie zebranej dziatwy przemówiła w gorących słowach p. dyr. Dostatnia, poczem dzieci odśpiewały koledy. Z kolegi obdarowano 140 biednych dzieci pięknymi podarkami gwiazdkowymi. W dniu 6 bm. na sali p. Reszelskiej urządziło Kółko Włoszianek tradycyjny opiatek z podwleczorkiem dla swych członkiń i zaproszonych gości. Wśród milego nastroju i śpiewu około 50 osób spędziło beztrudnie kilka godzin. Patriotyczne przemówienie wygłosił ks. prob. Galecki z Kotlina. (jp.)

Kronika kenińska

Wykrycie oszusta. W związku z katastrofą kolejową, jaka się wydarzyła w październiku ub. roku w Podzamczu odstawieni zostali do więzienia w Ostrowie Mi-

chał Zurkowski, Antoni Gajny i M. Teodorski. Po pewnym czasie żony aresztowanych odwieźdli jakiś nieznany osobnik, który oświadczył im, iż brat jego jest dozorcą w więzieniu ostrowskim. Aresztowani prosili owego osobnika, aby zwrócił się do ich żon po bieliznę, odzież żywność oraz 50 zł gotówki. Przeprowadzone dochodzenia wykazały, iż osobnik ów był oszustem, nazywa się H. Kotlarek, bez stałego zamieszkania i odsiaduje obecnie karę 3 miesięcy więzienia za podobne oszustwa. Oszust przyznał się do winy. Akta oskarżenia w sprawie Kotlarka przesłano do sądu grodzkiego w Kępnie. (wb.)

Śmierć przy pracy. Podczas sprzątania u mistrza rzeźnickiego p. Czwojdzinskiego 30-letnia Wiktorja Gruszkówna zasnęła nagle i straciła przytomność. Przywołany lekarz stwierdził już tylko śmierć wskutek udaru serca. (wb.)

Kradzieże. W Doruchowie skradziono p. Habiszowi 3 świerki. — Z leśniczówki Marydoly skradziono metr drzewa opałowego. Przeprowadzone dochodzenia ujawniły, że drzewo skradł niej. K. K. z Myji. W Biedaszkach skradziono W. Jeziornemu 11 kur i gęś. Tego samego dnia p. St. Klineckiemu zabito gęś która spożyczeni złodzieje pozostawili w chlewie. — Na zabawie w Opatowie skradziono p. Wasiakowi pierścienek ślubny z nr. 333, wartości 24 zł. (wb.)

Kronika międzychodzka

Gwiazdka. W Domu Katolickim obchodzono w dniu 5 bm. St. ow. Dzieciactwa Pana Jezusa gwiazdkę. Dzięki staraniom opiekunki nauczycielki p. Nowickiej uroczystość cieszyła się powodzeniem. W gwiazdce wzięli udział ks. ks. Korcz, Sławski i kleryk Knych. Piękne przemówienie wygłosił ks. Korcz, poczem nastąpiło łamanie opłatka i obdarowanie dzieci podarkami gwiazdkowymi. (mw.)

Ze Związku pocztowców. Kółko międzychodzkiego Związku pocztowców urządziło w ub. niedzielę na sali p. Wroza przedstawienie teatralne, wystawiając wesołą komedię p. t. „Proszę wśród bogaczy”. Sala była wypełniona po brzezi. Amatorów darzono oklaskami. Po przedstawieniu odbyła się zabawa taneczna. (mw.)

Dancing karnawałowy. Tow. śpiewu „Echo” urządziło w dniu 5 bm. na sali hotelu „Continental” dancing karnawałowy, przepłatanym śpiewami chórowymi i innymi występami. (mw.)

Walne zebranie. W dniu 15 bm. o godz. 20 odbędzie się w lokalu hotelu „Pristol” walne zebranie Tow. Powstańców i Wojaków w Międzychodzie. (mw.)

Kronika obornicka

Z kroniki sądowej. Za kradzież szorów skazał sąd grodzki Stanisława Brelawskiego z Chrostowa na 6 miesięcy więzienia. — Heljodora Olejniczaka za kradzież drzew owocowych na 3 miesiące więzienia z zawieszeniem na 3 lata. — Tomasz Chwałę i Jana Zagrodnika z Obornik za znieważenie leśniczego państwowego na miesiąc więzienia z zawieszeniem na 2 lata. (ko.)

Opiatek. Kat. Stow. Młodzieży Męskiej w Obornikach obchodzono ostatnio w sali p. Narożyńskiego tradycyjną uroczystość łamania opłatka. Odegrano jednoaktówkę p. t. „Powrót taty — noc wigilijna”. Na zakończenie tradycyjny gwiazdki obdarował młodzież podarkami. (ko.)

Z kroniki policyjnej. Na szkodę Maksymiliana Napartego z Maniewa skradziono skrzypce i bieliznę — Leśniczemu Furmanowi z Niemieczkowa skradziono 45 kur, 6 indyków i 4 kaczki — Bayerowi w Osowie Starem skradziono 4 tuste gęsi. (ko.)

Ujęcie złodziejskiej rodziny. Od dłuższego czasu w majątności Łopuchowo dokonywano systematycznie kradzieży żyta z polnej stodoły. W stosunkowo krótkim czasie skradziono około 20 kwintali żyta, wartości 350 zł, lecz sprawców kradzieży nie można było ująć. Dopiero w nocy na 5 bm. przytrzymał na gorącym uczynku Wacława, Stanisława i Józefa Zoldaków zamieszkałych w Chwałibogowie. Gdy policja prowadziła Wacława Zoldaka na miejsce kradzieży, współnik jego Stanisław Strzyżwiński z Łopuchowa wzywał ujętego Zoldaka do stawiania odporu władzy. Niezwłocznie udano się do domu Strzyżwińskiego, celem przeprowadzenia rewizji i tutaj cała rodzina stawiała również opór władzy. Celem opanowania sytuacji zawezwano 7 policjantów, którzy awanturnicza rodzinę aresztowali i odstawili do sądu w Rogoźnie. (ko.)

Zarządzenie rezerwy. Od ostatnio wybranych i zatwierdzonych soltyśców i podsoltyśców, gromad, należących do gmin Oborniki-południe i północ odbiorcy przysięgę starosta powiatowy p. Kozłowski w obecności inspektora samorządu p. Fraszczyńskiego i wójtów. (ko.)

Kronika ostrowska

Peżar stępa. W Daniszynie spalił się przed kilku dniami stóg żyta na szkodę Franciszka Mani. (os.)

Postrelenie. W Przybysławicach postrzelono strumem w lesie przy zbieraniu suchych gałęzi 15-letniego Teodora Schczaka z Jaskółek i 14-letnią jego siostrę Stanisławę. Dzieci odniosły kilka ran postrzałowych. Dochodzenia idą w kierunku wyśledzenia sprawcy. (os.)

i pół roku więzienia żonę zaś jego Anne Chmielewską na 6 miesięcy więzienia i 100 zł grzywny. (k.)

Godziny urzędowania w urzędach pocztowych. Urząd pocztowo-telegraficzny Poznań 3, podobnie jak urząd pocztowy Poznań 1, przyjmują do godz. 19 listy polecone bez żadnej specjalnej dopłaty, zaś od godz. 19 do godz. 8 rano za dopłatą 30 gr od jednego listu.

Z POZNAŃSKIEGO

Kronika chodzieska

SZAMOCIN

Opłata. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Warszawie nadał burmistrzowi naszego miasta p. Józefowskiemu srebrny krzyż zasługi, a p. naczelnikowi B. Szucowi krzyż białawy. Aktu wręczenia krzyży dokonał w ub. czwartek na zebraniu Ochotniczej Straży Pożarnej na czelnik powiatowy p. Wolff z Chodzieży. Odznaczeni w gorących słowach dziękowali za dane im krzyże. (sp.)

Walne zebranie K. S. M. W ub. niedzielę na sali parafii nei odbyło się walne zebranie K. S. M., któremu przewodniczył p. Winkiel. Po wysłuchaniu sprawozdania ustępującego zarządu, udzielono na wniosek komisji rewizyjnej ustępującemu zarządowi absolutorjum. Prezesem stowarzyszenia wybrano p. Winkla. W zebraniu wziął udział ks. patron Filipowski. Po dokonaniu wyboru nowego zarządu uchwalono urządzić w niedzielę, 13 bm. wieczorek familijny. (sp.)

BUDZYN, pow. chodzieski

Nowa organizacja. W niedzielę, 6 bm. założono w Budzynie filię Związku Cyw Inwalidów Pracy, do której zapisało się 15 członków. Zarząd filii tworzą pp.: Józef Krawczyński — kierownik, Franciszek Kaźmierczak — zast. kierownika, Walerjan Hundert — skarbnik. (bk.)

Kronika czarnkowska

Kradzież. Ognedaj skradziono robotnikowi Piotrowi Szwarkowi z Pęcłowa kozę i gęś. Dochodzenia ujawniły sprawców kradzieży w osobach Wincentego M. i Andrzeja C. z Wiełbna. (cn.)

Nieszczęśliwy wypadek. W dniu 9 bm. w godzinach popołudniowych przejechaną została przez wóz zamiatającą ulicę niej. Franciszka Belter.

Walne zebranie. Ostatnio odbyło się walne zebranie tut. „Rolnika”. Zebraniu przewodniczył prezes rady nadzorczej p. Paliszewski z Hutki. Po wysłuchaniu sprawozdania kierownika „Rolnika” p. Matelskiego, przystąpiono do wyboru rady nadzorczej. Do rady wybrano Teodora Wylegałę, Jana Górnego z Kruszewa, Feliksa Kiłki z Czarnkowa i Florjana Malidę z Gębie. W końcu zebrania zabrał głos ks. kan. Swinarski, zachęcając zebranych do jak najintensywniejszej współpracy z „Rolnikiem” czarnkowskim. (cn.)

Kradzieże. Rolnikowi Mieczysławowi Kukaszewskiemu z Przybychowa nieznani sprawcy skradli ze stodoły 150 kg żyta. Wszczęte dochodzenia policyjne ujawniły sprawców kradzieży w osobach Stanisława G. i Jana G. z Przybychowa. — Z szopy majątności Stajkowo skradziono

— **Kradzież.** Woznicy Surmie, jadącemu z Ostrowa do Odolanowa, skradziono w drodze z wozu skrzynię zawierającą różne gatunki wyrobów tytoniowych wartości 1300 złotych. Prózną skrzynię porzucili sprawcy w rowie pod Topolą Małą. (os.)

MIKSTAT, pow. ostrowski

— **Pożar tartaku.** Nocą wybuchł pożar na tartaku p. Strzelca. Spaliło się całkowite urządzenie tartaku. Przyczyny pożaru nie zdołano ustalić. (os.)

ODOLANÓW

— **Z Bractwa Kurkowego.** W dniu 1 b. m. urządziło tu Bractwo Kurkowe na sali p. Kempskiego zabawę karnawałową. (oj.)

— **Ujęcie przemytnika.** W końcu ub. tygodnia funkcjonariusze straży granicznej w miejscowości Bogdaj ujęli osobnika, któremu odebrano aparat fotograficzny i większą ilość płyt fotograficznych ogólnej wartości około 400 zł. — Zarówno aparat, jak i przybory są pochodzenia niemieckiego. Dla dobra toczącego się śledztwa nazwiska aresztowanego nie ujawnia się. (oj.)

— **Ujęcie bandyty.** W dzień wigilijny w lesie koło Dębicy nieznani opryszkowie napadli na niego. Marszałkowi, której odebrali kilka złotych i zbiegli w niewiadomym kierunku. Dochodzenia policji uwieńczone zostały ujęciem napastnika w osobie Jana Spaziewskiego z Dębicy. (oj.)

— **Z kółka muzycznego.** Tutejsze kółko muzyczne urządziło w drugie święto Bożego Narodzenia zabawę kryzysową. — Odegrano arcywesołą operetkę p. t. „Kryzys doktora Glodomórka”. (oj.)

— **Szajka złodziejska.** W ub. niedzielę policja tutejsza aresztowała niej. Zagórskiego, przy którym znaleziono różne narzędzia złodziejskie. Zagórskiego odwieziono do więzienia w Ostrowie. Dwóch jego współników, za którymi zarządono pościg, zdołało zbiec w niewiadomym kierunku. (oj.)

Kronika rawicka

JUTROSIN

— **Pożar.** W dniu 7 bm. spaliła się stodoła pełna w większości Solec Stary pod Jutrosinem. Powracający z dworca kolejowego Histonosze pierwsi zauważyli pożar i zaalarmowali straż pożarną oraz policję, która wszczęła energiczne dochodzenia w celu wykrycia sprawcy pożaru. Pastwą płomieni padła cała stodoła, wypełniona zbożem. Akcja ratunkowa była utrudniona brakiem wody. Straty pokrywa ubezpieczenie. Zachodzi podejrzenie zbrodnictwa podpalenia. (rp.)

Z czwartków literackich

„Psychologia puryzmu”

Wczorajszy „Czwartek kulturalno-literacki” w Pałacu Działyńskich wypełnił odczyt Karola Irzykowskiego, członka Akademii Literatury, p. t. „Psychologia puryzmu”. Prelegent scharakteryzował wysiłki purystów, walczących z błędami językowymi, zaznaczając, że indywidualne poczucie językowe jest zazwyczaj wrażliwe na niektóre tylko błędy. Purysta, tępiący jakiś błąd, czy kategorię błędów, sam często popełnia inne błędy. Prelegent rzucił do dyskusji pytania, czy akcja oczyszczania języka jest potrzebna i w jaki sposób powinna być prowadzona. Wyszła też argumenty za taką akcją, poprowadzoną na szeroką skalę, drogą kontroli poprawności językowej w prasie, w agencjach prasowych, w radio itd., które są głównymi czynnikami, szerzącymi językowe błędy. Akcja taka, zainicjowana przez Akademię Literatury, powołanej przecież m. in. do pieczy nad językiem, byłaby jedynym skutecznym środkiem obrony czystości i piękna języka. Co się zaś tyczy czystości, prelegent zajął dość liberalne stanowisko do makaronizmów w języku. Wobec powstawania nowych pojęć, określił dla nowych zdobyczy kulturalnych potrzebne są nowe słowa. Póki nasza kultura sama tych pojęć nie wytwarza, lecz przyjmuje od obcych narodów, musi wraz z nimi przyjmować też ich określenia. Błędy językowe ujął prelegent w trzy kategorie: błędy logiczne, estetyczne i błędy zubożające język. Te ostatnie polegają na zaniedbywaniu pewnych wyrazów, oraz na ograniczaniu się do stałego użycia jednego wyrazu, nawet w błędnym znaczeniu, tam, gdzie język posiada wiele trafniejszych. Na zakończenie wykładu dał K. Irzykowski próbki językowego niedbalstwa, przytaczając humorystyczne fragmenty autentycznych przemówień sejmowych. Odczytał je prof. S. Balicki.

W dyskusji zabierali głos pp. b. kur. Stein, dr. S. Papez, prof. dr. A. Znaniecki i prof. W. Bak. Dyskutanci wypowiedzieli się za i przeciw „urzędowej” akcji oczyszczania języka. Argumenty obu stron były równie słuszne i nieprzekonywujące. W ostatnim słowie prelegent zauważył, że najlepszym sposobem zbadania wyników dyskusji byłby plebiscyt wśród słuchaczy. (tk.)

Włamywacze wyławiali łup wędkami przez łufcik

Zuchwała szajka złodziei grasuje w pow. średzkim

Śrem (sm). Fala kradzieży i włamań w mieście i okolicy uległa znowu poważnemu nasileniu. W ostatnich nocach dokonano szeregu zuchwałych włamań i kradzieży na terenie miasta.

W składzie firmy Wojciech Magnuszewski padło łupem włamywaczy różnorodnego obuwia wartości 300 złotych. Złodzieje wtargnęli do magazynu po wybiciu szyby i gospodarowali spokojnie, sortując nagromadzony towar. Złodzieje zabrali jedynie obuwie najwartościowsze. Dodać należy, że okradziony skład znajduje się przy głównej arterji miasta, w domu narożnikowym przy Rynku.

Drugą ofiarą szajki złodziejskiej padł sklep zegarmistrzowski-jubilerski firmy Pogłodziński przy ul. Pieckackiej. Tutaj włamywacze operowa-

li „wędkami”, wyławiając przez łufcik nad szybą wystawową cały szereg cennych eksponatów z wystawy sklepowej. Spadający do wnętrza i rozbijający się budzik spłoszył włamywaczy.

Do gmachu męskiej szkoły powszechnej wtargnęła nieuchwytna szajka po wybiciu szyby przez kotłownię centralnego ogrzewania. Łupem włamywaczy padły dwa karabiny P. W., z których jeden znaleziono porzucony w obrębie obejścia szkoły. Poza tem skradziono portjerowi szkoły różną pościel.

Specjalną plagą miasta są kradzieże lamp i żarówek z klatek schodowych. Zuchwałość szajek złodziejskich wzrosła ostatnio niebywale, biorąc pod uwagę obostrzoną czujność, jaką stosują władze policyjne.

Pierwsze wiadomości

z wyników

niedzielnego plebiscytu w Saarze

przyniosą w **PONIEDZIAŁEK RANO**

„Nowiny Poświęteczne”

Kronika szamotulska

— **Czyja własność?** W lesie w Chojnie znaleziono rower męski, lakierowany na czarno, nr. fabryczny 274847. Prawowity właściciel odebrać go może na posterunku P. P. w Chojnie. (sc.)

— **Nalwanych nie stęją.** Do żony robotnika Stanisława Budwigowej w Wilczyńcu pow. szamotulski, przybył na rowerze ostatnio jakiś mężczyzna, przedstawiając się za urzędnika kasy skarbowej i zażądał przedłożenia pożyczek państwowych z literami S. B. i E. D. celem wystania ich do Banku Polskiego w Warszawie. Lekkoomyślna kobiecina wydała „panu urzędnikowi” obligacje 5-proc. pożyczki konwersyjnej i to dwie na 50 zł, 3 na 10 zł i 2 na 1 zł, razem na 132 zł. — Oszust obejrzał sobie obligacje i wręczył kobiecie gotową już kopertę, zaadresowaną do Banku Polskiego w Warszawie, z poleceniem wysłania listu nazajutrz przez pocztę. Jak się okazało, zabrał oszust obligacje, a w kopercie zostawił skrawki papieru. Rysopis oszusta: liczy około 27 lat, 1,76 m wysoki, budowa silna, twarz owalna, zarost czarny na prawie oko zezuje. Ubrany był w siwy płaszcz i popielaty kapelusz. Jest to znów jedna z licznych ofiar ludności wiejskiej, którzy tak bardzo pozwalają się nabrać przez oszustów pożyczkowych. (sc.)

— **Pożar.** W zabudowaniach majątności Górszewice, własność p. Jana Rotha, wybuchł groźny pożar. Ogień powstał w oborze długości 100 metrów. Bydło zdołano uratować. Dzięki energicznej interwencji ludności i straży pożarnej spłonął tylko dach. Straty wyniosły 10000 zł, które pokrywa ubezpieczenie. Przyczyny powstania pożaru na razie nie ustalono. (sc.)

OBRZYCKO

— **Jubileusz.** Ks. prob. Dziubiński obchodzić będzie 31 bm. 30-letni jubileusz kapłaństwa. (sc.)

— **Z parafji.** Dzięki ks. prob. Dziubińskiemu odbędzie się, po kilkuletniej przerwie, kołeda. Zebrane ofiary zostaną zużyte na zakup dzwonów dla kościoła parafialnego, gdyż dzwony tutejszego kościoła zabrali w czasie wojny Niemcy, pozostawiając na miejscu tylko jeden mały dzwonek. (sc.)

Kronika średzka

— **Śmiertelny wypadek grypy.** W ostatnim czasie zanotowano tu kilka wypadków ostrej grypy. W czwartek zmarł niespodziewanie zegarmistrz Stanisław Jakubowski, który chorując na gripę, przeziębził się. Zmarły osiedlił się dopiero niedawno w Środzie i pochodził z Mogilna. (ak.)

Kronika śremska

— **Jarmark ogólny.** We wtorek, 13 bm. odbędzie się w Śremie jarmark na konie, bydło, trzodę chlewną, produkty rolne i towary kramne.

— **Ofiara mrozu.** W tych dniach znaleziono na polach niedaleko Brzeźna, pow. wągrowiecki, zwłoki nieznanego mężczyzny. Stwierdzono, że śmierć nastąpiła skutkiem zmarznięcia. Tożsamości zmarłego nie ustalono jakkolwiek prowadzi się w tym kierunku dochodzenia. Denat ubrany był w popielate ubranie, letni płaszcz i podarte półbuty. (wb.)

— **Skazanie złodzieja rowerów.** Sąd grodzki w Wągrowcu skazał ostatnio Jana Skotarka z Brzeźna Nowego na 8 miesięcy więzienia za kradzież roweru. (wb.)

— **Roboty na kolci.** Przy ul. Kościuszki na przejeździe kolejowym przeprowadza się roboty ziemne przy naprawie przewodów. Skutkiem wielkiego mrozu i zmarznięcia ziemi robotnicy pracują przy ogniskach. (wb.)

Nadużycia w gazowni bydgoskiej

Bydgoszcz (x). Istniejąca od dłuższego czasu w magistracie m. Bydgoszczy komisja inspekcyjna wykryła w tych dniach w Gazowni Miejskiej nadużycie, którego dokonali dwaj urzędnicy buchalterji tego przedsiębiorstwa. Mianowicie złożony na pokrycie należności za gaz klientowski czek na 750 zł przywłaszczyli sobie, nie wciągnęli go do ksiąg, a zainkasowane pieniądze podzieliли między siebie.

Po ujawnieniu nadużycia jego sprawcy, Cyran i Piotrowski, zwrócili natychmiast 670 zł, a resztę zobowiązały się uregulować rodziny. Wobec tego miasto i gazownia nie poniesie żadnej straty. Jednakowoż obu urzędników prez. Barciszewski zwolnił z miejsca z zajmowanych urzędów.

Nieszczęśliwy wypadek

Gniezno (br). W Docharowie pod Gniezmem uległ nieszczęśliwemu wypadkowi podczas młócenia zboża rolnik Jan Kaźmierski. Wskutek własnej nieostrożności koło maszyny chwycił kołuch i wykonało rękami kilka obrotów, powodując złamanie nogi w dwóch miejscach i silne potuzczenie głowy.

Kaźmierski zmarł po trzech dniach.

Zamiast 11 milionów 300 tysięcy zł

Grudziądz (gn). Władze skarbowe wymierzły swego czasu spółce akcyjnej Pe-Pe-Ge za rozmaite nadużycia podatkowe i stempłowe grzywny na ogólną sumę 11 i pół miliona złotych.

Jak wiadomo, spółka Pe-Pe-Ge znajduje się od 2 lat pod nadzorem sądowym. Ażeby umożliwić fabryce istnienie, władze skarbowe obniżyły tę olbrzymią sumę na 300 tysięcy złotych, o czem zawiadomieni zostali pełnomocnicy Pe-Pe-Ge.

Czy powyższa decyzja władz skarbowych zmieni krytyczne położenie gospodarcze fabryki, okaże niedaleka przyszłość.

Kronika wrzesińska

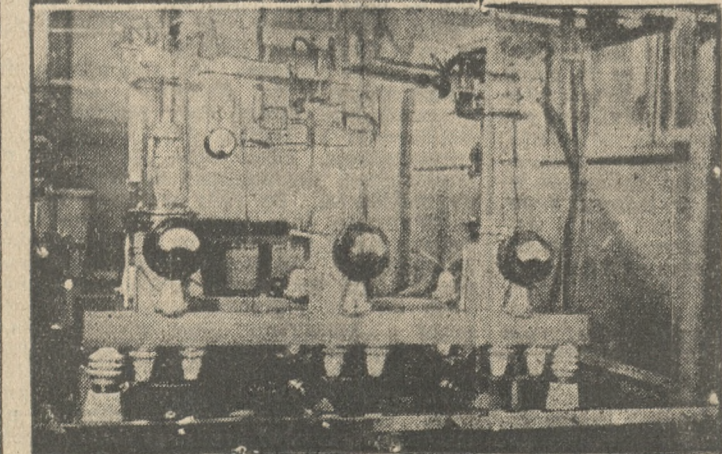
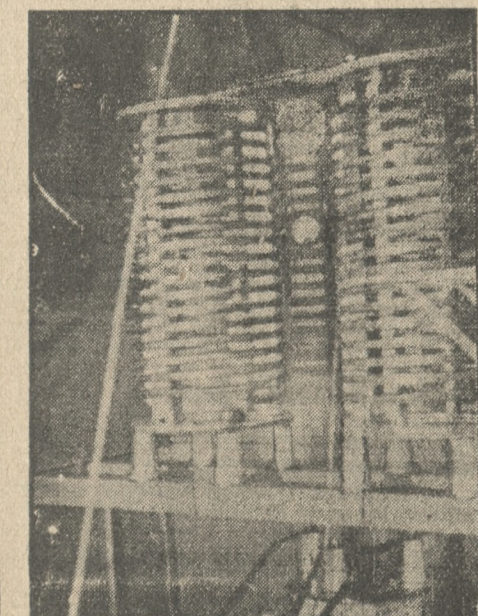
MIŁOSŁAW

— **Jarmark.** Dnia 9 bm. odbył się w Miłosławiu jarmark ogólny przy bardzo słabym ruchu handlowym. (mb.)

Kronika wągrowiecka

— **Zastój w handlu.** Kilku kupców w Wągrowcu zwłaszcza z branży konfekcyjnej, nie wykupilo świadectw przemysłowych na rok 1935, skutkiem czego kilka składów pozamykano. Są to niewątpliwie objawy ciężkiego kryzysu. (wb.)

— **Akademia misyjna.** Staraniem ks. rady Suszczyńskiego odbyła się ub. niedzieli akademja misyjna parafji poklasztornej przy licznych udziałach publiczności. Na program złożony się referat o misjach p. Wesolowskiego, deklamacje, śpiewy i przedstawienie. (wb.)

We wtorek nadawać zaczną Toruń

Jak już donosiliśmy w depeszach, we wtorek 15 b. m., nastąpi oficjalne uruchomienie radiostacji toruńskiej. Już swego czasu reprodukowaliśmy gmach i wieżę radiostacji, dzisiaj mamy dwa ciekawe zdjęcia z wnętrza toruńskiej radiostacji. Na górnym zdjęciu widzimy cewki antenowe radiostacji pomiędzy ostatnim stopniem wzmacniania a anteną, a na dolnym zdjęciu ostatni człon nadajnika.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

MUZYCY I „PRACA W TERENIE“...

Quo vadis, Polyhymnia? — Grad pytań — Zaczynamy się domyślać, dla czego jest źle? — Obchodzi to każdego, muzyka czy niemuzyka — Ja-kółki i wiosna — Kultura bez podstaw — Jak je stworzyć? — Plan prof. Wiechowicza — Chleb dla młodych.

Nad drogami naszej kultury muzycznej i nad jej rozwojem wszczęła się ostatnio w czasopiśmie fachowych dyskusja bardzo różnorodna, godna bacznej uwagi. Poruszono w niej różne pytania. Czy np. na polu muzyki widzi się ostatnio rozwój, czy upadek? Czy dobrze jest, że szkoły muzyczne usiłują wydawać jak największą ilość „zawodowców“? Czy wszyscy ich absolwenci na to określenie zasługują i czy wszyscy mogą znaleźć pracę w takim stopniu, aby muzyka stała się ich środkiem utrzymania? Czy nie zanika typ oświeconego dyletanta, tego najbardziej wartościowego czynnika w codziennym życiu muzycznym?

Widzimy, że są to pytania o treści zarówno artystycznej, jak ogólnokulturalnej, jak społecznej i nawet ekonomicznej w najściślejszym znaczeniu. Stąd wynika, że obchodzą one nie tylko muzyków i melomanów, ale najszersze warstwy społeczeństwa. Poświęcać im też będziemy należyta uwagę, a rozpoczniemy od ważnych poglądów, jakie wygłosił świeżo na łamach „Życia Sztuki“ prof. Stanisław Wiechowicz. Zaznaczamy, iż „Życie Sztuki“, redagowane przez Z. L. Zaleskiego, zaczęło wychodzić w Warszawie jako rocznik, wydawany z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej, a zajmuje się kulturą artystyczną polską a także i obcą w szeregu wyczerpujących zarysów i studjów, z których jedno, zatytułowane „Koleje życia muzycznego w Polsce“ wyszło właśnie z pod pióra prof. Wiechowicza.

Punktem wyjścia jest dla prof. Wiechowicza fakt, że polskie życie muzyczne ma inny pozór, a inną treść właściwą. Mamy wybitnych i czasem świetnych kompozytorów, pedagogów, wirtuozów, kapelmistrzów — ale z tego jeszcze nie wynika, abyśmy posiadali twórczość o wysokim poziomie ideowym i technicznym, albo wysoką kulturę sal koncertowych i opery, albo wysoki poziom teorii i pedagogiki w ogóle — i t. d., i t. d. Są to w swoich zarysach jakby owe przysłowiowe ja-kółki, nie decydujące o wiosnie. Przyczynę ujmuje prof. Wiechowicz od strony społecznej życia muzycznego, mianowicie stwierdza, że „muzyka nasza nie miała i jeszcze nie ma oparcia w masie — bez tego zaś trudno mówić o kulturze muzycznej w pełnym słowa znaczeniu“.

Nie słuszniejszego. A przyczyna? Tę dostrzeżę słusznie prof. Wiechowicz w fakcie, iż najszerszy ruch muzyczny, manifestujący się w amatorskich chórach, orkiestrach, zespołach teatralno-lanecznych i t. d., ruch, który wciąga do wykonywania muzyki szerokie warstwy — że ruch ten został jakby pozostawiony przez wykształconych muzyków samemu sobie, tj. często zdany w kierownictwie na amatorów i samouków. A stało się tak dlatego przede wszystkim, że ruch ten, dla podstaw kultury muzycznej decydujący, rozwija się nie tylko po wielkich skupieniach ludności, ale i w małych miastach i miasteczkach, muzycy zaś, posiadający zdolności i kwalifikacje, przyzwyczaili się łączyć swą działalność i karierę z dużym miastem, najczęściej ze stolicą, chociaż tam jest coraz ciśnieńniej.

A tymczasem z tem zaniedbaniem łączy prof. Wiechowicz uwagi, które w najważniejszych momentach brzmią tak:

A tymczasem prowincja czeka. Przykładem, co może zdziałać muzyk na mniej szym terenie, mogą być takie miasta, jak: Pydgoszcz (Jahnke, Rößler), Katowice (Stoński, Kulczycki), Gdynia (Wilkomirski), Stanisławów (Jarecki). Nie należy się tylko bać prowincji, ani uważać jej za miejsce zostania, a tembardziej eksploatacji. Oczywiście nie można tam być tylko muzykiem, a tembardziej jednostronnym wirtuozem; trzeba być również obywatelem, z głębokim poczuciem obywatelskich obowiązków oraz umiętnością dostosowania działalności do lokalnych warunków. Na akcie właśnie działaczy czeka cały szereg zaniebanych miast polskich. Działalność ich musi być pojęta jako pionierska służba społeczna i obowiązek obywatelski, tem ważniejszy i trudniejszy, że pełniony w czasach powszechnego zubożenia dla spraw muzycznych, które wywołują kryzys

powszechny i wyjąłowień twórcze w dziedzinie muzyki na całym świecie.

Albowiem, jak reasumuje swoje głęboko przemyślane poglądy prof. Wiechowicz:

Warunkiem normalnego rozwoju naszego życia muzycznego jest: zorganizowanie mas w całym kraju w formie chórów, orkiestr, zespołów muzyczno-teatralnych (gdzie się da, także zespołów kameralnych) pod kierownictwem odpowiednio wykwalifikowanych i społecznie wyrobionych muzyków; podniesienie poziomu muzycznego organistów, nauczycieli i kapelmistrzów wojskowych; cofnięcie licencji na prowadzenie szkół muzycznych w średnich i małych miastach kraju osobom do tego nie powołanym; powierzenie publicystyki muzycznej w tych ośrodkach ludziom właściwym; odpowiednie nastawienie twórczości; i wreszcie — kształcenie muzyków w zakładach wyższych pod kątem widzenia potrzeb oraz obowiązków społecznych, a nie tylko jednostronnie zawodowo.

Do takich słusznych wniosków doszedł prof. Wiechowicz z założenia, że „dotychczas kształtowaliśmy nasze życie muzyczne wbrew przyrodzonemu prawom“. Skutkiem tego znaleźliśmy się z kulturą muzyczną w impasie — a wyjście z niego pokazuje autor w planie wyżej nakreślonym.

Kończy prof. Wiechowicz stwierdzeniem, że niestety brak jest autorytatywnego ośrodka, któryby plan taki podjął, czy własny stworzył, i za niego odpowiedzialność przyjął.

Myśli te rzuca muzyk, który od szeregu lat działa „w terenie“ zarówno organizatorsko, jak pedagogicznie i twórczo, więc posiada zupełną, na długim doświadczeniu wspartą kompetencję. Powinny one znaleźć szerokie echo a zwłaszcza powinny być wzięte pod najbaczniejszy namysł przez wszystkie czynniki rządzące życiem muzycznym i w jego rozwoju zainteresowane. Otwierają one widok na wszystkie strony. Są ważne np. dla rodziców, których dzieci obrały lub zamierzają obrać karierę muzyczną. „Pójście w teren“, takie, o jakim myśli prof. Wiechowicz, to przecież chleb dla zdolnych i wykształconych młodych sił — może narazie niezbyt omaszczony, ale zawsze chleb, o którego zupełnym i katastrofalnym braku słyszymy codziennie. Ilkroć ktoś wymówi słowo „kryzys“...

W. N.

Operetka w Onerze warszawskiej. — „Smutna operetka“ Lehara „Kraina uśmiechu“, została wystawiona przez warszawski teatr Wielki. Dyryguje p. Dołżycki, rolę główną kobiecą śpiewa p. Zmiłgród-Fedyczkowska, mekska p. Witold Łuczyski, znany ze sceny poznańskiej tenorzysta.

Modzelewska jako piękna Helena. We wznowieniu Offenbachowskiego arcydzieła, przedsięwziętem przez warszawski teatr Letni, wystąpi w roli tytułowej Marja Modzelewska.

Z NASZYCH DZIEJÓW

JEDEN Z TRAGICZNYCH ŻYWIOTÓW

Omawiałem niedawno na tem miejscu wysoce interesującą książkę, wydaną przez Zakład Narodowy im. Ossolińskich pod tytułem „Z przeszłości naszej i obecnej“, a utworzoną z esejów i szkiców Kazimierza Chłędowskiego, zebranych przez dyr. Bernackiego. Chłędowski zajmuje się wydatnie zwłaszcza rozbiorową przeszłością byłej „Galicii i Lodomerji“, opowiadając ciężki nacisk germanizatorski, jakiego była przedmiotem ze strony Austrii, oraz pokazując jak się z pod niego wydobyla tak, że z kraju pozornie niemieckiego, zrobił się w kilku dziesiątkach lat Piemont polskiej kultury narodowej. Dramatyczny nastrój tej na pozór niegwałtownej, a w istocie ciężkiej walki łączy książkę Chłędowskiego z świeżo ogłoszoną w Poznaniu pracą dr. Janusza Staszewskiego o generale Józefie Żaluskim*.)

Jest to już ósmnasty tom zainicjowanych i z oddaniem redagowanych przez prof. Skałkowskiego „Zwycięstw zasłużonych Polaków XVIII i XIX wieku“. W owych „Zwyciorzach“ obok archiwalnych zbiorów państwowych

*) Janusz Staszewski: General Józef Żaluski. Z zasiłku senatu Uniwersytetu Pozn. — Poznań 1934. str. 122.

ŻYCIE KULTURALNE

LITERATURA

Wieczór poetycki we Lwowie. W teatrze Rozmaitości odbył się wieczór autorstwa Kazimierza Wierzyńskiego. Autor częścią recytował sam swoje utwory, częścią uczynili to artyści. Słowo wstępne wygłosił prof. dyr. Wilam Horzyca.

CZeka NAS ODCZYT O FORSYTE'ACH

Jeden z wybitnych anglistów polskich, prof. Uniwersytetu warszawskiego, dr. Andrzej Tretiak przybywa do Poznania z odczytem o Galsworthy'ego „Sadze rodu Forsytów“.

„The Forsyte Saga“, przełożona na polskie przed paru laty i wydana nakładem „Roju“, stała się, jak wiadomo, jedną z ważnych części składowych biblioteki domowej w sferach interesujących się głębiej literaturą i kulturą w ogóle. Wspaniałe to dzieło szerzej, niż jakiegokolwiek inne odsłania duszę Anglii taką, jaką była na przelomie między epoką wiktoriańską, a wojną i czasem powojennym.

Prof. Tretiak, zaproszony przez Kolo Anglistów U. P., wypowie o arcydziele Galsworthy'ego odczyt, za którego wysoce interesującą treść ręczy świetne znawstwo prelegenta. Odczyt odbędzie się w Coll. Minus w sali 18 dnia 23 stycznia.

Dwie powieści Przyborskiego, ukazały się w ponownych wydaniach nakładem Domu Książki Polskiej. Są to „Młodzi gwardziści“, opniaci na tle oblężenia Warszawy przez Prusaków w r. 1794, oraz „Namioty wezyra“, rozgrywane się jak już sam tytuł wskazuje, w czasie odsieczy Wiednia. Jeden i drugi tom ma wyborną przedmowę, pióra prof. Henryka Mościckiego. (rz)

dochodzą do pełnego głosu archiwa rodzinne. Na tem polu położyli już prof. Skałkowski i jego uczniowie wielkie zasługi.

Tym torem poszedł również i dr. Staszewski w monografii o gen. Żaluskim. Czerpie obficie i z papierów po Al. Fredrze w archiwum Szembeków w Siemianicach i z rodzinnych zbiorów Niegolewskich w Niegolewie, czy ze zbiorów pani Anieli Chłapowskiej w Czerwonej pod Kościanem. Bo Al. Fredro, Piotr Szembek, Andrzej Niegolewski, Józef Żaluski — to sami towarzysze broni.

Z tych czterech ludzi Józef Żaluski miał na bardziej nierówną karierę życiową. W nim, jak bodaj w żadnej innej postaci, odbił się tragizm porozbiorowych dziejów. Stryjecki wnuk sławnego Biskupa kijowskiego Józefa Andrzeja, miał ojcę targowiczanina; matka po rozwodzie wyszła powtórnie za rnanego wielkorządcę rosyjskiego w Warszawie Igelströma. Wpływy rosyjskie, wiedeńskie (ukończył wiedeńskie Terezjanum), polskie i francuskie, przez napoleońską epokę, w dziwny sposób łączyły się i gmatwały w tej wybitnej postaci. Wiedeński tereźnianczyk walczył w armii Napoleona, aby następnie po jego upadku przejść na stanowisko carskiego adiutanta, a potem po 1825 r. z ramienia Rosji objąć kuratorię uniwersytetu krakowskiego w wolnym mieście Krakowie. Stąd jako carski adiutant bierze udział w wojnie rosyjsko-tureckiej, co mu jednak nie przeszkadza wziąć czynny udział w wojsku polskim w walce z Rosją w powstaniu 1830 r.

Po klęskę powstaniową pozabawiony dóbr litewskich, odziedziczonych po Igelströmie, osiada w swych dobrach galicyjskich, skąd w 18 lat później w r. 1848 porwany przez Rosję w czasie przemarszu wojsk rosyjskich na Węgry i skazany na śmierć przechodzi katusze kilkomiesięcznego rosyjskiego więzienia. Dopiero zwolniony za protekcją Wiednia wraca do Galicji, gdzie w swych dobrach iwanickich doczekał się późnej starości, bo przeżył klęskę styczniowego powstania.

Trudno nie czytać tych dziwnych dzieł życia Żaluskiego bez smutnych refleksji o wielkim trągnięciu naszych porozbiorowych dzieł.

Zarówno bogato ilustrowana książka Chłędowskiego, jak skromny tomik dr. Staszewskiego są trafnym obrazem tych dzieł.

Dr. Feliks Pohorecki
Lwów.

Książki nadesłane

Walter B. Pitkin: „Życie zaczyna się po czterdziestce“. Warszawa 1934 r. Nakł. Trzaska, Evert i Michalski.

Jan Alfred Regula: „Historja komunistycznej partji w świetle faktów i dokumentów“. Warszawa 1934.

RUCH REGIONALISTYCZNY

Dzieje parafji ostrowskiej, która niedawno święciła 500-lecie istnienia, zostały opracowane przez dr. A. Wojtkowskiego i wydane jako osobna broszura p. t. „500-lecie parafji 1434-1934“. Na podstawie dotychczasowej literatury i osobnych badań archiwalnych nakreślił autor dzieje założenia, uoposażenia wizytacji oraz omówił ważniejsze dla parafji daty. Broszurę zamyka rozdział pt. „Stan obecny parafji“ (J. St.).

Nowe pismo regionalne znacznie wychodzić w Płocku p. t. „Życie Mazowsza“. Redagowane będzie przez komitet mający na czele kustosa muzeum diecezjalnego, ks. dr. A. Dmochowskiego.

PLASTYKA I ZPOBNIĘTWO

Zbirowa wystawa Mehoffera. Znany twórca witrażów fryburskich będzie uczczony w Warszawie wielką wystawą, dla której zawiązał się komitet obejmujący wybitne osobistości artystyczne z różnych środowisk Polski. Wystawa ma objąć jak największą ilość dzieł świetnego artysty, odbędzie się w lecie, potrwa trzy miesiące.

CO SLYCHAĆ PRZEZ RADJO?

Wymiana polsko-finlandzka. Przed paru dniami słuchacze polscy otrzymali z HelsiŃforsu piękny koncert fiński muzyki ludowej. Teraz znów, 8 b. m. radio fińskie nadało audycję polską, z udziałem p. Ireny Dubickiej i aktorów fińskich, którzy recytowali przekłady z literatury polskiej. Orkiestra wykonała utwory Moniuszki.

NAUKA

Koło matematyczno-fizyczne U. P. obchodzi dnia 20. b. m. swoje piętnastolecie. W dniu tym, po nabożeństwie w kaplicy Nowego Demu Akademickiego, odbędzie się uroczysta Akademia w małej auli Collegium minus.

O Pomorzu dla cudzoziemców Instytut Bałtycki w Toruniu wydaje Bibliotekę, której poszczególne tomiki oświetlają najważniejsze zagadnienia morskie i pomorskie z różnych dziedzin. Dzięki tej, dla rozpowszechnienia ich zagranicą wydawanej są jednocześnie w kilku językach. Ostatnio ukazały się nowe tomiki z serii geograficznej — prof. dr. F. Znamieckiego „Siły społeczne na Pomorzu“ i prof. S. Srokowskiego „Prusy Wschodnie w języku francuskim i angielskim, z serii historycznej — doc. dr. J. Feldraana „Antagonizm polsko-niemiecki w dziejach“ i z serii ekonomicznej — b. min. Cz. Klarnera „Śląsk i Pomorze — symbole niezależności gospodarczej Polski“ oraz „M. Rybczyński „Wisła Pomorska“ w językach polskim, francuskim i angielskim.

U bibliofilów. W krakowskim Tow. Miłośników Książki wygłosił dr. A. Birkenmajer odczyt p. t. „Dzieje drukarni Akademii Zamyskiego na przelomie XVI i XVII w.“.

TEATR

Dwieście ośmdziesiąt siedm nowych sztuk przeczytać musi jury konkursowe Pol. Akad. Literatury, tyle bowiem zakwalifikowano do wspólnego odczytania ze znacznie większej ilości egzemplarzy nadesłanych. Czytanie będzie się odbywało w czterech sekcjach i ma być ukończony w początku marca.

Co grają we Lwowie? — Teatr Wielki wystawił „Rozkoszna dziewczyzna“, która cieszy się dużym sukcesem, w Rozmaitościach zmienia się „Pod zarządem przymusowym“ z „Igraszkami muzycznymi“. W tych dniach 50-te przedstawienie Zbierchowskiego „Porwanej narzeczonej“, w której czwartym akcie wystąpią popularni Szczepko i Tońko z wesolej lwowskiej Fali.

Teatr wołyński, który ma siedzibę w Lucku, a objęddza miasta pobliskie, jak Równe, Dubno i in., ma na repertuarze Forzana „Dar Poranka“, Morstina „Dzika Pszczoła“ i Szaniawskiego „Papierowego kochana“. Dyrektorem jest p. A. Rodziewicz. Teatr obchodzi obecnie pięćlecie swego pożytecznego istnienia.

Pisma nadesłane

„Przegląd Współczesny“ N. 152. Treść: T. Estreicher: „Działalność naukowa Prezydenta Mościckiego w dziedzinie chemji“ — S. D'Amico: „Luigi Pirandello — laureat nagrody Nobla“ — T. Kwański: „W tysiąclecie narodzin Firdusiego“ — A. Krzyżanowski: „Nawrót do fiskalizmu“ — W. Guck: „Serbia a zamach sarajewski“ — F. L. Schoel: „Język francuski w lewantyjskich państwach“ — J. Chrzanowski: „Nowa monografia o Mickiewiczu“ — W. Lednicki: „uszkini — Mickiewicz (Mickiewiczowy nekrolog Puszkina)“ — L. Levauz: „Z współczesnej literatury katolickiej Francji“ — R. Pollak: „Polonika włoskie“ — V. Molé: „Czwarty Międzynarodowy Zjazd Studjów Bizantyńskich w Sofji“ — Adr. Red. Krakow, ul. św. Tomasza 32

W nieczynnej fajansowni chodzieskiej

455 pracowników demonstruje przeciw pozbawieniu ich pracy

Jak już donosiliśmy w depe szach z Chodzieży, w tamtejszej fabryce fajansu od ubiegłej środy strajkują robotnicy i nie opuszczają zakładów fabrycznych. W strajku bierze udział cała załoga, składająca się z 440 robotników, w tym 150 kobiet, oraz z urzędników biurowych w liczbie 15-tu.

Strajku nie spowodował zatarg zarobkowy. Robotnicy nie domagają się, ani podwyżki płacy, ani poprawy warunków. Strajkują jedynie w tym celu, aby zaprotes tować przeciw pozbawianiu ich pracy.

Nasz sprawozdawca (sb), który w dniu wczorajszym odwiedził robotników, przebywających od środy w fabryce chodzieskiej, następująco ujmuje swoje wrażenia:

W odległości pięćdziesięciu kroków od wejścia do fabryki stoi grupa ciepło odzianych mężczyzn. Zdaleka widać ich żywą gestykulację. Wbrew przypuszczeniom, nie są to strajkujący robotnicy. Są to miejscowi bezrobotni, którzy w atmosferze pewnego podniecenia, panującej obecnie w Chodzieży, urządzili pod śnieżącym niebem improwizowany wiec. Bezrobotni narzekają na brak jakiegokolwiek pomocy. Jest ich około sześciuset i prawie żaden z nich nie otrzymuje już żadnych zapomóg ani w gotówce, ani w naturze. Ostatnio otrzymali oni „gwiazdkę” na Boże Narodzenie: 4 funty mąki, ćwierć funta mięsa, trochę cukru itd. Na tem się skończyło i obecnie panuje wśród nich nieopisana nędza. Głośno żalą się na swoją dolę i wskazują, że w innych miastach i miasteczkach bezrobotni otrzymują chociaż węgiel i kartofle, natomiast w Chodzieży pozostawieni są zupełnie na lasce losu.

Dostając się w mury fajansowni. Rozpoczynam zwiedzać poszczególne oddziały fabryki. Na parterze piece w liczbie 16 są nieczynne, ale jeszcze wciąż promieniują ożywczem ciepłem, które umożliwia robotnikom przebywanie w nieczynnym zakładzie. W jednym z pieców znajduję grupę robotników, którzy, siedząc wkoło pod ogniotrwałymi ścianami, cichą pogawędką skracają sobie długie godziny czekania na wynik protestacyjnego strajku. Kilka kroków dalej widzę barłogi ze słomy i gałganów, usłane na deskach i kołach. Tam nocują strajkujący robotnicy. Wszędzie, pod każdą ścianą i w każdym kącie, piętrzą się na półkach półgotowe wyroby fajansowe: na różniejszego kształtu dzbanki, kubki i filiżanki, czekając na wypalenie albo na glazurowanie. Robotnicy z przygnębieniem wskazują na te wielkie możliwości pracy i mówią, że fajansownia ma tyle zamówień, iż mogłaby pracować na dwie zmiany, gdyby było jeszcze więcej pieców. Doskonale są poinformowani o tem, iż dyrekcja wypowiedziała im pracę tylko z powodu niemożności uzyskania kapitału obrotowego. Mówią, że niczego innego nie pragną, tylko możliwości pracowania i utrzymywania rodzin i siebie. W strajku wzięli udział również ci robotnicy, którzy jako delegaci jeździli do Poznania do p. wicewoewody Kauckiego i byli w Warszawie w ministerstwie pracy i opieki społecznej, gdzie nader życzliwie przyjął ich wiceminister p. inż. Klatt. Członkowie delegacji są dobrej myśli i twierdzą, że władze centralne nie dopuszczają do tego, by przez unieruchomienie fajansowni chodzieskiej liczba bezrobotnych wzrosła o 450 głów. W strajku demonstracyjnym biorą również udział robotnicy-weterani, 60-letni starcy, którzy, mimo perswazji ze strony współtowarzyszy pracy, razem z nimi, w niewygodach, przebywają w fabryce dzień i noc.

Na dole, w malarni, zamieszkały

pracujące tam dotychczas robotnice. Urządziły się praktycznie i spędzają czas, szyjąc bieliznę i robiąc pończochy. Niektóre z nich zajmują się gotowaniem kawy na piecyku, znajdującym się w tym oddziale. Kawę, czarny

ROBOTNICE Z UNIERUCHOMIONEJ MALARNI WYPEŁNIAJĄ WOLNY CZAS SZYCIEM I ROBIENIEM PONCZOCH

i rzadki, ale gorący płyn, rozdziela się sumiennie pomiędzy tych, którzy nie otrzymują pożywienia od rodzin z miasteczka.

W innych oddziałach fabryki, czy to w tokarni, czy lejarni, to same obrazki.

Na improwizowanych barłogach leżą i siedzą robotnicy i robotnice. Kobiety pracują, a mężczyźni rozmawiają lub drzemią i rzadko palą. Gdzieś widzi się grających w skata. Grają bez pieniędzy, ot tak, dla zabicia czasu. W jednym z oddziałów słychać dźwięki mandoliny, którą skądś wydobyle trzech młodych robotników. Pobrząkują i śpiewają półgłosem bez wielkiego frasunku.

Pod jedną ze ścian za improwizowano szpital dla ewentualnych chorych. Deski na ziemi pokryto czystą słomą. Dyżuruje jeden z robotników, noszący z dumą przewieszoną przez ramię torbę z medykamentami. Na torbie widnieć znak czerwonego krzyża.

Strajkują również pracownicy modelarni, ci, którzy tworzą kształty fajansowych przedmiotów. Inteligentne twarze o wysokich czołach i myślących oczach. Wkoło nich roi się od różnych form, rzeźb i odlewów.

Wszyscy robotnicy oświadczają zgodnie, iż fabrykę opuszczą dopiero wtedy, gdy zapewni im się pracę. Ustawicznie wskazują na to, że fabryka była w ruchu do ostatniej chwili i ma duże zamówienia, nawet z zagranicy. „Cóż to jest” — mówią gwałtownie — „są zamówienia, są warsztaty, a nas pozbawiają pracy!” Pełni są jednak nadziei, że już w najbliższych dniach nastąpi interwencja władz warszawskich i że nadzorcze władze magistra-

tu chodzieskiego zgodzą się na udzielenie fabryce pożyczki w kwocie 100 tysięcy złotych. Robotnicy są poinformowani o stanie finansowym przedsiębiorstwa i obecnych trudnościach. Otrzymanie pożyczki oznacza pracę dla 455 ludzi i utrzymanie dla zgórą trzystu rodzin.

W budynku dyrekecyjnym rozpoczął konferencję z delegatami, którzy jeździli do Poznania i Warszawy, podinspektor pracy inż. Napiórkowski, przybyły z Bydgoszczy. Delegaci przedstawili mu wytworzoną sytuację i zaznaczyli, iż zajęcie przez nich fabryki ma jedynie na celu niedopuszczenie do pozbawienia ich pracy, która na nich czeka w postaci zamówień, posiadanych przez fabrykę.

Jaki skutek będzie miał strajk protestacyjny robotników fajansowni — trudno narazie przewidzieć.

Przy sposobności należy, chociaż krótko, przedstawić historię chodzieskiej fabryki fajansu.

skiej fabryki fajansu.

Aczkolwiek Chodzież nie posiada ani potrzebnej glinki, ani też potrzebnego węgla, to jednak Niemcy założyli tam fabrykę fajansu. Fabryka w rękach niemieckich była twierdzą germanizmu. Zbudowanie jej w Chodzieży leżało w niemieckim programie uprzemysłowienia „marchii wschodniej”. Fabryka korzystała z ulgowych taryf, z subwencji i pożyczek.

W roku 1921 nabył fabrykę p. Stanisław Mańczak i wziął kilku współników. W roku 1927 p. Mańczak za spokojił swoich współników, pp.: Szramę, Kapczyńskiego i Czepczyńskiego z Poznania zapisami hipotecznymi i stał się wyłącznym właścicielem przedsiębiorstwa. W czasie największego rozwoju fabryka zatrudniała około 600 robotników. Chodzieskie wyroby fajansowe poczęto eksportować do Holandii od roku 1924. W styczniu roku zeszłego p. Mańczak zmuszony został zgłosić fabrykę pod nadzór sądowy. Celem utrzymania fabryki w ruchu utworzyła się spółka dzierżawna, która w dniu 15 września r. z. przejęła fajansownię i, dzierżawiąc przedsiębiorstwo od p. Mańczaka, zobowiązała się spłacać wierzycieli — przeważnie dostawców — zaległe robocizny i świadczenia socjalne. Spółkę dzierżawną utworzyli: miasto Chodzież, poznańska firma węglowa „Orłowski i Cieśliski”, p. J. Czepczyński z Poznania i Marjan Dankowski z Chodzieży, dzierżawca młyna i tartaku. Kapitał zakładowy spółki dzierżawnej wynosi 10.000 zł, z czego m. Chodzież posiada 55 procent, czyli większość. Interesy miasta reprezentuje w spółce burmistrz Chodzieży, p. Maron.

Ponieważ fabryce chodzieskiej brak było wciąż kapitału obrotowego, p. Mańczak udzielił miastu zapisu hipotecznego w sumie 400.000 zł. Zapis ten umieszczono na drugim miejscu, po hipotece pp. Szramy i Kapczyńskiego. Wzajemnie za tę hipotekę m. Chodzież miało udzielić fabryce pożyczki. Pierwsza transza w kwocie 100.000 zł została wypłacona, ale obecnie, gdy zarząd miejski i rada miejska uchwaliła pożyczkę fabryce dalsze 100.000 wystąpił ze sprzeciwem miejscowy starosta p. Siekierzyński, oświadczając, że zabezpieczenie, wobec wielkiego obciążenia obiektu, jest niedostateczne. Pan starosta godził się na nową pożyczkę, ale pod warunkiem, że hipoteka miejska znajdzie się na pierwszym miejscu. Ponieważ znowu pp. Szrama i Kapczyński nie zgodzili się na zrezygnowanie ze swego pierwszeństwa, więc spółka dzierżawna — wobec braku funduszy — została zmuszona do unieruchomienia fabryki, co uczyniono, wypowiadając robotnikom pracę na dzień 9 bm.

Robotnicy, wiedząc o tem, że na sam styczeń fabryka posiada, poza licznymi zamówieniami krajowymi, zlecenia z Holandii na kwotę 60.000 zł, postanowili nie dopuścić do pozbawienia ich pracy. Niezwłocznie wyśleli delegację do starosty p. Siekierzyńskiego. Gdy tam nic nie uzyskali, pojechali do Poznania, a potem do Warszawy. Gdy nadszedł dzień 9 b. m. i wygasły ich umowy, robotnicy zajęli fabrykę i przebywają w niej do chwili obecnej.

Oczywiście nie naszą rzeczą jest analizowanie, czy istnieje możliwość uzdrowienia finansowej gospodarki fabryki fajansu w Chodzieży. Fakt pozostanie jednak faktem, że niedopuszczalnym jest powiększanie obecnie zastępu bezrobotnych nową falangą i że wyroby fajansowe z Chodzieży mają znaczenie zbyt nietylko w kraju, ale również zagranicą.

ROBOTNICY W NIECZYNNEJ TOKARNI FAJANSÓW

LEGOWISKA ROBOTNIKÓW, NIE OPUSZCZAJĄCYCH FABRYKI W CHODZIEŻY OD UBIEGŁEJ ŚRODY

DZIAŁ GOSPODARCZY

Papierowe ulgi przy spłacie zaległości socjalnych

Poruszając w ostatnim swym expose sprawę ubezpieczeń społecznych, p. premier zapowiedział gruntowną reformę w tej dziedzinie, mającą usunąć, jak się wyraził dosłownie, „niedorzeczności, niesprawiedliwości, przerosty i krzywdy, od których aż się roi w tem pogmatwanem, wspartem o fikcję i po doktrynersku zorganizowanym zjawisku, które nazywa się ubezpieczeniami społecznymi“. Trudno jaszkrawiej i dobitniej scharakteryzować powszechną opinię w tej sprawie.

Nie dziwimy się, że p. premier zażądał dłuższego czasu na przeprowadzenie reformy ubezpieczeń społecznych, boć — jeśli ma być doprawdy gruntowna — wymaga studjów długotrwałych i przygotowania. Co znaczy reforma przeprowadzona na kolanie, to wiemy z doświadczenia, zrobionego z osławioną ustawą scaleniową, której sam rząd najchętniejby się wyparł. Niemniej jednak są w tej rozległej dziedzinie zagadnienia, które, bez względu na zasadniczą reformę, wymagają rychłego i wyczerpującego załatwienia. Mamy na myśli przede wszystkim sprawę — zresztą już parokrotnie poruszaną — zaległości w spłacie składek na rzecz ubezpieczeń społecznych.

Stan rzeczy w sprawie zaległości socjalnych jest, wyrażając się delikatnie, horendainy. Oto w połowie r. 1933 rząd powziął uchwałę, w której wytknął zasadniczy kierunek akcji odciążeniowej dla płatników ubezpieczeń społecznych. Od czasu powzięcia tej uchwały do czasu ogłoszenia odcisłej ustawy upłynęło 10 miesięcy. Ogłoszona z tak znacznym opóźnieniem w kwietniu 1934 r. ustawa o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych do tej pory nie doczekała się rozporządzenia wykonawczego, bez którego jej postanowienia nie są niczem więcej jak papierowym wyrazem dobrych zamierzeń parlamentu i rządu...

Cóż jednak znaczą słuszne zamierzenia tych naczelnych czynników — parlamentu i rządu — jeśli nie użyczy im łaskawej aprobaty trzecia potęga: biurokracja?

Biurokracja ta już raz dała dowody, co może, pacząc sens dwóch okólników ministerjalnych z r. 1933, w których również była mowa o spłacie za-

ległości ubezpieczeniowych. Wówczas to p. minister opieki społecznej zarządził, że takie i takie ulgi mają być przyznane płatnikom, likwidującym zaległości powstałe przed dniem 1 lipca 1932 r. I cóż się okazało? Oto, że prawie niema płatników, posiadających zaległości z przed tej daty, bo władze podległe p. ministrowi na konto zaległości zaliczyły wszystkie płatności, wniesione po 1 lipca 1932, a przeznaczone przez płatników na pokrycie bieżących zobowiązań! Jednym słowem, okazało się, że są tylko zaległości za bieżące składki, ale „starych“, przy których spłacie miano stosować ulgi, — niema.

W ten sposób administracja spaczyła sens okólników ministerjalnych. Obecnie sytuacja się powtarza. Jest u-

stawa o ulgach, ale w ciągu 9-ciu miesięcy administracja nie zdołała (?) wygotować rozporządzenia wykonawczego.

W tych warunkach nie można się nam dziwić, że obawiamy się, iż zapowiedziana przez p. premiera reforma ubezpieczeń społecznych albo wogóle nie będzie miała miejsca, albo też wypadnie tak blade, bledziutko, jak tego będą sobie życzyć panowie z biurokracji ubezpieczeniowej.

Dawniej można było liczyć na sukces p. ministra skarbu, że mianowicie w interesie skarbu państwa poprawi zdolność płatniczą obywateli, wymuszając obniżkę ciężarów socjalnych. Dzisiaj i ta nadzieja zawiodła, bowiem minister finansów, lokując rentę wieczystą w zakładach ubezpieczeń długoterminowych, jest zainteresowany w znacznych dochodach tychże zakładów. Przestał więc przeć do obniżenia ciężarów socjalnych.

Nad sprawą ubezpieczeń społecznych wisi wielki znak zapytania.

Papiery handlowe

Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu wyjaśnia, że w myśl postanowień ordynacji pocztowej za papiery handlowe uważa się wszelkie akta i dokumenty w całości lub części pisane lub rysowane odręcznie, które nie posiadają charakteru korespondencji osobistej i bieżącej. Przesyłkami pocztowymi pod nazwą „papiery handlowe“ w tem znaczeniu są zatem np. otwarte listy lub kartki pocztowe z dawniejszej daty, które cel swój pierwotny już osiągnęły, konosamenty, dokumenty towarzystw ubezpieczeniowych, wyciągi z akt, faktury itp. Pod nazwą „faktura“ należy rozumieć pismo, stanowiące dowód spełnienia pewnego świadczenia handlowego, a zatem w ściślejszym znaczeniu faktura jest rachunkiem, który sprzedawca przesyła kupującemu z równoczesnym doniesieniem, że wymienione w rachunku towary zostały wysłane.

Z powyższego wynika, że rachunki, faktury itp. niekoniecznie muszą być wysyłane pod nazwą „papiery handlowe“, czyli w stanie otwartym, albowiem takie pisma mogą być wysyłane również w stanie zamkniętym, t. j. jako listy za opłatą ustaloną dla przesyłek listowych zamkniętych.

W tym stanie rzeczy nadawca może, lecz bynajmniej nie musi wysłać rachunków jako papiery handlowe, jest zatem rzeczą każdego odbiorcy rachunku porozumieć się z nadawcą co do sposobu wysyłania rachunków.

Przesyłanie rachunków, faktur itp., jako papiery handlowe (t. j. w stanie otwartym) jest wielką dogodnością dla kupców, którzy w ten sposób mogą korzystać z niższej opłaty — aniżeli opłata za list, gdyż przesyłka papierów handlowych kosztuje do 100 g tylko 15 gr.

KRONIKA GOSPODARCZA

Świadczenia na rzecz funduszu pracy

Z dniem 1 lutego r. b. wchodzi w życie rozporządzenie rady ministrów w sprawie zmiany rozporządzenia o świadczeniach na rzecz funduszu pracy (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 978).

W myśl powyższego rozporządzenia kwoty potrącone przez pracodawców oraz opłaty od pracodawców należy wpłacać nie, jak dotychczas, do ubezpieczalni społecznych, lecz do funduszu pracy na jego rachunek czekowy do dnia 20 miesiąca następującego po wypłacie, podczas gdy dotychczas dopuszczone były wpłaty do końca tegoż miesiąca. Równocześnie z dokonaniem wpłaty należy złożyć zarządowi obwodowemu funduszu bezrobocia odpowiednią deklarację, zawierającą obliczenie opłat oraz stwierdzającą, kto wnosi opłatę, w jakiej wysokości, z jakiego tytułu i za jaki okres czasu.

O ile opłaty powyższe nie zostaną wpłacone w terminie lub zostaną wpłacone w sposób niezgodny z ustawą o funduszu pracy, wymiaru i poboru dokonywać będą nie, jak dotąd, ubezpieczalnie społeczne, lecz zarządy obwodowe funduszu bezrobocia, które również w konywać będą kontrolę opłat oraz zastępować fundusz pracy, jako wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym.

Początek rozporządzenie przewiduje, że w wymiar i pobór omawianych opłat od niektórych kategorii płatników lub też na niektórych terenach Rzeczypospolitej może być powierzony innym instytucjom prawnopublicznym, co dowodzi, iż przekazywanie czynności wymiarowych obwodowemu funduszowi bezrobocia nie jest definitywne i zachodzi możliwość dalszych zmian w zakresie władz wymiarowych.

Frank szwajcarski i dolar nie wykazały poważniejszych zmian.

(k) **Tekst umowy handlowej i nawigacyjnej polsko-hispańskiej.** W „Monitorze Polskim“ Nr. 9 z dnia 11 bm. ogłoszony został tekst umowy handlowej i nawigacyjnej, podpisanej dn. 14 grudnia 1934 r. w Madrycie pomiędzy Rzeczypospolitą Polską a Republiką Hispańską.

(k) **Zarządzenie w sprawie szacunku gruntów w związku z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej o obniżeniu zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrótowego Reformy Rolnej.** W „Monitorze Polskim“ Nr. 9 z dnia 11 bm. ogłoszone zostało zarządzenie ministra rolnictwa i r. r. z dn. 20 grudnia 1934 r., które, na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24 października 1934 r. o obniżeniu zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności funduszu obrótowego reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 842) postanawia, że we wszystkich przypadkach, w których przed dniem 28 października 1934 r. wydane zostały orzeczenia o przeniesieniu prawa własności lub zawarte umowy sprzedaży utworzonych przy parcelacji nieruchomości państwowych działek i gospodarstw rolnych, ogrodniczo-warzywnych i rzemieślniczych wiejskich, — powinna być ustalona obecna wartość ziemi i innych składników gospodarczych tych działek i gospodarstw, bez względu na to, czy należności z tytułu sprzedaży zostały przekazane do administracji Państwowego Banku Rolnego.

Ustalenie obecnej wartości powinno być, w myśl omawianego rozporządzenia, dokonane bez zjazdu na grunt, na podstawie posiadanych materiałów przez urzędy wojewódzkie i okręgowy urząd ziemski w Katowicach. Rozporządzenie zawiera cały szereg zarządzeń szczegółowych, dotyczących dokonywania szacunku. Punktem wyjścia przy dokonywaniu tego szacunku są ustalone w zarządzeniu ceny jednostkowe 1 ha ziemi poszczególnych klas w poszczególnych okręgach ekonomicznych. Ceny te w zależności od szeregu czynników wyszczególnionych w zarządzeniu będą podlegały pewnym ściśle określonym odchyleniom.

(k) **Wstępno badania towarów w urzędach celnych.** W „Monitorze Polskim“ nr. 287 z dnia 14 grudnia 1934 r. ogłoszone rozporządzenie ministra skarbu z dnia 10 grudnia 1934 r. w sprawie wprowadzenia w niektórych urzędach celnych wstępnego badania towarów. Rozporządzenie to postanawia, że z dn. 1 stycznia 1935 r. wstępne badania zagranicznych towarów, przewidziane w art. 40 ust. 1 prawa celnego, może być dokonywane przez stronn. in. w następujących urzędach celnych: w okręgu dyrekcji cel w Poznaniu; w urzędach w Poznaniu, Gdyni, Zbąszczyń, Bydgoszczy, Tczewie, Grudziądzu, Chojnicach, Lesznie, Miasteczku, Strzebielinie, Rawiczu, Drawskim Młynie, Łęce, Zdunach i Sośniami; w okręgu dyrekcji cel w Myslowicach; w urzędach w Chalupkach (Annaberg), Bielsku, Brynku, Cieszynie, Chebiu, Chorzowie, Gleszowie, Zabru (Hindenburg), Karbie (Karf), Lublińcu, Suminie, Sośnicy, Sosnowcu, Zehrzydowicach; w okręgu dyrekcji cel w Gdańsku; w urzędach Packhof, Bhf. Leegtor, Hauptbahnhof, Freibezirk, Hafenkanal, Weichselbahnhof, Kaiserhafen, Langfuhr, Oliwa oraz Zoppot. (1.)

(k) **Nowa inwestycja w zakładach Skarbofermu.** Skarbcferm buduje na „Polu Wschodnim“ most wraz z kolejką linową, łączącą szyb „Prezydent Mościcki“ z brykietownią, co ułatwi i unowocześni przewożenie mialu z szybu „Prezydent Mościcki“ do brykietowni. Tak plan, jak i wykonanie mostu jest dziełem polskich inżynierów i techników. Budowa kosztować będzie pół miliona zł.

Z ZAGRANICY

(z) **Układ płatniczy belgijsko-rumuński.** Rokowania między delegacją rumuńską a przedstawicielami rządu belgijskiego oraz luksemburskiego doprowadziły do zawarcia ogólnego układu płatniczego między unją gospodarczą belgijsko-luksemburską a Rumunją, który wszedł w życie dnia 10 b. m.

(z) **Plan produkcji przemysłu sowieckiego na 1935 r.** Jak donosi agencja Tass, plan produkcji przemysłu sowieckiego na r. b. przewidyuje produkcję: 12,5 milj. tonn surowki, 11,8 milj. t. stali, 8,7 milj. t. wyrobów walcowniczych, 112 milj. t. węgla, 28,4 milj. t. ropy naftowej, 75 tys. szt. samochodów ciężarowych, 15 tys. szt. samochodów osobowych, 97 tys. szt. traktorów, 20 tys. szt. maszyn rolniczych kombinowanych, 26 tys. szt. obrabiarek, 1200 tys. t. nawozów fosforowych i t. d. Ogółem produkcja przemysłu sowieckiego ma wzrosnąć według planu o 19% w porównaniu z r. ub.

Licytacja skór surowych odbyła się w Poznaniu w czwartek, 10 b. m. o g. 11-ej w restauracji Rzeźni Miejskiej, jako 53 z rządu, urządzona przez Syndykat dla skór surowych i odpadków poubojowych, oddział w Poznaniu. Do sprzedaży wystawiono około 3000 skór bydlęcych, bez rogów, bez czaszek, krótkonogie oraz 8200 skór cielęcych i 650 skór owczych przeważnie oryginalnych a więc: welnistych, półwelnistych, krótkowielnistych i gołych.

Skór bydlęcych sprzedano niske ilości, około 90% losów wycofano z powodu zbyt niskich cen, jakie zaofiarowano.

Notowano za funt:
krowy do 49 funt (przec. 44,4) — 60 zł
" od 50 funt w zwyż — 56 "
oryginalne (Gniezno) łącznie z butkami do 39 ft. — 53 "
Skóry cielęce notowano za sztukę:
od 5,5—7,5 ft. 4,40—4,75 zł
przeciętn. wagi 7 ft. 5,00—5,75 "
" " " 7,9 ft. 6,— "
" " " 10,13 ft. 6,50 "
" " " 5,11 ft. (braki) 3,50 "

Sprzedano tylko towar średniej i lekkiej wagi, natomiast cielaki ciężkie i tuczone nie znalazły nabywców.

Skóry owcze nie miały nabywców, snąc minął już sezon. Ofiarowano 50 gr. za funt, to też sprzedający wszystkie losy wycofali; tendencja słaba.

Znamiennem jest, że na aukcji w Poznaniu znalazł się makler z Katowic, który ofiarował około 2000 skór cielęcych katowickich do sprzedaży, nabywcy jednakowoż nie znalazł.

Zastanawia prawie zupełny brak zainteresowania dla skór bydlęcych. Widocznie dowóz skór t. zw. dzikich z zagranicy znowu jest tak ułatwiony, że świetnie pielęgnowany surowiec krajowy Polski zachodniej nie znajduje nabywców nawet po niskiej cenie. Traci przez to chłop i rzeźnik polski. (j. p.)

Krótkie informacje gospodarcze

— Na wiosnę b. r. urząd morski w Gdyni przystępuje do budowy w strefie wolnocelowej portu nowych magazynów bawełnianych.

— W r. 1934 założono w Czechosłowacji 21 nowych towarzystw akcyjnych o łącznym kapitale 27,14 milj. koron czeskich.

— Rząd litewski wydał w r. 1934 około 20 milj. litów na premjowanie eksportu rolnego.

— Z dniem 1 lutego b. r. ma być podwyższony w Belgji cło na węgiel zagraniczny.

— Największe francuskie przedsiębiorstwo, reprezentujące blisko 90 proc. całej produkcji, utworzyły po długich pertraktacjach kartei i utworzyły pod firmą „Compagnie Française de Jute“ wspólne biuro ekspertowe.

— W ostatniej dekadzie grudnia ub. r. zaznaczył się w Banku Włoch dalszy wzrost zapasu pokrycia złotem z 36,3 do 71,6 milj. lirów; wzrost ten spowodowany został ostatnimi zarządzeniami walutowymi.

— Eksport artykułów bawełnianych z Japonji w 1934 r. w porównaniu z r. 1933 wzrósł o blisko 20 proc. i wyniósł przeszło 2567 milj. jardów kwadratowych. Produkcja sztucznego jedwabiu w tym samym okresie wzrosła blisko dwukrotnie i osiągnęła wartość 1377 milj. funtów.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Wymiar podatków od własności nieruchomości.** Ministerstwo skarbu zatwierdziło wzór księgi uproszczonej dla właścicieli nieruchomości budynkowych, a opracowanej wspólnie przez Polski Związek Zrzeszeń Własności Nieruchomej i Związek Księgowych w Polsce. Zgodnie z postanowieniami obecnie obowiązującej ordynacji podatkowej, wspomniana księga uproszczona, po zaświadczeniu jej przez władze karbowe pierwszej lub drugiej instancji (urzędy i izby skarbowe), rzetelnie i prawidłowo prowadzona, może służyć za podstawę do wymiaru podatków od własności nieruchomości. Zawiera ona wszystkie przepisy skarb. podatk., obowiązujące własność nieruchomości, praktyczne wzory rachunkowe, oraz niezbędne pouczenia, jak należy omawianą księgę prowadzić, wreszcie — samą księgę rachunkową. Zatwierdzenie wzoru księgi uproszczonej rachunkowej dla nieruchomości budynkowych, wprowadzając jednolite normy rachunkowe wśród tej kategorii podatników, zarazem ustala pewne kryteria obiektywne przy wymiarze podatków od wymienionej własności.

Z KRAJU

(k) **Sytuacja walutowa.** Na wczorajszych giełdach walutowych wystąpiło ponownie osłabienie funta angielskiego. Zniżyła również waluta holenderska.

NA OSTRZU JĘZYKA (47)

Pochwała „Madzi“

Poznań, w styczniu.

Dowodem popularności Magdaleny Samozwaniec, to nie owe kilkadziesiąt nakładów „Na ustach grzechu“ — ani fakt, że jej ostatnia powieść „Wielki szlem“ została rozchwyтана w przeciągu kilku tygodni (mimo, że nie była właściwie „nowością“, gdyż drukował ją uprzednio w odcinkach „Tygodnik Ilustrowany“).

Co innego jest dowodem wielkiej popularności Magdaleny Samozwaniec, — popularności, którejby jej mogły pozazdrościć gwiazdy filmowe... a nawet sportowcy. — Dowodem jest właśnie owa Madzia w tytule mojego feljetonu.

Każdy wie, że „Kusy“, to Kusociński — a „Charlie“, to Chaplin!

I każdy wie, że „Madzia“, to Magdalena Samozwaniec. I to właśnie jest popularność.

Żas dowodem, że ta popularność jest poparta talentem i wysoką klasą literacką, jest ta miła okoliczność, że pani Madzia współpracuje z „Kurjerem Poznańskim“. Czyny to od niedawna. Niechaj więc będzie mi wolno, przedstawić tę moją młodszą, lecz zdolniejszą, koleżankę po lirze i satyrze naszym wspólnym P. T. Czytelnikom.

Prezentację tę ilustruje wspólna nasza, załączona do niniejszego feljetonu, fotografia — przyczem pragnę zaznaczyć, że ten gość we fraku, to ja.

*

Kiedy siedziałem w Krakowie (Zagadłowicz powiedziałaby „na Saksach“), jedną oazą w tem niezbyt wesołym i niepoetycznym mieście był dom Kossaków; pełno tam koni, befsztyków à la tatar i pieczeni husarskich, pełno poezji i śmiechu.

W tym domu mieszkają dwie „piaszczące siostry“ — z których jedna, Marja, tłumaczy wszystkim przy każdej

sposobności, że jej siostra Madzia nie ma ani za grosz talentu. Ponieważ jestem w tej chwili oddalony od pani Marji Kossak - Pawlikowskiej (zresztą pierwszorzędną poetessy) o kilkaset kilometrów, ośmielię się być innego zdania i twierdzić, że pani Madzia jest właścicielką dużego, oryginalnego talentu.

I — o dziwo!

Ona sama nie jest z tego zbyt zadolowana...

Gdy „Na ustach grzechu“ nagle znalazły się na ustach wszystkich, gdy w parę dni po debiucie Magdaleny Samozwaniec wokół jej tajemniczego pseudonimu zaczęła wzrastać sława, było to autorce właściwie niezbyt wygodne. Jej pierwsza książka miała być tylko żartem, wesołą parodią na Helenę Mniszek, Staśkę i tym podobnych grafomanów. Tymczasem „Na ustach grzechu“ stało się charakterystyczną i ważną pozycją w historii literatury.

Tak — talent obowiązuje. Obowiązuje sława.

Trzeba sięć i pracować. W głowie Magdaleny Samozwaniec roi się od pysnych konceptów — jest to w życiu „na codzien“ jedna z najdowcipniejszych osób, które znam. Ale sięć sobie na parę godzin przy biurku i solidnie popracować — tego pani Madzia nie kocha. Bo kiedy ma właściwie biedactwo pisać? Latem, gdy słońce grzeje i zaprasza na plażę, czy na kajak? Albo zimą, gdy śnieg jest „narto-geniczny“? A Zakopane leży przecież tak blisko Krakowa... Jest to w tych okolicznościach dla mnie rzeczą niezrozumiałą, że pani Madzia mimo to wszystko napisała przecież kilkadziesiąt feljetonów, moc nowel i jedną komedję...

Magdalena Samozwaniec załatwia się z robotą bardzo szybko: dyktuje feljeton do maszyny — i to z takim temperamentem i w takim tempie, że jej biedna sekretarka nie nadąży pisać. Gorzej jest, gdy pani Madzia sama zasiądzie do maszyny: wtedy ją tak ponoszą szybko rodzące się pomysły, że autorka w mig bierze wszystkie przeszkody, nie wyłączając — ortografii. To też taki skrypt wygląda przedziwnie; przeczytać go jeszcze raz, poprawić lapsusy ortograficzne — o tem niema mowy, to sprawa zecera. Pani Madzia jest tak nieortograficzna, że nawet „chalupa“ pisze przez — rz!

Byłem kiedyś świadkiem seansu spirytystycznego, w którym brała u-

dział również pani Samozwaniec. Seans udał się nadzwyczajnie: stolik wypukiwał całe zdania, w dodatku bardzo dowcipne i złośliwe. Lecz wkrótce został zdemaskowany! Mianowicie po błędach ortograficznych poznaliśmy, że „spiritus movens“ tego stolika... była pani Madzia!

*

Lecz dość tych drobnych szyderstw (anegdota o stoliku jest oczywiście wyssana z palca!). Przejdźmy wreszcie do pochwały Madzi...

Chesterton powiedział o Bernardzie Shaw, że jego talent polega w wielkiej mierze na nazywaniu rzeczy po imieniu. Utańczył się od niepamiętnych czasów że białe wino — nazywamy „białym winem“ — a białego człowieka „białym człowiekiem“. Shaw natomiast nazywa (w przenośni oczywiście) białego człowieka — człowiekiem jasnorożowym (człowiek całkowicie biały, to byłby koszmarny!), a białe wino — winem jasnożółtym... Prostu nazywa rzecz po imieniu...

Z tego gatunku jest talent Magdaleny Samozwaniec.

Oczy jej, to aparaty fotograficzne o nader czułych soczewkach; pani Madzia patrzy, obserwuje — i widzi w rzeczach, do których przywykliśmy od lat, w których niczego nadzwyczajnego nie zdołaliśmy zauważyć — tyle śmieszności, że nas poprostu wstyd naszej ślepoty. Nie odkrywa, bynajmniej Ameryki, lecz za każdym razem jak Kolumba.

Satyra polska jest naogół dość płytka: poprzestaje na kalamburach i kszonerych — niema w tych utworach naogół morału, głębszego znaczenia.

Tem większa jest rola Magdaleny Samozwaniec: na swoim sztandarze (wyróżając się kwiecistością) wypisała pani Madzia hasło: walka z kieczem! Walczy nie tylko z słodkim kieczem w literaturze („Na ustach grzechu“), lecz także z kieczem w życiu, z obłudą, z zakłamaniem, z krobotynizmem, z frazesem! Wszystkie słabości Polaków bierze pod mikroskop swej obserwacji i szydzi z nich niemiłosiernie. I to jest jej największa zasługa.

*

Na koniec opowiem pewne zdarzenie, które miało miejsce w czasie naszej wspólnej pracy nad Szopką krakowską.

Pisaliśmy w willi Kossaków, w buduarze pani Madzi. Wszystkie meble zawalone były materiałami, jedwabiami, atlasem i lamą, które to kosztowności przeznaczone były dla Szopki — na kurtynę, kotarki etc. Po-

nieważ chcieliśmy, by także strona zewnętrzna Szopki była ładna i estetyczna, kupiliśmy moc tych barwnych materiałów za grube grosze. Leżało to wszystko w artystycznym nieładzie i czekało na krawcową... Wtem służący zaanonsował jakąś grafomankę, która przyszła po „interview“. Weszła dama bliżej nam nieznaną i nie budząca zbyt wielkiego zaufania. Zaczął się wywiad: „W jaki sposób państwo ze sobą kollarują?“... „Jakie ofiary państwo sobie obrali?“ itp. Oświadczyliśmy tej pani z wrodzonym dowcipem m. in., że do ostatniej chwili od ludzi zainteresowanych przyjmujemy łapówki za umieszczenie, lub nieumieszczenie w Szopce. Owa dama jakoś niebardzo bawiła się z tego konceptu, natomiast bardzo zainteresowała się — barwnymi jedwabiami. Szczególnie wpadła jej w oko trzymetrowa sztuka pomarańczowego atlasu. Oglądała ją, podziwiała, składała, spytała o cenę... Koniec końców, gdy za chwilę spojrzaliśmy na stopy jedwabi, pomarańczowa plama gdzieś się zapodziała... Dama wreszcie ukończyła wywiad i zegnała się z nami:

„Nie będę państwu zabierała czasu...“

... i atlasu“ odrzekła Madzia, z zimną krwią wyjmując jej z torebki buchniętą sztukę pomarańczowego atlasu...

*

Szkoda tylko, że i ta anegdota jest wyssana z palca!

ARTUR MARJA SWINARSKI.

Nowy numer „Prasy“

Wyszedł z druku grudniowy numer „Prasy“, organu Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism, redagowanego przez Stanisława Kauzika.

Treść zeszytu jest następująca: Edmund Seyfried „O najbliższych zadaniach kolportażu dla prasy warszawskiej“, Władysław Wolert „Dział polski w bibliografii prasowej Deutsches Institut für Zeitungskunde“, Stanisław Kauzik „III Zjazd Federacji Międzynarodowej Związków Wydawców“, Memoriały Polskiego Związku Wydawców na III Zjazd Federacji Międzynarodowej Wydawców; Ankiety Polskiego Związku Wydawców; Głos niemiecki o działalności Polskiego Związku Wydawców; Reklama i radio w Stanach Zjedn. Am. Półn.; Nowy typ organizacji ogłoszeniowej: Książka, prasa i propaganda w Niemczech; Życie organizacyjne; Kronika krajowa; Ustawy i rozporządzenia dotyczące prasy; Prasa na szerokim świecie; Literatura prasowa. Cena zeszytu 2 zł 50 gr. Do nabycia w administracji „Prasy“, Warszawa, Krak. Przedm. 40 m. 11, w większych księgarniach i w kioskach „Ruchu“.

Atak na kulturę

Pisaliśmy już o artykule p. Janusza Jędrzejewicza pt. „Polityka kulturalna państwa“, zamieszczonym w „Pionie“, a projekującym biblioteki gminne wraz z nowym podatkiem. Świadczy pod względem zgłębienia i rzeczowego ujęcia tematu odprawę dał obecnie p. Jędrzejewiczowi — Zygmunt Wasilewski w najnowszym zeszycie „Myśli Narodowej“. Drużące jego wywody połączmy

O czymże to mowa? Motyw przewodni artykułu p. J., gdy go ująć w zdanie proste, brzmi: Państwo buduje kulturę. Zadanie umysłowe czytelnika ściąga się do rozbioru logicznego tego zdania. Co to jest kultura? Czy można ją budować? Dlaczego państwu narzucać to zadanie?

Wyrazu kultura używamy do określenia zdobyczy, jakie osiągnęło życie duchowe jednostki, grupy, czy całości społeczeństwa w uprawie swoich wartości i uzdolnień. Mówimy o kulturze gospodarczej, towarzyskiej, artystycznej, literackiej, naukowej, ale nade wszystko cenna jest — ze względu na życie zbiorowe — kultura obywatelska i polityczna. Nie jest to jakieś dobro rzeczowe, poza nami, lecz właściwość wewnętrzna, bogactwo w ludziach, najcenniejszy kapitał cywilizacji. Tylko ze zbytniego uproszczenia pojęć pochodzi to, że kulturą nazywamy pewien dział wytworów z ducha, jak nauka, literatura, sztuka. Czemuż nie inne także dziedziny twórczości: polityka, ekonomika, technika?

Na uprawę duszy (kulturę) złożyły się dzieje duszy czynnie spędzone w takim zakresie, jak: 1) religia, 2) obywatelstwo, 3) przeżycia dziejowe narodu, utrwalone w tradycjach, 4) udział w życiu publicznym, 5) praca w zawodach, 6) wychowanie w rodzinie i w szkołach, 7) obcowanie z nauką, literaturą, sztuką i t. d. Ale w tym mniej więcej porządku, za gruntowną w podstawach kulturą pierwiastków ideal-

stycznych, które w układzie duszy grają rolę organizacyjną.

Mysleć, że kulturę można robić od końca, że można ucywilizować człowieka zdziczałego społecznie, w nic nie wierzącego, przez pozyczenie mu ciekawej książeczki, lub zaprowadzenie na teatr — to złudzenie ludzi bez kultury. Kultura musi wpięć dorobić się człowieka przez uprawę jego przyrodzonych instynktów. Kto uczy, że kulturą można obdarzać jedynie przez samo meblowanie głowy, że wogóle wystarcza w tej mierze nauka, literatura i sztuka, ten wprowadza w błąd, odwracając uwagę od rzeczy zasadniczych.

Kultury nie można nikomu nadać w drodze administracyjnej, ona jest naddatkiem dziejów w całego środowiska narodowego, dziejów rodu przez dziedziczenia, dziejów osobistych z wychowania, jest sprawą jakości, jak charakter, nie ilości, jak wiedza, mianowicie dobrego układu duszy na każdym poziomie cywilizacji. Kulturalny może być chłop niepiśmienny, niekulturalny bywa profesor uniwersytetu, gdy się znajdzie nie na swoim miejscu. Kultury, jako skali życia wewnętrznego człowieka, właściwa jest zasada organiczności oraz samorzutnej chłonności. Z dobrej kultury, choćby na skromnym poziomie życia domowego i społecznego, jak wiemy, dobywają się na świat genjusze, któremi chlubi się dzieje narodu, od ludzi zaś z „rozbudowaną“ kulturą grozi nieraz

społeczeństwu hańba.

Kultury nie trzeba traktować, jako czegoś, co się „rozbudować“ da mechanicznie, zwłaszcza od końca, przez przypinanie kwiatka do kożucha. Dochodzi się do niej przez dobrą uprawę gleby a nie tak gleby ducha nie z bogactwa, jak działanie w poczuciu wolności, działanie, będące syntezą darów ducha. Próżna praca siał kwiaty na zaniedbaną w glebie łkę. Żeby nie wiem ile wspanać w środowisko książek, gdy życie samo nie budzi potrzeby ich czytania, nic na tem kultura nie zyska. Kultury potrzebny jest w podłożu idealizm, szczepiony przez religię i entuzjizm życia powszedniego, wciągane w dzieje narodu. Gdy się to niszczy, to co pomoże nagrodzona przez Akademię Literatury powieść?

Że ogół polski jest zdrowy w kulturze mas, najlepszy dowód, jak pięknie wytrzymał „Kulturkampf“ zaborców. Wiedzieliśmy wtedy, że walka z kulturą — to walka o wiarę i aspiracje narodowe; nie broniono nam się uczyć i malować obrazów. Gorzej było z pozją, ona bowiem, idąc za głosem na głębszego instyktu, broniła właśnie od ataku owe podstawy kultury, jakie naród ma w swojej wierze i patriotyzmie. Na tem polega zasługa romantyzmu zdobyta na polu kultury polskiej, jako jej obrońcy i twórcy. Mamy wszyscy w pamięci znakomity odczyt na ten temat Ignacego Chrzanowskiego. Kultura nie jest jakimś fragmentem potrzeb czy twórczości, lecz całością bytu duchowego.

Ale posłuchajmy p. Jędrzejewicza. On to rozumie, że opinia publiczna będzie zdziwiona nagłością wniosku, a larmem (ratujmy kulturę duchową!), a zwłaszcza natarczywością, z jaką z różnych stron zaskakiwana jest jednocześnie projekta ni „kulturalnemi“. Tu Akademia, tu teatry, tu znów Izby kul-

tury, teraz znów biblioteki gminne. Co się stało? Skądże na to pieniądze w czasach, gdy statystyka zapowiada pół miliona zarejestrowanych bezrobotnych? To też autor, żeby trafić do przekonania Elity, ułożył cały syllogizm, wychodząc z niezawodnej obecnie przesłanki państwowej a radosnej twórczości. Państwo budować musi kulturę duchową od początku, na nowo:

„Komplikacja życia... nieodzownie wymaga elementu kierownictwa“. W splotcie sprzeczności i rozbieżności celów grup zbiorowych (?), w atmosferze ustawicznej, ciężkiej nad wszelki wyraz walki o byt wszystkich z wszystkimi, musi znaleźć się miejsce dla woli centralnej, której zadaniem ma być koordynowanie wysiłków, usuwanie sprzeczności, regulowanie kolejności prac, narzucanie rozumnej kompromisu, wreszcie w razie potrzeby wymuszanie posłuchu siłą“.

Jak widzimy, jest to próba popularnego uzasadnienia, że potrzebna jest polityka wewnętrzna w państwie, a nawet uzasadnienia potrzeby wogóle państwa. Dlaczego jednak ta kwestja ma być aktualna w chwili obecnej z powodu jakoby szczególnej komplikacji stosunków? Zjawisko obecne-go kryzysu polega na zbytnim uproszczeniu się stosunków. Przyczyny tego zjawiska są skomplikowane, to prawda, ale impas, którym charakteryzują się stosunki, jest zawsze uproszczeniem. Nie widzimy też „walki wszystkich z wszystkimi“. Ustala nawet walka socjalistyczna klas. P. Jędrzejewicz ma pewno na myśli walkę wszystkich Polaków z wszystkimi Żydami, ale jest to właśnie dążność do uproszczenia stosunków, które Żydzi komplikują. Jeżeli tylko na to potrzebna jest „wola centralna“, to owo centrum powinno przypadać na ośrodki życia polskiego i ich wolę wyrażać, a nie przenosić się na peryferje żydowskie.

Więc tutaj miara kultury. Stąd

LISTY Z BYDGOSZCZY

Ucieczka

Postanowiłem zwać! Uciec od miasta moich powszednich dni. Od ulic, które mi chodzą wciąż, od ludzi, których zbyt dobrze już znam. Dokuczyla mi spotykana codziennie wywieszka reklamowa biura podróży, nęcąca wielkim, błękitno - złotym afiszem. Błękitna jest zatoka Neapolitańska, a złote jest Capri. A wszystko jest — królewskim kaprysem — wystarczającym aż nadto, do wywołania buntu przeciwko dniom powszednim. Do rozbudzenia drzemającej w każdym człowieku tęsknoty za zmianą, za dala, za przygodą...

Postanowiłem zwać! Dokąd? Wszystkie jedno! — byleby nie do Paryża. Paryż bowiem, ks. Szebrzyca w swych interesujących „listach z podróży” takimi cennymi wymalował kolorami, a zwłaszcza tak wymalował malując się Paryżanki, że mi zupełnie odeszła ochota od wyprawy nad Sekwanę. Znalazłem się zresztą nad Wartą i — postanowiłem się nad nią zatrzymać. Postanowiłem, że Poznań będzie pierwszym etapem mojej dalekiej ucieczki.

Był śliczny, mroźny wieczór, kiedy przyjechałem do Poznania. Znamy się z Poznaniem od wielu, wielu lat, ale — rozstajemy się zbyt często, abyśmy się mieli nie lubić. To też z prawdziwą przyjemnością witam zawsze najserdeczniejszym spojrzeniem przeliczny ratusz poznański. Ale przyznaję, że przy tej okazji — budzą się we mnie zawsze pretensje do — grafików Poznania. Czasby już było wielki, kres wręcz położyć legendom o rzekomej brzydocie Grodu Przemysławia. Bo zbyt często jeszcze, słyszy się powiedzenie, że: — Poznań jest... czysty i — brzydki. Ale te fałszywe opinie skończą się niebawem, raz na zawsze. Przedewszystkiem przyczyni się do tego walnie konkurs graficzny, rozpisany przez Redakcję „Kurjera Poznańskiego”, który zmobilizował całą armię naszych grafików. A dalej młody Związek Artystów-Grafików w Poznaniu wziął się do roboty. I z okazji niedalekiego „Tygodnia Poznania” dostaliśmy śliczną tekę. Będzie to: „Poznań w grafice współczesnej”. Takie majstry zawołane, jak — Wroniecki, Taranczewski, Mondral, Ziolkowski i drudzy — pokażą nam swe miasto ze wszystkich najpiękniejszych stron. Czekać niecierpliwie na wyniki konkursu i na obiecane plany, po przez które, jak przez różowe okulary patrzeć będziemy na serce naszego regionu, — zajrzyjmy w międzyczasie — do poznańskich teatrów.

Lubię teatr bydgoski. Nieomal zawsze spotykałem się w nim z uczciwą pracą aktorską, a nieraz z poważnym sukcesem artystycznym. A przecież — rad byłbym — udając się do teatrów poznańskich, że zobacząc na scenie nieznaną mi twarz, inne warunki, nowych

pracowników teatralnych. Oświadczyłem tedy moim przygodnym towarzyszom, że zamierzam spędzić wieczór w „Polskim”.

— Doskonale! — odpowiedziano mi, — sztukę wyreżyserował, zdaje się, Korecki...

— Kto? — wrzasnąłem.

— Korecki!

— Ależ Koreckiego znam doskonale z Bydgoszczy. Pracował dla bydgoskiej sceny z wielkim pożytkiem przez do-brych kilka lat. Ponieważ jednak za-łożył mi na poznanie w Poznaniu niez-nanych mi dotąd artystów, przeto — wybiorę się do Teatru Nowego

— Cóż tam dziś grają?

— „Kochanek — to ja!”

— Czyja to sztuka?

- Niewiarowicza.
- Kto reżyseruje?
- Niewiarowicz.
- Kto w roli tytułowej?
- Niewiarowicz.

— To niewiarogodne. Przecież w zeszłym sezonie Niewiarowicz pracował przez dłuższy czas w Bydgoszczy. Czyż naprawdę nie macie w Poznaniu teatru bez artystów „bydgoskich”?

— Chyba — Teatr Wielki.

— Zatem idę do Opery.

I poszedłem na „Zemstę Nietoperza”. Ale i tu zemściła się na mnie Bydgoszcz za ucieczkę. Szukałem na scenie nietoperza — a odkryłem — bydgoszczan.

A jakże! Albo to raz jeden oklaski-wałem w Bydgoszczy Marysię Kaupę. Przecież była ulubienicą bydgoszczan, tak — jak ulubieńcem bydgoszczanek był przez wiele lat, Roman Cirin. A oto teraz widzę go w całej okazałości na poznańskiej scenie i słyszę jego miły, głęboki bas.

Wszędzie ci bydgoszczanie. Zerwa-

łem się z miejsca i wyruszyłem na dal-sze poszukiwania. Może przecież znaj-dę w Poznaniu teatr, bez bydgoskich znajomych na scenie.

W upartych poszukiwaniach dotar-łem aż do Music-Hall'u Staniewskich. Ale zanim wszedłem, postarałem się o program. I dowiedziałem się z progra-mu, że w zespole artystycznym, znaj-duje się również b. primadonna operet-ki bydgoskiej, p. Mela Grabowska.

Więc dokąd pójść? Może do „I. K. Su”. Ależ tam tak często tańczy He-la Grossówna, b. primaballerina bydgo-skiego teatru. Więc może do kina, na „Przeora Kordeckiego”. Cóż — kiedy najważniejsza rola kobiecą w tym fil-mie kreuje p. Lili Zielińska, stale od pewnego czasu grywająca na bydgo-skiej scenie...

Gruby słup reklamowy zastąpił mi drogę. Cały zaklepany afiszami. Rzu-ciłem się na największy i najkrzykliw-szy afisz. Może on wskaże mi drogę.

A afisz wrzasnął ku mnie wielkimi literami, że oto z najgłębszej głębi Af-ryki, przybył do Poznania wielki fa-ki-r, oryginalny afrykanin, mędrzec i cudotwórca, profesor uniwersytetów w Mekce i Medynie, sam czarny mag — Foady.

— Nieprawda! Foady nie przybył do Poznania ani z Mekki, ani z Medy-ny, ani z Afryki, ani skądkolwiek in-acz, tylko właśnie — z Bydgoszczy.

Dosyć! Dalem za wygraną. Nie uda się moja ucieczka. Dokądkolwiek pó-jdę — spotykam się z Bydgoszczą. I choćbym nawet uciekł na gwiazdy, to sprowadzi mnie stamtąd wielki, byd-goski astrolog — Prengiel.

Niech się nie fatyguje. Wróć sam. Niech za to — jeśli może — użyje swej wiedzy i władzy tajemnej i — niech zmusi do powrotu do Bydgoszczy wszystkich, których jej zabrano. Albo — jeśli już inaczej być nie może, niech domaga się dostatecznej rekompensa-cji. Wzamięn za Kaupę, Grabowską, Grossównę, Drohocką, Niewiarowicza, Ciriną, Granowskiego i wielu, wielu in-nych. — przysłał nam Poznań — Fon-tankę, Nochowicz i Rychtera.

To ślicznie, ale stanowczo zbyt ma-ło. Domagamy się sprawiedliwości — i chcemy jeszcze: „Bozkosną dziewczynę” — Ludwiżankę i — cały zespół z „Rozkosznej Dziewczyny”. A w zamiar-ze profesora Foadyego — i jego uni-wersytetu w Mekce i Medynie — prosim-y skromnie choćby o — Uniwersytet Poznański.

MARJAN TURWID.

P. S. Moim Czytelnikom z Krot-o-szyna serdecznie dziękuję za miły list.

Wobec znacznie zwiększonego zapotrze-bowania na znaną **SÓL MORSZYŃSKA** przeczyszczającą, Zarząd Zdrojowiska Mor-szyn od 1 stycznia rb. obniżył cenę na **zł 2,30 za flakon.**

ng 4648

W NOTATNIKU

Istotne różnice.

W ostatnim (z 12. b. m.) numerze „Pio-nu” znany już dobrze publiczności poznań-skiej krytyk i essayista p. Jan Emil Ski-wski znów z właściwym sobie talentem i gorliwością „zajął się” sprawami religii. P. Skiwski, jak sam zaznaczył, w istocie ma takiego bakcyła, co go gryzie i nie daje mu spokoju. Poprostu nie może pogodzić się z tem, że może jeszcze istnieć jakaś dziedzina życia, któraby nie wykazywała „zasad-nicznych sprzeczności” z założeniami kato-licyzmu.

Pokłóciwszy z katolicyzmem kulturę i sprawiedliwość (artykuły na tematy: „Reli-gia a kultura” i „Czy heretyka wolna za-bić?”), przystąpił obecnie do wyszukiwa-nia różnic pomiędzy państwem a katoli-cyzmem, i w pierwszym etapie swych żmudnych poszukiwań ustalił, że wycho-wanie państwowe i wychowanie religijne nie mogą absolutnie obok siebie współpra-cować.

Wszystkie prace J. E. Skiwskiego mają wspólną cechę — „paszportyzm”, jakby to nazwał Karol Iryzkowski. Skiwski, pod-chodząc do człowieka, pyta się przede-wszystkiem o paszport — „pokaż paszport — kto jesteś? Pisarz? Polak? katolik?” Dla niego wszystkie te pojęcia są całkowi-cie równoważnościowe, a tem samem za-stawiając „Polak i katolik”, rozumuje tak, jakgdyby zestawiał „Polak i Niemiec”. Kto jest Polakiem, nie może być równocześnie konsekwentnym katolikiem. Ten paszpor-tyzm przeszkadza Skiwskiemu do wycią-gnięcia właściwych wniosków, podchodzi bowiem do zagadnienia całkowicie jedno-stronnie, wybiera sobie z pośród wielu możliwości właśnie tę jedną, która naj-lепiej odpowiada jego wredzonemu, jak się zdaje, poczuciu porządku, które daje moż-ność jak najsilniejszego rozgraniczenia po-szczególnych elementów.

Podobnie postępuje Skiwski w artykule „Wychowanie religijne a wychowanie pa-ństwowe”, o którym tutaj mowa. Z pośród całego szeregu stanów, jakie się wytwarza-ją, jako formy wspólnoty jednostki, pań-stwa i Kościoła, wybrał tę właśnie, która najbardziej mu ułatwiała korzystne i zgod-

ne z własnym przekonaniem rozwiązanie problemu. Postąpił poprostu nie jak po-szukujący prawdy, lecz jak człowiek, któ-ry ma potrzebę wypowiedzenia się i, nie „umiejąc” pożytecznie milczeć, wygłasza całkowicie tylko na subiektywnie opar-te zdania. Założeniem zasadniczym a zar-zem jedynym, które mogło doprowadzić do takich, a nie innych wniosków, jest to, że państwo, indywidualum i Kościół są to jed-nostki społeczne o jednakowym zakresie samoistności i samodzielności. Przyjął po-prostu Skiwski w odniesieniu do pojęcia państwa najskrajniejszą teorię, a miano-wicie, że państwo jest odrębnym, zupełnie o własnych siłach istniejącym bytem. Z drugiej strony takim bytem jest Kościół. I oto te dwie mocarne siły rozrywają pomi-ędzy siebie jednostkę, która w tej rozgrywce tytanów jest tylko przedmiotem, materia-lem, a nie istotą o własnych wartościach. Oczywiście przy takich założeniach musi się dojść do wniosku, że „wizje” tych dwóch potęg są zupełnie różne i o współpracy nad wychowywaniem jednostki nie może być mowy.

Na szczęście jednak dla nas — jedno-stek, tak źle nie jest. Wprawdzie państwa, a właściwie grupy rządzących bardzo czę-sto usiłują traktować jednostkę jedynie ja-ko przedmiot władzy, jednakowoż fakt pewnych tendencji, mających źródło w ambicjach rządzącej kliki, nie może być brany jako jedyna i wyłączna podstawa rozważań.

Większość teoretyków „prawa” publicz-nego stoi jednak na stanowisku, że pań-stwo jest tworem, wynikającym ze społecz-nej natury jednostki powstałym nie dla realizowania jego własnych, jakichś „pań-stwowych” celów, lecz jedynie i wyłącznie z uwagi na dobro jednostek i złożonej z nich grupy społecznej. Przy uwzględnieniu takiego punktu widzenia wnioski p. Ski-wskiego przestają być już tak oczywiste, gdyż jeśli przynajmniej większość grupy społecznej opowie się za wychowaniem re-ligijnym, to państwo nie może powiedzieć, że będzie wychowywać obywateli w „po-ganiźmie państwowym”, a równocześnie się powoływać na swą misję realizowania istnienia dóbr jednostkowych i społecz-nych.

przeskok do polityki „kulturalnej”. Trzeba przerobić kulturę ducha pol-skiego. Oto zadanie dzisiejszego pań-stwa. P. Jędrzejewicz tak tę przesłan-kę uzasadnia:

„Stąd zadania Państwa dotyczyć mu-szą nie tylko polityki międzynarodowej, gospodarczej i społecznej. Stąd nasuwa się paląca konieczność zwartej, przemy-slanej i skutecznej polityki kulturalnej, celowego rozbudowywania kultury duchowej, tak jeszcze u nas niskiej i ubogiej, ona bowiem jest w stanie wciągnąć masy ludzkie w świadomy udział w życiu zbior-owym — bez czego siła Państwa była-by rzeczczą koniunkturalną lub iluzo-ryczną”.

Z konjunktury, słowem, która w maju się nadarzyła, trzeba skorzystać w celu „przebudowania” i „rozbudo-wania” duszy polskiej na nowych pod-stawach. P. Jędrzejewicz w arkanie od-powiednich sposobów jest wtajemni-czony i dlatego może zaoferować pań-stwu swoje usługi w tym kierunku. Dużo już zrobił w szkolnictwie, rzeczą już jego konjunktury będzie gra dal-sza. Zakwestjonować jednak trzeba rzuconą tutaj kartę, jakoby punktem wyjścia tej gry była troska o „niski i ubogi” stan polskiej kultury. Mamy to, na co stać było nasze dzieje, a dal-szy rozwój zależeć będzie od potęgowa-nia siły żywotnej tych dziejów w du-chu narodowym.

Je” nową przesłankę, że państwo nie umiało dotąd „wytworzyć atmosfery dostatecznej troski o rozkwit wielkiej twórczości naukowej i artystycznej”, ani „rozbudzić dostatecznych potrzeb kulturalnych wśród ogółu naszej lud-ności”. Wszystko to zmierza do za-

mknięcia sylogizmu hasłem bibliotek gminnych:

„Stoi teraz przed nami na porządku dziennym sprawa o olbrzymiej doniosło-ści, gotowa już do rozstrzygnięcia: spr-awa ustawy bibliotecznej, wszczęta z mo-jego polecenia, gdy jako szef rządu próbo-wałem ustalać kolejność zagadnień poli-tyki kulturalnej Państwa”.

Autor wymienia nawet, co już dzie-ki niemu zrobiło państwo. Zreformo-wało się szkolnictwo, łącznie z uczel-niami uniwersyteckimi (mamy już całą literaturę tego etapu), zapiekie-owano się nauką (katedrami), potem twórczością powieściową, poetycką i krytyczną (Akademja Literatury), te-atrem: Tow. kultury teatralnej (Szyf-man), ustanowiono system konkursów i nagród państwowych i wogóle (Zawi-stowski). Teraz lansuje się przez Wil-no — projekt Izby Kultury i ustawę bi-blioteczną. Tutaj schwytyany będzie w pęta nowych idei kulturalnych — sz-a-ry człowiek.

Cała ta akcja ratunkowa koło kul-tury polskiej, tak nagła, pośpieszna, alarmowa, huraganowa, wyłączająca wszelkie inne potrzeby i kłeski, jak bezrobocie i głód, ma jednak jeden wielki brak, który sprawia, że nie wy-woluje ona żadnego oddźwięku w spo-łeczeństwie. Owszem pyta się ono ze zdziwieniem: o co chodzi?

Skoro się idzie w pomoc jakiejś po-trzebie duchowej, to przecież nie ma się na widoku operacji pod chloroform-em; musi ta pomoc odpowiadać jak-kiemś zapotrzebowaniu. Głód jest rzeczą subiektywną, społeczeństwo ma

w sprawie swego głodu także coś do powiedzenia. Tymczasem ta gwałtowna inicjatywa pomija tę stronę rzeczy milczeniem, wskutek tego ma charak-ter jednostronnego ataku i tchnie zupełną obcością.

Przedewszystkiem atakuje moralnie — i to jest grzech tej akcji. Bo wyglą-da tak, jakby społeczeństwo polskie było wrogiem — książce. I tu trzeba po-wiedzieć prawdę. Społeczeństwo prag-nie rozwoju oświaty, ale musi mieć zaufanie do tych, co z jej „kagańcem” idą do niego.

Tu leży klucz. Sprawy duchowe są zagadnieniem jakości, nie mechanicz-nego działania. Nie jest sprawa obo-jętną, z jaką to książka ma się pójść do ludzi, z jaką oświatą, co się chce zro-bić z duszą społeczeństwa. I to jest pytanie najważniejsze, którego inicja-tor nie chce słyszeć, manipulując tak, aby nigdzie ideowego programu nie dotknąć. A przecież jakaś idea ożywia jego gorliwość. Dajmy na to, są pie-niądze, są lokale, są biblioteczne sza-fy, są posady, są już pisarze książek, zgonieni przez Izby Kultury, ale w ja-kim duchu będą te książki? Będzie rozbudowa szaf, ale czy będzie rozbu-dowa dusz, czy też ruina ducha naro-dowego?

P. Jędrzejewicz ufa swemu talento-wi publicystycznemu, z którym prze-mawia do „grup zbiorowych”, ufa wy-mowie swych przesłanek, ale, spo-łeczeństwo też myśli i ma dosyć przesła-nek rzeczowych dla swojej nieufności. Sposób uzasadnienia projektu ustawy bibliotecznej bynajmniej ufnoci nie budzi. Nietylko dlatego, że nie dotyka

meritum sprawy i obliczony jest na obejście woli narodu, ale także i dla-tego, że jest czemś zewnętrznym nawet dla „woli centralnej”, której autor plany swoje narzuca, ekscytując ją ha-słem etatyzacji bez liczenia się z trud-nościami, jakie jej się następują w stosunkach wewnętrznych.

Wymowny publicysta „Pionu” nie liczy się w planach swoich z kryzysem ekonomicznym, w jakim znalazło się społeczeństwo, ale zbytnio liczy na je-go kryzys umysłowy i moralny, nawet na to, że straciło poczucie śmieszności. Przy biurku urzędniczym można stracić w tym względzie orientację, ale przy dziennikarskim trzeba ją mieć. Stan, umysłowy i moralny społeczeń-stwa w masach nie jest zły, niema po-wodu robienia alarmów; kryzys prze-ciwnie zdarzył się Elicie obecnej, bar-dzo zacofanej w kulturze politycznej, jeśli za miarę kultury tej weźmiemy, jak się to czyniło zawsze, znajomość stanu społeczeństwa, zdolność wnika-nia w jego dążenia i potrzeby oraz od-powiednią reakcję sumienia obywatel-skiego.

Wystarczyłoby dla sprawdzenia słuszności tego twierdzenia pogadać pół godziny o sprawach publicznych — już nie mówię z chłopem polskim na za-grodzie, który dzisiaj jest modelem miarodajnym obywatela, ale ze star-szym dorożkarzem warszawskim, a po-tem porozmawiać z przedstawicielem Elity w kawiarni „Europejskiej”, aby się przekonać, jak rzeczy stoją w dzie-dzinie kultury.

ZYGMUNT WASILEWSKI.

O czym wiedzieć powinni młodzi pionierzy...

Gdy się chce działać na terenie nowym, trzeba go poznać gruntownie i przestrzegać pewnych zasad koniecznych dla zadowolenia się.

Warunki, które zastaniemy w centralnej Kongresówce, są inne, niż w naszej już wyżej rozwiniętej gospodarce Wielkopolsce. Przedewszystkiem panuje tam bardzo często przesady poglądy, że — u Żyda kupuje się „taniej”. Dalej zwyczaj targowania się jest tak zdomowiony, iż każda paniusia uważa za punkt honoru odtargowanie czegoś od ceny zasadniczej i odmowa w tym kierunku pojmują prawie za obrazę osobistą. Stała cena dopiero powoli toruje sobie drogę wśród oświeconych, lud lubi się potargować i czyni to namiętnie.

Nie chcemy tu ustalać normy, jak postępować. Wykaże to praktyka, lecz wydaje nam się, iż do stałej ceny wychować musi się klienta powoli i raczej należy się liczyć, poza oczywiście artykułami pierwszej potrzeby, które przeważnie mają cenę stałą, ze zwyczajami miejscowymi i obcesowo nie przerabiać wszystkiego od razu na wielkopolską modłę.

Osiągniemy to powoli, zyskawszy zaufanie. Na początek trzeba się wybitnie uczyć, obserwować, przyciągać do siebie i ze swego bytu zrobić podporę polskości miejscowej. Wydaje nam się, że o ile możliwości trzeba się posługiwać żywiołem miejscowym. Uczeń wychwytywany na miejscu z porządnego domu czy chaty włościańskiej, rzemieślnik użyty przy urządzaniu składu, żywił robotniczy, zarabiający za roboty pomocnicze czy transportowe, ... to sojusznicy, którzy zwabia i pomocą zainteresować klientelę i ułatwić zadowolenie.

Kontakty z już istniejącym kupiectwem polskim na miejscu powinny być serdeczne od pierwszego dnia pojawienia się na nowym terenie. Należy unikać zaognień i walk konkurencyjnych ze swoimi, gdzie się tylko da. Charakter obcego przybysza trzeba jak najprędzej zrzuć, przez czynną współpracę w organizacjach kupieckich, które na miejscu są przeważnie, choć jeszcze w powijakach. Stać się tam użytecznymi członkami i znaleźć w nich oparcie dla siebie i naszej akcji, jest sprawą bardzo ważną i może dać bardzo ważne pomoce dla rozmiarów naszego ruchu.

Wogóle przywiązujemy duże znaczenie do „zadomowienia” się pionierów „Wkupiwszy” się w stosunki miejscowe, unikną dużo kłopotów i dużo tarć, od których ustrzec byśmy ich chcieli.

Bardzo ważny jest kontakt ustawiczny z Wielkopolską, bądź z organizacją macierzystą (Tow. Kupieckie, Związek młodzieży handlowej), z naszym piśmem, lub z organizacją specjalną, która ma powstać. Chodziłoby o podzielenie się ze swoimi obserwacjami i doświadczeniami oraz o dostarczanie wskazówek, jakie placówki i warsztaty pracy miałyby powodzenie, ewentualnie są do nabycia. Wiadomości powinny być ścisłe, dokładnie informujące o

Skutki kryzysu w górnictwie węglowym

Opracowane ostatnio zestawienia ilustrują wielki spadek stanu zatrudnienia i zarobków w górnictwie węglowym w okresie lat 1929—1934. Podczas gdy w roku 1929 zarobki robotników w górnictwie węglowym, wypłacone na terenie całego państwa, wynosiły 353 902 564 zł, w roku 1933 spadły one do 156 051 614 zł, a w pierwszym półroczu 1934 wynosiły 70 107 093 zł.

Wraz ze spadkiem ogólnych zarobków nastąpił również znaczny spadek wkładów ubezpieczeniowych, która w r. 1929 wyrażały się sumą 29 009 888 zł, w roku 1933 spadły do 16 132 038 zł, w pierwszym półroczu zaś r. 1934 wynosiły 8 563 580 zł.

Stan zatrudnienia wykazuje na przestrzeni 6 lat spadek mniej więcej o 59 proc. Podczas gdy w r. 1929 przeciętna liczba zatrudnionych robotników wynosiła 124 941 osób, w r. 1933 spadła ona do 76 538 osób, a w r. 1934 (pierwsze półrocze) wykazuje dalszy spadek do 73 942 osób.

stosunkach, gdyż tylko takie mają wartość.

Bardzo ważny byłby kontakt wszystkich w jednej miejscowości czy powiecie pracujących pionierów. Wyobraźmy sobie, że powinni oprzeć się o jakiś lokal czy organizację kupiecką, gdzieby w godzinach po pracy mogli wymienić swoje spostrzeżenia, poradzić się wzajemnie, pouczyć i spędzić czas w godziwym towarzystwie. Z czasem należałoby się pokusić o przodownictwo i in-

Rodzina podstawową i nietykalną komórką organizmu społecznego

Garść myśli i uwag na dzień Świętej Rodziny

Rodzina jako taka stanowi — fakt to niezaprzeczony — najstarszą społeczność, starszą niż naród i państwo, starszą niż Kościół. Na silnie rozwiniętym poczuciu rodzinnym i rodowym, jako fundamentcie, ostatecznie wyrastały też i trwały państwa narodowe.

Gdzie to poczucie rodzinne objawia się jako wybitnie silne, tam i rozwój społeczny i państwowy jest oparty na silnych podstawach. Gdzie zaś ono maleje i rozpręga się więź rodzinna — tam rozwój ten jest niewatpliwie zagrożony. Stwierdzają to przykłady oczywiste z przeszłości i teraźniejszości.

Z historii wiemy, że państwo rzymskie było potężne i zwarte, dopóki w nim rodzina stanowiła zdrową komórkę podstawową; natomiast upadek jego zaczął się z chwili, gdy nastąpiło, szczególnie w górnych warstwach społecznych, rozluźnienie rodziny, pociągające za sobą coraz większy upadek moralny w całym społeczeństwie. Rozpadło się państwo rzymskie i przestał istnieć naród, co miał tak wspaniałą historię... Z drugiej zaś strony Chiny i Japonia, starsze niewatpliwie co do dziejowej przeszłości i kultury od tamtego, ale odznaczające się zawsze niezwykłym poczuciem rodzinnym — trwają po dziś dzień i z licznych kataklizmów dziejowych potrafiły zawsze wyjść odrodzone.

Rodzina, która ma od Stwórcy powierzone wychowanie nowego pokolenia, przyszłości każdego społeczeństwa i całej ludzkości, dla tego samego zasadniczo musi się opierać na podstawach trwałych i niewzruszonych. Rozwody zaś, godzące w trwałość i nierozzerwalność rodziny, zasadniczo muszą być uznane za szkodliwe i niedopuszczalne. Rozbicie bowiem rodziny odbija się przedewszystkiem na dzieciach, których wychowanie przecież jest tutaj rzeczą najważniejszą i decydującą. W krajach, gdzie w tej dziedzinie posiada się już pewne statystyczne dane, jak np. w Stanach Zjedn. A. P., ujawniają się skutki rozwodów w odniesieniu do dzie-

ciatywe w dalszych postępkach ku usamodzielnieniu polskiego życia mieszczańskiego na nowym terenie. Wszędzie się tam znają ludzie światli i wpływowi, którzy usiłowania te popiera. Zwłaszcza duchowieństwo będzie przychylnym okiem patrzyło na ruch wyzwoleńczy, a młodzież usiłowania te sercem i czynem poprze.

Wylom raz dokonany — da długotrwałe dobroczynne skutki. (m)

ci pozostałych wręcz straszliwe. Interes dzieci zaś musi być w takim razie chyba wyżej stawiany, niż pragnących ewentualnie z takich czy innych względów rozejścia się małżonków.

I w dobrze pojmowanym interesie państwowym leży to również, ażeby dbać usilnie o trwałe podstawy rodziny, której rozbicia pragną jedynie wszelkiego rodzaju wrogowie porządku społecznego i państwowego, opartego na światopoglądzie chrześcijańskim.

Zwolennicy rozwodów zwykle operują takim argumentem, że niedobrani małżonkowie nie będą też dobrymi wychowawcami dzieci. Na to jest odpowiedź gotowa, że gdy nie będzie łatwych rozwodów — nie będzie też liczniej zachodzących wypadków zawierania lekkomyślnie małżeństw, oraz wzrośnie naturalne poczucie odpowiedzialności za dobre wychowanie dźwiaty. Tutaj również przeciwko rozwodom przemawiałaby teoria dziedziczenia przez dzieci skłonności swych rodziców. Do rozwodu w małżeństwie daje powód jedna czy druga strona moralnie mniej wartościowa, o skłonnościach podlegających dziedziczeniu. Lepiej więc zawsze, że kandydaci do stanu małżeńskiego muszą głębiej się zastanowić nad swoim krokiem, niż to, że możliwość ewentualnego późniejszego rozwiedzenia się będzie im zbyt ułatwiała decyzję.

Rzucamy tę garść myśli i uwag z okazji dorocznego obchodu ku czci św. Rodziny, który jednocześnie jest poświęcony obronie rodziny chrześcijańskiej i nierozzerwalności małżeństwa jako zasadniczej podstawy należytego wychowania nowych pokoleń i chrześcijańskiego rozwoju społeczeństwa. I u nas nie brak zakusów na przeprowadzenie ustawowego rozluźnienia węzłów małżeństwa, przeciwko czemu stanowczo występować trzeba ze względu na dobro narodu i Kościoła. Oby zatem w jutrzejszą niedzielę zrozumienie tej konieczności znalazło wszędzie wyraz otwarty i jak najbardziej dobitny.

Piętnastolecie komunikacji powietrznej

W roku bieżącym mija 15 lat od zaprowadzenia pierwszych linii regularnej komunikacji powietrznej. Patrząc z dnia na dzieńna postępy lotnictwa, nie zdajemy sobie sprawy, w jak błyskawicznym tempie rozwija się ono i jak olbrzymie postępy już osiągnęło.

Przypomnijmy sobie rok 1903, gdy bracia Wright poraz pierwszy „dosiedli sztucznego płaka”, wyposażonego w silnik spalinowy, dokonywając lotu, trwającego 59 sekund; przypomnijmy sobie rok 1909, gdy Bleriot poraz pierwszy przebył przestrzeń 38 km., dzielącą kontynent od Wysp Brytyjskich; przypomnijmy sobie rok 1912, gdy poraz pierwszy zaprowadzono przewóz poczty drogą powietrzną między Calais a Dover; przypomnijmy sobie wreszcie rok 1919, gdy francuskie Towarzystwo „Compagnie des Messageries Aeriennes”, jako pierwsze w świecie zainstalowało linię regularnej komunikacji powietrznej, łączącą Paryż z Lille.

Przecież to zaledwie kilka lat minęło od tych epokowych wydarzeń, a już cały świat pokryty jest gęstą siecią komunikacji powietrznej; niemal każde większe miasto ma swe lotnisko, niemal do każdego zakątka kuli ziemskiej dostać się można drogą powietrzną.

Statek powietrzny nie ma przeszkód, może latać dniami i nocą, ponad najwyższymi górami i najobszerniejszymi oceanami.

Zarejestrowane obecnie wycieczny statków powietrznych (samolotów wodnopłatowców, sterowców i balo-

nów) stwierdzają, iż latać one mogą dniami i nocą z szybkością ponad 700 km na godzinę, mogą się wzbąć w powietrze ponad 10 000 m, mogą unieść ponad 80 tonn tonażu, mogą jednym lotem przebywać przestrzeń ponad 10 000 km., mogą utrzymywać się w powietrzu bez potrzeby uzupełniania materiałów pędnych około 90 godzin, mogą w locie zapatrywać się w potrzebne materiały pędne i latać bez przerwy godzin 554 (23 dni i 2 godz.)

Wierzyć się nie chce, że geniusz ludzki osiągnął te wspaniałe rezultaty w ciągu zaledwie jednego ćwierć wieku!

Komunikacja powietrzna w ciągu pierwszych 15 lat swego istnienia rozwinięła się również bardzo szybko. Po linii francuskiej, o której wspomnieliśmy wyżej, w tymże roku angielskie Towarzystwo „Handley Page” zainstalowało połączenie lotnicze z Londynu do Paryża, poczem powstało wiele różnych towarzystw komunikacji powietrznej zarówno w Europie, jak i w Ameryce, ogarniających sieć regularnych połączeń powietrznych cały glob ziemski.

Używane początkowo dla celów komunikacyjnych samoloty znacznie różniły się od dzisiejszych wygodnie urządzonej limuzyn. Były to aparaty pozostałe z wielkiej wojny; pasażerowie — entuzjaści — siedzieli na workach pocztowych w miejscu przeznaczonym przez konstruktora na karabin maszynowy. Dziś wymagamy od samolotu tego samego komfortu, jaki zapewnia nam kolej. Wymagamy aby samolot był ogrzany, aby miał wygodne fotele i łóżka, aby można się w nim było swobodnie przechadzać, aby miał umywalnię, radio, bufet gorący itd. Wszystkie te postulaty technika wypełniła; latają sleepingi i wagony restauracyjne, odbywamy podróże powietrzne wygodnie i bezpiecznie po całym świecie.

W 15 latach, które dzielą nas od założenia pierwszej linii komunikacji lotniczej, kiedy świat cały został pokryty gęstą siecią gościnców powietrznych, żegluga powietrzna nie tylko zajęła w dziedzinie komunikacji obok kolejnictwa, automobilizmu i żegluzi wodnej poważne miejsce, ale dzięki swej niedostępnej dla innych środków lokomocji szybkości wysunęła się na plan pierwszy, stała się najpoważniejszym czynnikiem zbliżenia świata. Śmiało też można powiedzieć, że lotnictwo obecnie godnie kontynuuje dzieło odziedziczone w stuletniej spuściznie po Stephensonie, powtórnie zmniejszając świat w znacznie szerszym zakresie. Podczas bowiem gdy wynalazek maszyny parowej zbliżył do siebie poszczególne miasta, opalone przestworza zbliżają do siebie odległe dawniej kraje i części świata, pozwalając ludziom ponać się wzajemnie i ocenić, pośrednicząc w ten sposób najskuteczniej w dziele zbratania się narodów całego globu ziemskiego. J. W.

Wyższe wykształcenie

i brak odpowiednich stanowisk

Podczas stwierdzenia list personalnych w departamencie karnym ministerstwa sprawiedliwości zwrócono uwagę na rzecz znamienitą, mianowicie na niewspółmierny cenusz naukowy w wielu wypadkach u strażników więziennych. Ostatnio wstępują do straży więziennej absolwenci seminarjów nauczycielskich, a nawet prawnicy, którzy zrezygnowali narazie ze studiów o aplikaturę. W wielu wypadkach obojętnie ukrywały umyślnie swe wykształcenie.

Wrażenia z Kongresu Eucharystycznego w Buenos Aires

ot. tytuł wykładu, który na ogólną prośbę wygłosił po raz drugi znany i ceniony mówca ks. rektor Nikodem Cieszyński w piątek, dnia 18. bm. o godzinie 20 w sali Królowej Jadwigi Aleje Marcinkowskiego 1. Osoba prelegenta dobrze jest znaną kołom naszego miasta, więc zapewne i tym razem sala zapłni się tłumnie, tem bardziej, że wykład będzie ilustrowany pięknymi przeżyciami, z przebiegu uroczystości Kongresu.

Dochód przeznaczony jest na cele Tow. Pomocy dla zubożałej Inteligencji. Wstęp 0,50 zł i 1 zł od osoby.

zg 10 144

Dnia 12 stycznia 1935 r., zmarł po krótkiej, lecz ciężkiej chorobie, w 81 roku życia, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, ojciec, teść, dziadek i wujek, s. p.

Józef Jagodziński

honorowy członek Kółka Rolniczego w Kiekrzu.

Ekspozycja zwłok z domu żałoby w Psarskiem, do kościoła parafjalnego w Kiekrzu we wtorek, 15. bm. o godzinie 9, o czym zawiadamiają

w ciężkim smutku pogrążeni

żona i Adamstwo B. Ałoszyński z rodziną.

Psarskie, Rogierówk, Poznań.

Powózki oczekiwać będą na stacji w Kiekrzu we wtorek o 8.30.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

zg 10 157

W niedzielę, dnia 13 bm. otwarta zostanie w Instytucie Krzewienia Sztuki, plac Wolności 14a nowa wystawa, na którą składają się kolekcja obrazów znakomitego artysty - malarza Rafała Malczewskiego, oraz grafika Tadousza Malickiego z Zakopanego. Na zdjęciu powyższym Rafała Malczewskiego „Wiosna na Podhalu”.

Potrójne życie szpiega

Do najsukcesywniejszych szpiegów francuskich w czasie wojny światowej zaliczał się kupiec francuski Józef Crozier. Kiedy pojawiły się jego pamiętniki, prasa światowa zrobiła z niego figurę dziwnie romantyczną na kształt Rinaldini'ego oblarzając go przydomkami, jak zuchwały awanturnik, rzeźnik ludzki, nieznaną skrupułów, gardzący śmiercią korsarz, ba, nazywano go nawet rozbojnikiem morskim, i dziwno się powszechnie, że człowiek, mający śmierć 36 ludzi na sumieniu, jest obywatelem i ojcem rodziny tak przykładowym. Tymczasem, jak czytamy w jego pamiętnikach, doskonale zorganizowany wywiad podobny jest zupełnie do przedsiębiorstwa handlowego a służba szpiegowska, o ile wydać ma pożądane owoce, zorganizowana być winna z tą samą starannością i prowadzona z tą samą zimną krwią, co przedsiębiorstwo handlowe. Tajny wywiad jest ostatecznie tylko częścią siły zbrojnej w prowadzeniu wojny, w której dopatrywać należy się przedsiębiorstwa w wielkim stylu mocarstwa, prowadzącego wojnę. Ogół nie dostrzega tego, ponieważ nieznana mu jest garska ludzi, prowadzących istotnie wojnę.

Do wykonywania zawodu szpiegowskiego w wielkim stylu trzeba być wszechstronnie przygotowanym. „Co do mnie, pisze Crozier, — posiadałem wszelkie warunki i dane, by podjąć się wielkich zadań szpiegowskich. Gdy wojna wybuchła miałem lat 35, i uznany zostałem za niezdolnego do wojska. Dane moje, stanowiące o kwalifikacjach doskonałego szpiega, polegały na tym, że przed wojną prowadziłem wielkie przedsiębiorstwo handlowe, stąd nauczyłem się znajomości ludzi, organizacji przedsiębiorstw, i posiadałem zawód, pod którego płaszczykiem później wykonywałem szpiegostwo. Chcąc bowiem wyrobić sobie w obcym kraju wartościowe stosunki bez wzbudzenia podejrzeń, trzeba prowadzić jakie przedsiębiorstwo. Kiedy powierzono mi kontrolę blokad gospodarczej Niemiec, wychwytywanie wszystkich dla Niemiec przeznaczonych transportów towarowych i zabezpieczenie komunikacji z okupowaną częścią Belgii, miałem przed oczami wzór pracującego dla nas w Londynie agenta komendanta Béliarda, dyrektora stoczni antwerpijskiej Béliard Krighton and Co. Kiedy osiadłem w Holandji, jasnym było dla mnie, że i ja uprawiać będę przemysłnictwo na rzecz Niemiec. Stałem w hotelu w Rotterdamie pod własnym, uczciwym nazwiskiem. Równocześnie jednakże byłem też „poručnik Bellecourt”, wysłannik drugiego oddziału francuskiego, które to nazwisko po pewnym czasie zmuszony byłem zmienić na „Pierre Desgranges”. Ze Pierre Desgranges i Józef Crozier była jedna i ta sama osoba, wiedziało tylko kilka osób. Francuski sztab generalny tak samo tego nie wiedział, jak ambasada francuska w Holandji, u której dostawca Niemiec, Józef Crozier, był bardzo nieulubiany, i przeciwko któremu niejedną wpłynęła denuncja, i niejedną podjęty został zamach.

Józef Crozier zrazu dostarczyć chciał Niemcom kauczuku, lecz ponieważ także w Francji artykuł ten był bardzo poszukiwany, przeto przeczcił się Crozier z początkiem roku 1915 na dostawę oliw i tłuszczów. Założył on przy Nieuwe Binnenweg wielki dom eksportowy z licznym personelem i pracował z wspaniałym wynikiem. Właściciel firmy był doskonale znany jako dostawca wojenny tak w krajach neutralnych, jak i prowadzących wojnę. Przedsiębiorstwo nie znało żadnego sentymentu. Właściciel sam prowadził żywot porządnego kupca, nie mającego nic do

ukrywania, nie wychodził zbyt często, lecz od czasu do czasu pokazywał się w teatrze, w restauracji w kawiarni. Francuzi nie lubili go, ponieważ wiedzieli, że jest on dostawcą Niemcom.

Firma Józefa Crozier stała na czarnej liście angielskiej, tak iż kupcom koalicji niewolno było zawierać z nią żadnych transakcji. Później Crozier utworzył na-

wet dwie filje, skład mebli w Haarlem i fabrykę mydła w Schiedam, nad granicą niemiecką. Poza tem posiadał on obszerne polowanie w Luyksgestel i prowadził w Amsterdamie za zgodą przekupionej policji jaskinię opiumową. Kierowniczką jej była mu niezmiernie użyteczna w jego działalności szpiegowskiej. „W laboratorium mojem w Nimwegener wyrabiano ów rozczyń trujący, za pomocą którego zabijaliśmy agentów nieprzyjacielskich”. Z jednej strony Józef Crozier uprawiał szmugiel z Niemcami, z drugiej strony zaś dopomagał patriotom belgijskim do powrotu do kraju przez swój rewir polowania. Najkorzystniejszą okazała się jednakże fabryka mydła w Schiedam „N. W. Stoomzeep Venus”, której filje założył w Düsseldorfie, gdzie znajdowała się niemiecka centrala zakupu. „Interes ten powierzyłem patriocie niemieckiemu Wilhelmowi Hanrathowi. Nigdy jeszcze nie widziałem człowieka, któryby ojczyznę swą w sposób tak niedomyślny ale zato tem gruntowniejszy zdradzał, jak ten pocziwiec, któremu m. i. zawdzięczałem także znajomość swą z Ballinem. Nie miał on pojęcia, że w puszkach z konserwami mojemu znajdowały się raporty i wywiady”.

Podczas gdy Józef Crozier działał jako kupiec, osiadł także w przeciwnym końcu miasta Pierre Desgranges w domu dr. Elauwa. Tutaj odbywało się zbieranie informacji szpiegowskich. Centralny wywiad niemiecki niebawem dowiedział się o istnieniu P. Desgranges i obiecywał swym ludziom a także Józefowi Crozier, wysokie nagrody za ujęcie tego szpiega. Agenci nieprzyjacielscy drżeli przed nim ze strachu i nazywali go mordercą, lecz nikt nie podejrzewał, że Józef Crozier pozostawał w jakichkolwiek stosunkach z P. Desgranges. Później Crozier nabył w Stavanger osobny transportowiec dla szmuglu z Niemcami, który siał zniszczenie wśród floty niemieckiej, lecz o tem świat dowiedział się dopiero z jego pamiętników. Sam Crozier był pod nazwą kapitana Bella dowódcą tego statku korsarskiego. I była to trzecia jego rola. WiP

Tak się mówi

— Tatusiu, utkwila mi pięta w łapce na myszy!

— Ah, ty smarkaczu, musisz zawsze wtykać nos w nieswoje sprawy

Pierwszą próbę piłki nożnej przy udziale 2 sędziów zastosowano w Anglii, w Chester. Na zdjęciu widzimy jednego sędziego po lewej, a drugiego na ostatnim planie (oznac. X).

Reumatyzm plagą społeczną

Osoby dotknięte reumatyzmem stają się często chronicznie cierpiącymi a czasami inwalidami, zwłaszcza w przypadkach w porę niezauważonych i nieleczonych. W naszym wilgotnym i mało słonecznym klimacie, objawy reumatyzmu są łatwe do spostrzeżenia, a rozpoczęcie w porę prawidłowego leczenia, może zapobiec dalszemu

rozwojowi choroby. Przy reumatyzmie stosuje się przyjmowanie 2-3 tabletek Togonal 3-4 razy dziennie. Togonal również stosuje się w czasie już rozwiniętej choroby: w reumatyzmie, artretyzmie, podagrze, nerwobólach, bólach głowy, grypie i przeziębieniu. Togonal jest dobrym środkiem przeciw-bólowym i przeciwgorączkowym.

ng 4875

Powódź nad Tamizą. Z powodu niedawnych opadów Tamiza wystąpiła z brzo-gów i zalala całe pobrzeże.

Pogrobowe dzieło o. Stanisława Dunin-Borkowskiego

Księgarnia katolicka Aschendorffa w Monasterze rozpięła w dniach ostatnich subskrypcje na wspaniałe i pomnikowe dzieło naukowe niedawno zmarłego jezuity, o. Stanisława Dunin-Borkowskiego.

Dzieło to napisane w języku niemieckim, to czterotomowa monografia filozofa Spinozy. Narazie wyszły pierwsze dwa tomy w objętości ponad tysiąc stron druku (1157 stron i 24 ilustracje). Trzeci tom jest obecnie w druku, czwarty jeszcze w manuskrypcie. Tom pierwszy omawia młode lata Spinozy, tom drugi poświęcony jest przełomowemu rokowi 1657, trzeci nosi tytuł: „Nowe życie”, wreszcie czwarty analizuje całe dzieło życia Spinozy.

Uczni całego świata uznają jednomyślnie pogrobowe dzieło o. Borkowskiego za jedną z najświetniejszych pozycji w literaturze filozoficznej (KAP)

Bajeczna karjera pocztyliona

Przed trzydziestu kilku laty — pisze pewien dziennik holenderski — przesyłki pocztowe i podróży przybywający na stację kolejową Chateldun w Auvergne, przezeń byli do odległego o dwa kilometry miasteczka, w staromodnym dyliżansie pocztowym ciągnionym przez starą szkapinę i powożonym przez kilkunasto-letniego chłopca. Ilekroć wehikuł pocztowy stawał u stacji, młodociany pocztylion zeskakiwał z koźła i złożywszy koniowi worek z owsem, natychmiast wdrapwał się znów na swe dawne miejsce, wyciągał z pod kurtki książkę i poczynił ją pilnie czytać.

Pewnego dnia był tak pochłonięty lekturą, że nawet nie zauważył przybycia pociągu i oprzytomiał dopiero, kiedy jeden z podróżnych, zbliżywszy się do powozki, wytrącił mu książkę z ręki, wołając:

— Ach ty smarkaczu! Zamiast czytać romansidła, lepiej ruszaj z kopyta do miasta, bo mi bardzo pilno!

Gdy jednak przyjrzał się książce, zdumiał się i rzekł:

— To przecież jest łacińska gramatyka! Skąd pocztylionowi do łaciny? Czy chcesz zostać uczniem?

— To nie — odparł Piotruś (takie było imię chłopca) — ale nie chciałbym całe życie strawić na koźle woza pocztowego. Nasz ksiądz proboszcz udziela mi lekcji łaciny, więc uczę się pilnie, aby za pięć, sześć lat móc zdać egzamin państwowy.

Piotruś nie tylko zdał egzamin, ale zrobił nawet w życiu weale ładną karierę.

Ostatnio, głośno o nim w świecie politycznym, zajmuje przecież fotel ministerjalny były chłopiec stajenny z Chateldun: PIERRE LAVAL. Kr.

Żywy nieboszczyk

Eryk Westerström liczy 47 lat. Od najmłodszych lat ujawniał się w jego charakterze pociąg do wioćzgi. I oto pewnego dnia, a liczył wówczas 10 lat, nie wrócił Eryk ze szkoły do domu. Rodzice udali się po pomoc do policji, która szukała go przez cztery tygodnie bez rezultatu. Eryk wrócił sam do domu w stanie oplakany, obdarty, brudny, głodny; opowiadał, że walczył się w okolicach Upsali. Oddano go więc do internatu, gdzie liczono na dożór, ale Erykowi udało się i stąd wymknąć. Mając 29 lat powędrował w świat. W 10 lat później zmarli jego rodzice i krewni Eryka wystawiali się o uznanie go przez władze za zmarłego. Jego udział w spadku po rodzicach przeszedł na rzecz rodzeństwa. Przeszło kilka lat i wtem zjawia się Eryk w domu rodzicielskim. Rodzeństwo przyjęło go mile i podjęło starania w celu cofnięcia urzędowego ogłoszenia Eryka Westerströma jako zmarłego. Ale tych kilka miesięcy przebywał Eryk w rodzinnej Upsali, potem znów znikł z horyzontu. Gdy po 20 latach nie otrzymano od niego żadnego znaku życia, władze znów ogłosiły go jako zmarłego. Tymczasem przed kilku miesiącami zjawiał się w biurach ratusza Upsalskiego stary człowiek, który wylegitymował się wiarogodnymi dokumentami jako Eryk Westerström. I po raz drugi musiały władze cofnąć ogłoszenie o śmierci Eryka. Dzieje Eryka wzbudziły niezwykle zainteresowanie w Upsali, której mieszkańcy czynią nawet zakłady między sobą o to, czy Westerström pomimo swych 74 lat uda się znowu w wędrówkę po świecie. M.

Śnieg oczyszcza powietrze

Według obserwacji lekarzy - higienistów opady śnieżne w zimie przyczyniają się w dużym stopniu do oczyszczania powietrza od zawieszonych w niem cząsteczek kurzu, miálu węglowego, brudu, bakterij etc. To też twierdzą lekarze, że w zimie śnieżnej liczba zachorowań znacznie spada. Śnieg jest zatem czynnikiem sprzyjającym higienie w miastach, gdzie powietrze unosi ze sobą miliardy zaratków i kurzu, osadzającego się w płucach i organach oddechowych.

Jest pewien

— Czy świadek jest pewien, że podsądni żyli z sobą jako małżonka?
— Tak, panie sędzio.
— A skądże świadek to wnosi?
— Bo proszę pana sędziego, codziem się bili na podwórzu.

RUCH KOBIECY

Znaczenie rodziny

Przyjął się u nas zwyczaj piękny i pełen głębokiej treści wewnętrznej, by co rok w okresie świąt Bożego Narodzenia i Trzech Króli, a więc w czasie, gdy społeczeństwo katolickie zatrzymuje się myślą religijną na misterjum przyścia na świat Syna Dożego, święcić zarazem uroczystość Świętej Rodziny, jako symbolu i prawzoru rodziny chrześcijańskiej. Co rok odbywają się więc z tej okazji akademje i wieczory, obchody w poszczególnych organizacjach katolickich, szczególnie żeńskich, pod wysokim protektorem J. Ern. ks. kardynała Hlonda, aby przypomnieć wszystkim znaczenie rodziny, jej poszanowania godną instytucję, jej znaczenie dla wychowania przyszłych pokoleń.

Niezależnie bowiem od wszelkich zmian społecznych, jakie przeżywa ludzkość współczesna, niezależnie od nurtujących ją prądów sprzecznych i zawsze jeszcze nieskrystalizowanych, niezależnie od reform, obmyślanych przez różne instancje prawne poszczególnych krajów i narodów — sama instytucja rodziny istnieje w dalszym ciągu i najważniejszym pozostanie zadanie uświęcenia jej, podniesienia jej poziomu i przystosowania do obowiązków coraz trudniejszych, coraz bardziej skomplikowanych, jakie układają się i płaczą ze sobą w miarę pogarszania się stosunków ekonomicznych i poziomu moralnego.

Jeżeli więc chodzi o to, aby rodzinie przywrócić jej znaczenie, aby uczynić z niej rzeczywisty bastion ideologii chrześcijańskiej i chrześcijańskiej kultury, dobrze się dzieje, że sięgnięto po wzór najszybciej, po symbol natury religijnej, zwrócono uwagę na Świętą Rodzinę, podkreślając tem samem zasadę istotną pojęć katolickich.

Zdawaćby się mogło, że życie rodzinne jest rzeczą tak prostą i zwykłą, tak naturalną, że rozważania na ten temat są zbędne. A jednak tak nie jest. Przy dzisiejszych trudnościach zarobkowania zdarza się często, że rodziny ulegają rozbićciu i rozłączeniu, chodzi więc o to, aby ten stan rzeczy nie uważać za dopuszczalny, ale przeciwnie — za zło najgorsze i zwalczać je wszelkimi możliwymi środkami. Bo rozbićcie rodziny jest w istocie swojej początkiem ogólnego chaosu społecznego i prowadzi w dalszym ciągu do anarchii wszelkich innych instytucji społecznych. Każdy człowiek bowiem dąży do unormowania swego życia i

często mając łatwość zlikwidowania jednego domu, zakłada inny, tem samem kierując się nie koniecznością życiową, ale dogodnością osobistą, więc zasada nierezerwalności małżeństwa musi stanowić niewzruszalną podstawę etyczną, od której społeczeństwo katolickie w żadnym wypadku odstąpić nie może. Drugą zasadą, która musi stanowić podwalną ideologię katolickiej, jest przeświadczenie, że dzieci powinny w pierwszym rzędzie być wychowywane przez własnych rodziców we własnym domu, niezależnie od pomocy szkolnej i współuczniactwa w wychowaniu instytucji społecznych. Tu wchodzi w rachubę: naturalne prawo ojca i matki do własnych dzieci, ale także i momenty uczuciowe. Nikt bowiem nie jest w stanie zastąpić rodziców, choćby nawet w obowiązki wychowawcze włożył maksimum wysiłku i umiejętności. Tylko matka umie odjąć sobie od ust łyżkę stawy i podać ją głodnemu dziecku, tylko ojciec umie zdobyć się na nadludzki wysiłek, by ciężką pracą opędzić wydatki domowe. Obcy czynią dla cudzego dziecka tyle tylko, ile muszą i mogą, swoi najbliżsi czynią więcej, niż mogą. Widzimy przecież codziennie, na ile szczytnego bohaterstwa zdobywają się rodziny, obciążone licznym potomstwem, a przyjsięcie w pomoc tym rodzinom jest najważniejszym zadaniem społecznym. Z chwilą jednak, gdy ojciec zostanie rozłączony z własnym domem, zapomina o nim prędko, a matka samotna odczuwa bezcelowość pracy i trudu. Poza tem dzieci żyjące w licznym gronie rodzeństwa uczą się wcześniej przystosowania wzajemnego, ustępstw i urabiają sobie charakter w sposób normalny i wcale nie przykry. Cowniejsze, kierowane przez dobrych rodziców starsze rodzeństwo wcześniej już przyzwyczaja się do rozłączania opieki nad młodszą dźwiatwą i tu już mamy, w obrębie jednego ośrodka rodzinnego ciągłość oddziaływania pedagogicznego i pole do rozwinięcia koniecznych w życiu późniejszym cnót i doświadczenia społecznego.

Rodzina katolicka, żyjąca na zasadzie ideologii chrześcijańskiej i zdająca sobie sprawę z obowiązków swoich wewnętrznych i z pozycji, jaką zajmuje w całokształcie instytucji społecznych, jest najpewniejszą i najlepszą podwalną normalnego rozwoju państwa. Naród cały składa się bowiem w pierwszym rzędzie z poszcze-

gólnych rodzin i ich wzajemne oddziaływanie stanowi istotny społeczny spoleczeństwa między sobą. Rodziny ople-
rające byt swój na silnych podsta-
wach ugrutowanej etyki społecznej, ro-
dziny dobrze zorganizowane, liczne,
spójne wewnętrznie, promieniują do-
koła siebie ład społeczny i optymizm
życiowy, mode pokolenie wychodzące
w świat takich dobrych i twórczych
ośrodków kontynuują w dalszym cią-
gu ów ład społeczny i aktywność ży-
ciową, podczas gdy ludzie wyrosli w
dezorganizacji i nihilizmie wnoszą go
ze sobą wszędzie, gdzie się pojawiają.

Dziś więc, więcej niż kiedykolwiek
należy uwagę społeczeństwa skierować
na rodziny i rozwijać akcję w tym ce-
lu, aby licznym dobrze zorganizowa-
nym rodzinom przyjść w pomoc, a
zwalczać rozbićcie i dezorganizację.
W.

Teoria a praktyka

Wiemy, że naogół stosunek społe-
czeństwa do pracy kobiet jest niechętny.
Ale tak jest w teorii raczej. W ży-
ciu codziennym, praktycznym, ów
„wrogi” stosunek do pracy kobiet wy-
gląda zgoła inaczej... a o tem się nie
mówi.

Weźmy przeciętnego inteligenta-
nauczyciela, urzędnika, słowem czło-
wieka, zarabiającego tyle, że z trudem
udaje mu się związać koniec z koń-
cem. Wegetuje na swej posiadłości i drży
z dnia na dzień, żeby jej nie stracił.
Póki jest sam, niepewność jutra nie
jest dlań tak dręcząca. Ale, kiedy chce
założyć rodzinę? Nie wiedząc dziś, co
będzie za miesiąc, za tydzień lub ju-
tro, bierze na swoje barki podwójny,
potrójny ciężar — utrzymanie żony
i dzieci. Nie można się dziwić, że pra-
gnie żony takiej, która mu dopomoże
finansowo, wesprze skutecznie wężły
budżet domowy. Ci ludzie — a mamy
takich w Polsce ogromny procent,
swoich własnych żon, sióstr i matek
nie chcą bynajmniej widzieć w wy-
łącznej roli domowej. Liczą cokolwiek
na to, że może „kiedyś” — oni sami
będą zarabiali tyle, że kobiety nie będą
potrzebowały pracować, ale tymcza-
sem... A jeśli znów mężczyzna, że-
niąc się, zarabia dość, by utrzymać
dom własnymi siłami — no to także
chciałby, by jego żona umiała sobie
dać radę, zapracować na chleb, gdy
konjunktura zmieni się na gorsze.

Tak się miewa sprawa wśród inte-
ligencji i półinteligencji. Jeszcze ja-
skrawiej uwydatnia się ów rozdźwięk
między tem, co mówi się przeciw ko-

biecej pracy „wogóle”, a tem, czego się
chce „na codzień” — w sferze robot-
niczej. Kobieta jest tu uważana nie-
tylko za współpracownika, podtrzy-
mującego rodzinę w okresach krytycz-
nych, lecz bardzo często — za główny
filar finansowy. Ona jest faktyczną
„głową rodziny”. Człowiek ze sfery
robotniczej lub drobno-rzemieślniczej
uważa, że praca zarobkowa jest ob-
owiązkiem jego żony i nie wyobraża so-
bie, by sam miał utrzymać dom. Mał-
żeństwo jest dlań często nawet ubez-
pieczeniem na przyszłość: gdy on stra-
ci pracę jest pewien, że matka-żona
doloży wszelkich starań, by walczą-
cą się w gruzy niedostatku i rozprzężenia
rodzinę ratować. Jeśli sama nie będzie
pracowała w fabryce czy przy war-
szacie — to będzie sprzedawać na uli-
cy obwarzanki, lusterka, grzebienie,
prac bieliznę lub sprzątała. Ze przytem
będzie wypruwać sobie żyły do ostat-
ka, pracować w dzień i nocą — na
zarobek i w domu — to już trudno. On
jest bezrobotny nie z własnej winy.

Tak oto dużą część ryzyka utrzy-
mania rodziny przy zawieraniu mał-
żeństwa ponosi też i kobieta. Kryzys
zmienił mężczyźnym w duchu zmniej-
szenia poczucia odpowiedzialności o-
sobistej za losy swych najbliższych.

Tak wygląda w praktyce kwestja
poglądów na pracę zarobkową kobiet.

ALINA ORZECZOWSKA

Z Tow. Ziemiaków Wlkp.

Kilkakrotnie zwracano się już do
członków Tow. Ziemiaków o pomoc dla
Towarzystwa Pomocy dla Inteligencji
(Poznań, ul. Podgórna 10a). Notujemy z
wdzięcznością przesyłki odzieży z Kól:
poznajskiego, wrzesińskiego, kościańskiego
i szubińskiego — ale ubrań i żywności po-
trzebujemy coraz więcej, w miarę nowych
redukcyj, jak i rozpoczętej zimy. Darujcie,
Panie, natręctwo i pomagajcie w miarę
możliwości.

„Święto Rodziny” — obchodzone w nie-
działę 13. 1. winno poza złożeniem hołdu
Przenajświętszej Rodzinie — poza pogłę-
bieniem naszych zasad i uczuć rodzin-
nych — spotęgować jeszcze naszą ota-
rność dla rodzin będących w nędzy — nie-
raz bezdomnych, pozabawionych jakiego-
kolwiek zarobku i pomocy. Z ducha „mi-
łości”, kierującego obchody „Święta Ro-
dziny”, niechaj rośnie czyn miłosierdzia
chrześcijańskiego.

W piątek, dnia 18 b. m. o godz. 8 wie-
czorem odbędzie się w sali Domu Królo-
wej Jadwigi (Al. Marcinkowskiego 1) wy-
kład ks. rektora Cieszyńskiego o Kongre-
sie Eucharystycznym w Buenos Aires na
cele Tow. Pomocy dla Inteligencji.

Dlaczego mamy być gorsze?

W kilku ostatnich numerach „Ru-
chu Kobięcego” zauważyłam nowelki
niby lekkie, niby wesołe, a zawierające
przecież trafne uwagi na temat róż-
nych wad i słabostek kobiecych. Niech
mi więc będzie wolno dorzucić i moje
uwagi w prostym stylu, niewyszuka-
nym. Chciałabym mianowicie zapytać
się kobiet nie pracujących, ale tych,
które pracować nie umieją, nie chcą
i nie potrzebują, a nie tych, biedaczek,
co pracę utraciły, dlaczego uważają
nas zarobkujące za coś gorszego od
siebie? Może mi panie zaprzeczają, ale
tak jest w istocie. Bo taka osoba, która
ma męża na dobrej posiadłości i stąd byt
zabezpieczony, lekceważy koleżanki
biurowe swego męża. I myśli sobie z
dumą, że ona nie potrzebuje rano
wstać i pędzić do biura na oznaczoną
godzinę. Ona nie potrzebuje trząść się
ze strachu przed jakimś szefem, przed
redukcją, przed obniżką pensji. Takie
sprawy jej nie obchodzą, jest wyż-
sza ponad to. Patrzy z góry na panią
drepczącą do urzędu z teczką w ręku,
na starsze panie idące do szkoły. My-
śli sobie, jak to one mają źle, ucząc
cudze dzieci, wysłuchując lekcji, wy-
pytując prawideł gramatyki i prowa-
dząc nieraz przez całe miasto do ko-
ściółka, albo na jakiś obchód długi sze-
reg umundurowanych panienek. Musi
znosić niegrzeczności dzieci, narzeka-
nia rodziców i uwagi inspektorek, mu-
si poprawiać stosy zeszytów i jeszcze
samej dokształcać się na kursach. A
pani bogata, niezależna, kapryśna w
tym samym czasie siedzi sobie wygod-
nie w zacisznym domu nad piękną
książką i tylko raz poraz powabi się z

własną dźwiatwą. I ta pani, uprzywile-
jowana przez los uważa się z tej racji
za coś lepszego od innych. Dlaczego?

Możnaby sądzić, że kobiety prze-
konane są o tem, że praca hańbi. I to nie
mężczyźni tak myślą, a właśnie kobie-
ty. Bo mężczyzna wie, że przez pracę
dochodzi do znaczenia, władzy i pie-
niędzy. Kobieta zato jest przekonana,
że jej się wszystko należy bez pracy i
że ze słusznością korzysta z cudzego
wysiłku. Niech pracuje na nią mąż,
brat, syn, czy dalsi krewni, niech ją
utrzymują, bo ona sama nie jest prze-
znaczona na to, aby zarobkować.

W ten sposób wydaje się, że kobie-
ty zamożne, które nigdy nie starały się
o własny byt, są ulepione z innej gli-
ny, od tych, które zarobkują. Okazuje
im się to na każdym miejscu. Gdy np.
w poczekałni lekarza, czy w przedpo-
koju jakiegoś urzędu zjawi się kilka
kobiet, to zaraz te, które mają czasu
nadmiar, bo go beczynnym w domu
spędzają uważają za słuszne, aby im
ustąpić pierwszeństwa. Są przecież
czemś lepszym w bogatym ubraniu od
tych zapędzonych pracą i przemęczo-
nych urzędniczek, czy nauczycielek.
Dlaczego? Czy praca nakłada na nie
piętno lekceważenia?

A jeśli do domu takiej pani przy-
będzie kobieta pracująca, czy to w
charakterze nauczycielki domowej czy
korepetytorki, czy na to, aby coś prze-
pisać na maszynie, lub oddać akta biu-
rowe, to pani domu odnosi się do ta-
kiej osoby zgóry, niechętnie, nieuprzej-
mie. A przecież owa pracująca kobie-
ta ma najczęściej wyższe i lepsze wy-
kształcenie od próżniwej damy. Ko-
bieta zarobkująca nie jest darmozjad-
dem i pasorzytem społeczeństwa, tyl-
ko czynną i odpowiedzialną obywatel-
ką kraju, za cóż więc spotyka ją kara

w formie przykrego traktowania?

Można było wyrozumieć takie śmie-
szne i staroświeckie uprzedzenia za
czasów dawnej szlacheckizny, gdy lu-
dzie naprawdę wierzyli w podział kla-
sowy społeczeństwa i uznawali jakies
przywileje urodzenia. Ale dziś? Po
przewrotach wojny, gdy nawet czło-
kowie domów panujących pracują na
swoje utrzymanie? To jest bardzo
śmieszne, ale nie przestaje być przy-
kre. Mężczyźni zapomnieli już na
szczęście o tych przeżytkach. Niektóre
kobiety jeszcze zawsze zerwać z tem
nie mogą.

I zdarza się, że nie tylko kobiety
bogate tak myślą. Są i takie, co mają-
tek utraciły, lub też wielkich zasobów
pieniężnych nigdy nie posiadały, a
jednak z najwyższym wstrętem odno-
szą się do pracy. Przecież musi się
ktoś znaleźć, komu można będzie nar-
zucić się ze swoją osobą, wymóc u-
trzymanie i mieszkanie, byle tylko nie
wysilić się samej. I te także, rezy-
denci, czy dalekie krewnie, cisnąc się
w kącie u zamożniejszej, lub bardziej
ambitnej rodziny, czy przyjaciół uwa-
żają się również za coś lepszego od
tych, które wołały samodzielnie bo-
rykać się z losem i taka „ciotka” czy
„kuzynka” również lekceważy zarob-
kujące kobiety, nie czując, że jeśli ko-
mu należy się politowanie, to raczej
tej, która wykorzystuje cudzą dobroć.

Sprawa ta jest naprawdę godna
głębszego zastanowienia. I trzeba tu
oddać sprawiedliwość mężczyznom.
Oni spychają wprawdzie kobietę na
gorsze posiadłości w walce konkurencyj-
nej o byt, ale u nich niema tego zasad-
niczego wstrętu do pracy i ujemnego
odnoszenia się do zarobkujących. Je-
żeli praca kobiet przechodzi dziś wiel-
ki kryzys i natrafia na olbrzymie trud-
ności, jeśli mnożą się kobiety bezro-

botne, to wina spada w dużej mierze
na kobiety same. „Przecież nie lubi-
cie pracy, nie szanujecie jej, o co wam
więc chodzi?” Takie zdania się sły-
szy, i trzeba się wstydić, bo to
prawda.

Może pokutują wśród kobiet prze-
sady z czasów upośledzenia jednych
warstw w stosunku do drugich, ale
dlaczego w takim razie niema żadne-
go zrozumienia i uznania dla zarobku-
jącej inteligencji? Ta ma najgorzej.
Bo często uznaje się jeszcze kupcową,
dorabiającą się majątku, tu możliwość
osiągnięcia bogactwa przekreśla i zbli-
ża różnice stanowe, ale urzędniczką, o
której się wie, że nigdy bogatą nie
będzie, ta pozostaje czemś gorszym,
czemś, co można traktować przez ra-
mię.

Tylko, że trochę inaczej do tych
spraw odnosić się będzie historia.
Zdmuchnięte zostaną z pamięci ludz-
kiej, jak pył te kobiety, które usunęły
się od odpowiedzialności za rozwój i
przyszłość kraju. Pozostaną tamte,
niedoceniane dziś, które tę przyszłość
współbudowały. Bo praca jest czemś
wielkim i czemś świętym, a także
czemś, co daje satysfakcję i może na-
wet szczęście.

Dlaczego mamy być gorsze, gdy
może naprawdę jesteśmy lepsze, po-
żyteczniejsze dla społeczeństwa i wię-
cej mamy prawa podnosić w górę czo-
ło, z nad naszego warsztatu.

Był kobiet pracujących polepszy
się, gdy przestaną zważać na śmieszne
i bezproduktywne lekceważenie ich
przez niektóre zacofane osoby, gdy
przestaną ulegać zbiorowej sugestji
ogółu kobiecego i zrozumieją, że cy-
nią najlepiej i najsłuszniej, biorąc
przez własną pracą udział czynny w
życiu narodu.

ZOFJA MIZERSKA.

Osiedle „Jasna Rola” czeka na 94 właścicieli

Zgodnie z uchwałą rady miejskiej, magistrat m. Poznania przystępuje do stworzenia nowego, podmiejskiego osiedla mieszkaniowego dla emerytów i robotników, mających niewielki kapitał

Magistrat m. Poznania przystępuje do realizacji planu zabudowania osiedla „Jasna Rola” koło Naramowic.

Projektowane osiedle mieszkaniowe przy ul. Naramowickiej przeznaczone jest dla pracowników i robotników, którzy nie zarobkują stale w mieście, a mają zaoszczędzone 4 do 6 tysięcy złotych, względnie otrzymują rentę. Pierwszeństwo przy nabyciu działek będą mieli emeryci państwowi, samorządowi, wojskowi, inwalidzi wojenni,

Zarząd miejski w umowie z nabywcą uczyni następujące zastrzeżenia:

Działka musi być zabudowana w ciągu 2 lat po nabyciu, w przeciwnym razie nabywca zwróci ją Gminie m. Poznania, otrzymując wpłaconą gotówkę bez procentowania; na zmianę własności nabywca musi uzyskać zgodę magistrata. Przy czym nazwisko nabywcy musi być ujawnione; Gmina m. Poznania zastrzega sobie prawo pierwokupu przy każdej zmianie własności; Zarząd miejski zastrzega sobie nadzór nad wykonaniem budowy domu; Zarząd miejski zastrzega sobie nadzór nad sposobem założenia, urządzenia ogrodu (typy założenia ogródków dostarczy dyrekcja ogrodów miejskich); Zarząd miejski zastrzega sobie nadzór nad wykonaniem ogrodzenia działki, które będzie ustalone jednolite dla całego osiedla.

Teren pod to osiedle ograniczony jest od wschodu ul. Naramowicką, od północy ul. Jasna Rola, od zachodu granicą miasta, od południa nowozalozoną drogą czereśniową. Stanowi on rodzaj dość płaskiej niecki, położonej niżej w stosunku do otaczających pól. Przez środek terenu przechodzi dawny rów, prowadzący wodę do Wilczego-Młyna. W projekcie rów zachowuje się, gdyż jest on naturalnym zbiornikiem wody w razie dużych deszczów. Teren jest własnością gminy m. Poznania i podlega administracji dworu w Naramowicach.

W celu zmniejszenia kosztów urządzenia terenu, nie przewiduje się wspólnej sieci kanalizacyjnej, ani wodociągowej. Przytęto, że wodę pobierać będą mieszkańcy ze studzien. Ścieki brudne za pomocą drenów będą rozprowadzane w piaszczysty grunt lub użyte jako nawóz. Wodę deszczową naturalnymi spadkami odprowadza się do wspomnianego już rowu. Stąd w projektowaniu ulic kierowano się stworzeniem naturalnych spadków.

tonowami. W chodniku ułoży się tylko jeden rząd płyt betonowych.

Całe osiedle składa się z 94 działek, których powierzchnia, zgodnie z założeniem, waha się od 880 m. kw. do 1.200 m. kw. Ogólna powierzchnia działek budowlanych wynosi 87.345 metrów kwadr.

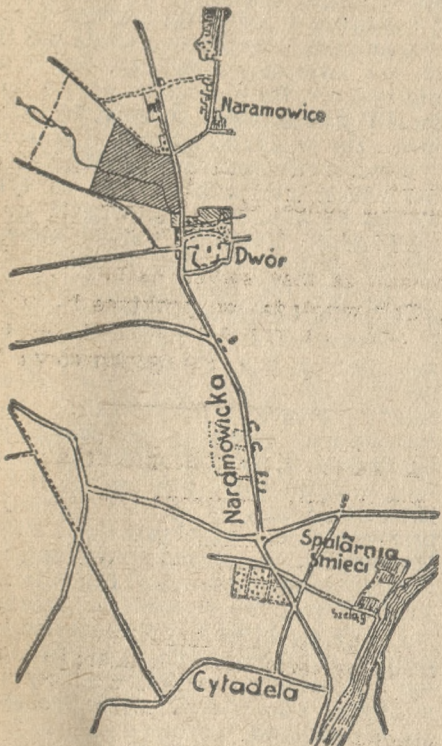
Dla nadania osiedlu jednolitego charakteru i ekonomicznej oraz racjonalnej zabudowy, przewiduje się budowę murowanych domków jednorodzinnych, parterowych, z wysokimi dachami, krytymi dachówką z możliwością rozbudowy poddasza. W związku z tem, zaprojektowano jako wzory trzy typy domków, dostosowane do możliwości płatniczych nabywców i warunków lokalnych, z uwzględnieniem potrzeby pomieszczeń gospodarczych.

Typ pierwszy domku, największy, posiada kuchnię mieszkalną, 2 pokoiki na parterze, 2 w poddaszu, kuchnię gospodarczą z pralnią, pomieszczenia gospodarcze i piwniczkę. — Ogólna powierzchnia użytkowa wynosi około 75 m. kw. — przypuszczalne koszty budowy około 7.000—8.000 zł.

Typ drugi, średni, zawiera część gospodarczą z kuchnią i dużym pokojem oraz pokojem na poddaszu i piwnicą. Ogólna powierzchnia użytkowa wynosi 54 m. kw. — przypuszczalne koszty budowy około 5.500—6.000 zł.

Typ trzeci, najmniejszy, bez części gospodarczej jedynie z dostawionym ustępem drewnianym, dogodnym do łatwego usunięcia w razie możliwej rozbudowy parteru, również z możliwością rozbudowy poddasza, posiada duży pokój z nyzą kuchenną i wyodrębnioną nyzą sypialnianą oraz piwnicą.

Wszystkie ubikacje ogrzewane są jednym paleniskiem, ogólna powierzchnia użytkowa wynosi około 46

PLAN SYTUACYJNY OSIEDLA „JASNA ROLA” (ZAKRESKOWANE)

kolowowi i t. p. Użycie zaoszczędzonej gotówki na zbudowanie małego, taniego domku i zakup parceli o powierzchni około 1.000 m. kw. umożliwi nabywcom utrzymanie rodziny z uprawy ogrodu i hodowli zwierząt domowych, oraz stworzy zdrowsze i tańsze warunki życia, aniżeli w mieście.

Rada miejska uchwalila następujące warunki sprzedaży działek budowlanych:

Nabywca przy podpisaniu umowy wpłaca gotówką całkowitą należność, obliczoną po 1,20 zł od 1 m. kw. powierzchni działki.

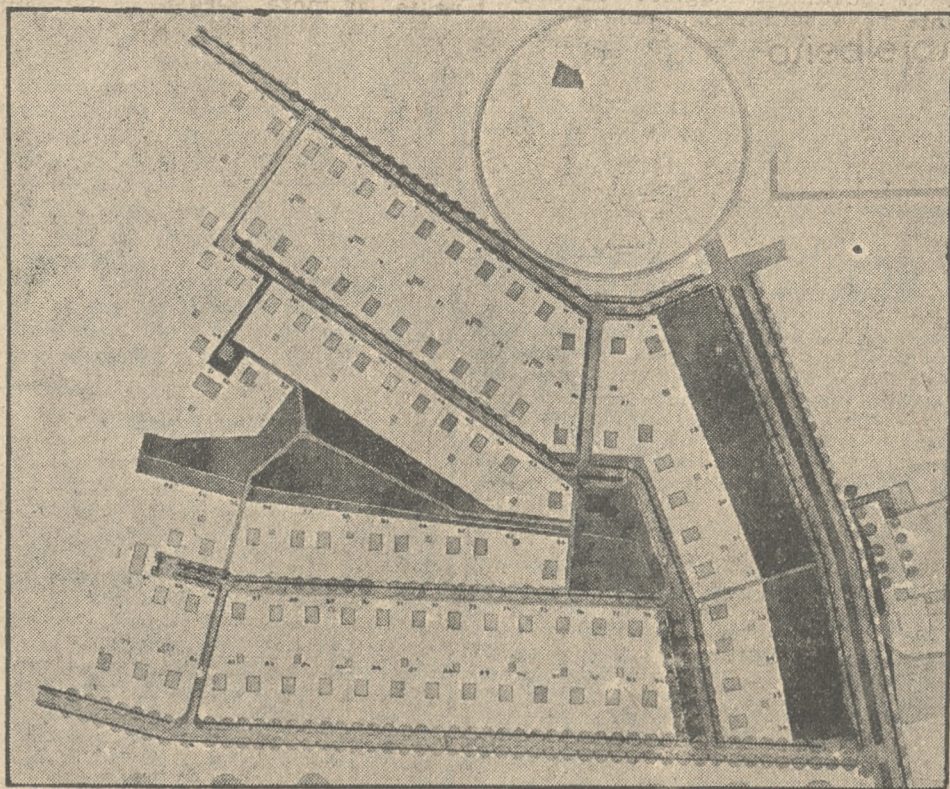
Nabywca za wyżej wymienioną kwotę otrzymuje: działkę budowlaną na gruncie wymierzona, bez żadnych obciążeń hipotecznych; umocnioną ulicę w szerokości, podanej w planie zabudowania i wykonaną ściśle według sposobu opisanego w planie t. j. jezdnie z kamienia łamanego, krawężniki i płyty chodnikowe betonowe; plan sytuacyjny działki, wykonany przez sytuacyjnego przysięgłego; wyciąg katastralny i plany budowlane domku, wybranego typu, wraz z kosztorysem.

Nabywca w umowie zobowiązuje się budować dom według jednego z ustalonych typów. Małe zmiany budowlane jak n. p. powiększenie wymiarów ubikacji, zmiana układu wewnętrznego, przesunięcie ścianek działowych i t. p. są dopuszczalne pod warunkiem, że będzie zachowany charakter zewnętrzny budynku. W tym wypadku nabywca musi sam przedłożyć plany budowlane do zatwierdzenia i uzyskać zgodę wydziału rozbudowy miasta na projektowane zmiany.

Nabywca opłaca za zatwierdzenie planów w wydziale nadzoru budowlanego, opłatę konsensową, obniżoną przez magistrat do połowy wysokości normalnie pobieranych stawek.

Zarząd miejski gwarantuje nabywcy otrzymanie z Komunalnej Kasy Oszczędności (K. K. O.) pożyczki hipotecznej w wysokości połowy kosztów budowy domku, oprocentowanej na 6 proc. w stosunku rocznym, spłacanej w ratach kwartalnych w ciągu 10 lat. Pierwsza rata ściągana będzie dopiero po upływie 2 lat.

Nabywca może indywidualnie starać się o inny kredyt budowlany, n. p. z komitetu rozbudowy miasta, z kas emerytalnych, towarzystw ubezpieczeniowych i t. p.

PLAN ZABUDOWY OSIEDLA MIESZKANIOWEGO „JASNA ROLA”

Poza tem kompozycyjnie nawiązano o otaczających teren ulic i do rowu, wzdłuż którego założono pas zieleni, koniecznego do ujęcia wody w czasie większej ulewy.

Wzdłuż ulicy Naramowickiej dla izolacji od ruchu ulicznego, balasu i kurzu przewidziano wolny pas niezabudowany szerokości 34 mtr. Przekrocie poprzeczne ulic zastosowano o bardzo skromnych wymiarach. Umocnienie nawierzchni ulic przewiduje się z kamienia polnego z krawężnikami be-

m. kw. — przypuszczalne koszty budowy bez pokoju na poddaszu około 4.500 do 5.000 zł.

Wszelkich dalszych informacji zasięgnąć można w wydziale rozbudowy miasta przy ul. Sieroczej, pokój 15, III piętro, gdzie również przyjmuje się zgłoszenia reflektantów, którzy otrzymują do wypełnienia bardzo obszerny, ale konieczny kwestionariusz. Miasto Poznań słusznie chce wiedzieć, komu ułatwia zbudowanie własnego domu i osiedlenie się na swoim terytorjum.

SPORT

„Zgłajchszaitowanie”

Konferencja dzielników sportowych w P. U. W. F.

Odbyła się w Warszawie ogólnopolska konferencja prasy sportowej zwołana przez P. U. W. F. Przed samą konferencją urządzone zebranie informacyjne, na którym okazalo się, że PUWF, poza przedłożeniem sprawozdania z obecnego stanu w. f. w Pol-

sce oraz zareferowaniem swych zamiarów co do reorganizacji sportu polskiego, postanowił przedłożyć swój projekt „uregulowania” stosunku prasy do PUWF i odwrotnie. Obszerny i bardzo radykalny pod pewnym względem projekt był zaskoczeniem dla obecnych, to też postanowiono jednogłośnie nad tą sprawą nie dyskutować, natomiast odłożyć do czasu tej sprawy do walnego zebrania, zaku dziennikarzy.

Samą konferencję zagalil zastępca dyrektora PUWF p. ppłk. Engel, poczem poszczególne referencje omawiali dotychczas-

we prace urzędu. Referaty te były nierównomiernie opracowane. Najlepiej przedstawił obecny stan budownictwa sportowego p. inż. T. Kuchar, przedkładając cały szereg ciekawych cyfr. Poza nim p. mjr. Sekunda mówił o „szkoleniu instruktorów i trenerów” oraz o „obozach i kursach”, p. kpt. Rettinger — o „opiece lekarskiej”, p. Milobędzka — o „wychowaniu fizycznym kobiet i dzieci”, p. Lange — o „współpracy z komitetami w. f.”, p. kpt. Ilkowski o — wychowaniu fizycznym na emigracji” oraz p. Włodarkiewicz — o „propagandzie sportu i w. f.”.

W piątek odbyła się dyskusja nad sprawozdaniami, poczem p. ppłk. Engel przedłożył zamiary PUWF w dziedzinie sportu, a p. Włodarkiewicz omówił stosunek do prasy sportowej, domagając się, aby szła po linii wytyczonej przez PUWF i obiecując wzajemnie poparcie. Intencją tego rodzaju postulatów są aż nadto wyraźnym objawem dążenia do „zglajchszaitowania” prasy i tak je też ogół zgromadzonych potraktował.

Przed niedzielnym meczem

Powyższe zdjęcie przedstawia nam doskonałego pięściarza Przybylskiego, który jak już donosiliśmy, występuje w niedzielę po raz pierwszy w barwach „Sokola”, walcząc narazie w średniej. — Zawodnicy ze Śląska, Świerk i Jarzabek przybywają dziś o godz. 14-15 w towarzystwie wiceprezesa „IKB” p. Wypusza, co najlepiej świadczy, jak poważnie traktują jutrzejsze spotkanie, które słusznie cieszy się olbrzymim zainteresowaniem w naszym mieście. Drużyna „Sokola” wystawia przeciw Ślązakom Misiurewicza i Zwierzchowskiego, a przeciw „Grudziądzkiemu K. S.” jej skład (od wagi muszej do półciężkiej) jest ostatecznie następujący: Pela, Romański, Woźniak, Giel, „Horski”, Przybylski i Rogowski. Przypominamy, że przedsprzedaż biletów na te atrakcyjne walki odbywa się jeszcze w sobotę w firmie „Camera”, ul. Fr. Ratajczaka 3, a w niedzielę od godz. 10 w kasie kina „Metropolis”. Miejsca są numerowane. Początek o godz. 12.

Gieźka atletyka

Klub atl. - sp. „Zbyszko”. Walne zebranie odbędzie się dnia 12 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Binertowej. (kom)

Hokej na lodzie

„Lechja” (YMCA) i „Warta” 2:1 (1:0, 1:0; 0:1). Niespodziewane, lecz niemniej zasłużone zwycięstwo odniosła „Lechja” nad osłabioną brakiem Kowalskiego i Kasprzaka „Warta”. Obie bramki dla zwycięzców strzelił Dymalski dla „Warty” Urbański. Sędziował dobrze p. Ludwiczak I.

Zawody młodzieży szkolnej. W Wilnie w turnieju hokejowym o mistrzostwo młodzieży szkolnej mecz pomiędzy reprezentacjami Łucka i Warszawy, zakończony zwycięstwem Łucka 3:2. Spotkanie Wilno — Poznań przyniosło zwycięstwo Wilna 4:1. Kraków odniósł zwycięstwo nad Lublinem 35:0 (15:0). W jeździe artystycznej po pierwszym dniu na pierwszym miejscu znajduje się Adam Sobota z Lwowa przed Mysowskim (Wilno), Zawadzkim (Warszawa), Ledorem (Kraków), Nawrotem (Lublin), Michałowskim (Łuck) i Grząskim (Poznań). Wśród dziewcząt na pierwszym miejscu uplasowała się Krystyna Karczewska (Warszawa) przed Miesowiczówną (Kraków), Pudłowską, Samborską (Lwów) i Lipińską (Łuck).

W drugim dniu zawodów hokejowych wyniki były następujące: Lwów i Wilno 2:0, Kraków i Poznań 7:2, Kraków i Wilno 6:1, Warszawa i Poznań 2:0, Łuck i Lwów 1:1. Odbył się poza tem dalszy konkurs jazdy figurowej. W konkursie tym po 2 dniach zawodów znajduje się na pierwszym miejscu reprezentacja Warszawy, na drugim Krakowa, dalej Wilna, Lwowa, Lublina, Łucka i Poznań.

„Stella” (Gniezno) i „AZS” (Poznań). Mecz odbędzie się w niedzielę o godz. 19 na ślizgawce AZS. Ujrzymy całą drużynę A. Z. S. poznańskiego w pełnym składzie z Ludwiczakiem I i Zielińskim, którzy dnia 14 bm. wyjeżdżają do Davos na mistrzostwa świata.

ŻYCIE SOKOLE

Walne zebrania gniazd

Poznań I. Śródmieście.

Najstarsze to gniazdo poznańskie odbyło swe doroczne walne zebranie w czwartek, 10. b. m., pod przewodnictwem prezesa dha Bolesława Kargego przy dość licznych udziałach członków. Z okazji tej odbyło się na wstępie wśród ogólnego aplauzu wręczenie kilku druhom dyplomów uznania za 25-letnią lub dłuższą pracę sokolą. Dyplomy takie w roku bieżącym otrzymują dhowie: Jan Slachciak, N. Tyrakowski, R. Strecel, K. Suligowski, Antoni Jahns, Kazimierz Chojnacki, Władysław Kurczewski i Franciszek Turkiewicz. Z gorącym uznaniem przyjęto również wiadomość o ufundowaniu proporczyka dla oddziału młodzieży przez dhnę Święcicką, której dh. prezes wręczył pisemne podziękowanie. Poza to omawiano przy komunikatach zarządu sprawę nowego organu dzielnicowego p. t. „Pobudka sokola” oraz sprawę grupowego ubezpieczenia na życie dla członków Sokola.

Sprawozdania z całorocznej działalności gniazda przedłożył dhowie sekretarz Bortkiewicz, skarbnik Gabryelewicz, naczelnik St. Weseli, administrator Czujewicz oraz kierownicy sekcji kolonników i ciężkiej atletyki. Ze sprawozdań tych wynika, że gniazdo — liczące przeszło 300 członków — mimo trudnych warunków rozwija ożywioną i owocną działalność we wszelkich dziedzinach pracy sokolej. W dziedzinie gimnastyczno-sportowej gniazdo przez swych przedstawicieli niejednokrotnie odnosi pierwszorzędne sukcesy w poważnych konkurencjach jak i sokolich zawodach organizacyjnych, a równocześnie starano się także o dobrą strawę duchową przez wygłaszanie na zebraniach wykładów wybitnych prelegentów. To też po wysłuchaniu sprawozdań obecny na zebraniu dh. prezes Dzielnicy Wielkopolskiej oraz wiceprezes okręgu pozn. dh. Ryba wyrazili zarządowi gniazda gorące uznanie

za jego ofiarną i tak owocną działalność, wzywając równocześnie wszystkich członków do intensywnej współpracy z zarządem. Po dłuższej i ożywionej dyskusji nad sprawozdaniami udzielono zarządowi w myśl wniosku komisji rewizyjnej jednoznacznie paktowania, a następnie dokonano wyboru uzupełniającego do zarządu. Mianowicie wybrani zostali ponownie dhowie: wiceprezes W. Kapalczyński, skarbnik Gabryelewicz, administrator Czujewicz i zastępca sekretarza A. Weseli. Wreszcie przy wnioskach i wolnych głosach omówiono jeszcze szereg bieżących spraw organizacyjnych, poczem pieśnią sokolą zakończono obrady.

U Sokolic na św. Łazarzu

W restauracji p. Dolatkowskiego, przy licznych udziałach członków odbyło się walne zebranie XIV sokolic. Obrady zagałła przewodnicząca dch Lotyczewska, a na przewodniczącą powołano dch Kalembe. W imieniu zarządu zobrazowały wyczerpująco roczną działalność dch. dch. Rybińska i Gertychowa, kierowniczka oddziału młodzieży Grobelna i naczelniczka. Z ramienia okręgowego wydziału uczestniczyła w obradach przewodnicząca dch Dzielińska, a dzielnicowy wydział reprezentowała dchh Liberowa.

Jako przewodniczącą wybrano ponownie dch Władysławę Lotyczewską, jako wiceprezeskę dch Walerję Kaczmarkową, sekretarkę Marię Staniewską, skarbniczkę — Marię Gertychową opiekunkę młodzieży — Jadwiegę Kalembe. Do sądu honorowego weszły dchny: Zofia i Irena Urbanowiczówna, Grobelna, Priebówna, Rybińska i Kocińska. Do komisji rewizyjnej wybrano dchny: Urbanowiczównę, Priebównę i Kaczmarkównę. Pieśnią „Sokolci Lot” zakończono obrady harmonijnego sokolego walnego zebrania. (kl)

Lustracja techniczna Dzieln. Wielkopolskiej

Naczelnik Związku przeprowadził lustrację techn. w sali gimn. przy Zielonych Ogródkach.

O godz. 9.30 złożył naczelnik Dzielnicy raport, poczem nac. Związku w krótkich słowach wyjaśnił cel lustracji. Następnie dh. Radojewski przeprowadził zlotowe ćwiczenia związkowe, dostatecznie pamięciowo opanowane. Po krótkiej przerwie odbyły się pokazy ćwiczeń zawodniczych na przyrządach, do których dh. lustrator dawał obszernie wyjaśnienia. Oddział młodzieży z gniazda Poznań-Śródmieście pokazał pod kierownictwem dha Nawrota ćwiczenia młodzieży na zlot. przyczem dh. lustrator wyraził się pochlebnie o stanie

wyćwiczenia. Wreszcie oddział kursistów zaprodukował pod kierownictwem nac. dzielnic. ćwiczenia zlotowe laskami.

O godz. 11.30 nac. Związku w godzinnym referacie omówił obowiązki i prawa naczelnika. Następnie wyjaśniono w obszerniej i rzeczowej dyskusji szereg aktualnych spraw, dotyczących szczególnie naczelników i wydziałów technicznych. Później dał jeszcze szereg wyjaśnień co do czekającego nas zlotu związkowego, kładąc szczególny nacisk na dobre wyćwiczenie i przygotowanie licznych zastępów na zawody gimnastyczne. Lustrację zakończono o godz. 17.

Kurs dzielnicowy dla druchien i druchów

Kurs dzielnicowy, zasadniczo przewidziany jako przeszkoleniowy dla naczelników i naczelniczek okręgowych, musiał w ostatnim momencie ulec pewnej zmianie, ponieważ przybyli też druchowie i druchyni, nie należący do okręgu wydz. techn. Reprezentowane były wszystkie okręgi oprócz wolsztyńskiego. Kurs zasadniczo podzielono na męski i żeński. Jednak podtrzymywano ciągły kontakt.

Otwarcie odbyło się wspólnie w sali gimnastycznej przy Zielonych Ogródkach. Na wstępie wyjaśnił naczelnik cel kursu i zaznajomił obecnych w głównych zarysach z programem oraz regulaminem, poczem dh. dh. Ryba, Powidzi i Stoiński powitali kurs imieniem przewodnictwa dzielnicowego.

Program obejmował rokzowe lekcje gimnastyczne systematykę ćwiczeń wolnych i na przyrządach, musztry, ćwiczenia zlotowe i wykłady. Praktyczne ćwiczenia druchów prowadził naczelnik dzielnicowy przy wydatnej pomocy przed wszystkim dh. Radojewskiego i dh. Nawrota. Z dziedziny fizjologii i wpływu ćwiczeń na ustrój człowieka miał p. dr. Słajak 3 wykłady, które kursistki przyjęły z wielkim zadowoleniem. Pogadanki techniczne pod kierownictwem naczelnika dzielnicowego wzbudziły duże zainteresowanie, czego dowodziła obszerna i rzeczowa dyskusja.

Praktyczne ćwiczenia druchien prowadziła dzielnicowa naczelniczka przy pomocy dchny Frackowiakówny. Systematykę ćwiczeń wolnych przedstawiała dchna Kozłowska, a 4 wykłady o gimnastyce,

sportach i z dziedziny fizjologii wygłosiła ku ogólnemu zadowoleniu p. Wótczakówna. Systematykę ćwiczeń na przyrządach omówił przy zastosowaniu praktycznych ćwiczeń nac. Związku. Wczorajem przeprowadzono wspólnie lekcje śpiewu sokolego pod batutą p. kapelmistrza Łuczaka. Poza to odbył dh. Tilner 4 lekcje z dziedziny regulaminu P. Z. L. A. a część kursistów złożyła następnie egzamin na siedz. POZ. I. A.

Razem było na kursie 27 druchów z 14 okręgów i 15 druchien z 10 okręgów. Apropozycją zajęła się komisja, w skład której weszli druchyni: prezeska Rozniarkowa, Liberowa, Pajchłowa, Ernsdorffowa, Nowakowa i druchowie Felner, Roskosz oraz Ryba. Apropozycją zadowolona była wczoraj i b. obfita. Korzystając z uprzejmości dha prezesa Kargego byli wszyscy uczestnicy bezpłatnie na przedstawieniu „Słubów ułańskich” w kinie „Metropolis”. Wygodne kwatery mieściły się w szkole powszechnej przy św. Marcynie. Zachowanie się kursistów i kursistek było wzorowe. Kurs odwiedził kilkakrotnie prezes dzielnicowy dh. Wolski i inni członkowie przewodnictwa.

Zakończenie odbyło się w obecności zastępy prezesa dha. Stoińskiego i poważnego grona gości. Kursistom wydano poświadczenia. Na zakończenie odbyło się skromne przyjęcie, na którym nac. okr. jurajskiego, dh. Wrona w serdecznych słowach podziękował za urządzenie kursu; wypadł on bowiem pod każdym względem bez zarzutu.

Piękna uroczystość

Gwiazdka żeńskiego gniazda Śródmieście.

Uroczystość odbyła się w odpowiednio przygotowanej przez dha Byttera sali na boisku „Sokola” i zgromadziła sporo publiczności, która z dużym zainteresowaniem śledziła produkcję sokolat, nie skąpiąc im oklasków oraz dowodów uznania. Program był bardzo urozmaicony, składały się nań udatne deklamacje młodzieży i efektowne tańce przy doskonałym akompaniamencie pp. Kamińskich, a pod

czujnym okiem kierowniczkę dchny Wojciechowskiej, która b. starannie wszystko przygotowała. Bardzo się podobała dobrze wyreżyserowana przez dhnę naczelniczkę dzielnicową, Kasprzakównę komedyjka o św. Mikołaju.

Przed rozdaniem upominków przemówiła krótko dch prezesa Herniczekowa, składając wszystkim życzenia, poczem odbyło się wręczenie darów. Specjalne podziękowanie należy się tu firmie „Wuka” p. Kurczewskiego za ofiarowanie dużej ilości swych doskonałych wyrobów. Na zakończenie śpiewano wspólne kolędy.

Całość wypadła doskonale a pozostawiła b. miłe wrażenie, co jest też w dużej mierze zasługą jednej z organizatorek, opiekunki młodzieży dch Ernsdorffowej.

Pod znakiem opłatka

NA ŚW. ŁAZARZU

W sali „Kasyna Obywatelskiego” odbyła się uroczystość lamania opłatkiem. Role gospodyń przejęły druchyni z gniazda na św. Łazarzu. Licznie przybyli też członkowie gniazda męskiego. Na wstępie przemówiła przewodnicząca p. Lotyczewska i złożywszy życzenia podzieliła się z zebranymi opłatkiem. Całość urozmaiciły kolędy oraz pieśni sokole, przyczem ob-

darowywano się upominkami. Miłą uroczystość zakończyła herbata z tańcami, podczas której bawiono się ochoczo. (kl)

W BUDZYNIU

Uroczyste zebranie zgałł dh. prezes Kaźmierczak. Po kolędzie uczczono 16 rocznicę krótkim streszczeniem jak wypędzili sokoli Niemców. Przed skromną przekąską dh. prezes przy zapalonych choince lamal się opłatkiem, poczem o znaczeniu tego pięknego zwyczaju miał wykład referent oświatowy dh. Dastych, którego obdarzono żywymi oklaskami. Resztę wieczoru spędzono śpiewając przy własnej muzyce a przy zmianie roku życzone sobie wzajemnie pomyślności oraz rozwoju dla gniazda. (kl)

ŻYCIE HARCERSKIE

Harcerze-obywatele

Na terenie Chorągwi Poznańskiej istniało przy drużynach macierzystych kilka kół byłych harcerzy. Nie chciały one przyjąć formy organizacyjnej i obowiązków K. P. H., a uważały się za pełnowartościowe zrzeszenia starszo-harcerskie.

Sprawa b. harcerzy została poruszona na II zjeździe starszych harcerzy Chor. Pozn. w 1933 r., gdzie ogół harcerzy opowiedział się za tem, by koła te spełniały funkcje K. P. H., skoro nie chcą podporządkować się Prawu Harcerskiemu w całej rozciągłości.

W ub. roku sprawa ta odżyła. W czerwcu odbył się w Poznaniu zjazd b. harcerzy, zwołany przez Komitet (Cz. Sworowski, M. Węclawski, J. Wierzejewski, M. Woźniak-Schmydtowa) na zjeździe b. harcerze przyjęli nazwę „Harcerzy Obywateli”, a w rezolucjach m. i. stwierdzili, że „przepisy higieniczne czy lekarskie” (t. zn. X p. Prawa Harcerskiego) nie mogą ich odsuwać od pracy w Harcerstwie, oraz żądali nadania im formy organizacyjnej w Z. H. P.

Otóż co do tego trzeba mieć pewne zastrzeżenia. Najpierw co do nazwy — harcerz to ten, co złożył Przyrzeczenie Harcerskie i przestrzega Prawa Harcerskiego, a więc ci, którzy Prawa Harcerskiego nie przestrzegają, nie mogą zwać się harcerzami. Dalej co do „przepisów higienicznych” — sprawa abstynencji była od lat dyskutowana, wysuwano argumenty pro i contra, jednak ogół harcerzy jest zdania, że X p. Prawa nie może być zmieniony. Dlaczego? Bo wszyscy rozumieją jego wartość dla wychowania harcerskiego (a nie tylko dla zdrowia) jako jednej z pierwszych bezkompromisowych zasad, jakie spotyka harcerz na drodze do doskonalenia się, której konsekwentne przestrzeganie daje mu wyrobienie woli i charakteru, na czym może się oprzeć w dalszym doskonaleniu. Lecz nie tylko to, X p. Prawa jest fil-

trem, dzięki któremu wykruszają się z organizacji jednostki słabsze duchowo, na czem Harcerstwo wcale nie traci, jak twierdzą niektórzy, lecz właśnie zyskuje. Bo nie chodzi nam o ilość, lecz o jakość. Jeśli chcemy, by nasze idee szły w życie, byśmy uharcerzyli społeczeństwo, musimy wychować ludzi więcej niż przeciętnych, bo tylko ci nadają siły, by poprowadzić masę ku ideałom. Ludzie o słabych charakterach nie będą do tego zdolni.

Dlatego też nie możemy się zgodzić, by b. harcerze oirzywali w Z. H. P. prawa starszych harcerzy, a byli zwolnieni z X p. Prawa. Bo co za korzyść będzie miało Harcerstwo z tych, którzy niegdyś przyrzekli: „Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Ojczyźnie, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu”, a potem złamali to przyrzeczenie, przekraczając Prawo Harcerskie, a obecnie zwalczając je nawet jako „przepisy higieniczne”. Przypuśćmy, że wśród b. harcerzy znajduje się kilka czy kilkanaście jednostek wartościowych (jak twierdzą ich zwolennicy i protektorzy), czy wynagrodzą one straty, jakie poniesie Harcerstwo po wprowadzeniu b. harcerzy do Z. H. P. Będzie bowiem wtedy w Związku organizacja o prawach starszych harcerzy, a bez obowiązku przestrzegania X p. Prawa; co będzie otwarciem furty dla słabych charakterów, i co może zepsuć całą wartość wychowawczą tego punktu Prawa dla młodzieży harcerskiej, bo trudno przekonać młodego chłopca, by konsekwentnie przestrzegał obowiązku abstynencji, gdy on wie, że za parę lat może wstąpić do „Kola Harcerzy-Obywateli”, gdzie ten punkt Prawa nie będzie go obowiązywał.

Cały zysk dla Harcerstwa — to wzrost jakości, lecz poziom ideowy obniżyłby się do minimum. Czy warto gra warta świeczki?

Z b. ik.

„Strażnica Harcerska”

W grudniu ub. r. ukazały się nr. 6-7 i 8 „Strażnicy Harcerskiej”. Treść nr. 6-7: Ilość za jakość? — Zlot starszo-harcerski (znajdziecie tu treść nigdzie dotąd nie drukowanej uchwały VII. konferencji St. H. w sprawie Prawa Harcerskiego). — W Związku Harcerstwa Polskiego. — Z Polski i ze świata. — Z książek i czasopism. — Zmiany w kierownictwie. — Odpowiedzi Redakcji. Treść nr. 8: Zydzi w Z. H. P. — Walka o statutowe zabezpieczenie chrześcijańskiego i polskiego charakteru Z. H. P. — W Związku Harcerstwa Polskiego. — Z książek i czasopism. — Sprostowanie. — Od wydawnictwa.

„Strażnicę Harcerską” polecamy gorąco finansowej opiece wszystkich Druchien i Druchów. Walcząc z materialnymi trudnościami, wydawnictwo zmuszone zostało do przejścia na dwumiesięcznik. Od was zależy, czy „Strażnica” będzie ukazywała się częściej i z większą swą objętością. Czytajcie więc, abonujcie i rozpowszechniajcie „Strażnicę”.

Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, Kredytowa 16, m. 25. Konto P. K. O. 24405. Prenumerata na rok 1935 2,40 zł, numer pojedynczy 40 gr.

Subsydja

W sprawozdaniu Naczelnej Rady Harcerskiej za 1934 r. w zestawieniu wpływów i wydatków znajdujemy ciekawe dane cyfrowe, wskazujące, z czego utrzymuje się obecnie centrala Z. H. P. Wpływów ogółem było (str. 87) przez okres sprawozdawczy 281.433 zł i 33 gr., w tem subsydja wyniosły 227.373 zł i 50 gr., a więc subsydja wyniosły 80 proc. wszystkich wpływów! Fakt ten chyba nie może być uznany ani za dowód sprężystości organizacyjnej, ani za przykład samodzielnności i zaradczości gospodarczej. („Strażnica Harcerska” nr. 67, 34 r.).

Sprawy gospodarcze w Harcerstwie

Harcerstwo przystąpiło do opracowywania nowych form gospodarki finansowej w swoich oddziałach. Odbył się w Warszawie pod przewodnictwem dr. Albina Grabowskiego z Łodzi zjazd kierowników dostaw i spółdzielni oraz organizacji współpracy gospodarczej poszczególnych placówek harcerskich. Zjazd ustalił szereg wytycznych, które w najbliższym czasie przyjęte będą jako normy obowiązujące. Harcerstwo wkracza więc na tory normalnej i racjonalnej gospodarki organizacyjnej. (Czas największy. Przep. red. „Z. H.”) (H)

Życie harc.

— Zastępy starszo-harcerskie przy 1. 5. 7 drużynach poznańskich połączyły się w jedną gromadę dla lepszego i łatwiejszego wykonania swych zadań. Jest to narażenie próba, lecz sądzimy, że się powiedzie i wskaże innym zastępom starszo-harc. sposób ożywienia pracy i zwiększenia jej wyników.

— W połowie grudnia odbyła się odprawa kierowników zrzeszeń st.-h. Poznania. Referat na temat: Czy chcemy uharcerzyć społeczeństwo? wygłosił kierownik wydziału st.-h. przy Komendzie Chorągwi dh. Maciejewski.

— W połowie grudnia odbyło się zebranie konstytucyjne b. harcerzy przy udziale kilkunastu starszych panów, którym stanowczo bardziej odpowiadałaby rola członków K. P. H.

— Starsi harcerze winni poważnie pomyśleć o Zlocie Narodowym w Spale, gdyż w myśl uchwały ostatniego Zjazdu Walnego są zobowiązani do udziału w pracach przygotowawczych i do pomocy w organizacji samego zlotu.

31 Loteria Państwowa

(Nieurzędowa i bez gwarancji).

CIĄNIENIE PIERWSZE

W siódmym dniu ciągnięcia 4 klasy wygrane padły na numery następujące:

Po 200 zł na numery:

518 1121 685 2338 452 531 700 829 939 5140
216 494 225 735 85 831 4031 620 57 5154 422
578 887 968 6585 98 691 980 7061 95 199 615 91
711 878 8640 868 9018 101 02 45 85 86 394 633
720 82 876 10019 455 566 778 803 11082 96 409
921 12302 97 555 97 609 50 705 09 815 13 9
652 92 786 860 995 14115 18 212 25 79 97 15507
16429 670 17179 508 692 18219 721 822 19896
909 20070 383 626 915 50 21191 543 849 22002
30 433 531 51 963 23044 215 79 487 91 654 802
24192 595 859 906 25178 495 26019 106 430 763

W ciągnięciu klasy 4 tej padła wygrana w mojej kolekturze na nr. 44 276 10 000, - zł. tudzież 5x po 2000, 7x po 1000, - i sporo innych mniejszych

LOSY

do I klasy 31 Loterii Państwowej są już do nabycia w mojej kolekturze, uznanej w całej Polsce za jedną z najlepszych.

Stefan Centowski
Poznań, ul. Wolności 10.

nr 4534 4

27165 262 376 400 28011 35 279 341 75 76 537
706 45 828 29342 70 95 417 554 752 62 864
30228 48 444 31025 176 372 863 32640 704 14
33091 242 639 73 886 34007 65 113 204 65 469
875 35057 217 510 68 609 876 00 36227 941 535
87 676 37144 576 625 802 71.

38180 224 382 557 39645 266 325 72 597 654
863 939 40015 494 41080 282 95 770 816 952 94
42149 738 43233 782 905 44012 20 306 412 782
819 23 64 45116 80 202 478 517 77 727 67 833
46026 95 146 57 223 702 951 47066 249 48270
606 878 49998 349 572 92 800 940 50463 606 873
51010 93 109 471 90 94 703 813 52032 229 35
465 628 765 53018 124 339 615 78 117 986 54039
166 238 512 702 44 806 53020 208 52 552 50047
75 93 348 54 92 608 81 782 967 93 57203 75 86
400 776 801 14 948 58129 252 488 579 838 906
59022 147 215 46 92 379 506 95 616 861 953 98
00583 01276 80 445 500 785 820 983 62268 205
717 883 63126 931 64177 97 65128 612 64 811
60082 72 415 32 66 545 17 606 88 744 67277 387
512 08002 198 291 529 48 797 922 69078 193 325
465 508 01 70017 35 93 125 78 420 38 87 573 641
65 061 71251 375 548 814 72464 594 813 48 913
73101 251 400 09 715 80 74366 407 558 695 781
841 75078 112 29 244 83 324 42 44 459 504 841
76149 223 24 009 77218 313 781 826 75147
350 500 937 58 70002 9 70 118 211 16 772 837
74 84 942 94 80003 128 273 588 619 727 57 894
81012 262 912 46 82023 25 483 911 68 83 82093
233 564 781 808 883 84101 43 74 93 527 696
85172 318 740 86113 406 575 87242 193 991
88100 426 066 823 54 992 89134 407 26 861
90017 142 456 545 54 737 900 91182 599 77
92032 204 65 332 59 98 63 771 859 73369 891 826
94034 53 214 314 557 95252 297 687 722 80 876
96274 345 806 40 71 97199 426 93 796 945 98212
852 913 90225 200 77 317 613 785 948 100065
112 218 301 519 74 007 777 101034 91 355 723
102035 705 586 99 792 103052 109 89 283 303 53
414 35 024 104973 233 302 68 405 59 677 786 93
860 942 165138 573 893 25 109172 210 82 317 514
53 367 514 53 868 922 107208 87 993 108413 511
39 704 109616 76 874 110158 86 90 369 448 7 3
671 76 865 111264 591 742 820 923 112133 48 60
94 261 337 58 736 938 75 113112 264 505 790.

14 000 890 115309 51 455 575 863 116054 808
60 117093 118214 33 936 119141 64 475 99 924
120 53 70 121103 5 205 715 64 122196 969
123024 43 117 375 565 988 122202 56 445 533
1414 009 15287 338 92 729 68 126906 262 75 340
63 681 934 127800 78 931 97 128213 17 352 357
73 129040 175 324 558 130131 208 202 99 558 892
131106 271 688 860 920 30 132135 229 132721
431 510 57 86 827 59 81 134209 25 840 44 135078
177 615 707 48 930 136250 412 540 601 137065
310 56 502 10 27 138074 525 803 139474 710
140117 53 87 229 141111 511 607 732 142239 50
59 448 710 876 962 143310 34 410 584 707 77
144012 141 377 933 175102 437 596 39 625 777
997 29 22 146117 515 721 99 147113 72 371 453
91 944 148003 243 376 633 69 149170 306 602 11
748 88 803 917 150256 908 78 99 151071 186 500
694 729 937.

152577 845 153127 35 48 154034 201 414 715
804 155114 40 54 308 633 827 156033 702 5 43
987 156303 702 5 43 987 157189 237 54 94 386
414 549 715 990 158521 91 023 23 946 97 159183
255 92 340 78 518 799 938 160124 161015 193

10000 zł padła wygrana na nr. 9218
orzędu najmniejszych w ostatniej klasie w kolekturze

M. Tatarczewski, Poznań,
Peczotowa przy Piłsudskiego 11. Szerokie
śluzki losy do I. kl. 31 Loterii Państwowej są
już do nabycia. dg 6931.

241 557 162215 61 321 421 501 679 994 163432
16 658 120 425 08 548 75 756 825 165210 29 80
420 699 885 166111 250 72 656 167004 245 80
330 009 168226 839 446 308 919 79 109101 346
405 605 723 962 74 170554 769 957 58 92 171061
68 200 501 753 172046 205 74 97 349 444 518
867 17317 218 420 945 174496 522 86 718 49
17617 533 658 76 703 844 176402 17250 331
66 479 178240 620 866 179891.

CIĄNIENIE DRUGIE

50.000 zł na nr. 94007.
Po 10.000 zł na nr. nr.: 19063 77043 83731
59144 108301 120832 144286 163820.

Po 2.000 zł na nr. nr.: 3559 4451 25812
30934 32213 47427 51906 66937 75037 77368
84123 91558 96160 100790 100 74 110621 116212
117426 130372 135603 135637 136691 141001
141244 143043 148139 160398 161012 174996.
Po 1.000 zł na nr. nr.: 3495 4372 7938 18283
31520 32957 40265 43797 45928 53966 55106
72422 81361 81998 88170 89021 89905 93561
97132 98764 104223 107783 108139 113028
113489 126292 128647 137226 152679 154767
158020 157907 158587 166555 174602.

Po 200 zł na numery:
61 76 224 663 1175 269 313 448 70 564 756
710 825 60 2040 46 185 462 748 3329 40 586 718
4116 84 274 513 798 5133 522 27 6277 364 419
7351 00 5116 578 680 9158 255 366 538 721 71
10448 525 41 607 884 913 28 11731 12034 157 91
239 604 890 13191 210 296 553 613 720 782
14047 324 971 1583 603 868 938 16348 90 405
718 17163 416 714 18207 422 576 823 19236 56
84 575 604 20801 21003 403 14 28 55 85 668 992
22086 198 540 608 737 46 912 14 59 23422 785
73 918 50 24080 184 515 676 25020 202 499 555
26546 751 976 85 27232 455 511 803 11 70 28037
152 328 524 71 1 29117 39 379 785 9 5 86 20063
415 656 708 32 74 31279 88 389 755 32093 253
333 448 729 877 917 13275 636 755 826 23804
508 744 79 826 22 39 35267 338 557 610 723
36240 353 484 649 93 37105 18 280 371 95 840
64.

38222 421 27 543 923 26 94 39030 338 431
536 831 40098 498 786 89 973 41194 463 650 718
90 806 42123 242 817 73 969 43 95 183 519 670
01 75 901 44487 579 768 50 45754 46084 151
266 496 606 877 914 34 47159 262 733 994 48152
228 309 444 673 844 992 49476 581 50184 226
96 460 51227 311 66 583 52 05 24 509 762 53218
385 54135 321 407 37 521 633 878 55243 95 679
833 64 53245 433 626 793 17 27 49 890 92 57468
518 691 819 28179 477 566 640 77 700 25 996
59123 77 297 60112 20 40 410 931 61167 99 207
552 659 905 54 62408 66 562 665 766 63099 297
604 981 64264 561 88 65162 44 609 954 62372
297 532 617 976 67179 96 655 68219 310 87 498
792 844 697 69378 404 40 847 944 70020 40 216
317 92 573 94 71142 302 516 600 825 72029 201
76 461 050 973 84 73257 581 74063 85 585 691
75386 429 672 832.

76220 218 526 670 889 77107 295 519 631 759
78119 331 32 599 785 819 38 921 22 45083 287
674 795 891 80510 998 81170 348 614 978 82107
381 434 765 875 991 82057 326 689 708 23 948
84057 563 668 724 816 23 85074 167 351 612 711
49 63 857 72 87003 71 169 261 64 153 596 646
758 88 928 59 88392 622 89 883 92334 344 565
799 820 99001 13 61 275 421 636 89 847 91034
290 70 88 517 756 820 22 92080 98 900 77 95022
221 5 62 883 977 94001 738 98 822 95 99 244 750
404 802 967 66689 161 98 511 627 991 933 97212
469 582 841 98015 201 41 340 490 707 83 99036
441 763 100057 115 513 685 814 910 38 101112

LOSY DO 1 KLASY
32 LOTERJI są już do nabycia w
1/4 = 10 zł w kolektorze zniżkowym
Juljana Langer, Poznań
w 31 Loterii padły u nas 3 główne
wygrane po 10.000 zł
nr 4667

510 672 92 102263 409 722 827 103157 75 82 589
632 70 787 104387 571 683 740 105351 73 456 546
774 100035 177 444 511 17 54 70 621 803 25
107739 108313 404 90 626 725 109133 477 531
664 80 7 2 924 57 119188 99 595 992 111175
223 317 908 26 112285 439 740 891 916 113026
112 242 234 88 99 524 706 45.

114229 640 115010 353 74 403 16 506 660 62
856 113125 206 22 675 703 48 812 903 117005
531 745 816 118057 233 79 345 433 662 564 119120
33 79 387 522 660 749 52 120033 182 482 919
121099 207 642 932 122292 303 22 523 76 709
24 58 71 132427 307 514 55 855 72 124171 90
280 352 555 80 613 736 957 125451 667 707 57
817 927 123043 190 248 366 533 33 629 973
127141 305 684 128089 250 89 710 129087 246
47 464 503 846 954 130230 131144 298 132227
426 620 22 910 76 133286 583 635 134100 912
135057 94 208 73 623 136002 329 505 76 723 44
811 940 92 137106 66 347 78 873 138376 80 427
89 517 708 818 931 139353 531 615 79 93 140516
98 645 755 824 35 974 141070 247 899 142142
67 313 626 773 879 970 143057 480 572 611 768
822 91 144038 205 348 89 431 80 537 815 64 97
145198 570 635 747 49 65 830 40 146552 94 632
147391 755 148445 839 978 149691 411 416 64
990 150051 78 107 553 711 25 41 990 151002 41
103 68 218 36 387 599.

152159 62 250 396 443 593 893 153157 271
412 25 634 154471 735 817 21 52 992 155516
635 57 74 932 156049 250 511 38 738 834 157381
408 633 96 764 158175 78 567 822 81 159007
43 573 650 748 384 959 160252 69 492 536 42
628 82 161106 31 344 75 162101 626 955 163275
348 608 710 164054 156 631 41 785 165001 253
638 754 77 166004 582 812 96 928 167161 78 320
525 649 98 709 82 168021 332 416 558 714 954
169116 30 54 258 849 954 170007 46 259 779
829 996 171966 341 451 502 19 692 74 826 995
172045 247 54 497 555 625 60 724 65 84 921 44
49 70 173014 293 403 89 585 682 847 91 174224
341 94 434 591 608 702 50 77 888 993 175845
176293 343 448 701 905 25 177026 167 276 373
84 533 708 918 178225 56 387 98 480 880 179465
910 42.

CIĄNIENIE TRZECIE.
Po 200 zł na N-ry:
233 312 418 734 41 806 959 70 1059 163 161
661 783 850 61 75 2215 50 92 341 3757 362 484
897 4046 280 531 614 44 94 716 897 5031 619
732 368 6260 66 342 677 985 7062 8453 779 9304
435 36 646 51 754 697 10265 409 672 99 11016
61 84 99 204 426 681 986 12409 696 730 915
13528 864 968 91 14034 15051 333 75 494 712
13 45 844 16386 585 625 728 17137 644 705 95
18004 157 335 566 19318 484 797 20214 423 39
80 830 21026 64 165 270 401 73 505 900 52 68

22333 79 527 645 832 69 97 23055 148 56 66
360 030 775 944 24464 25108 39 273 83 592 602
48 869 26195 385 544 825 82 965 27550 722 969
73 23227 38 383 544 717 963 29014 155 87 268
378 82 30448 633 388 927 42 31059 325 32 711
828 32077 116 30 381 814 33153 267 382 492
611 68 701 933 34114 833 99 35199 899 36057
238 606 777 37181 99 201 585 706 886.
38229 56 164 552 796 39157 87 786 40103 57
172 11314 42990 156 324 515 91 719 44 43047
127 253 308 655 705 822 33 83 44067 553 859
929 87 98 45377 498 853 94 939 46133 549 737
876 47161 414 533 964 87 48156 244 355 453
592 614 39 743 821 92 906 49050 82 163 270
432 666 703 36 837 923 50099 119 960 74 82
51201 306 567 72 814 937 52078 166 201 48 433
929 53025 151 252 70 393 775 942 81 84487 734
45 55166 90 620 27 757 972 56645 106 240 370
456 534 77 639 57028 11 374 449 581 58106 227
421 532 762 92 967 59229 440 73 879 979 60086
453 72 833 61007 841 933 62002 84 101 239 517
922 63489 836 64123 39 224 399 75 85 774 80
65097 129 295 336 37 491 527 778 859 957 65
66477 522 813 67009 06 4 127 372 482 562 679
715 932 68019 581 95 849 930 55 69080 87 236
717 7712 88 247 68 85 89 593 687 97 71297 739
988 72042 87 793 73179 223 312 16 65 446 84
508 654 786 74375 77 451 577 75249 499 642 74
729 69 995.
76235 325 732 927 77069 190 346 694 78073
215 750 811 969 79071 82 474 693 712 36 869
922 82327 329 661 817 993 81132 76 380 679
992 92313 503 612 25 922 86186 203 328 479
914 84159 275 549 60 747 85199 236 437 591 683
88098 301 441 687 931 87479 595 605 23 918
89179 761 848 931 941 76 95 89444 704 815 90492
653 775 842 91056 440 520 634 52 81 857 92458

Kiepusa — Tosca — Po tej i tamtej stronie

Trzy dni w „IKS-ie”.
W sobotę, o godz. 10 wiecz. wydane zostaną w sali „IKS-u” nowe pismo. Przy kawce lub herbatce piarwsi założyciele i pierwsi czytelnicy tego pisma, zapoznają Was, drodzy abonenci z ciekawą i dziwną treścią. Dział kobiecej abejmie p. Hanka Brochocka-Rozwadowska, dział kroniki sądowej p. Red. Edmund Świdziński, dział kultury i sztuki, teatr kimo, cyrk, p. Artur Horwath „Po tej i po tamtej stronie”, autor prapremjery p. Janusz Teodor Dycwowski będzie mówił o wsi polskiej. W niedzielę, o godz. 7 wiecz. „Karnawałowa herbatka z rybka” coś nowego, nakrycie 90 gr.
Wreszcie w poniedziałek o godz. 20.10 wiecz. w „Kawiarni IKS-u pod Kaktusem” przy kawce lub herbatce za 45 gr. słuchać możecie transmisji „Tosca — z Kiepusą” przez specjalnie zainstalowaną aparaturę kinową. W salach „IKS-u” wystawa dzieł Rafała Maleczewskiego i Tadeusza Malickiego, grafiki Ludomila Lanżanki, na wszystkie powyższe imprezy wstęp wolny. Sala dobrze ogrzana.
zg zgła

KOMUNIKATY TEATRALNE

Z Teatru Wielkiego
Dzisiaj w sobotę wielkie święto dla bywalców naszej Opery: „Aida” z p. Sadowien w roli Amneris. W niedzielę po południu pogodna opera komiczna „Czart i Kasia”, przedstawienie szczególnie przeznaczone dla młodzieży po cenach zniżonych od 50 gr. do 2.50 zł. Wieczorem po cenach popularnych „Madame Pompadour”.

Z Teatru Polskiego
Dzisiaj doskonała i pełna humoru komedia muzyczna „Rozkoszna dziewczyna” na której stałe teatr jest wyprzedany. Jutro po południu po cenach zniżonych doskonała komedia Walentego Katajewa „Kwiecista droga”. Wieczorem przebój sezonu „Rozkoszna dziewczyna”.

Z Teatru Nowego
Dzisiaj prapremjery pierwszego utworu scenicznego p. Janusza Teodora Dybowskiego p. t. „Po tej i po tamtej stronie” — sztuki, opuszonej na niezwyklej temacie wywiadu i kontrwywiadu wojskowego w czasie pokoju. Przygotowana reżyserką przez dyr. T. Trzczińskiego, który sztukę zakwalifikował i wprowadził na scenę grana będzie w obsadzie pp. Sawickiej, Zbikowskiej, Drohockiej, Modzelewskiego, Pełniskiego, Fiszera, Ghańskiego, Kuryliły, Jaworskiego i innych. Nowe dekoracje zaprojektował p. K. Krajewski. Sztuka powtórzona będzie jutro i przez dni następne — Jutro w niedzielę o godz. 8.30 po poł. po cenach zniżonych propagandowych, t. zn. niższych od popołudniowych, świetna farsa Rapac-

Reformy Loterii Państwowej a opinia graczy

Niedawno ukazał się na łamach jednego z pism poznańskich artykuł, w którym autor wypowiada się krytycznie o dopuszczaniu do dalszej gry numerów już wylosowanych oraz o 50-złotowych t. zw. „wygranych pocieszenia”, domagając się reformy. Ocena tych dwóch składników 31 Loterii wymaga wyjaśnienia. Uczynimy to na przykładzie. Otóż jeżeli 10.000 losów wygrało w I. klasie, to, oczywiście, te same numery grają dalej, gdyż w ten sposób wpływa do kasy Loterii 400.000.— zł, co druziej klasy wplacających przez tychże samych klientów do podziału między graczy. Gdyby te same numery nie wracały do kola odpadłoby niewątpliwie około 50% graczy, redukując tem samym dochód na wypłatę w następnej klasie do połowy. Wówczas zaś pozostali gracze musieliby pokryć różnicę, a to znaczy, że gdy przy obecnym systemie wygrywający płaci za los tylko zł 40.—, płaciłby przy dawniejszym systemie w II klasie zł 80.—, w III kl. 120.— a w IV-tej kl. zł 160.—
Ten sam proces powracania losów do kola powtarza się przy następnych klasach aż do III-ciej włącznie. Co się tyczy IV klasy, to należy wskazać, że gdy przy systemie 5 klasowej loterii w piątej klasie wygrywało tylko 30% losów, to obecnie 25% wygranych w czwartej klasie wzro-

śly do 40% przy uczestniczeniu w grze wszystkich losów. Nie może więc być mowy o tem, że przy obecnym systemie szanse gry zmalały, gdy fakty mówią, że jest wręcz przeciwnie.
A teraz co do t. zw. 50-złotowych t. zw. „wygranych pocieszenia”. Tu należy wziąć pod uwagę że wygrane te nie wychodzą z początkach ciągnięć, co istotnie byłoby krzywdzącym dla graczy, lecz padają dopiero po czwartej od dwunastego dnia ciągnięcia, a więc wówczas, gdy szanse wygrania zmalały do minimum. Z tego wynika, że 50-złotowe „wygrane” nie są niemi w ścisłym słowa tego znaczeniu, lecz stanowią jak gdyby premję w postaci wolnego losu do I klasy następnej loterii.
Najwłaściwiej byłoby wymagać, by odrążyć wszyscy gracze wygrywali fortuny. Jest zaś rzeczą absolutnie pewną, że wśród zgórą 18.000 wygrywających wolny los do I klasy następnej loterii, poważną część wygra już w tej samej klasie większe czy mniejsze kwoty a inni znów wolne losy do następnej klasy. Skasowanie więc 50-złotowych wygranych względnie stopniowanie ich w wygranych większych obniżyłoby jedynie szanse szerckich warstw grających.
Juljan Langer.
zg 10 133

Kto zgadnie w konkursie firmy „Emka”?

Znana powszechnie firma radjowa „Emka” w Poznaniu przy ul. Wrocławskiej 30, nie pomija żadnej sposobności, by szeroki ogół publiczności przekonać o bogactwie swych magazynów, zapatrzonych w wielki wybór rad, sprzętów, aparatów i przyborów fotograficznych, gramofonów, aparatów muzycznych i elektrotechnicznych.
Rozpoczynający się w jutrzejszą niedzielę konkurs reklamowy „Emki” w 4 seriach — co niedzielę — jest niewym do wodom rozmachu handlowego tej popularnej firmy. Uczestnicy konkursu mają sposobność uzyskać, wartościowych nagród. Potrzeba podać tylko o trafne rozwiązanie, a mianowicie podać najtrafniejszą cyfrę przedmiotów, wyłożonych we wnętrzu magazynu. Wystarczy spojrzenie przez otwarte drzwi, aby te wszystkie przedmioty zobaczyć, obejrzeć nagrody. Trzeba dodać jeszcze, jakie pismo czyta znajdujący się w magazynie niezdawadek „Miś”.
Uczestniczyć mogą wszyscy Czytelnicy niniejszej gazety. Do rozwiązania tej łamigłówki trzeba dołączyć wycinek zamieszczonego w niniejszej gazecie ogłoszenia.
Od jutra każdy uczestniczy w konkursie „Emki”, który daje niebawale dotychczas szanse zdobycia nagrody.
zg 10 150/1

RĄCZKI LIJOWEJ BIAŁOZY

delikatne i miękkie jak aksamit, świadczące o kulturze urrody, zawdzięczają Panie subtelnemu kremowi „Pralatów”

KREM PRALATÓW

nr 4650

Delikatny naskórek dziecka

Przy pielęgnowaniu ciała dziecięcego należy do kąpiel dziecka i do mycia główki używać odpowiedniego mydła. Mydło dla dzieci winno być doskonale przetłuszczone, wolne od tęgów niezwiązanych, perfumowane olejkami naturalnymi czystymi. Takim mydłem jest Mydło Bebe Szofmana, którego skład chemiczny i właściwości przy każdym warze mydła są traskliwie badane przez laboratorium analityczne firmy „Wu-El-Ka”, by mydło to idealnie przystosować do wymogów higieny dziecka i delikatności jego skóry.
nr 4802 Dr. S. A.

OTYŁOŚĆ OSŁABIA SERCE

Serca otyłych obłożone tłuszczem, pracują z wysiłkiem, wyczerpują się i wczesniej odmawiają posłuszeństwa. Wios. Magistra Wojskiego „Degrosa” zawiera ją od organiczny znajdujący się w morskiej roślinie Yabana, który wprowadzony do organizmu, powoduje gruczoł tarczowy do należytej oacy powonując spać i nieumierne go tłuszczu Stosując się przeciwko otyłości i nie wymagają specjalnej diety. Ziola ze znak. ochr. „Degrosa” do nabycia w aptekach i drogeriach. Wytwórnia Magister E. Wolski, Warszawa, Ziola 14 m. l.
nr 4620

Amatorom podróży ku uwadze!

Wycieczka wiosenna Linji Gdynia — Ameryka do Hiszpanji, Marocco i na Riwierę.
Prawdziwie radosna nowina dla amatorów podróży i pięknych wycieczek, dla ludzi, którzy rozumieją urok turystyki morskiej i doceniają zbawienny wpływ wycieczki na stan psychiczny współczesnego człowieka!
Linja Gdynia — Ameryka urządza w tym roku, w sezonie wiosennym wycieczkę do Hiszpanji, Południowej Francji i Afryki Północnej, przyczem trasa wycieczki ułożona jest w ten sposób że dostarczy uczestnikom maximum wrażeń lądowych i morski h. Dnia 5 kwietnia wyruszy „Kościszko” z Gdyni, jadąc przez kanał Kiloński i La Manche, wypłynie na Ocean Atlantycki. Pierwszy postój okrętu wypadnie w porcie hiszpańskim Vigo, skąd uczestnicy wycieczki udadzą się na szereg wycieczek lądowych w głąb Hiszpanji. Przez Madryt i Valencię dostanie się wycieczka na wyspę Mallorkę do Palmy, potem podąży ku najbardziej północnemu punktowi trasy wycieczkowej, ku Villefranche, miejscowości na Riwierze, położonej tuż obok Monte Carlo, Cannes, Juan les Pins. W drodze powrotnej Tetuan, próg Afryki Północnej, a potem Lizbna, port o niezwykłej malowniczości, wreszcie Amsterdam — złożyć się na całość trasy Dnia 29 kwietnia zawita „Kościszko” do Gdyni — wycieczka zatem obejmie okres 24-dniowy. Przebudowany gruntownie i przystosowany do nowoczesnych wymagań komfortu, podczas podróży morzem „Kościszko”, oraz zniżona w porównaniu z rokiem ubiegłym o prawie 20% cena biletu, wpłyną napewno na zainteresowanie szerokich sfer społeczeństwa tą wycieczką.

KRONIKA KARNAWAŁOWA

Jubileuszowy Bal Kola Medyków. Dla nasycenia ciekawości bywalców zabaw karnawałowych oznajmia Kola Medyków, że zapowiedziany przed miesiącem jubileuszowy bal XV-lecia znalazł już czas i miejsce w bieżącym karnawale. Dnia 20 stycznia spotka się świąt towarzyski Poznań w salach Bazaru, by poddać się władzy „Królestwa Karnawału”. Dc tychczasowe hale Medyków zaliczane były do największych pod każdym względem atrakcyj karnawałowych Obecna impreza, zapowiada się, zarówno z racji swego rocznicowego charakteru, jak i ze względu na liczny udział byłych członków Kola, jako atrakcja przekraczająca miarę karnawałowych zabaw akademickich. Zaproszenia wydaje sekretarjat Kola Medyków, mieszczący się przy Wałach Leszczyńskiego. Telefonicznie zamawiać można przez cały dzień (nr. tel. 36-19).
zg 10 105

W sobotę, 19 stycznia Bal Maskowy Kola Mandolinistów „Echo” w sali Restauracji Teatru Wielkiego. Niespodzianki zabawnie ciekawe. 2 orkiestry. Wstęp zł 1.50 za zaproszeniem które otrzyma mczna w Restauracji Teatru Wielkiego.
zg 10 127

VII Doroczny bal Kola Farmaceutów Studentów Uniwersytetu Poznańskiego odbędzie się w salach Bazaru w dniu 19-go stycznia br. o godz. 21.
zg 10 146

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leńnicwicza w Poznaniu.

Matko!

Jeśli chcesz, by dziecko Twoje miało przez całe życie zdrowe uzębienie — czyść mu ząbki od ukończenia drugiego roku życia specjalną, smaczną pomarańczową pastą do zębów dla dzieci

BEBEDONT

SZOFMANA

PRZEWROT W HIGIENIE DZIECKA

Z wdzięczności Bogu za Odrodzenie Ojczyzny na Pomnik Najświętszego Serca Pana Jezusa w Poznaniu

złożyli do dnia 10. 12. 1934 r.

Ze Skarby przy Pomniku wybrano:	Tow. Robotników Pol. Kat. Kat. Grodzisk	10.—	Fr. Wasnłowski. Wola Batorska	10.—
6. 12. 34. 12.75	T. Warchol. Brzeźany	2.—	St. Weberówna. Myslenice	2.—
7. 12. 34. 12.30	K. Z. Krzemień. Brzeźany	50.—	Z. Chyszowa. Muszyno	3.—
8. 12. 34. 27.12	St. Maliniewicz. Brody	3.—	X. St. Krawczyk. Mszana Dolna	3.—
9. 12. 34. 9.61	E. Becher. Borysław	3.—	W. Tumulski. Mogiła	3.—
10. 12. 34. 9.75	St. Azman. Czerniewo-Mazes	2.—	M. Selwowa. Kraków	3.—
SS. Rodziny Marji. Bełżyce	T. Dudowa. P. Mrozowska. Bolechów	5.—	Ks. L. Snoksa. Siellice	3.—
Z. Rybowska. Lwów	M. Szymański. Gaje Wyzne	1.—	K. Nowakówna i J. Klaczakówna. Kobierzy	4.—
I. Gwiazda. Ilkowiec	Zawadzowa. Stolarski Zakład OO. Jezuitów Chyrow. zebrane	3.50	J. Trojnecki. przod. P. P. Łączki K.	2.25
M. Kwietniewski. Modrzejów	M. Lipańska. Kluwifce	2.—	S. Saja S. M. Rabka Ziłról	12.—
J. Wyszyńska. Nałeczów	B. Wysocka. Bielsk	4.—	M. Kolbuszewska. Kraków	10.—
M. Roszkowski. Równe	Z. Moniusko. Białystok	2.—	J. Bigajowa. Okusz	1.—
Majewski. Raj	M. Grzechotek. Białystok	5.—	E. Krępowa. Nowy Targ	1.—
B. Żyłewski. Nowogródek z pr. o zdr.	St. Skupio. Białak	2.—	J. Cichoń. Kraków	1.—
Fr. Mecinski. Baranowo	A. Lechojda. Jasnów	1.—	A. Kryśka. Kraków	1.—
W. Siewiełczowa. Nowa Wilejka	A. Prob. Kochanowski.	3.—	J. Krychalski. Klece	1.—
A. Grabowska. Male-Ejmonty	A. Grabieniec	3.—	Ks. W. Niemiarowski. Kielce	10.—
St. Kwiatkowski. Radomsko	J. Starzewski. Plock	1.—	Ks. Fr. Palka III rata. Grybów	5.—
N. Kapińska. Pilzno	Z. Ostrowski. Zrebska	12.—	SS. S. Szebeniecki N. M. P. Dobra kł.	1.—
W. Fijałkowski. Panki	H. Kamiński. Pabjanice	2.—	Ks. F. Gryblewicz. Częstochowa	2.—
P. Rabczyński. Osielec	J. Marczak. Skieriewice	1.50	Ks. J. Sobczyński. Częstochowa	3.—
Fr. Czarnachówna. Nowy Targ	B. Garbalińska. Franciszków	1.—	M. Szwarówna. Biela	1.—
El. Szewczykowa. Tęgozobze	Al. Gorczyński. Suwałki	5.—	M. Ozarnecki. Zdzowa	1.—
S. B. Kowalikowska. Roślukiewiczowa. Dychtalowiczowa. Subulska. Grajnow. Mościska	C. Kittelowa. Leczyca	5.—	Al. Kreczmer. Andrychów	1.—
Fr. Godula. Monasterzyska	Wł. Pietrzykowska. Lututów	1.—	St. Kończak. Modlin	1.—
H. Walczakowa. Lwów	Inż. B. Mroziński. Lisków	5.—	Z. Cichoń. Pruszków	1.—
St. Fedeerowiczowa. Rosochate	A. Mikielwiczowa. Chorozów	3.—	A. Kalinka. Inowrocław	1.—
J. Żelak. Bezbrudny	St. Iria. Bielsko	1.—	M. Skrzypczakowa. Łużki	2.—
L. Mikulec. Krosno	H. J. Piotrowscy. Polonka	4.—	Ks. Bokusz. Łabiszyn	2.—
K. Stoszkowa. Kosów	Zygm. Orłowski. Belweder	5.—	E. Porowska. Burdykowszczyzna	1.—
St. Czysła. Kopyczyńce	J. M. Kopystyńska. Równe	3.—	J. Rożyn. Parchofińsk	1.—
Kpt. H. Janowski. Korolówka	Wolny	5.—	J. Skonieczna. Dzielczy	1.50
E. Szedziowa. Moderówka	Edm. Zieliński. Gniezno	10.—	J. Drozdowski. Nowogródek	3.—
M. Anson. Mikołajów	Al. Stroniewicz. Budnik	5.—	S. A. Kojmowicz. Lisków	2.—
Ks. L. Szmiziński. Marjampol	A. M. Nowosielscy. Warszawa	50.—	J. Kozicki. Kraków	1.—
Wł. Kluz. Łancut	Dr. F. Labendziński. Poznań	20.—	SS. Manesa Dominik. Wielowieś	5.—
M. Miller. Lwów	Konwent OO. Paulinów. Kraków	3.—	Fr. i J. Bandurowski. Nawarria	3.—
Z. Słowkowski. Lwów	St. Kamińska. Warszawa	2.—	Wł. Drzymala. Białokieronica	1.—
F. Lonczamps. Lwów	J. Żukowska. Skalka	2.—	A. Ramota. Nowy Tomys	2.—
Wł. Klocko. Lwów	J. H. Jabońskie. Sienawa	1.—	Ks. R. Zawistowski.	1.—
Wł. Łuczkiwicz. Lwów	I. Szop. Radziechów	3.—	Dzierżowo	1.—
M. Wilwicki. Lwów	J. Bedzikiewicz. Radomyśl	1.—	Z. Cwojdzńska. Kołtyniawy	3.—
J. Płowicz. Lwów	A. Kijowski. Krzemieniec	2.50	M. Ietanowicz. Linniski	3.—
U. Schulzówna. Lwów	H. Jurkiewicz. Pasteczna	55.—	B. Otcoka. Jermielczac	1.—
Sierż. A. Bobrich. Nisko	A. Paliszek. Stanisławów	5.—		
H. Skollik. Krotoszyn	H. Stefański. Wronki	1.—		
	Ks. A. Bilinski. Nowy Sacz	10.—		

Konto P. K. O. nr. 207 470. — Sekretarjat św. Marcin 69 m. 17.

W czwartek, dnia 10 stycznia 1935 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., nasz najukochańszy mąż, ciec, brat, szwagier i wuj, s. p.

Hipolit Kurowski

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 13. bm. o godzinie 3 po południu z kaplicy przedpogrzebowej przy Wałach Jana III na cmentarzu św. Marcina przy ulicy Towarowej.

W ciężkim smutku pograżeni
żona i rodzina.

zg 10 149

W środę, dnia 10 stycznia 1935 r., zasnął w Bogu, w 36 roku życia, nasz długoletni współpracownik, s. p.

Mieczysław Borys

W s. p. Zmarłym straciliśmy jednego z najlepszych współpracowników, który w czasie Swęj długoletniej pracy zaskarbił sobie nasze zaufanie i uznanie. Pamięć o Nim zachowamy na zawsze. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 13. bm. o godz. 14.15 z kościoła cmentarza w Górczynie.

Zarząd i personel Polskiej Centrali Sp. Sp. Kolejowych
zg 10 142 w Poznaniu

Łucjusz Wistuba

Sodalis Marianus

mój najukochańszy mąż i najtroskliwszy ojczulek, rozstał się z tym światem, po długich cierpieniach, opatrzony kilkukrotnie Sakramentami św., w piątek, dnia 11 stycznia 1935 r., o godz. 5,10, przeżywszy lat 49.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 15 bm o godzinie 3-ciej z kapł. Szpitala Wojskowego przy Wałach Jana III. Msza św. nazajutrz w kościele Farnym o godz. 8-mej.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona z córką i rodzina.

zg 10 156

W piątek, dnia 11 stycznia 1935 r., zasnęła w Bogu, po krótkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza ukochana matka, teściowa i babcia, ś. p.

Marja Kretschmerowa

z domu Kubiak

w 78 roku życia. Pogrzeb odbędzie się dnia 14. bm. z kostnicy cmentarza w Dębcu o godz. 14.15.

W ciężkim smutku pogrążona rodzina.

zg 10 155

Poznań, Krzesinki, Berlin.

Dnia 9. bm., zmarł były długocletni prezes i członek honorowy, ś. p.

Andrzej Gebel

W Zmarłym tracimy wzorowego i gorliwego członka. Pogrzeb odbędzie się dnia 13. bm. o godzinie 14.15 z kostnicy cmentarza jeżyckiego. O liczny udział członków w pogrzebie proszę

zg 10 140

Zarząd

Zrzeszenia Zawodowych Automobilistów R. P.

Dnia 10 stycznia 1935 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy, nigdy niezapomniany ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Stanisław Lausz

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 13. bm. o godz. 3 z domu żaloby, ul. Śniadeckich 28.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci, zięć i wnuczka

zg 10 139

Dr. med. R. Kierzyńska

specjalistka chorób wewnętrznych

przyjmuje obecnie

ul. św. Marcin 43, 1.

tel. 11-23.

Z dniem 16 bm.

**osiedlam się jako notariusz
W POBIEDZISKACH**

zg 10193/4

Emeryt. Sędzia Sądu Okręgowego
WŁADYSŁAW GAJEWSKI

Podłogowe deski

szpundowane i heblowane, listwy podłogowe, wyłogi, listwy profilowe, belki, kantówki, szalówkę iłaty oraz deski obrzynane i nieobryznane po cenach konkurencyjnych poleca

Leon Żurowski

skład drzewa i obróbka. POZNAŃ, Raczyńskich 5-8 przy pl. Bernardyńskim.

Telefon nr. 10-37.

Pg 8 514-49.60

ŁYŻWY

Rodła i sanie
Latarki powozowe
Dzwonki i termosy
Noże i widelce
Łyżki i łyżeczki
Młynki do kawy
Maszynki do mielenia
Puszki do chleba
Maszynki do chleba
Garnki emalowane
Garnki aluminiowe
poleca korzystnie
JAN DEIERLING
skład żelaza
Poznań Szkoła 3.
Tel. 35-1R 35-43

nr 4 644

zg 8 024

nr 4 614

Dnia 11 stycznia 1935 r., o godz. 17.50, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojczulek, drogi zięć, szwagier, stryjek, wuj i kuzyn, ś. p.

Franciszek Palczewski

przeżywszy lat 54. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 15. I. 1935 r. o godz. 3.15 po poł. z kostnicy „Pod Opatrznością” na Śródcie na cmentarzu archikatedralnym, o czym donoszą Krewnym, Przyjaciółom i Znajomym w żalu pogrążeni

żona z dziećmi i rodziną

Poznań-Chwaliszewo, ul. Nadbrzeźna 1.

zg 10 147

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Dnia 10 stycznia 1935 r. o godz. 23, zasnęła snem wiecznym, nagle i cicho, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa, ciocia i babcia, ś. p.

z Powelów

Katarzyna Rempulska

przeżywszy lat 86. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 13 stycznia br. o godzinie 14.45 z kaplicy przedpogrzebowej Waly Jana III, na cmentarzu Farnym przy ul. Bukowskiej. Msza św. za duszę drogiej Zmarłej odprawi się nazajutrz w kościele Farnym.

W głębokim smutku pogrążona

dzieci i rodzina.

Poznań, Wielkie Garbary 44 m. 9.

Pg 2248 2.67

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Najstarszy Zakład Pogrzebowy P. Piasecki, Klasztorna 14. Tel. 27-60.

„HAFTOPLIS“

wykonuje mierzki, okretki, dziurki, wykończenie szali, falban, plisowanie, dekantowanie, hafty, monogramy, tarcze gimnazjalne, obciążanie guzików, nadrabianie stóp, podnoszenie oczek terminowo — najtaniej
STARY RYNEK, wejście Wiankowa, filia św. Marcina 27 i Romana Szymbalskiego 1.
Pg 8591-50.60

W piątek, 11 stycznia 1935 r., zmarł po krótkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz ukochany brat, szwagier i wuj, ś. p.

Antoni Kloeske

przeżywszy lat 77. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 14. bm., o godz. 2 po poł. z kaplicy omentarnej parafii Bożego Ciała w Dębcu.

W smutku pogrążona

rodzina.

zg 10 153

Zakład pogrzebowy Górna Wilda 56.

Przeniosłam swoją praktykę lek.-dent. do Poznania

ul. Półwiejska 12

Wiktorja Hankiewicz

lekarz dentysta

Godziny przyjęć 9 — 1 i 3 — 7

zg 71.35

RATUJECIE ZDROWIE!

CHORY ŻOŁĄDEK JEST NIERAZ POWODEM POWSTAWANIA NAJROZMAITSZYCH CHOROÓB.

ZIOŁA Z GOR HARCU Dra LAUERA

są dobrym środkiem dla uregulowania żołądka, usuwają obstrukcję, są łagodnym naturalnym środkiem przeczyszczającym, usuwają substancje gnilne, zatrzymujące organizm.

ZIOŁA Z GOR HARCU Dra LAUERA

sposowane również przy cierpieniach wątroby, nerek, kamieni żółciowych i hemoroidach są chętnie przyjmowane przez chorych.

nr 4 620

Z dniem 1 stycznia br. zlikwidowałem
filję przy Placu Wolności 5.

DALSZA Tania Sprzedaż

pozostałych zapasów towarów po BARDZO NISKICH CENACH odbywa się
tylko przy ul. Pocztowej 4

dg 701

Dla Pań

Pończochy — Rękawiczki — Trykoty
Bielizna — Bluzki
Zakłady — Pullowery i t. p.

Dla Panów

Koszule wierzchnie — Krawaty
Kołnierzyki — Getry — Rękawiczki
Skarpety — Szelki — Szale i t. p.

Dla Dzieci

Swetry — Niedźwiadki
Bielizna ciepła - Berety - Pończoszki
Rękawiczki i t. p.

Marjan DOBROWOLSKI Poznań POCZTOWA 4.

Nowości
w
Porcelanie

stale nadechodzą: Najnowsze fasony serwisów stołowych,
krajowych fabryk i „Karlsbadzkich Bohemia“.

W. Janaszek Skład Porcelany.
Szkła i sprzęt. dom.
Kompletne wyprawy

Zal. 1896 Poznań, Jezuicka 1 Zal. 1893
Pg 2223-244

PRZEDSTAWICIELI

zaangażuje poważny zagraniczny koncern ubezpieczeniowy. Po okresie próbnym możliwość uzyskania stałych warunków. Fachowe wykształcenie i czynna pomoc zapewniona. Zgłoszenia kierować do Biura Ogłoszeń „Par“, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 248.
Pg 2224-248

UBIKACJE

przem.-handl., centrum, jasne, suche, woda, gaz, elektr. hala z rampą, suteryny, garaż, kantor, ca. 240 m² ewentl. mieszkanie 2 pokoje od 1. III. do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zg 10 131.

EGZYSTENCJA ZYCIOWA!

INTROLIGATORNIA — SZKLARNIA — SKŁAD OBRAZÓW
30 lat w jednych rękach, jedyne przedsiębiorstwo tego rodzaju w Rzdzieniu-Szopienicach, Janowie i Dąbrowce Małej, z powodu śmierci męża zaraz do sprzedania. Mieszkanie 4-pokojowe wraz z kuchnią może być przejęte. Zgłoszenia: Józef Zakrzewski, ul. Jadwiga Zakrzewska, Szopienice G. 91.
Pg 2250-71,2

3 pokoje

na praktykę okolica 27 Grudnia, poszukuje lekarz od 1. 7. 1935 r. Oferty do Biura Ogłoszeń „Par“, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 53,60. Pg 2251-53,60

Pierwsza niemiecka fabryka poszukuje odpowiedniego

przedstawiciela

celem sprzedaży motorów Diesla i na gaz ssany (ropę, naftę, węgiel, drzewo, torf), maszyn i aparatów gorzelniczych oraz specjalnych maszyn tartacznych. Dyrektor będzie 15 i 16 stycznia w Poznaniu. Pośpieszne oferty pod dg 674 do Kurjera Poznańskiego.

Zaangażujemy

po okresie próbnym kilku akwizycyjnie uzdolnionych, reprezentacyjnych i wymownych panów do stałej, dobrze płatnej współpracy dla jednego z największych

Koncernów Ubezpieczeniowych

w celu zawierania ubezpieczeń od ognia, kradzieży z włamaniem, napadu rabunkowego, gradobicia, odpowiedzialności cywilno-prawnej, wypadków na życie, transportów, walorów itd.
Udzielamy fachowej czynnej pomocy i przy zadawalających rezultatach po odbytej próbie, awans.
Zgłoszenia uzdolnionych, dobrze ustosunkowanych panów pragmatycznych poświęcić się karierze ubezpieczeniowej, prosimy skierować z odpisami świadectw i krótkim życiorysem do Administracji Kurjera Poznańskiego pod nr. zg 10 138.

Wody kolońskie Wody kwiatowe
oraz nierównanej jakości
perfumy TLEN poleca na karnawał

Skład fabr. TLEN pl. Wolności 1

Sprzedaj w salonach oryginalnych i na waga.

W niedzielę, dnia 13 stycznia oraz w czterech po sobie następujących niedzielach urządzam Wielki konkurs z nagrodami

który polegać będzie na trafnym wyliczeniu przez imiotów rozłożonych na widocznym miejscu w moim składzie przy ul. Wrocławskiej 30. Za trafne rozwiązanie konkursu wyznaczam

1. dwulampowy aparat radiowy,
2. aparat fotograficzny,
3. gramofon,
4. żyraadol,
5. 1 album płyt gramofonowych „Sirena“ opera „Halka“ Mozaluzki,
6. 1 membrana gramofonowa,
7. 1 membrana,
8. 1 skrzypce,
9. 100 szt. papierów fotograf. 9x12,
10. 100 szt. pap. fotograf. 6x9,
11. 1 lampka nocna (żarówka),
12. 3 tuz. płyt fotogr. 9x12,
13. 3 tuz. płyt fotograficznych 6x9,
14. 1 karton wywoływaczy,
15. 1 karton utrwalaczy,
16. 1 lampka elektr. z reflektorem,
17. 1 lampka elektr. kieszonkowa,
18. 1 lampka elektr. damska,
19. 50 szt. papierów fotogr. 9x12,
20. 50 szt. papierów fotogr. 6,5x9.

Konerty z rozwiązaniami składać należy w firmie „Emka“ w zaplombowanej skrzyni, której otwarcie nastąpi po ukończeniu konkursu przez specjalną komisję, w skład której wchodzi m. in. p. mec. Jankowski, właściciel firmy „Emka“ p. Włodarczyk i przedstawiciel „Kuriera Poznańskiego“ p. redaktor Jan Klawitter, p. Florjan Szulc oraz p. Edward Elminowski.

„EMKA“ Zakłady radiotechn. i elektr. w M. Włodarczyk
Poznań, Wrocławska 30
Telefon 3683

W dzień konkursu skład będzie otwarty od godz. 9-tej rano do godz. 21-szej. ng 4884/5

Posezonowa

WYPRZEDAŻ OBUWIA

Pg 2225/6-2.51/2

potrwa jeszcze tylko krótki czas. Każdy zakup — to wielka korzyść dla kupującego.

F. KASPRZAK, STARY 55 RYNEK

7-mio godzinny puder do twarzy!

7 p. p. pudruje się przed uaniem się na kolację i tańca.

2-ga w nocy. Nie miała potrzeby się więcej pudrować. Ani śladu polysku na nosie, pomimo wielogodzinnej tańca w dusznej sali.

Nie potrzeba stale się pudrować, by zapobiec polyskowi nosa i tłustości cery. Obecnie nowy wynalazek pozwala pudrować się raz jeden i być absolutnie pewną, na przeciąg 7-miu godzin świeżej, delikatnej cery o „matowym wyglądzie“. Ten cudowny składnik nazwany „Pianką Kremową“ jest obecnie zmieszany specjalnym, patentowanym sposobem ze znakomitym paryskim Pudrem Tokalon. Przyczynia się do tego, że puder Tokalon trzyma się pięciokrotnie dłużej niż zwykłe pudry. Ani śladu brzydkiego polysku w największy upał, po najbardziej męczącej

partii tenisa, lub przeciążonej nocy. Puder Tokalon nadaje świeżą dziewczęcą cerę — fascynujące piękno, któremu nie oprze się żaden mężczyzna. Wypróbuj dziś jeszcze pudełko Pudru Tokalon, a zobaczysz jak różni się on od innych pudrów, ponieważ jest on jedynym pudrem opartym na tajemnicy „Pianki Kremowej“.

Gratis. Każda czytelniczka niniejszego pisma może otrzymać bezpłatnie Luksusową Kasetkę Piękności, zawierającą Krem Tokalon (różowy i biały), oraz rozmaite odcienie Pudru Tokalon. Należy przesłać 70 groszy w znaczkach na zwrot przesyłki, opakowania i innych kosztów do firmy Ontax, oddział 8 — P. Warszawa, ul. Traugutta 3.

ng 4880

Nauszniki 25 gr

Gramofony . . . 49,50

Płyty

Baterje } Centrum

Anody }

100 v. 9,40

Zarówki oświetleniowe

St. Kamiński

Poznań dg 655

Stary Rynek 13 14.

Skład mebli

najstarszy, dobrze wyposażony, w centrum miasta Gdyni, przy głównym ulicy natchemist do sprzedania. Oferty pod „10 000“ Ekspozycja Kurjera Poznańskiego w Gdyni. ng 8 0

UCZENICE

z ukończoną szkołą handlową do składu towarów krótkich, mogą się zgłosić. Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „Par“ Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 273
Pg 245 273

RURY

wodociągowe używane dobrym stanie sprzedawane zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zg 10 137.

SKUTKI MROZÓW!

Fala mrozów niepowstrzymanie postępuje i ogarnia także całą Polskę, powodując często pęknięcie rur w urządzeniach wodociagowych.

Powstałe z tej przyczyny straty dla właścicieli domów i mieszkań są bardzo poważne, o czym świadczą liczne doniesienia ze wszystkich stron kraju.

Ochronę przed stratami daje ubezpieczenie od szkód wodociagowych w

POZNAŃSKO-WARSZAWSKIEM TOWARZYSTWIE UBEZPIECZEŃ S.A. w Poznaniu

które jedyne na terenie całej Polski ubezpieczenia takie zawiera na warunkach bardzo dogodnych.

Informacji bezpłatnych udzielają Oddziały: w Poznaniu, ul. Kantaka 2-4, nr. tel. 33-23 i 21-79; w Grudziądzu; w Katowicach; w Krakowie; we Lwowie; w Łodzi; w Warszawie; w Wilnie oraz w Reprezentacji w Gdyni.

Pz 2 249 2 64

Polecamy tkaniny jedwabne na

SUKNIE BALOWE

Crepe Marocain	m. zł.	4,90	4,40	3,60	2,90
Crepe Marocain-Satin	m. zł.	6,40	5,40	4,60	4,40
Crepe Satin	m. zł.	6,40	6,25	5,75	5,55
Crepe Satin jedw. natur.	m. zł.	12,50	9,75	9,—	8,50
Crepe Marocain-Ondine	m. zł.	—	—	13,50	8,75
Pedange	m. zł.	12,20	8,40	7,—	5,20
Pedange - Pique	m. zł.	—	—	8,50	6,50
Taffet jedw. naturalny	m. zł.	8,70	8,25	6,40	4,90
Crepe de Chine jedw. nat.	m. zł.	—	—	3,75	3,40
Crepe Meteor jedw. nat.	m. zł.	7,50	6,80	6,25	5,—
Crepe Mousse	m. zł.	—	—	8,—	6,90
Crepe Georgette	m. zł.	4,25	3,50	3,35	2,90
Crepe Georgette jed. nat.	m. zł.	—	—	8,50	6,50
Crepe Mongol-Prima	m. zł.	3,90	3,60	3,10	2,80
Crepe Lavable	m. zł.	—	—	6,75	5,20
Velour-Chiffon	m. zł.	21,—	13,50	10,—	8,—

Prócz tego polecamy po równo tanich cenach: Marocain-lasse, Taffet metalique, Taffet-faconne Duchesse-Double oraz modne Brokaty.

Bogaty asortyment najnowszych kolorów, i dobrze wyszkolony personel handlowy, umożliwią gustowny i trafny wybór.

DOM F. WOŹNIAK

POZNAŃ, Kramarska 16 (ul. Rynkowa).

SKŁAD OBSZERNY

przy Al. Marcinkowskiego 13 narożnik Podgórna 10 od zaraz do wydzierżawienia. Informacji udzieli Poznański Bank Ziemian Al. Marcinkowskiego 13 pokój 9. dg 713

WYSYŁKOWY DOM TAPET STRYSZYK

Al. Marcinkowskiego 19 Tel. 1292 TAPETY — CERATY — LISIŃY — CHODNIKI

ng 4 537

Nagławkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów w tem 5 nagławkowych.

Drewna do

Drewniaków i Okulaków w solidnym wykonaniu po cenach konkurencyjnych polecą

LEON ZUROWSKI skład drzewa i obróbka. Poznań, ulica Raczyńskich 5/6 przy placu Bernardyńskim. Telefon 10-87 dz 4 7 6

Futra spody pod futra wydry, lisy i skóry wszelkiego rodzaju na obśady i reparacje furar poleca w wielkim wyborze najtańszej **Józef Dawid** Poznań, Nowa 11, przy Starym Rynku. P 7 929 41 44

Skład urządzeniem nadający się na każdą branżę oddam 400 złotych. Poznań, Dąbrowskiego 69 stróż. zd 44 919

Idąc **BAL** pamiętaj, że powodzenie w tańcu na zapewni Ci **DINOL** — płyn od potu. Tz 18

POWIERNIK

Spółka Rewizyjno-Powiernicza

Thiel i Marciniak

Dyplomowani i przysięgli rewizorzy ksiąg na obwód Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu. Tel. 14-21 i 36-67; poza godz. biur. 14-23 i 59-19.

Biuro rewizyjne istniejące od roku 1900 organizuje rewizje, nadzoruje księgowość kupiecką i rolniczą. Poradnie w sprawie orzecznictwa podatkowego. Wydawnictwo rejestrów rolniczych systemu Jana Szumana. PP. kupcom i firmom zarejestrowanym zwraca się uwagę na nowe przepisy ordynacji podatkowej i o rejestrze handlowym. zg 10 148

PARCELE

przeszło 6000 m² na Śołcazu, blisko kościoła, ładnie położone sprzedam natychmiast. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod dg 682

Szkoło

okienne, ogrodowe, ornamentowe, dachowe itp. szyby wystawowe i lustra Obrazy — — — Kit szklarski

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła S A Poznań, Małe Garbary 7a. Tel. 28-63 Oddział w Łodzi, ul. Wigury 15, tel. 134-55. Pg 2040-18 171

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 3695, z 21 025, d 1811 i t d = 1 słowo. Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11.30, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 11.15.

1. KAMIENICE

Kamienicę komfortową dochód ustawowy 12 tys. sprzedam 7 krotny czynsz, wpłaty 60 000. Oferty kupujących Kurjer Poznański dg 658

Kamienicę komfortową centrum wolna stęplni, połączków, dochód 19 500 wpłaty 100 000, przebiecie amortyzacji. Zgłoszenia poważnych nabycwców Kurjer Poznański dg 657

Kamienicę masywnie zbudowaną 1910, dochód 10 400, sprzedam 75 000 — wpłaty 50 000. Krzesiński, Piekary 8. dg 656

Kupię willę blisko tramwaju, wpłace 6 000 i parcele budowlana. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 004

Willę nową okolicy Ostroga czteromieszkańcowa sprzedam 42 000 wpłaty 30 000. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 035

Kamienicę 4-pietrową, dwufrontową w centrum Poznania ze składami, bez hipotek, czynsz roczny 28 000 zł, mieszkanie 5 i 3 pokoi, we sprzeżeniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 215

Uwaga!

Do budowy większej, dobrze się rentującej kamienicy poszukuje się poważnego współnika z gotówką 50 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 120

Kamienicę, Wille poleca poszukuje Gruszczyński, Poczłowa 30. zdg 45 435

Starośćka Wielka dwupiętrowy nowobudowany dom tysiącosiemset dochodu, wpłaty 8 000 sprzedam zamienie na gospodarstwo. Nowak, Poznań, Kramarska 17, telefon 16-89. zd 32 650

Wielki dom czyszowy (7 lok. 1 skład) z przylegającym wielkim ogrodem owocowym, w bardzo dobrym stanie w większym mieście powiatowem zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański dg 699

Kamienicę św. Marcin dochód 10 000 sprzedam 75 000 wpłaty 40 000 Kossmann Fredry 6. zdg 45 418

Willę dziesięciopokojową, dwumieszkańcowa, w ładnym stanie, w ładnym miejscu, w ładnym miejscu, w ładnym miejscu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 604

2. PIENIĄDZ

Wspólnika poszukuje cichego lub czynnego 3-5 tys. celem powiększenia palarni kawy zapędem elektrycznym, która jest w pełnym biegu, miasto powiatowe, 15 tys. mieszkańców lub przeniesieniem do Poznania palarni. Własne samochody osobowy i reklamowy. — Gwarancja zapewniona. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Krotoszyn. ng 4 809

Za pożyczenie lub żyrowanie 15 000 zł (zabezpieczenie) dam dobrze płatną posadę w hurtowni monopolowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 657

600,— zł szuka urzędnik wyższy procent. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 475

Pożyczka 5 000.— zł zabezpieczenie hipoteczne, dobre miejsce Bank zautomatyzowane okolicy Poznania. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 029

Pożyczka 25 000.— zł zabezpieczenie i hipoteka, dobre gospodarstwo w ładnym miejscu przy Poznaniu. Procent według umowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 040

50% damno

udzielam przy sprzedaży ziemlańskich pewnych pretensyj około 100 000 zł zagwarantowanych w myśl rozp. Pana Prezydenta R. P. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 45 611

3 — 5 000 zł szukam natychmiast na 1 rok — wysoki procent, dobry zastaw. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 045

Źródło pożyczki hipotecznej wskaże za mieszkanie trzy do czteropokojowe blisko śródmieścia, czynsz normalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 091

Spółnika lub cichego gotówka 1 000 — 1500 zysk, dobre zabezpieczenie dostawy rzeźnictwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 322

10—15 000 pożyczki na pół roku 12% poszukuje za podwójnym zabezpieczeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 232

Poszukuję krótki czas 3 000 zastaw nowego garnituru młocarnianego prasa, elewatorami, wartość 12 000 (Procent według umowy). Oferty Kurjer Poznański zdg 45 597

15 000

złotych poszukuje na 1 hipoteke kamienicy w Poznaniu wartości 100 000 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 457

Wspólnika 1 000.— poszukuje lukratywnie przedsiębiorstwo. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 970

3. LETNISKA I UZDROWISKA

Rabka centrum — pensjonat komfortowy — „Sławomir” Zarzyckiej — kuchnia wykwintna — ceny u miarkowane. ng 4 864

Zakopane Stefanówka Białe za wodą — pensjonat Kuchnia wyborowa, obfita. Ceny kryzysowe. ng 4 877

4. OSOBISTE

Scbta — nareszcie ona. Robota już odwołana, wesół ze spokojną głową na ulicy spleśnie Nowa tam za groszy polskich sto mam **raj w buzi** — jak chce kto. Weber, Nowa 4 ng 4 503

Trwała

ondulacje wykonuje najnowszym systemem 7,50 Orszakiewicz, Podgórna 2, Trzebiego Maja 4. zdg 45 063

Grafolog London wszechświatowej sławy! Poznań, Śniadeckich 4, mieszkanie 10. Przestroga!

przed nabieaniem łatwowernych osób prz-z popolite wrótki, chiromantki, faktów jasnowidzów podzywających się pod miano grafologów. Grafolog London zdumiewajaco odkrywa — wszelkie tajemnice — charakter pisma, anonimów, fotografii. Wyszczególnia najważniejszych faktów w sprawie — życiowych, majtkowych, zawodowych, rozwodowych oraz o wyniku spraw procesowych i karnianalnych. Określa charakter, zdolności, przeznaczenia. Na życzenie eksperymety medialne. Tysiące podziękowań, niezamowmy i studiumm ustęstwa. Dyskretnie, niekropnie przyjeje od 10-1 i 3-8 wieczorem. W niedziela i swieta od 3-6. zdg 45 192

Wróżka przepowie — przez odc. poradzi — przestrzeż. Kantaka 5 — 2. zdg 45 533

3 ciekawe pytania

które Panią napewno zainteresują znajdzie Pani w prospekcie premjowym fabryki Kollontaya. Za 916 najlepszych odpowiedzi wyznaczono premje wartości 6.000 złotych. Odsłony prospekt otrzymać można w każdym sklepie, który prowadzi wyroby firmy Kollontay.

o mydle Kollontay z pralką

Aplikant adwokacki

z praktyką najmniej jednoroczną, potrzebny zaraz. Łaskawe zgłoszenia z życiorysem i podaniem warunków do Biura Ogłoszeń „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 2,71. Pg 2211-2,71

Egzystencja zapewniona

20—50 zł dziennie. Ukończywszy kurs afrykańskiej chiromancji i grafologii. Blizsze szczegóły **Grafolog London, Poznań, Śniadeckich 4, m. 10** zg 1 141 9-1 3-8

Kancelarję

adwokacką, dobrze zaprowadzoną w większym mieście Poznańskiego spowodu choroby odstąpię. Łask. zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 2,69. Pg 2247-2,69

PRZETARG PRZYMUSOWY

W poniedziałek, dnia 14. bm. o godz. 10 i pół przy ul. Szkolnej 13 i przy Małych Garbarach 9 u spedytora Stachowskiego sprzedam najwięcej dajacemu za natychmiastową zapłatą: 2 regaly i 2 stoly skladowe, większe ilości rozmaitych skór szweskich, większą partię przyborów szweskich, sznurowadel, past do obuwa itp., szale 3-częściowa z lustrem, umywalną z marmurem, 2 noce stoliki (komplet), garderobę sienną, regal nowoczesny zamknięty, niekompletny salon w stylu „Empire”, szafę do garderoby i różne inne części urządzenia mieszkaniowego. Przetarg odbędzie się nieodwołalnie. ng 4577

Haraszewski Kom. Sądu Grodzkiego rew. V. Poznań, Szamarzewskiego 55.

FIRMA EDMUND RYCHTER GÓRUJE nie tylko NISKĄ CENĄ LECZ JAKOŚCIĄ WYROBÓW

Kupując w naszych magazynach odbiorcą wydobywa MAXIMUM z każdego wydanego złotego, ponieważ nie cena lecz JAKOŚĆ decyduje. — POLECAMY Pałta - Ustroragiany - Przepiękne garnitury - Spodnie - Kniery - Bryczesy - Wiatrówki - Kurtki, skórzane - Płaszczki gumowe - Pełeryny gumowe.

50 Tysiące metrów najmodniejszych materiałów w serkach de-enti i kolorów do dyspozycji SZAN. KUPUJĄCYCH. W naszych oddziałach miarowych zapewniamy wykonanie popularnych garniturów w trzech serach podlegających najściślejszej kalkulacji, ażeby w tych ciężkich czasach, umożliwić szerszemu ogółowi nabycia dobrego ubrania z wypróbowanego materiału.

Serja I. 120 zł Serja II. 100 zł Serja III. 80 zł

Materiały w powyższych seriach nie zmieniają koloru i w noszeniu są pierwszorzędne. Krój, dodatki i wykonanie najlepsze. Następnie polecamy wykonanie luksusowe ang 1/2. Nasze oddziały wykonania na miarę stoją u szczytu doskonałości. 6-ciu pierwszorzędnych krawców tworzą z dobrego najlepszego. Specjalność futra na miarę, modernizacje i poszycia futer pod kierownictwem wybitnych fachowców. **GOTOWE FUTRA** stale na składzie. Wydajemy nasze towary także za bonę Tow. „Kredyt”

EDMUND RYCHTER ul. Wrocławska 14 Poznań ul. Wrocławska 15 ul. Kałiska Ostrów Rynek tel. on 21-71 tel. on 4-33 tel. 35 tel. 35 Wie 4000 701

6. CZENKI

16 000.—
włoży do dobrego interesu rutynowany handlowiec. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 455

Dwóch
kolegów po 30 na państwowej posiadce, posiadający dobre serca, pewne oszczędności, poszukują żon powyższych zalet. Oferty z fotografią, która zwracamy — przelać do Kurjera Poznańskiego pod zdg 44 507

Szatynka
lat 24 inteligentna, uczciwa lecz biedna nawiąże korespondencje z panem na stanowisku do 31 45. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 998

Kupiec
na posiadzie lat 29 posiadający 6 tysięcy zł zapozna panie do lat 20 zamierzając do handlu z cosko-wiek gotówką do za ożenienia składu lub ma interes celem ożenku. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 006

Samoz'e'ny
rzemieślnik, lat 28 pozna pania cosko-wiek gotówką, cel matrymonialny. Fotografia pożądana. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 937

Przemysłowiec
lat 23 pozna panie nie dzisiejszych poglądów. Cel matrymonialny. Oferty z fotografią do Kurjera Pozn. zdg 44 935

Dla
mej siostrzenicy przystojnej, inteligentnej, posiadającej 10 000.— oraz wyprawę liczącą lat 30 poszukuje pana na wyższym stanowisku do lat 40 w celu matrymonialnym. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 707

Dla
mej siostry lat 33, milej sympatycznej z wyprawą dwa pokoje z kuchnią szw'kam meza na stałe posiadzie. Wilowicy nie wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 051

Agronom
dyplomowany, kawaler, przystojny, szlachetnego charakteru poszukuje żony w'ci'e'elki majątku ziemskiego. — Zdecydowane panie, którym należy na szczel'iwem pożyciu małżeńskim. Sprawę traktuje poważnie. Dyskrecja rzecz honoru. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 104

Panna
samotna, gospodarna, z ładnym 3-pokojowym mieszkaniem i ubogawianiem pozna pana, dobrego charakteru w celu matrymonialnym do lat 40 PP. urzędniczy mają nierużność. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 121

Inteligentna
biedna panna, pozna w celu matrymonialnym pana na stanowisku urzędnika państwowego od lat 28. Poważne zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 45 077

Kawaler
lat 35, przemys'owice, rolnik posiada majątek 8 tysięcy złotych, ruchomości, poszukuje żony, także dobrego charakteru z majątkiem około 4 tysięcy złotych. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 081

Panna
krawcowa, mieszkaniem, kawaler widowiec od 35, cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 205

Kawaler
lat 52, poszukuje starszej panny cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 204

Znajomości
matrymonialno
ułatwia solidnie, dyskretnie biuro „W'ndy”. Romana Szymon'skiego 4. I. zdg 45 341

Znajomości
matrymonialne ułatwia dyskretnie „Fortuna”. Poznań, św. Marcin 57. m. 4. zdg 45 407

M'za
dla kuzynki me'j poszukuje. Wysocka ciemnobrodynka, lat około 40, muzykalna, 15 tys. zł i wyprawę. Najchętniej urzędniczy etatowo (nauczyciel) do lat 30 ewentualnie widowiec z 1-2 dziećmi. Sprawa honorowa. Zgłoszenia do fotografii, która sie zwraca do Kurjera Poznańskiego zdg 45 466

Inteligentny
młodzieniec na posiadce szuka z braku znajomości odpowiedniej panny lat 19-20 w celu matrymonialnym. Kurjer Poznański zdg 45 151

Kawaler
lat 32, urzędnik państw. pozna zgrabna, z dobrej rodziny Wielkopolanke do lat 25, celem ożenku. Zgłoszenia z fotografią, która sie zwraca Kurjer Pozn. zdg 45 251

Panna
32, krawcowa, samodzielna, posiadająca 4 000 gotówki wyjdzie zamaz. Biuro „Przyszłość”, Strzałowa 3 telefon 24-03. zdg 45 471/2

Panna
23, inteligentna, muzykalna, posiadająca 15 000 wyjdzie zamaz Biuro „Przyszłość”, Poznań, Strzałowa 3, telefon 24 03. zdg 45 469/70

Fanienko
młoda, ładna, pozna. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 571

Mego
serdecznego przyjaciela, przystojnego kawalera, lat 23 (akademickie wykształcenie — wysokie walory życiowe) pragnie poznać z inteligentną, zamożną panną. Cel matrymonialny. Pośrednictwem krewnych w'ci'e'elki. Panie odważnie zechcą pisać śmiało, obszernie i szczerze do Kurjera Poznańskiego pod zdg 45 577. Bezwzględna dyskrecja. Anonimy — bezcelowe.

Fanna
25, inteligentna, porazu 65 000, wyjdzie zamaz. Biuro „Przyszłość”, Strzałowa 3 telefon 24 03. zdg 45 468

Kawaler
lat 30, poszukuje żony z gotówką 1000 zł, celem pow'kszenia przedsiębiorstwa lub wsp'niczki. — Oferty Kurjer Poznański zdg 45 938

Fanna
lat 23, nie dzisiejszych zasad z dobrą wyprawą szuka męża. Wilowicy z dziećmi nie wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 4 599

7. SPRZEDAŻE

Sprzedaje
kupuje meble maszyny inne rzeczy. Dom Komisowy Podgórną 2 Pg 7 902

Centra'la mebl'i
Wielka 26, poleca meble po cenach najniższych. Pg 7903 11.11

Futra
spody pod futra, wd'ry, lisy i skóry wszelkiego rodzaju na obsady i reparacje futer poleca w wielkim wyborze najtaniej

Józef Dawid
Poznań, Nowa 11, przy Starym Ryнку. Pg 7930-41.42

Sprzedaż — Naprawa
wiecznych piór w z'elkich system'w Skład Panieru — Montownia Wiecznych Piór — Józef Czosnowski — Poznań, Ratajczaka 2 dg 4 672

Wrz'osnia
sprzedamy natychmiast naszą nieruchomość znajdującą sie przy przynypalnej ulicy, a nadająca sie na każde przedsiębiorstwo. Oferty skierować do Kurjera Pozn. pod zdg 44 952

Tatra
limuzyna jak nowa korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 690

Skład
kapeluszy damskich i towarów krótkich, dobrze zaprowadzony zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 069

Kupię
tokarke 3/4 m toczenia przyzwaną w dobrym stanie. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdg 45 055

Bufet, stół
na 24 osoby, szafy, lózka sprzedam bardzo tania. Maszalarska zdg 45 177

Przestrzy-maczo
dla dzieci i dorosłych najtaniej w firmie: **Dcm Sanitarny**

Poznań Br. Pierac kiego 19. Wielki wybór wszelkich artykułów do pieczenia ch'owch. dg 4 379

Tanio
futro m'skie, gramofon, garnitur kuchenny aluminiowy. Plac Sapieżyński 10b. m. 5. zdg 45 087

Lawir'cie-cukierni'ę
sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 072

Fryzj'erni'ę
komfortowa, przy'egły duży pokój, świetne prosperująca z powodu choroby sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 134

Parasol
ogrodowe, s'oneczne, deszczowe i wszelkie reparacje wykonuje Wytwornia Parasoli, Wielka 27 29. dg 4 614

Restauracja
dobre prosperująca z pełnym wyszynkiem w Poznaniu ruchliwej ulicy od zaraz na sprzedaż z powodu wyjazdu. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 079

Radjo
sieciorowe.

Fortepian
szafa, lózka materace, Marcin 13 m. 10 zdg 45 164

M'c'ie kuchenne
najtaniej. Stolarska, Łakowa 4 a zdg 45 174

Dla fryzur
grzebieme papiloty żelazka spinki siatki z włosów i wszelkie anubryjny najtaniej Wenzlik Alojz Marcinkowski'skiego 19. dg 4 314

Dróg'er'a
istniejąca 35 lat, dobrze zaprowadzona ze stałą klientelą i dostawcami oraz bogatą okolicą w miasteczku, gdzie jest gimnazjum z powodu zmian rodzinnych do sprzedania. Do objęcia potrzebna kwota od 13-15 tys. — Faskawa oferty kierować do Kurjera Poznańskiego pod zdg 45 222

Skład
paszy i w'cia zaprowadzony od zaraz do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 205

Futro
karakuly p'znawce, z'ebce oraz różnego rodzaju skóry, b'iany, wd'ry sprzedaje po cenach zupełnie tanich Łojewski, Pierackiego 20. Pg 2073-2 25

B'oczek
kalendarzowe hurt, najtaniej. — Drukarnia, Kozia 24. zdg 40 521

Mamury
tańsze, garnitury umywalkowe już od 70.— w firmie „Carra-ri”. ul. Przemysłowa 27, telefon 60-49. zdg 42 024

Mob'ie kuchenne
najkorzystniej kupisz. Wytwornia Mebli Kuchennych. Piaskowa 3. Konecki. zdg 43 907

W'zki
wybór tanio. Trzebiżyńska, Pierackiego 11. Asyent „Kredyt” zdg 44 007

Frakcwo
ubranie i tużurek eleganckie ma'o używane sprzedam. Zielona 3, m. 4. zdg 44 030

Fryzj'erni'ę
osm obslug, solidnie urządzona, okazja dla d'bre'go fachowca tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 106

Parcela
ogrodniczo budowlana, ziemia ogrodowa w Piatkowie przy Poznaniu 1 m kw 80 groszy. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 44 927

Fortepian
skrzydło koncertowe, ton duży, adny Strzelecki 31-24. zdg 44 362

Marmur
oraz wszelkie wyroby marmurowe najtaniej w firmie „Marmur” ul. Wrocławska 15, w podwórzu. zdg 44 473

Dem
dobra restauracja tanio sprzedam. Stachowiak, Krotoszyn, Ko-bylińska 9. zdg 43 223

Praga
limuzyna tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 639

Maszyny do pisania
ma'le i duze, nowe i używane, najkorzystniej: S'ęka i S'ka, Poznań, Al. Marcinkowski'skiego nr. 23. zdg 4643

„Alia” Szko'lna 10
narożnik Jaskółczej na bal biżuterja k'lamry, k'irry, kwiaty, maski, w'ci'e'elki dg 654

Edni'cki
bufet okazjnie sprzedam. Roth, Poznańska 5 m. 13. zdg 43 870

Sprzedam
11 centr. 1/2 rocznego licencjonowanego bulwaru Decker, Tarnowo Podgórną, Poznań. zdg 44 382

Sk'on
artykułów w'ci'e'elnych i krótkich, dobrze zaprowadzony, jedyny specjalny w centrum miasta pow'atowe, z przy'egciem mieszkaniem z powodu przeprowadzki zaraz korzystnie do nabycia. Zgłoszenia przyjmują ekspedycja Kurjera Pozn. zdg 44 608

Drzewo owocowe
okrasz'aki w większych ilościach korzystnie do oddania stacja za'adawca Wrocławska, P'ównicz drobne ilości ze sk'adnicy przy ulicy S'olichowej (dworzec towarowy, Kowalecki & K'ozicki, Poznań, Al. Wolności 17, telefon 5 09, 50 54. zdg 44 921

Poc'ni'ek
m'ciem, mieszkaniem tanio. Adres Kurjer Pozn. zdg 45 612

P'ieczarka
tanio sprzedam. Graniczna 14 m. 3. zdg 45 003

Restauracja
blisko centrum dobrze prosperująca sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 010

Barak
blachy falistej korzystnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 940

P'iekarnia
dobrze zaprowadzona śródmieście na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 939

Futro
karakulowe 3/4, S'ob'owa 1 II p. zdg 44 933

P'łyta
marmurowa od umywalki szer. 58 d'ł. 15 tanio, adres Kurjer Poznański zdg 44 930

Dem
z orzodem i sadem 19 mórz ziemi razem z zabudowaniem gospod. żywym i martwym inwentarzem, już przy Poznaniu z powodu wyjazdu za 25 tysięcy do sprzedania. Zgłoszenia ekspedycja Kurjera Poznańskiego zdg 44 928

Sprzedaż
solidna jadalnia debowa (barok) duże lustro 330 m wysokości, kanape, 2 fotel, pościel, zegar ścienny, obrazy oryginalne. Kachanowski'ego 1 m. 15. zdg 45 030

Dzi'orzawe placu
z boznicą odst'epie. Do przejezdzania na własność budynki mieszczące biuro, stajnie, magazyny za 2 500 zł. Dzierżawa miesięcznie 50.— zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 039

Jadalnia d'bowe
Gabinety m'skie bardzo tanio poleca Poznański Dem Komisowy, Dominikańska 3. Pg 2236 259

Fotograf.
aparatus 13x18 ze statywem tanio. 27 Grudnia 5 m. 15. zdg 44 901

Restauracja
przy głównej ulicy w Poznaniu bez d'ługów z całkowitem urządzeniem własnym. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 694

Koń w'z
2 1/2 cal. w dobrym stanie z całkowitym zaprzęgiem, Witkowski Solacz, ul. Sokola 7, zdg 44 695

Dem Komisowy
Wrocławska 6 8 poleca szafy, szafki, 6'zka metalowe, stoły, krzesła, obrazy, umywalki, urządzenia dentystyczne. nr 4 494

Rasowe szreni'aki
Rehinczerki do sprzedania. Solacz, Podłaska 25. zdg 44 906

Cukiernik
dobra egzystencja sprzedam 800 złotych. Adres Kurjer Poznański zdg 44 905

Fortepian
tanio sprzedam. S'ob'ojna 21-5. zdg 44 934

Dywan
270x350 sprzedam. Skarbowska 24 m. 8. zdg 45 245

Antyki
rozmaite meble, obrazy, żyrandole, zegary, stara porcelana. — Skarbowska 4, pi'et' lewo. zdg 45 244

Ly'wy
dwie pary meble tanio sprzedam Matejki 55. m. 1 od 3-4. zdg 45 243

Tartak
jednotrakowy po'ezony przy łazek państwowych tanio sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 217

Skład
cukierników, dobrze zaprowadzony tanio. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 251

Dog
rasowy 10-miesięczny. Wrocławska 38. m. 40 zdg 45 324

Parcela
op'otowana przy Jajchowskiego sprzedam lub wdzierżawie. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 45 230

Salonik
w dobrym stanie korzystnie sprzedam. Obejrzeć 15-18, Zielona 2 m. 5. zdg 45 239

Tapczany
fotele, lezanki najkorzystniej u fachowca. Wrocławska 13. zdg 45 235

Sypialnia
tanio sprzedam. Wysocka 12, m. 20. zdg 45 305

Junkersa
kocioł gazowy, wentylator okienny, chodnik kokosowy 8 m nowy tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 303

2 morgi
lub parcelami 1 200 m Staro'cka przy drodze, Szamotulska 26. zdg 45 302

Willa
12 pokoi, garażem, ogrodem, piwnicami, ca'kowita wolna, wdzierżawie zaraz lub sprzedam. Wypispańskiego 23. zdg 45 275

Smoking
w dobrym stanie 40.—. Św. Józefa 6. m. 24, podw'rtze, sutereny. zdg 45 372

Szafa
2 lózka, 1 6'zeczko, lezanka. Stro-ma 26 — 3. zdg 45 377

Maszyno
do prania okazjnie. Piekary 3 mieszkanie 8. zdg 45 335

Bernardyny
trzymiesięczne na sprzedaż. Zgłoszenia: św. Marcin 64, m. 9. zdg 45 361

Futro
żrebacki krajowe szczuple 140.—, Dominikańska 1, Michalak. zdg 45 433

Poduszki
prawie nowe tanio. Mielżyńskie-go 3, m. 17. zdg 45 438

Expresso
12 ltr. św. Marcin 13, m. 17. zdg 45 455

Gabinet
polerowany okazjnie. Bocheński, Dąbrawskiego 79. zdg 45 521

Meb'ie
po najniższych cenach ul. Pałeczka, Poznań, Ślusarska 4, między ul. Wielką a Woźną. dg 4504

Parcela
narożnikowa Kocopyńskiego pięćset kwadratowych sprzedam gotową. Blizsze: Maleckiego 20, m. 8. zdg 45 327/8

Kolcni'alkę
zaraz z powodu stosunków rodzinnych, mieszkanie. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 45 201.2

Maszynę do m'rozkowania
Singera najnowszy system bardzo ma'lo używana sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 45 066.7

Materace
tapczany, garnitury klubowe — najtańsze wprost pracownia Wielkie Garbary 18, sklep „A-sygnaty Kredyt”. zdg 45 312.3

And'ę
na przed'staw tanio sprzedam. Klępa 15-informacje skład. zdg 45 497

Restauracja
meble każdego rodzaju po likwidacji. Czesława 11 stolarnia. zdg 45 491

Parcela
1 400 m² zwarta budowa Asnyka sprzedam. Nowa 1 m. 9. Pg 2 243 53.02

Kawiarniane
kanapki, stoliki marmurowe, urządzenia

Rzeźniczko
stoły marmurowe, oskileniem.

Rcua'y
kramice, gablotki każdej branży tanio. Mielżyńska 15. zdg 45 553

Sprzedam
piec kapielowy na w'ci'e'el. piec naftowy. My'na 19, blacharstwo. zdg 45 554

Sanczki
oparcem tanio. Kościelna 27 m. 8. zdg 45 557

Nowy W'czna
Dom Komisowy 16. Sorzedaje kupuje wszelkie meble używane

Jadalnia — Sypialnie
różne inne przedmioty użytku domowego biurowego. nr 4 540

Okazyjny
Skład Wielka 29 tel. 32-41. Sprzedaje — Kupuje — Komis przyjmuje — Wszelkie meble używane

Jadalnia — Sypialnie
Gabinety meskie różnie inne przedmioty. nr 4 539

5 tyg.
pieski szpice. Polna 29 m. 6. zdg 45 130

Kociel
Kornwał, pow. 50 m² 8 atm. kompletna armatura sprzedam tanio. Bracia Ostojscy — Gdynia Morska 30. zdg 45 574

Skrzydło czarno
krzewy dobrej ton wyjątkowo tanio

Piancia — Harmonium
okazyjnie

Garnitur klubowy
gobelinie nowoczesny okazjnie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 2 235 2 60

Pokój kombinowany
szafa, regaly, biurko i stół składane. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 585

Jadalnia dębowa
tylko 300 — jak nowa Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, Pz 2 233 262

Piec
żelazny. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 45 575

Maszynę
Singera okrętke mało używana sprzedam. Garniecka 3, m. 8, zdg 45 535

Stół
szafy, fotole. Staszica 17 — 16, sutereny. zdg 45 567

Repozytorjum
regaly, stoły, szafy, gablotki, stół restauracyjny okazjynie. Dabrowskiego 94. zdg 45 561

Skład
blawatów powiatowym miesiące dla rzutkiego kupca z powodu choroby korzystnie sprzedam. Informacje Grzeszkowiak, Poznań, Skarbowska 18, zdg 45 563

Meble
poleca najtaniej
K. Bakos, Stary Rynek 51
zdg 45 501

Heblarka
taśmówkę i krajówkę bardzo tanio. Roguszczyk, Dabrowskiego 79. zdg 45 531

Licznik
elektr. sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 45 538

Skład
kolonialny w dobrym położeniu, bez konkurencji na sprzedaż 2 pokoje kuchnia. Adres Kurjer Poznański zdg 45 527

Bagażowy
rower trzykolumnowy sprzedam. Warsztat Erg Ozrodowa 16, zdg 45 548

Parcelę
Wieksta ilość parceli w całości lub częściowo w dobrym położeniu, przedłużeniem ul. Dabrowskiego korzystnie sprzedam. Waraczewski, św. Marcina 40, restauracja. ng 4888,9

Skład
delikatesów, najruchliwszej ulicy Bloch, Marcinkowskiego 17, zdg 45 549

Regaly
składowe oszklone sprzedam tanio. Pierackiego 8, skład 6, zdg 45 559

Pokoje
męskie oraz biurka osobno poleca bardzo korzystnie Nurkowski, Swarzędz, Winiakowa 3. Przyjmuję zamówienia. zdg 45 366

Rzeźnictwo
Poznań, rzeźnia, wędliniarka, mieszkaniec, urządzenie, warsztat okazyjnie sprzedam. Działyńskiego, Fabryczna 39, zdg 45 550

Singera
damską. Grobla 20, mieszkanie 4, zdg 45 552

Willa
10 morgowem obszarem, miesiąc 8 kilometrów od Poznania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 595

Radjo
trzylampowe baterijne kompletne tanio. Skarbowska 8 IV m. 13, zdg 45 618

Narty
prima sprzedam. Podgórna 23 m. 7, zdg 45 620

Kawiarenkę
dobrze prosperującą sprzedam. Adres poda Kurjer Poznański zdg 45 622

Parcelę
4500 kw. mtr. przy Górnej Władzie i Szwajcarskiej oraz 7000 kw. mtr. przy Szelagu sprzedam po przystępnej cenie. Zgłoszenia T. Jaruszewski, Woźna 6, zdg 45 609

10. MAJĄTKI

Majątek ośmset mórg csobiście zbadalem
inventarzem objęcie 20 000 tyś. siac mórg 28 000, siedemset mórg 20 000, sześćset mórg 20 000, pięćset mórg 10 000, czterysta mórg 10 000, resztówka trzysta mórg 13 000, dwieście pięćdziesiąt mórg 10 000 właściciela (Poznań) wydzierżawi. Nowak, Poznań, Kramarska 15, zdg 48 108

Mająteczek sześćset pięćdziesiąt mrg. pszennej ziemi blisko
Poznań, kompletne, żywym, martwym, inwentarzem, zabudowanie, pierw. zarządca, dworek ośmiopokojowy prywatne, linia Poznań — Gniezno przy cenie 135 000 wpłaty 50 000 reszta d'uzsze lata sprzedam. Nowak, Poznań, Kramarska 15, telefon 16-83, zdg 46 376

11. KUPNA

200 — 300 mórg
pszenno — żytniej ziemi z kompletnym inwentarzem i dogodną komunikacją przy mniejszej wpłacie poszukuje. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 44 513

Kupię
do niklarni wsi w polerki, voltantromierze i czysty nikiel itd. Oferty do Kurjera Pozn. dg 665

Gołę podwozie
ciezarówki 4 tonnowki, czujnego wierzego

Psa
Ata stróża. A. Degórski, Budowniczy, Pniewy, zdg 45 001

Kupię
szafa, regaly, biurko i stół składane. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 585

Kupię
aparatus fot. futerał patentowy (fmy Kamera-Werkstätten. Dokładne oferty do Kurjera Pozn. zdg 44 991

Rower bagażowy
kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 936

Acordeon
kupię ośmdziesięciobas 450. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 796

Kinowy aparat
kupię okazjynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 907

Inspektowe
okna kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 984

Drogerje
z towarem lub bez kupię. Warunki i cena Kurjer Poznański zdg 44 983

Stoły
ogrodowe mogą być z parasolami. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 957

Wozu
rzeźniczego, berlinkę poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 022

Kupię
piec węglowy łazienkowy, Kozia 20 m. 2, zdg 45 141

Kupię
kuchnie westfalską używaną. Grunwaldzka 17 m. 4, zdg 45 116

Kupię
drukarską tyglówkę do spinania, perforowaną. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 651

Bransolete
złota szeroka antyk. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 047

Futerko
kurtkę damską okazjynie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 052

Maszynę
do pisania okazjynie tanio kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 158

Konia
i helkę platformę kupię. Oferty i ceny Kurjer Pozn zdg 45 157

Domek
(ewentualnie willkę) ogródkiem kupię Poznaniu gotówka. Oferty podaniem ulicy. ceny Kurjer Poznański zdg 45 176

Pianino
kupię natychmiast. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 45 319

Wannę
emaljowa używaną, dobrym stanie kupię. Zgłoszenia Kurjer Pozn. portj 1857

Mereżkarke
kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 376

Kupię
Singera damską okrągłą czolenką gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 804,5

Maszynę
do szycia wpuszczaną, maszynę pisania kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 440,41

Skład
dobrze zaprowadzony kupię. Oferty „Par” nr. 53 63, Pz 2 242 53,65

Meble używane
Wszelkie inne przedmioty kupuje Woźna 16 Komis tel. 17-40, ng 4 541

Meble używane
wszelkie inne przedmioty użytku domowego biurowego kupuje. Okazyjnie Skład Wielka 20 tel. 32-40, ng 4 838

Kupię
używany magiel i urządzenie składu kolonialnego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 165

Maszynę
do pisania używaną, dobra kupię gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 588

Płótno
żywe kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 586

Maszynę mlwńskie i lokombile
na 10 tonn przemiału kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 617

12. DO WYNAJĘCIA

Fabryczne
do 300 m². Bielniaki 3, Pz 8598-51,72

Trzypokojowe
komfort. Ostroroga, Zakręt 13, dg 669

Stróżstwo
wolne, pokój dopłata 10. — zł. Oferty „Par” Al. Marcinkowskiego 11 pod 53,49, Pz 2 210-53,49

Sześciopokojowe
słoneczne I piętro, wolne. Poczta 29 zdg 44 421

2 pokoje
próżne lub umeblowane, przyległe, wprost z klatki schodowej w willi na I p. słoneczne, centralne ogrzewanie. Aleja Wielkopolska 11 druga willa na lewo od mostu w drodze na Solacz. zdg 44 941

Trzypokojowe
blisko kościoła łazarskiego. Śniadeckich 16 — 8, zdg 44 982

3
2 pokojowe, kuchnia, łazienka — uestep, mała ubikacja z oknem. Chelmońskiego 5, budowa wydzierżawi od czerewa gospodarz. zdg 42 235

Czteropokojowe
komfortowe, przynależnościami, plac Działowy, czysty, spokojny dom, miesiecznie 102 zł zarządca objęcia. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 962

Ładne
trzypokojowe wszelkie przynależności, miesiecznie 77. —. Adres Kurjer Poznański zdg 44 955

Czteropokojowe
od zaraz. Zielona 7 portjer. zdg 45 130

Sześciopokojowe
centralne II p. Chelmońskiego 4, zdg 45 102

Słoneczne
7 pokojowe komfortowe mieszkanie, centralne ogrzewanie, parter. Gospodarz, Przeznica, telefon 66-37, zdg 45 144

Siedmiopokojowe
komfortowe, odnowione do wynajęcia. Adres Kurjer Pozn. zdg 45 082

Trzypokojowe
wszelkie wygdy Puszczycowie. Zgłoszenia św. Marcina 58, m. 6, zdg 45 088

Mieszkanie
4 pokoje ul. Radosna 8, od 1. 4. 35. Informacje Kozaniecki, ulica Szmarzewskiego 34. Telefon 61-77, zdg 45 108

Czteropokojowe Trzypokojowe Dwupokojowe
89,50; 65. —; 45. —. BE-EM-ES, Marcinkowskiego 21 (dawniej Marcina 74) zdg 45 121

Czteropokojowe
wolne. Koperrika 4 stróż. zdg 45 124

Czteropokojowe
słoneczne wolne. I piętro, czynsz miesiecznie od gospodarza. Lodowa 4, przy Rynku Łazarskim. zdg 45 142

25. —
jednoosobowy: 40. — dwuosobowy: 40. — urzędnikom Wierzbicice 32 — 8 zdg 45 071

Dwa
pokoje, kuchnia. Rataje. Władzarska 12 m. 4, zdg 45 163

Wydzierżawimy
5 pokoi na II p. przy ulicy 27-go Grudnia z piecami, 3 pokoje na I p. przy ul. Grochowe Łąki 6, z centr. ogrzewaniem oraz ubikację handlowe na I p. w podwórzu przy ul. 27 Grudnia. zdg 45 203

3-pokojowe
mieszkanie z przynależnościami w nowym domu parter Łazarski wzrost od gospodarza zaraz. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 229

Mieszkanie
3 pokojowe przy ul. Złota 20, I. piętro do wydzierżawienia. Informacje także II piętro. Przystanek tramwajowy. zdg 45 225

Pokój
próżny kuchnie dostąpię, obejrzę sobota, poniedziałek. Br. Pierackiego 14 — 5, zdg 45 216

Komfortowe
3 pokojowe mieszkanie z kuchnią, łazienką pokojem dla służby, ogródkiem i tarasem, w willi przy wyłączenia, stacja kolejowa i autobus na miejscu. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 400

Mieszkanie
3-pokojowe, I piętro, dzierżawa 70 zł miesiecznie za rok zgóry i 200 zł za remont. Wiadomość i Wszystkich Świętych 8 — m. 5, lub telefon 5237, zdg 45 270

Pokój
kuchnia, miesiecznie dzierżawa. Władzarska 9, m. 1, dg 659

4-pokojowe
mieszkanie Patrona Jackowskiego 9, do wydzierżawienia od zaraz lub później. Informacji udzieli stróż domu. zdg 45 379

2 pokoje
kuchnia słoneczne, ciepłe, willi wysoka sutereana, samotnym bezdzietnym zaraz. Aleja Reymonta 19, zdg 45 336

Sześciopokojowe
słoneczne w śródmieściu, ogrzewaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 421

5
przy Parku Wilsona, piec, komfort ustawowy czynsz gospodarz Oferty Kurjer Poznański zdg 45 526

Pokój kuchnia
centrum, wysoka sutereana państwa wemu pracownikowi. Kwiatowa jedenaście, gospodarz. zdg 45 424,5

2 pkoje
z kuchnią śródmieście front I p. zwrót kosztów sklep spożywczy. Kozia 53 m. 1, zdg 45 194

Dla adwokata
sześciopokojowe wolne Poczta 29 II, zdg 45 187

2
pokoje kuchnia wolne Osiedle Powidzka 9, zdg 45 420

Trzypokojowe
Mazowiecka 5, zdg 45 551

3
pokojowe mieszkanie od zaraz do wynajęcia wprost od gospodarza. Poznań, M. Focha 47, zdg 45 540

5
pokoi komfort, słoneczne centrum kompletnie odnowione, bezpośrednio, półroczy 90. Piekary 8, m. 6, zdg 45 516

Pokój
kuchnia od piętnastego 30. — miesiecznie. Osiedle Warszawskie — Lidzka 11, zdg 45 595

3
pokoje komfortowe, dzierżawa 52 złote dogodne warunki. Adres Kurjer Poznański zdg 45 602

13. SZUKA MIESZK.

Solidny
bankowiec poszukuje 2-3 pokojowego. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 395

Dwupokojowego
bliżej centrum do 11, pietra szuka urzędnik na stałej rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 102

Młodzi
bezdzieln chemik poszukuje dwupokojowego z kuchnią pół roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 344

Pokoju
kuchni poszukuje małżeństwo — dzieckiem, czynsz zgóry od gospodarza. Kochanowskiego 1 — m. 15, zdg 44 305

Poszukuje
do 3 pokoi z kuchnią lub próżnego pokoju. Zaplace zgóry. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 44 995

Poszukuje
pokoju taniego lub portjerstwa od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 978

Stróżsiwa
poszukuje od gospodarza młode małżeństwo blacharz-instałator. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 931

Poszukuje
5-6 pokoi centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 972

Emeryt
bezdzieln, szuka pokoju lub 2 z kuchnią śródmieściu od 1. 3. lub 1. 4. wprost gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 953

Urzędnik
wynajmie trzypokojowe Łazarski lub Górczyn. zgóry. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 45 059

Trzypokojowego
niedrogo mieszkanie poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 064

Czteropokojowego
albo trzypokojowego poszukuje od 1 lutego, czynsz półroczy. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 092

Trzypokojowego
wzrost dwupokojowego, kuchnia, śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 096

Pokoju
próżnego lub z kuchnią od gospodarza poszukuje młode małżeństwo. Stały płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 133

2 pokoje
próżne lub z komfortem umeblowane, gabinet, sypialnia, niekrepujące centrum lub pocztak Jezycy potrzebne zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdg 44 172

Trzypokojowego
ewentl. cztery najchietniej śródmieście, łazienka od lutego lub później poszukuje. Oferty Kurjer Poznański dg 685 lub telefon 75-16.

Samotny
pewny płatnik szuka 1-2 pokoi, mieszkania wygodami, lepszym domem, spokojna ulica. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 413

Mieszkania
2-3 pokojowego wygodami samotny pan na stanowisku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 405

Mieszkania
5-6 pokoi blisko centrum, słoneczne, komfort, bez centralnego zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 371

Pokój
kuchnia, pół roku od gospodarza, śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 369

Prośba
który z litosiewicz gospodarzy odda próżny pokój bezdomnym małżeństwu z 2 dziećmi za miesiecznie dzierżawa. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 362

Dwupokojowego
dzierżawa zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 335

Mieszkanie
3 — 4 pokojowe, z wszelkimi wygodami, w śródmieściu, wzrost od gospodarza poszukuje. Oferty z warunkami do Kurjera Pozn. zdg 45 191

Ksiadz
poszukuje 2-3 pokoi. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 506

Urzędnik
etatowy szuka 1-2 pokoi, rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 508

Czteropokojowe
mieszkanie słoneczne, z komfortem poszukiwane. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 475

3-4 pokojowego
mieszkania słoneczne, balkonem, łazienka, poszukuje od 1. marca lub kwietnia, wprost od gospodarza, pewny płatnik, ewentualnie czynsz 1/2 roku zgóry, najchietniej Jezycy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 462

Trzypokojowe
kuchnia z przynależnościami u urzędnik etatowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 587

15. POKOJE UMEBL.

Frontowy
Śniadeckich 9 — 10 zdg 44 359

Małżeństwu
bezdzielnemu. Matejki 38, II. lewo. zdg 44 407

Mickiewicza
3, m. 6, elegancki, dwuosobowy. zdg 43 806

Solidnemu
panu. Fr. Ratajczaka 11 a. m. 69 zdg 44 019

Pokój
1-2 osoby, Romana Szymańskiego 4, m. 6, zdg 44 704

Pokoik
utrzymaniem, uż pościeli. Szwajcarska 14 m. 4, zdg 44 893

Panience
Romana Szymańskiego 9 — 6, zdg 44 592

Kanałowa 3
m. 2 dwuosobowy. zdg 44 500

Centrum
jednoosobowy elegancki. Ogrodowa 10 — 4, zdg 44 999

Pokój
śródmieście, duży, frontowy, umeblowany, centralne ogrzewanie, wygodny, tylko samotnej osobie. Towarowa 20 m. 8, zdg 44 975

Dwuosobowy
czysty słoneczny. Matejki 5 — 9, zdg 44 944

Jedno-
dwuosobowy. Słowackiego 25 m. 5, zdg 44 945

Pokój
elektryczność. Wierzbicice 51 m. 2, zdg 44 942

Duży
próżny zaraz. Adres Kurjer Poznański zdg 44 934

Matejki
67 — 9 solidnym panom. zdg 45 024

Jedno-
dwuosobowy. Wrocławska 36-7, zdg 45 033

Frontowy
panom (panu) elektryczność, łazienka 15. I. Wierzbicice 17 m. 10, zdg 45 038

Frontowy
umeblowany bez pościeli, dwóm panienkom. Rybaki 8 I lewo. zdg 44 733

Ładny
Wojciech 25 mieszkanie 16 drugie wejście 3 piętro. zdg 42 944

Pokój
Wierzbicice 11 — 9, zdg 44 824

Pokój
panu. Przemysłowa 34 m. 10, zdg 44 817

Pokój
umeblowany dla starszej pani, tanio odnajmie. Za Grobla 2 m. 17, zdg 44 776

Kreta
4 II prawo, tanio przyjezdny. zdg 44 646

Miły
wspólny pokój dwóm kulturalnym panienkom. Grobla 17 m. 7, zdg 44 979

Inteligentnym

Przy Zamku
niekrepujący nobliwy, elektryczność. Wąły Jana III. 11. — 4. zdg 45 200

Pokój
utrzymaniem tania. Wąły Jana 12 — 13. zdg 45 230

Frontowy
Kwiatowa 13. mieszkanie 6. zdg 45 228

Wspólny
Romana Szymańskiego 2. mieszkanie 3. zdg 684

Pokój
utrzymaniem Ogrodowa 2 — 8. zdg 45 242

Kraśńskiego
13. m. 16. zdg 45 347

Wielka
18 — 12 a, elektrycznością, łazienka. zdg 45 220

Elegancki
panu. Podgórna 14 — 6. zdg 45 311

Panion
kuchnia. Długa 18 m. 11. zdg 45 415

Pokój
małżeństwu. Śniadeckich 18. — m. 10. zdg 45 414

Klatki
schemowej bez pościeli. Kwiatowa 4. m. 11. zdg 45 411

Centrum
klatka, utrzymaniem. Wąły Kociuski 9 — 5. zdg 45 109

Frontowy
Długa 11 — 8. zdg 45 253

Czysty
centralne, elektryczność Prusa 17 — 7. zdg 45 252

Panienki
pokój, obfite utrzymanie, przystarzej pani, tania Półwiejska 7 — 9. zdg 45 249

Pokój
frontowy umebł. Wodna 25 m 4 zdg 45 248

Pokój
wspólny Wierzbicęce 39a, m. 11. zdg 45 325

Centrum
jedno-dwuosobowe dla panów. Strzelecka 3, m. 10. zdg 45 250

Dwuosobowy
Poznańska 28 30, m. 8. zdg 45 297

Gabinet
ciepły, centralne, elektryczność, łazienka, Dąbrowskiego 46, m. 9. zdg 45 296

Wąły Królowej Jadwigi
1 — 11 jedno-dwuosobowy słoneczny, elektryczność. zdg 45 280

Dwa
Długa 8 — 15. zdg 45 259

Ładny
frontowy panu, pościela. Jeżycka 45, mieszkanie 3. zdg 45 258

Pokoik
Ratajczaka 11a, m. 70. zdg 45 254

Pokoik
panu 15 złotych, Wierzbicęce 57 — 9. zdg 45 308

Kwiatowa
0, m. 12. zdg 45 306

Solidnym
dwuosobowy, Kraszewskiego 5, m. 5. zdg 45 399

Słoneczne
frontowe, Działyńskich 2, mieszkanie 7. zdg 45 398

Grotgera
2 — IV piętro. zdg 45 272

Dwuosobowy
Przeznica 2, m. 8. zdg 45 271

Pokoik
czysty, Wierzbicęce 43, m. 7. zdg 45 269

Śródmieście
frontowy, Sieroca 5/6, m. 7. zdg 45 266

Próżny
frontowy panion, Piekary 8 — 11. zdg 45 262

Panion
ładny, Zielona 7, I, prawo. zdg 45 261

Ładny
niekrepujący, Szyperka 3 — 13. zdg 45 236

Dwuosobowy
Lange, Składowa 12. zdg 45 235

Debrze
umebłowany, ciepły, Fredry 4, II. zdg 45 234

Śniadeckich
0, m. 9. zdg 45 233

Pokój
Marcin 54, m. 7. zdg 45 301

20 zł
jednoosobowy, elektryczność. Grobla 17 — 6. zdg 45 277

Dwuosobowy
czysty, jasny, ładny, elektryczność, łazienka centralne, kulturalnym, lutero, Mielżyńskiego 23, mieszkanie 14. zdg 45 276

Klatka
próżny, umebłowany, Orzeszkowej 16, górny dzwonek. zdg 683

Solidnemu
umebłowany 20 zł, Wierzbicęce 23 — 8. zdg 45 214

Mickiewicza
0, m. 8, panion. zdg 45 316

Pokój
frontowy skromnie umebłowany do wynajęcia. Kopernika 4, mieszkanie 9. zdg 45 370

Niekrepujący
Focha 55, I, prawo. zdg 45 374

Pokój
Długa 9 — 3. zdg 45 378

Pokój
Grunwaldzka 15, m. 10. zdg 45 380

Wierzbicęce
20 — 11. zdg 45 363

Duży
frontowy dla 4 panienek, św. Marcin 45 a, m. 5. zdg 45 337

Symfoniczny
Wierzbicęce 13, m. 22. zdg 45 334

Małżeństwu
Matejki 38, m. 2. zdg 45 484

Dwuosobowy
kaloryfery, Crottwera 14, m. 3. zdg 45 482

Panion
niekrepujący, Romana Szymańskiego 3 — 5. zdg 45 460

Kaczynskie
jedno — dwuosobowy, obiady. Matejki 2, m. 2. zdg 45 456

Kanałowa
9, m. 4. zdg 45 454

Dwuosobowy
słoneczny, Szawiejska 15 — 4 zdg 45 451

Panience
Łakowa 10 — 4. zdg 45 445

Frontowy
Półwiejska 32 — 2. zdg 45 423

Duży
ciepły, słoneczny, utrzymaniem, obiady. Kreta 23, m. 7. zdg 45 500

Półwiejska
38 a — 17. zdg 45 499

Panion
Półwiejska 29 — 3. zdg 45 494

Słoneczny
ciepły czysty panu 4 6 Patrona Jackowskiego 43 m. 4. zdg 45 487

Dwuosobowy
Prusa 17 m. 9. zdg 45 555

Słowackiego
wejście Prusa 2 m. 10 dwuosobowy telefon. zdg 45 556

Szkolna
3 m. 24 orzwianie. zdg 45 333

Św. Marcin
31 — 10. zdg 45 196

Młyńska
4 — 2 dwuosobowy ewentl. nr 64 ny. zdg 45 193

Pokój
Półwiejska 5 m. 6. zdg 45 188

Pokój
frontowy Aleje Marcinkowskiego 17 a — 8. zdg 45 186

Pokój
czysty Spokojna 27 — 10. zdg 45 184

Dwuosobowy
niekrepujący — elektryczność, Marcin 13 — 10. zdg 45 167

Frontowy
solidnym Kreta 22 — 5. zdg 229-53,55

Klatki
niekrepujący Zupańskiego 21. — 10. zdg 45 417

Czysty
niekrepujący telefon Fr. Ratajczaka 11 m. 46. zdg 45 416

Jasna
9 m. 8. zdg 45 573

Rzeczypospolitej
9, m. 8. zdg 45 533

Różana
5 a — 7, jeden-dwuosobowy. zdg 45 534

Cieszkowskiego
6 — 6. zdg 45 539

Studentom
Kraszewskiego 13 m. 4. zdg 45 562

Pokój
Sew. Mielżyńskiego 22, m. 21, III, wchód. zdg 45 504

Dwuosobowy
utrzymaniem, bez telefon, Iabelta 3, m. 2. zdg 45 505

Jedno-
dwuosobowy utrzymaniem, bez czysty, Kossaka 21—3, Wyspiańskiego. zdg 45 511

Dwuosobowy
Kreta 5 — 13, parter, front. zdg 45 515

Kantaka
8/9, m. 4, telefon. zdg 45 517

Utrzymaniem
bez. Wszystkich Świętych 6 — 6. zdg 45 442

Elegancki
jedno-dwuosobowy osobom pewnej pozycji, Działyńskich 1, m. 15. zdg 45 480

Bardzo obszerny
jedno-dwuosobowy willi, centrum. Wąły Wązów 3 a. — 2. zdg 45 479

Wierzbicęce
14, m. 14. zdg 45 476

Utrzymaniem
bez. ul. Asnyka 1, m. 3. zdg 45 474

Dwuosobowy
lub spokojne małżeństwo, pl. Karłowicki 1, m. 23. zdg 45 461

Umebłowany
elegancko 2 osoby, utrzymaniem Matejki 2, m. 7. zdg 45 439

Niekrepujący
Kopernika 3, m. 4. Zgłoszenia niedziela lub poniedziałek 4—6. zdg 45 437

Frontowy
Ogrodowa 19 — 2. zdg 45 434

Pokój
Wierzbicęce 16, m. 6. zdg 45 433

Przyjezdny
najtaniej. Młyńska 12 a, mieszkanie 9. zdg 45 427

Męski
słoneczny, telefon. Słowackiego 48 — 4. zdg 45 552

Dwuosobowy
Kantaka 4, lewa schody II. zdg 45 395

Dwuosobowy
Łakowa 16 — 9. zdg 45 394

Pokój fortepianem
Orzeszkowej 1/2 willi. zdg 45 286

Kalendarz notatnik - informator
kieszonkowy, w formacie 10x15 cm., w mocnej, kartonowej oprawie, 88 stron treści (kalendarium i bogaty materiał or entycjny), w any p. zez Drukarnię Polką S. A., nabyć można za 20 groszy, póki zapas starczy, w administracji pisma naszego i agencjach na prowincji zc 10 116/17

Ogrodowa
5 m. 18. zdg 45 385

Inteligentnym
panom Plac Sapieżyński 5 — 7. zdg 45 354

Komfortowe
pokoje, centralne, pianino, Narceńnik Pocztowej, Kramarska 19 20 m. 8. zdg 45 381

Pokój
na 2 panów Grunwaldzka 25, m. 10. zdg 45 358

Studentkę
przyjme na pokój. Wskaże Kurjer Poznański zdg 45 357

Przyjezdny
1,50,— Wrocławka 13 — 11. zdg 45 356

Mały
pokój Mała (arbo) 4, Wawer. zdg 45 353

Pokoik
Skryta 2 — 8. zdg 45 352

Duży
ewentualnie (dwuosobowy, Marcina 16/17, mieszkanie 9. zdg 45 349

Pokój
wzrostami panu(ni) stanowisku, Wierzbicęce 17 — 9. zdg 45 504

Niekrepujący
blisko centrum solidnemu, Tonolowa 6 — 2. zdg 45 506

Klatki
Czesława 17 — 18. zdg 45 504

Niekrepujący
willi okolica Osery, meblami, bez. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 601

Kraszewskiego
7 — 8 solidnym panom. zdg 45 560

Dwuosobowy
centralne, Matejki 57 — 8. zdg 45 585

Dwuosobowy
łazienka, fortepian, Cieszkowskiego 7 — 11. zdg 45 615

Stary Rynek
czysty, dwuokienny, słoneczny, z klatki, elektryczność, wejście ul. Wodna 1 m. 19 dla solidnego pana. zdg 45 619

Pokoju
fontowego, używaniem kuchni do 30,— najwyżej I. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 613

Małżeństwo
poszukuje niekrepującego pokoju z używaniem kuchni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 026

Akademik
ciepłego, niekrepującego, ewentualnie samotnej. Cena. Kurjer Poznański zdg 45 037

Starszy
pan na stanowisku urzędowym przyb. z prowincji poszukuje od 1. 2. 1935 r. pokoju z pełnym utrzymaniem, w okolicy dworca głównego najchętniej u starszej pani wzgl. wdowy, łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 45 023

Poszukuje
pokoju spokojnego. Podać cenę z opł. em. Oferty Kurjer Poznański dg 690

Pokoju
niekrepującego, elektrycznością, poszukuje urz. ednik. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 295

Słonecznego
z pianinem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 085

Jednoosobowego
śródmieście, niekrepującego poszukuje pan Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 45 099

Szukam
pokoju od 1. 2. niekrepującego z własną pościelą do 20 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 605

18. DZIERŻAWY

Kawiarni
większym mieście poszukuje celem dzierżawy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 813

Przedsiębiorstwa
zbożowego na prowincji szukam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 632

Szukam
ogrodu owocowego mieszkaniem 3 pokojowego. Adres Kurjer Poznański zdg 44 036

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia, elektryczność, 5 morg ogrodu nadającego się na ogrodnictwo przy Gnieźnie, dam w dzierżawę. Oferty „Pozn. Al. Marcinkowskiego 110 pod 53.46. Pz 220 53.46

Rabka - Pensjonat
nowowytbudowany w centrum do wydzierżawienia. Nowoczesne urządzenia. Centralne ogrzewanie. Płazca woda ciepła i zimna. Na 33 osób. Windosze pod „T. K. M.”. Biuro Ogłoszeń. Byłozsz. Dworcowa 54. zdg 4 868

Młyn Farowy
pów. Kepno 250 ctr na dobie przy stacji zaraz wydzierżawie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 798

800
wtem łąk 130 żytina lat 6. 320 oziminy, garnitur parowy, koni 17, bydła 30, świń 30, martwy kompletny. Działyńskich 10 — Kwiatkowski. zdg 44 894

Gościniec, ko'orja'ka, sala mieszkanim bez konkurencji
dużej w os. 40, miesięcznie, objęcie 200 wydzierżawie. Nowak, Poznań Kramarska 15. zc 42 521

Piekarnia p'ec p'ersłowy składem, mieszkanim
bez konkurencji wiece 2 000 mieszkańców objęcie 180,— wydzierżawie Nowak Poznań, Kramarska 15 telefon 1689. zdg 42 520

22. ZGUBY

Białe
szpic zaginal. Bobuś, oddać za wynaj. rożenie, Gasiorowskich 10, mieszkanie 6. zdg 45 267

Znaleziono
broszke którą można odbrać w biurze parafjalnem św. Marcina. zdg 45 264

23. ROZMAITE

Fotografie
portrety Bracia Pecherscy Aleje Marcinkowskiego 8. zdg 4 042

Swetry
pulłowery bluzki, sukienki kombinacje itp wykonuje „Pracownia tania „Pracownia” Poczta 23. Pz 2068-16

Druki
najtaniej na spiesznej Ekspresdruk. Mielżyńskiego 22. zdg 44 508

Śwędzenie
oraz wyrzuty skórne usuwam krem Lain-Ace (z kosztu) — Nieszkodliwy kosmetyk, usuwający wady naskórka. zdg 4619

Trwała
ondułacje parowa i elektr. wykonuje. Górna Wilda 61. zdg 42 690

Skład konsygnacyjny
przedstawicielstwo obejmie były dyrektor banku i skarbowiec, 5 języków, biuro, telefon. Skromne wymagania Jurysta, Katowice, Moniuszki 5. zdg 44 323

Na bale
buciki atlasowe, crepe de chine, czarne, białe, ciemne i ażurowe oraz lakiery mekskie poleca w znanym wielkim wyborze

Fr. Rogoziński
Wielk. Marazyn Obuwia Poznań Stary Rynek 64. Pz 600 51.107

Przyjdz!
Znam Twoją przyszłość. Marcin 39 — 8. Wroźka. zdg 43 805

Krawcowa
rutynowana szyje w dom i poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 619

Łód naturalny
bardzo tania każda ilość oddam. Telefon 73-19. zdg 45 013

Okretki
przyjmuje, monogramy. Koner-nika 3 — 4. zdg 44 929

Ręczne
swetry, damskie, mekskie, wykonuje. Podgórna 12b m. 15. zdg 45 027

Krawczyjni
z dwuletnią praktyką zagranicą szyje tania. Składowa 1 m. 16 zdg 44 644

Kwiaty balowe
pończochy, bielizna najtaniej. Wdowicki, św. Marcin 20. zdg 44 753

Szyje
elegancko, gustownie, najtaniej. Kantaka 5—8. zdg 44 716

Dziewczynkę
lat 8 do 10, zdrowa, możliwie brunetkę przyjmie za własne do-brze sytuowane małżeństwo na prowincji. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 45 046

Sklep
przy Rynku Jeżyckim. Dr. Hoppe zdg 45 610

18. DZIERŻAWY

Kawiarni
większym mieście poszukuje celem dzierżawy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 813

Przedsiębiorstwa
zbożowego na prowincji szukam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 632

Szukam
ogrodu owocowego mieszkaniem 3 pokojowego. Adres Kurjer Poznański zdg 44 036

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia, elektryczność, 5 morg ogrodu nadającego się na ogrodnictwo przy Gnieźnie, dam w dzierżawę. Oferty „Pozn. Al. Marcinkowskiego 110 pod 53.46. Pz 220 53.46

Rabka - Pensjonat
nowowytbudowany w centrum do wydzierżawienia. Nowoczesne urządzenia. Centralne ogrzewanie. Płazca woda ciepła i zimna. Na 33 osób. Windosze pod „T. K. M.”. Biuro Ogłoszeń. Byłozsz. Dworcowa 54. zdg 4 868

Młyn Farowy
pów. Kepno 250 ctr na dobie przy stacji zaraz wydzierżawie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 798

800
wtem łąk 130 żytina lat 6. 320 oziminy, garnitur parowy, koni 17, bydła 30, świń 30, martwy kompletny. Działyńskich 10 — Kwiatkowski. zdg 44 894

Gościniec, ko'orja'ka, sala mieszkanim bez konkurencji
dużej w os. 40, miesięcznie, objęcie 200 wydzierżawie. Nowak, Poznań Kramarska 15. zc 42 521

Piekarnia p'ec p'ersłowy składem, mieszkanim
bez konkurencji wiece 2 000 mieszkańców objęcie 180,— wydzierżawie Nowak Poznań, Kramarska 15 telefon 1689. zdg 42 520

22. ZGUBY

Białe
szpic zaginal. Bobuś, oddać za wynaj. rożenie, Gasiorowskich 10, mieszkanie 6. zdg 45 267

Znaleziono
broszke którą można odbrać w biurze parafjalnem św. Marcina. zdg 45 264

23. ROZMAITE

Fotografie
portrety Bracia Pecherscy Aleje Marcinkowskiego 8. zdg 4 042

Swetry
pulłowery bluzki, sukienki kombinacje itp wykonuje „Pracownia tania „Pracownia” Poczta 23. Pz 2068-16

Druki
najtaniej na spiesznej Ekspresdruk. Mielżyńskiego 22. zdg 44 508

Śwędzenie
oraz wyrzuty skórne usuwam krem Lain-Ace (z kosztu) — Nieszkodliwy kosmetyk, usuwający wady naskórka. zdg 4619

Trwała
ondułacje parowa i elektr. wykonuje. Górna Wilda 61. zdg 42 690

Skład konsygnacyjny
przedstawicielstwo obejmie były dyrektor banku i skarbowiec, 5 języków, biuro, telefon. Skromne wymagania Jurysta, Katowice, Moniuszki 5. zdg 44 323

Na bale
buciki atlasowe, crepe de chine, czarne, białe, ciemne i ażurowe oraz lakiery mekskie poleca w znanym wielkim wyborze

Fr. Rogoziński
Wielk. Marazyn Obuwia Poznań Stary Rynek 64. Pz 600 51.107

Przyjdz!
Znam Twoją przyszłość. Marcin 39 — 8. Wroźka. zdg 43 805

Krawcowa
rutynowana szyje w dom i poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 619

Łód naturalny
bardzo tania każda ilość oddam. Telefon 73-19. zdg 45 013

Okretki
przyjmuje, monogramy. Koner-nika 3 — 4. zdg 44 929

Ręczne
swetry, damskie, mekskie, wykonuje. Podgórna 12b m. 15. zdg 45 027

Krawczyjni
z dwuletnią praktyką zagranicą szyje tania. Składowa 1 m. 16 zdg 44 644

Kwiaty balowe
pończochy, bielizna najtaniej. Wdowicki, św. Marcin 20. zdg 44 753

Szyje
elegancko, gustownie, najtaniej. Kantaka 5—8. zdg 44 716

Dziewczynkę
lat 8 do 10, zdrowa, możliwie brunetkę przyjmie za własne do-brze sytuowane małżeństwo na prowincji. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 45 046

Sklep
przy Rynku Jeżyckim. Dr. Hoppe zdg 45 610

Lisy
garbuje, farbuje na wszelkie kolory

Mechaniczna Farbiarnia
Dąbrowskiego 88, telefon 68-31 zdg 44 652

Panie
niechaj się zwracają zaufaniem akuszerki Kowalewskiej, Łakowa 14 telefon 14-57. zdg 45 042

Pracownia Gorsetów „Wanda”
Gorsety na miarę, Gorsety rotowe, — Pasy do cięży, — Paseczki sportowe, Biustonosze wszelkiego rodzaju, — Ręcznice gorsetów, — Katajczka nr. 27, — Carter. zdg 45 241

Znana
wzróżbiarka Adarelli przepowiada przyszłość z cyfr i kart — Przyjmuje także niedziele, święta, Podgórna 13, mieszkanie 14, front. zdg 45 179

Robótki
przyjmuje w koiis. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 45 156

50 000 złotych!
nad'o na numer wskazany przez jasnowidza Fakira Kinga. Wogóle wszelkie sprawy jak: loteryjne, miłosne, handlowe, przeszłość, przyszłość i najzawisła problemy rozwiązuje nieomylnie jasnowidz

Fakir King, Woźna 14 b
I piętro
Przyjścia cały dzień do godz. 20. zdg 45 199

Dziecko
dyskretnego, pochodzenia przy-mie. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 410

Starsza
osobę z odpowiednią gotówką przyjmie na dożywocie. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 408

Koncesję
pełnym wyszynkiem zaraz do przeniesienia. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 270

Salon Mód Marja
szyje sukienki balowe w zoro-we tania. Br. Pierackiego 14 — 5. zdg 45 240

Dziewczynkę
różną oddam na własne. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 239

Trwała
wodna ondułacje wykonuje pierwszorzemie Salon fryzjerski — „Helena”, św. Marcin 14. zdg 45 449

Akuszerka
Ogrodowa 2, udziela porady — pomocy. zdg 45 446

Maskowe
i teatralne k. i j. n. wypożycza Pawlikowska Poznań Woźna 15 zdg 40 759 60

Akuszerka
Kleinwachter za Poznań centrum, ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro, lewa, I. piętro dom od placu Św. Józefa. zdg 34 562 3

Wyczyezam
eleganckie ubrania frakowe i smokingowe. Nowa 1 tel. 57-17, I piętro. Pz 2 244 53.61

Na Karnawał
eleganckie obu-wie damskie i mekskie po cenach wyjątkowo niskich poleca nowootwarty wielki magazyn obu-wia.

F. Kempinski,
Poznań,
Stary Rynek 43
Pz 2 051-274

Sławna chiromantka
grafolog, fizjonomistka z długoletnią doświadczoną praktyką na podstawie badań naukowych zdumiewająco przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość. Liczne serdeczne podziękowania. Przyjmuje od 10—1 do 3—8 wie-szkanie 10, II, piętro, I. wejście czorem, Fr. Ratajczaka 15, mie-w pasażu Apollo, prawo no schod-kach. zdg 45 520

Obiady
dobre na miarę, Szawiejska 15, mieszkanie 7, Abonament zniżka. zdg 45 465

Wykwintnie
tania wykonuje suknie wieczorowe. Słowackiego 20—9. zdg 45 354

Suknie
elegancko wykonuje od 6 zł. „Salon Mód” 27 Grudnia 20, w pod-wórzcu. zdg 45 550

Dog
okaz do pokrycia szukam sukni wieczorowej ewentualnie z'etoi. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 596

Biuro
pisania podań do władz admini-stracyjnych i sądowych założy A. Mieloch w Zosiomyśl. zdg 45 582

Szyje
suknie od 7,— elegancko św. Marcin 48 m. 15. zdg 45 583

21. NAUKA

Kurs
ogólno dokształcający dla panie-nek mało zdolnych, oboźnionych w naukach, prowadzi rutynowana dyplom, nauczycielka. Zgłoszenia 11—1 Tramczyńska, ulica W-wiańskiego 10, m. 3. zdg 42 771

Koncesjonowane
kursy kroju szyćcia. Nowak, Wrocławska 33. dzg 4712

Bezpłatnie
żadacie szczegółowych prospektów czasopisma „ECHO OBCOJĘZYCZNE” (dla znających początki francuskiego, niemieckiego). Warszawa, Wawców 3/4. dzg 39 748

Student
rutynowany korepetytor udzieli lekcji w zakresie gimnazjum. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 097

Kursy Handlowe
„Postęp”. Plac Wolności 2. dzg 44 314

Szkoła tańców Szczyrkówny
Wrocławska 14. dzg 44 355

Nauczyciel
ucznieli korepetycji. Oferty Kurjer Pozn. dzg 44 997

Absolwent
Uniwersytetu klasyki udziela lekcji zakres gimnazjum. Specjalność języki. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 007

Nauczycielka
starsza nauczy szybko mowy francuskiej tańca. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 767

Korepetytorke (a)
muzyczna z językami niemieckim, francuskim do chłopca gimnazjum i panielki szkoła powszechna poszukuje. Zgłoszenia z życiorysem i podaniem warunków pod Majetność Rudki pow. Oborniki. dzg 44 816

Francuzka
młoda udziela lekcji konwersacji niemieckiego dorosłym również dzieciom w kompletach. Skarbowska 2 m. 10. dzg 44 879

Niemieckiego
lekcji i konwersacji udziela akademicki niemiecki. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 982

Szkoła tańców baletmistrza Szczyrka
Aleje Marcinkowskiego 24. dzg 44 958

Kto wyuczy
kroju, szyćcia, czas nauki, warunki podać Kurjer Poznański dzg 45 044

Niemiecka
konwersacja potrzebna zaraz. Czesława 2, m. 7, 16-18. dzg 45 053

Znam
charaktery młodzieży. Udziela lekcji z mieszanką. Student. Oferty Kurjer Pozn. dzg 45 128

Energiczny korepetytor
udziela tanio pomocy lekcjach. Przygotuje do gimnazjum. Romana Szymańskiego 4-5. dzg 45 343

Kursu stenografii
książkowość, pisanie maszyna od 16 stycznia 1935. Kromczyńska, Ogrodowa 16, 11. dzg 45 265

Kursy
handlowe Tyran-Zaworskiej, ul. Strzelecka 33. dzg 45 367

Do matury
oraz egzaminu z 6-u klas gimnazjalnych dokładnie przygotowują „Kursy gimnazjalne dla dorosłych” w Poznaniu, ul. R. Ratajczaka nr 30 (miejsc Seminarium Nauczycielskiego). Niskie opłaty miesięczne. Dla wojskowych i urzędników ulgi. Informacje codziennie od 5-jej po południu. dzg 45 388

Szkoła Tańców
najtworniejsze, stopieńdziesiąt par do kompletni, ceny niżkowe. Wituskowskiej, Piawickiego 19. Pg 2 237-53.59

Szkoła tańców
Kledecka Mikołajczak Józefa 6 Kurs początkujący piętastej godziny dwudziestą. Pg 2 290.2.99

Francuise
diplomée donne leçons. S'adresser: Gwarna 17 m. 9 de 3 à 8. dzg 45 576

Student
filozofii udzieli lekcji w zakresie gimn. klas. względnie hum. najchętniej za stancje. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 430

Szkoła Tańców Średzkiego
kurs dla początkujących rozpoczynają. Pasaz-Apollo. dzg 45 350

Kurs
artystycznych robót włóczkowych dla pań z inteligencją. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 45 546

Orkiestry
jazzowe dostarcza. Jankowski, Działnińskich 3. dzg 923

Lekcji
fortepianu w dom udziela uczennica Wyższego Kursu Konserwatorium. Oferty Kurjer Pozn. dzg 44 629

Lekcji
fortepianu 6.- zł. Ratajczaka 15 m. 4. dzg 44 981

Fortepianu
lekcji, śpiewu solowego dobrze. tani, można ćwiczyć. Strona 26 m. 11. dzg 44 943

Duet
mieszany wolny zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 016

Saksofonista
potrzebny. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 45 090

Szkoła śpiewu
metoda włoska. Stawianie głosu, dykcja, styl, przygotowania do występów estradowych, opery i filmu. Prof. Krasinska-Rudnicka. Plac Nowomiejski 5 a. Zgłoszenia 17-19. dzg 45 522

Gry
fortepianowej udziela niedrogo Renzowa, Dabrowskiego 5. dzg 45 463/4

Skrzypek
pierwszorzędny repertuar wolny do zespolu. Zgłoszenia „Par” Toruń „Pierwszorzędny”. Pg 2 240 64.5

Na karnawał
ostatnie nowości: Ty jeszcze wrócisz do mnie, Czarna perła, Marci Madame, Tango dla mojej matki i wiele innych na fortepian i orkiestrę. Obszerny katalog nowości i nut na orkiestrę salonową i detę po cenach znacznie niższych — gratis. J. Leitgeber, Aleje Marcinkowskiego 18. dzg 45 508

Akademicki
duet — trio wolny. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 510

Pianino
krzyżowe, zawracające sprzedam. Stary Rynek 76, m. 3, godz. 4-6 dzg 45 501

26. SZUKA POSADY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Nadszwajcer
z długoletnią praktyką, jako pielęgniarz i hówca była poszukuje posady, najchętniej na obrotu zarobowa — zaraz lub 1. 4. 35 r. z dobrem poleceniem. Antoni Kachel, Buk Dworcowa 13. dzg 43 326

Portjer hotelowy
poszukuje posady obejmie garderobę, włada polskim, niemieckim francuskim, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański dzg 43 859

Ogrodnik
kawaler, dobrymi poleceniami, świadectwami szuka posady zaraz lub później. Woytas, Wieleń n/Notecia, Brownsforda 5. dzg 44 024

Młynarz
lat 30, obeznany wszelkimi maszynami jak również motorami Diesla ssaco-gazowem poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dzg 44 025

Steno*ypistka
polsko-niemiecka stenografka — szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 43 836

Służąca
z gotowaniem, dobrymi świadectwami szuka posady zaraz lub 1. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 272

Administrator rolniczy
najlepsze referencje, szuka odpowiedniego zarządu dóbr. Adres A. Nosalewski, Bieganów, p. Secemin Kielecki. dzg 44 162

Rządca
kawaler inteligentny dobre polecenia szuka posady. Oferty Kurjer Poznański dzg 43 857

Rządca
przyjmie zastępstwo na 4 tygodnie zaraz. Oferty Kurjer Pozn. dzg 43 858

Poszukuje
posady urzędnika lub pisarza zosp. lat 30, szkoła rolnicza 7 lat praktycz. wzorowych majatkach. Świadectwa — referencje dobre. Zgł. Sron Koszanowo, pocz. Pniewy. dzg 43 357

Posługi
lub sprzątania biur poszukuje. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 719

Robotnik
tani z kopem i wozem poszukuje pracy. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 728

Przedsiębiorstwa
komu zależy na bezwzględnie zaufanej osobie? Rodzina, rząd, nędza — kto pomoże — dozwolona wdzięczność. Przyjmuje posadę podróźniacę, księgowego, inkasenta, kasjera, kontrolera, dozorcę, woźnego lub inna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 44 795

Panna
z dobrej rodziny, lat średnich, łagodnego usposobienia, szuka posady wychowawczyni do dzieci lub prowadzenia domu samotnej osoby Oferty proste łaskawe skierować Poznań, ul. Słusarska 2, m. 13, I p. W. St. dzg 44 790

Krawcowa
działa szuka posady w dom i poza dom. Podgórna 5 m. 4. dzg 45 433

5.000 zł
kaucji złożyć za posadę biurową, kilku letnia praktyka w biurach adwokackich, bardzo dobre świadectwa. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 432

Kuśnierz
zdolny poszukuje w dom poza dom. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 429

Dziewczyna
wiejska poszukuje posady lub posługi od 15. 1. 35. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 45 530

Kucharka
z wykwinie.n gotowaniem, znająca kuchnie warszawska, francuska przyjmie posadę kasynach urzędniczych lub lepszym domu. Oferty Kurjer Pozn. dzg 45 390

Krawcowa
z długoletnią praktyką zna wszelkie prace poszukuje pracy poza dom lub krawca. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 45 383

Panienska
z dobrej rodziny poszukuje posady do wszystkiego od zaraz. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 360

Starsza
dziewczyna poszukuje pracy na wieś lub do oprzetu drobiu lub kuchni. Zgłoszenia Kurjer Pozn. dzg 45 567

Książkowego
lub t. p. jakiegokolwiek posady biurowej poszukuje na majątku urzędnik z długoletnią praktyką, kawaler, energiczny, sumienny. Referencje i świadectwa b. dobre. Oferty „Toniom” Zaniemiwł Poz. Poste restante. dzg 45 581

Dziewczyna
bardzo dobrimi poleceniami poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn. dzg 45 584

Panienska
szuka posady jako ekspedjentka z kaucją Oferty Kurjer Poznański dzg 45 623

Osoba
lat 38 znająca gotowanie, szyćcie, prasowanie oraz wszystkie prace domowa poszukuje posady do kiedza samodzielnie. Łaskawe zgłosz. Staszewska, Bydgoszcz, Kosciuszki 13. dzg 44 324

Cukiernik
młodszy pewny swym zawodzie obsługuje gości, złoży kaucję, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 43 814

Posługi
na cały dzień z praniem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 996

Posługi
z praniem lub prania poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 45 005

Dziewczyna
z Kongresówki z dobrem gotowaniem do wszelkich prac domowych poszukuje posady od 15-ro lub później. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. dzg 44 938

Lekarz dentysta
kawaler lat 37 z dyplomem zagranicznym, włada językiem niemieckim przyjmie zaraz posadę jako pierwszy asystent lub zastępcę. Jankowski, Małeckiego 87 m. 8. dzg 44 924

Młynarz
mistrz młynarski poszukuje posady, znający się na mieliwie pszenno - żytniem po młynach kombinowanych i równocześnie na montażu młyna oraz rylcowanie walczy. Oferty do Kurjera Poznańskiego dzg 45 025

Dziewczyna
biegła zna wszystkie prace domowe, szyćcie, przyjmie posadę od 15. 1. Oferty Kurjer Pozn. dzg 45 030

Szefer, ogrodnik
kawaler, lat 25, dłuższa praktyka i dobre referencje poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 44 799

Dyplomowany
inżynier-mechanik absolwent Politechniki Gdańskiej poszukuje posady. Włada językiem polskim i niemieckim. Oferty Fuchs, Łódź, Piotrkowska 50 sub. „Inżynier”. ng 4 485

Pracza
poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 664

Fachowiec w branży kolonialnej
przyjmie posadę od zaraz za niską pensję. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 44 670

Poszukuje
posady fabryce lub drukarni. Oferty Kurjer Pozn. dzg 44 964

Fryzjerka
manicurzystka szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. dzg 44 960

Piore
wszelka bielizna. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 959

Nauczycielka
dyplomowana szuka posady (przygotowuje do gimnazjum). Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 44 940

Maturzystka
okazuje wielką wdzięczność ewent. złoży kaucję za wskazanie lub zaofiarowanie jakiegokolwiek posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański dzg 45 015

Pokojowa
bardzo dobrimi świadectwami także do dzieci poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański dzg 45 033

ROK 1935

UPŁYNIE RADIO SŁUCHACZOM
POD ZNAKIEM ODBIORNIKA
TELEFUNKEN TRYUMF

CENA WRAZ Z 4 LAMPAMI
280z

*Radio Telefunken
gwarancja doskonałości*

Cena odbiornika na prąd stały zł 300,-

Dziewczyna na wskroś uczciwa prosi o posadę od 15. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 137 Służąca samodzielna, uczciwa, pracowita, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 119 Posługaczka szuka posługi. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 110 Księgowy długoletnia praktyka poszukuje posady, zakłada, reguluje księgi, bilanse, wyjazd. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 44 985 Nauczycielka (prawo naucz.) z długoletnią praktyką poszukuje posady w szkole prywatnej lub jako nauczycielka domowa. Oferty Kurjer Poznański dzg 44 748 Dziewczyna do wszystkiego szuka posady od 15. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 068 Bufetowa poszukuje posady, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 050 Ekspedjentka z kaucją poszukuje posady jakiegokolwiek. Najchętniej w branży piekarsko-cukierniczej. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. dzg 45 284 Krawcowa w dom i poza dom tanio. Ogrodowa 16, m. 17. dzg 45 282 Mistrz fryzjerski damsko - męski starszy szuka posady wzgl. kierownika u samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 403 Kuśnierka samodzielna poszukuje pracy w domu poza dom. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 401 Bardzo dobra krawcowa poszukuje posady po domach. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 273 Uczciwa czysta, poszukuje posługi lub sprzątania biura. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 268 Krawcowa pierwszorzędna na eleganckie suknie balowe, wizytowe oraz dziecięce szuka posady poza dom 2-3 dniennie. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 45 202	Młoda inteligentna, dobrem szyćciem, gotowaniem poszukuje posady do dzieci lub gospodarstwa domowego. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 524 Krawcowa poszukuje posady 2-3 dniennie. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 523 Lekarz z prawem praktyki poszukuje zastępstwa możliwe na dłuższy czas. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego dzg 44 655/6 Czeladnik rzeźnicki, samotny, dobry fachowiec posiadający kartę rzemieślniczą szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 172/3 Bufetowa młoda miła z prowincji prosi o posadę do cukierni - kawiarni. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 404 Sierota cośkolwiek szyćcia, robotki, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 238 Fryzjerka kursistka początkująca poszukuje posady zaraz 15. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 344 Posługi poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. dzg 45 168 Uczeń mleczarski z roczną praktyką b. dobre świadectwo, 5 klas gimnazjalnych, poszukuje od zaraz posady. Zgłoszenia Gostyń, skrzynka pocztowa nr 26 dzg 45 216 Panienska do dzieci lub pomocy pani szuka od 1. 2. posady w lepszym domu. Agnieszka Fabiańska, ul. Elżbietkowska, p. Pogorzela, powiat krotoszyński. dzg 45 220 Panna inteligentna w krytycznym położeniu poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Oferty Kurjer Pozn. dzg 45 161 Sierota z prowincji szuka posługi lub posady do wszystkiego od 15 lub później. Oferty Kurjer Pozn. dzg 45 150 Dziewczyna uczciwa poszukuje posady do wszystkiego, dobrze polecona. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 123	Dziewczyna poszukuje posady od 15. lub 1. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 231 Kucharka samodzielna poszukuje posady od 15. 1. lub później w dobrym domu. Oferty proste do Kurjera Poznańskiego dzg 45 304 Dobra krawcowa szuka zajęcia najchętniej w domu. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 274 Dziewczyna uczciwa i pilna szuka posady gotowaniem od 15. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 373 Posługaczka uczciwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 375 Pracza sumienna, uczciwa, 2.50 dziennie. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 310 Dziewczyna uczciwa z gotowaniem, szyćciem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 486 Dziewczyna do wszelkich prac domowych poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 450 Piekarz lub woźnica, mam dostawę 300 chlebów tygodniowo szukam pracy. Oferty Kurjer Pozn. dzg 45 127 Magister praw szuka adwokata patrona. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 45 135 Młoda miła biuralistka przyjmie jakiegokolwiek posadę. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Pozn. dzg 45 140 Maszynistka młoda praktyka adwokacka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 089 Młoda inteligentna panna, szkoła średnia poszukuje jakiegokolwiek posady maszynistki u adwokata — może prowadzić samodzielnie gospodarstwo. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 146 Dziewczyna uczciwa i sumienna poszukuje jakiegokolwiek zajęcia wzgl. posługi. Oferty Kurjer Poznański dzg 45 489

programy radjowe

WARSZAWA

Poniedziałek, 14. 1. 1935.

6.45 audycja poranna; 12.10 koncert zespołu Fronta i Fersky; 13.00 dziennik południowy; 13.05 muzyka salonowa (dyty); 15.45 muzyka salonowa oraz piosenki (dyty); 16.45 lekcja niemieckiego (tr. ze Lwowa); 17.00 transmisja reportażu z Gmachu Poczty Głównej w Warszawie; 17.25 „Skrzynka pocztowa”; 17.35 pieśni w wyk. Zofii Temnickiej; 17.50 „Czas w życiu i życie w czasie” — wygl. Kazim. Słimm (tr. z Katowic); 18.00 „Skrzynka pocztowa rolnicza”; 18.10 przedkład filmowy; 18.15 recital fortepianowy Romana Jasińskiego; 18.45 „Babska ciekawość” — obrazek dla dzieci starszych, piera Małg. Sterbowny (tr. ze Lwowa); 19.00 audycja strzelecka; 19.25 chwilka społeczna; 19.30 „Walka o sztukę polską” — wygl. p. J. Kleczyński (kolijon); 19.50 wiadomości sportowe; 20.10 „Tosca” op. Pucciniego z ud. Klepury, transm. z Krakowa.

POZNAŃ

Poniedziałek, 14. 1. 1935.

Poznań — 15.45 koncert żywczeń; 17.25 skrzynka pocztowa omówi dr. Z. Kosidowski; 18.00 skrz. rolnicza om. p. E. Horak; 19.25 posadanka Liri Morskiej i Kolonialnej.

ZAGRANICZA

Poniedziałek, 14. 1. 1935.

Hilversum — 20.45 muzyka lekka. 23.50 muz. tan. Radio-Paris — 21.00 wieczór muzyczny-komedjowy; 23.30 muzyka tan. Koenigswusterhausen — 14.00 muz. lekka; 16.00 koncert; 20.00 wesola audycja muz.; 23.00 muz. tan. Kopenhaga — 20.15 koncert wieczorny; 21.05 koncert chóru; 21.35 solo na saksofonie; 22.25 muz. kameralna; 23.05 muz. tan. Oslo — 20.15 koncert symf. Budapest — 18.30 „Śpiewacy norwescy” op. R. Wagnera z opery królewskiej; 23.25 muz. tan. Wiedeń — 20.00 koncert wiedeńskiej ork. symfonicznej; 21.50 koncert wieczorny; 23.45 muzyka z płyt. Praga — 19.30 wesola audycja; 20.45 odczyt; 21.00 „Wybory węgierskie” filmy historyczny. Kolonia — 20.10 muz. popularna. Rzym — 20.45 koncert ork. Mediolan — 20.45 koncert. Berlin — 20.10 koncert muz. niem. Wroclaw — 20.10 „Od Renu do Dunaju” wieczór muzyczny Frankfurt — 20.10 „Paiace” op. Leoncavalla z dyt.

Katalog główny na r. 1935

NASION warzywnych, kwiatowych, gospodarczych, **ROSLIN**, pieperatów chemicznych, narzędzi i t. d. wyszedł już z druku i wysyła bezpłatnie

B. Hozakowski — Toruń, skrzyżka pocztowa nr. 1 og 67u Skład i hodowla nasion — Zakłady Ogrodnicze.

Sierota
poszukuje posady jako służącą do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 569

Krawcowa
szuka posady, szyć po domach. Marsz. Focha 81, m. 6. zdg 45 094

Kucharka
poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 118

Służąca
młoda z długoletnimi świadectwami poszukuje posady od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 496

Poszukuję
posady od 15. lub 1. z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 175

Zzukam
posady do samotnego pana, pani lub prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 558

Dziewczyna
młodsza, poszukuje posady bez gotowania od 15. 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 182

Sierota
poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 570

Dam
wynagrodzenie za wskazanie stałej posady. Bankowiec, korespondent, urzędnik wyższe handlowe studia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 572

Dziewczyna
czysta, uczciwa, pracowita i religijna, znająca wszelką pracę domową poszukuje posady z długolietnimi świadectwami. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 502

TEATRY

Poznań, sobota, 12. 1.
TEATR POLSKI: — Dziś „Rozkoszna dziewczyna”.
Niedziela, 13. 1. o godz. 4: „Kwieciste drogi”.
Niedziela, 13. 1. o godz. 8: „Rozkoszna dziewczyna”.

TEATR WIELKI (Opera):
„Aida”, gość wyst. Heleny Sadowej i K. Czarnieckiego.
Niedziela, 13. 1. o godz. 15: „Czart i Kasia” po cenach znizowanych od 50 gr. do 2,50 zł.
Niedziela, 13. 1. o godz. 20: „Madame Pompadour” po cenach popularnych od 50 gr. do 2,— zł.
Poniedziałek, 14. 1. Teatr nieczynny.

TEATR NOWY: Dziś: — „Po tej i po tamtej stronie”, prapremjera.
Niedziela, 13. 1. o godz. 3.30: „Człowiek który nie pije”, po cenach najniższych.
Niedziela, 13. 1. o godz. 20: „Po tej i po tamtej stronie”.

MUSIC HALL STANIEWSKICH: Sobota, 12. 1. — 2 przedstawienia o godz. 5 i 7.30; Niedziela, 13. 1. — trzy przedstawienia o 3.30, 6 i 8.30.

KINA
APOLLO i **METROPOLIS**
NASZE
KINA **PROGRAMY**
NAJTANSZE **NAJLEPSZE**
nr 4242

KINA
Poznań, sobota, 12. 1.
APOLLO: „Dama od Masky”.
CORSO: „Złota Maski”.
EUROPA: „Romans Małki”, film wycieczny.
GWIAZDA: „Czemp”.
METROPOLIS: „Milość dla początkujących”.
MOJE: „Nieznajoma z telefonu”.
ORZEL: „Siła i prawo” i „Białe szaleństwo”.
OSWIATOWE T. C. L.: — 1) „Tragedja na Mont Blanc”; 2) „Druga podróż Colina Rossa”.
RENAISSANCE: — „Noc buntu”.
SFINKS: „Papryka”.
SŁONCE: „Przeor Kordecki obrońca Częstochowy”.
TECZA-Lazarz: „Burza o brząsku”.
TECZA-Wilda: — „Uśmiech szczęścia”.
WILSONA: „Plomien”.

TEATR

Kasjerka
obeznana z ekspedycją branży drogerijno-parfumerijnej. Miejsce obojętne. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 503

Akwizytor
wydawniczy znajdzie dobre, stale źródło zarobkowania, zajmując się kolportażem bezkonkurencyjnych wydawnictw wśród sfer inteligencji. Wysokie wynagrodzenie. Ostatnie nowości. Zgłoszenia Alceje Marcinkowskiego 5 m. 10 godz 4-6 ng 4 015

Adwokat
w Gdyni przyjmie natychmiast rutynowanego sekretarza lub aplikanta. Znajomość niemieckiego konieczna. Zgłoszenia z szczegółowym życiorysem, warunkami nadsyłać pod „Sekretarz” Ekspozytura Kurjera Poznańskiego Gdynia. ng 4837

Inżynier lub technik
młody, energiczny, obznajmiony z organizacją pracy warsztatowej, obróbka maszynowa i elektryfikacja do Fabryki Maszyn i Aparatów elektrycznych poszukiwany. Oferty Kurjer Poznański pod zdg 44 605

Kierowniczką
z branży gastronomicznej w Poznaniu z gwarancją poszukiwana. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 811

Firma spedycyjna
przyjmie zdolnych obeznanych z branżą, dobrze prezentujących się akwizytorów, wymagana kaucja Szezegów oferty do Par. Alceje Marcinkowskiego 11, pod 2.30. Pg 2217-2.30

Potrzebna
najchętniej wiejska, wiek do 40, do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa wiejskiego, gotowania u samotnych, wieś, tartak. Odpisy świadectw, warunki Kurjer Poznański dg 673

Baźantnik - ogrodnik
samotny w starszym wieku, ze skromnymi wymaganiami potrzebny od 1. lub 15 lutego. — Zgłoszenia z podaniem wymagań i odpisem świadectw, których się nie zwraca pod adres: Białe, p. Gebice, Mogilno. zdg 44 794

Wychowawczynię
przyjme przychodnią dzieci lat 3, 9, 11 pomoc szkolna, francuskie, niemieckie. Oferty z podaniem warunków i poleceniami do Kurjera Poznańskiego dg 678

Sierota
lat 10 do dzieci później składu piekarskiego potrzebna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 596

Poszukujemy
reflektantów na wydzierżawienie kiosków cukrowych na stacjach kolejowych: Stopec, Nowowilekka, Grodno, Lida, Łuniniec, Równo, Fuc, Bedzin, Dziadowice, Rybnik, Hajduki, Krynica, Zagórz, Toruń, Bydgoszcz, Wejherowo, Grodzisk Maz., Wejmin. Wymagana gotówka od 500 do 1000.— Pierwszeństwo dla inwalidów wojskowych i emerytów państwowych. Zgłoszenia i informacje do firmy Kioski Cukrowe, Warszawa, Chocimska 5, ng 4 860

Znana
warszawska fabryka czekolady i cukrów poszukuje odpowiedzialnych przedstawicieli sprzedaży, wycieczne branżystów, na okęzi: Górnostaski, Lewowski, Tarnopolski, Stanisławski, Oferty pod „Czekoladki” do Międzynarodowego Biura Ogłoszeń, Warszawa Wierzbowa 11, ng 4 861

Która
z pań wypożyczy 1000 zł otrzyma stałą pracę, czysta, lekka, 3.— z dzienny zarobek, lub 1.— z z całym utrzymaniem. Fachowość, wiek obojętne. Adres Kurjer Poznański zdg 44 677

Na
posadę stałą poszukiwany wykwalifikowany ogrodnik-warzywnik, na dwie wólki ziemi buraczanej w powiecie łęczyckim. — Zgłoszenia solidnych żonatych reflektantów kierować W. Wrzesek, I. Góź, 28 p. Strzelców Kaniowskich 29, ng 4 829

Księgowy
kasjer kaucja 1000.— potrzebny. Wyczerpujące oferty Kurjer Poznański zdg 44 969

Nakładaczki
młodsze zaraz potrzebne. Drukarnia 27 Grudnia 4 podwórze, zdg 44 968

Elew gospodarczy
do majątku rolnego potrzebny. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 020

Służąca
z gotowaniem praniem do wszystkiego. Zgłaszać się Kaniłowa 8, mieszkanie 7, zdg 45 130

Dziewczyna
ze wsi do wszystkiego praniem 20.— zł polecena. Spokojna 25 m. 4, zdg 45 115

Piekarza
kawalera z praktyką przyjmę, kaucja 200 złotych. Posada samodzielną. Zgłoszenia Zbierska, Robakowo, poczta Gądki, zdg 44 745

Ucznia
przyjmie Stalarnia Wenecjańska 7, zdg 45 233

Dziewczyna
uczciwa, pracowita potrzebna od 15-go. Handke, Żółwia 19, zdg 45 235

Fryzjerkę
poszukuje mistrz damski - mejski do wspólnego otwarcia fryzjarskiej Oferty Kurjer Poznański zdg 45 402

Agentów
agentki domokrężnych do sprzedaży artykułów kolonialnych poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 452

Uczeń
do prac biurowych. Zgłoszenia pisemnie Feliks Raczkowski, re-wizor ksiąg, ul. Spokojna 27, zdg 45 498

Mleczarnia
poszukuje rzetelnego człowieka z kaucją wst. może przystąpić jako cichy wspólnik. Zgłoszenia z podaniem wysokości gotówki do Kurjera Poznańskiego pod dg 698

Poszukuje
zaraz młodej, dzielnej **gospodyni**, najchętniej ze szkół gosp.-domowego, do samotnego pana na prowincję. Wynagrodzenie bardzo dobre, własne pościel pożądana. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 578

Dzielna
ekspedjentka z branży rzeźniczej potrzebna od zaraz. St. Gnielkowski, mistrz rzeźniczy, Toruń, ul. Prosta 9, Pg 2 230 64.6

Lekarz
wiek do 45 lat, poszukiwany zaraz do Warszawy jako asystent. Pensja początkowa 600.— z miesiecznie. Łaskawe oferty z curriculum vitae pod „Stanowisko” do „Par” Warszawa, Bracka 17, Pg 2 240-71.1

Pewny
zarobek na praktyczny artykuł. Zgłoszenia Wodna 15, m. 5, zdg 45 514

Służąca
gotowaniem, młodsza, czysta, uczciwa potrzebna. Skład Drobny — Dzielny, Dąbrowskiego nr. 14/16, zdg 45 518

Początkująca
biurolistka średniemu poszukujemy. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 478

Posługaczka
młodsza, uczciwa potrzebna. Wodna 13 — 1, zdg 45 431

Dziewczyna
młodsza potrzebna. Piaskowski, św. Marcin 31, zdg 45 426

Dziewczyna
z samodzielnym dobrem gotowaniem, zdrowa i czysta potrzebna od 15. lub 1. 11. Zgłoszenia Wroniecka 10, m. 2, zdg 45 531

Kilka
pań i panów zdolnych, wymownych i prawowitych do lekkiej pracy zewnętrznej poszukuje Górnostaska Spółka. Zgłoszenia wraz dokumentami w poniedziałek od 10-12 i 3-5 Hotel Bria-tania pokój 11, zdg 45 382

Służąca
potrzebna. Różana 21, m. 7, zdg 45 355

Służąca
potrzebna. Skarbowa 21, skład, zdg 4 351

Dochozująca
do dziecka i lekkiej posługi, na cały dzień, potrzebna. Graniczna 1, m. 1, dg 692

Cukiernik
dobry fachowiec, może się natychmiast zgłosić. Stanisławski, Grudziądz, Słara 21, Pożądane odpisy świadectw i życiorys, zdg 45 579

Inteligentna
panienka z prowincji do dwójga dzieci pomoc w nauce i lekkich prac domowych potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 565

Dzielny
kołodziej, trzema ludźmi przyjmie posadę na większym majątku — wykonuje również prace stolarska, bednarska, bardzo dobre świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 607

Poszukuje
posługaczki, codziennie praniem Prusa 19, piekarnia, zdg 45 559

Dziewczyna
czysta z gotowaniem. Lewicka, Wielka 8 st. 7, Prusa, zdg 45 614

Na święta
najkulturalniejsza rozrywka — to książka z Wypożyczalni Z. Hulanickiej — wielki wybór nowości polskich i francuskich, dzieł dla młodzieży. Dąbrowskiego 1, narożnik Jasnej, otw. od 9-6. Pg 8110-50.57

Obiady od 80 gr
oraz smaczne i tanie potrawy, napoje

Restauracja Maszalarska
Maszalarska 8 dawniej Jarocki. Pg 2 075-1.27

Przeboje
„Standard” — Ilonafox — Merc. Madame — Ja i Ty oraz inne nuty poleca przegrywa Księżarnia Cybulskiego, św. Marcin 9/10, ng 4574

Papryka
Milość — humor, Nieodwołalni, ostatni dzień Kino „Sfinks” — Sala dobrze ogrzana, zdg 45 152

Śniadania
Półwiejska 16. Smaczne śniadania — pielesznowane piwa — Wyborowe trunki. Miły pobyt, ceny żniżone. ng 4553

Kawiarnia „Metropol”
27 Grudnia 15. Dobra kawa — ciastka, piwo, wino, likiery, wódki — rozmaite zakuski

Ceny znizone
Koncert radiowy. Lokal otwarty do rana. ng 4536

Śluzgawka
Klubu Sportowego „Surma” przy Stadionie Miejskim. Na miejscu radio-koncert bufet, zdg 40 868/9

Miła rozrywka
znajdziesz wieczorem w „Nowej” Dąbrowskiego 5. Koncert — Gabinet. ng 4 516

Kino Oświatowe T. C. L.
przy ul. Marsz. Focha 4. Od soboty, dnia 12 b. m. przedkiny film sportowy „Tragedja na Mont Blanc” oraz „Drużyna podróży Colina Rossa”. dg 696/7

Lordyńska Maszalarska
urządza dla swych bywalców **wesołą sobotę** niespodziankami — koncert, zdg 45 495

Kino Teęza Wilda
Uśmiech szczęścia, zdg 45 496

Kino „Gwiazda”
Al. Marcinkowskiego 28. Wielki film p. t. „Czemp”. W rolach głównych Wallace Beery przygłdziale cudownego dziecka Jackie Coopera. zdg 45 362

Romans Małki
wspaniały film wojny światowej

Kino Europa
Pg 2231/2 2.57/8

Sensacją Poznania jest nasza WIELKA WYPRZEDAŻ
posezonowa z powodu przebudowy.
Rewelacyjnne niskie ceny
Płaszcz męskie na watol. z 9,50
Materiały męskie wełn. od z 2,50

W. Sewandowski & Sk
St. Rynek 55.
Pg 2228-2.53

Służąca
gotowaniem. Grudnia 20 — 11, zdg 45 107

Posługaczka
chętna cały dzień. Górna Włła 42 m. 11, zdg 45 100

Służąca
pracowita i uczciwa z gotowaniem potrzebna. Ul. Szarygowski 26, m. 6, zdg 45 080

Posługi
za pokój na Łazarz poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 083

Inteligentna
niem. dziecka dwuletniego polecena. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 048

Spólnik
(spółniczka) 1000 zł dobry interes. Fachowość niepotrzebna. — Oferty Kurjer Poznański zdg 45 132

Biegła maszynistka
potrzebna. Zgłoszenia w poniedziałek godz. 17-19 Alceje Marcinkowskiego 26 II dom ogrodowy m. 24, dg 700

Karmelarz
samodzielny znający nowoczesne urządzenia karmelkarskie i dział czekoladowy może się zgłosić. — Adres wskazać Kurjer Poznański zdg 45 317

Uczennica
do krawieczyny. Waly Jana 12, mieszkanie 19, zdg 45 364

Kucharka
z wykwintnym gotowaniem czysta do 2 osób do wszystkiego potrzebna. Przedstawić od poniedziałku 9-12 Waly Królowej Jadwigi 3 m. 4 (Poznań), zdg 44 833.4

Posługaczka
dobre gotowanie, pranie, warunek zaraz. Poznań, Szamotulską 6, zdg 45 031.2

W niedziele, 13 stycznia od godz. 6 wiecz. w salach „BELWEDERU” przy Marsz. Focha odbędzie się
Wieczorek Towarzyski
z którego dochód przeznaczono na Stow. Pan M. siedz a św. Wincentego à Paulo parafji Bożego C. Ala.
Program wielce urozmaicony, własny obfity bufet, loteria fantowa, doborów, orkiestra itp.
Wstęp 2 zł Młodzież kształcaca się za okazaniem legitymacji płaci połowę. z. 10 844

Poszukujemy
od zaraz **gospodyni** do prowadzenia domu, ogrodu i zajmowania się drobiem z umiejętnością dobrego gotowania o skromnych wymaganiach, pracowita i taktowna. Zgłoszenia wraz z odpisami świadectw i w asno, ręcznie napisanym życiorysem kierować do Kurjera Poznańskiego zdg 45 221

Zastępców
z małą kaucją poszukuje fabryka szablonoj malarskiej. Oferty kierować pod zdg 45 219 do Kurjera Poznańskiego.

Urzędnik gospodarczy
samotny potrzebny od kwietnia. Majątek Kosmowo, poczta Zydowo, zdg 45 218

Potrzebna
panienka do szycia Plac Wolności 9 — 12 godz. 6 — 7, zdg 45 247

Tekarz
w drzewie potrzebny. Stalarnia Wenecjańska 7, zdg 45 291

Golewkarz przykrawacz
dzielny w swym zawoździe, możliwość z karta rzemieślnicza, na stałą posadę przy dobrem wynagrodzeniu może się zaraz zgłosić piśmiennie, co Kurejra Poznański, pod dz 636/7

2 akwizytorów
uczciwych dzielnych przyjmie przedsiębiorstwo wydawnicze. — Wielka 15 mieszkanie 5, zdg 45 488

Dziewczyna
praniem, gotowaniem przychodnią. Szamarszewskiego 58 m. 14, zdg 45 541

Marszantka
z dłuższą praktyką od 1. II. 35. Oferty pensja Kurjer Poznański zdg 45 532

Służąca
młoda potrzebna od zaraz. Przemysłowa 27 m. 1, zdg 45 185

Uczennica
krawieczynszą damską przyjmie zaraz Susicka Mostowa 26, zdg 45 183

23. ROZRYWKA
Plomien
dramat miłosny żywiłowej Meksykanki Dolores Del Rio. Kino „Wilsona”, zdg 45 588

SIATKI DRUCIANE POTANIAZY!
Wzrostek z cennika za 1 m²
Lata 1.6 1.8 2.0 2.2 2.4 2.6 2.8 3.0
40 11 94 100 109 121 144 180 gr
50 11 66 73 88 109 119 133 gr
60 11 52 64 76 89 101 121 gr
70 11 58 65 75 88 108 gr

PP. Kupy odpow. opust! Prosimy iść do cenników. A. ZWIERSZCHOWSKI i S.A. Śnółka z ogr. odpow. POZNAŃ, ul. Półwiejska 1. Pg 8351-48.42

Co futro — to **Edmund Rychter** — co palto — to **Edmund Rychter** — co ubranie — to **Edmund Rychter**, Poznań, Ostrów Wielkop.

Przedpłata na miesiąc styczeń 1935 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20 w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, rocznie opaska miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakłaźcie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych po przedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr., na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej lub piątej 100 gr. na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr. przed wiadomościami: potoczemu 200 gr. od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nocych wyjątkach do godz. 22 w stróża, do wydania głównego (wieczornego) „Drobne” do g. 11.30 w dni przeświąteczne do godz. 11.15 wiekaze dłużej według możliwości. Drobne ogłoszenia powyżej 100 słów (w tem 5 nagłówek) — słowo nagłówek (tzn. 23 gr. każde) — dłuższe słowo 15 gr. Za rzadkie mieły zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycy, wydawnictwo nie odpowiada.

P. K. O. Poznań nr 200 119